

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Προτεραιότητα το μέτωπο της αντιπολίτευσης

Τα κόμματα της αντιπολίτευσης πρέπει να έχουν τον πρώτο λόγο σε αυτή την αλλαγή, λέει στην «Κ» ο Νικόλας Παπαδόπουλος. Σημειώνει με νόημα πως ο ΔΗΣΥ πήρε μονομερώς τις αποφάσεις του, επιλέγοντας τον αρχηγό του ως υποψήφιο, κληθείς να σχολιάσει τα περί συνεργασίας με τον Αβέρωφ Νεοφύτου. **Σελ. 6**

ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ

«Εκλογές» σιωπηρής απογοήτευσης

Στις αποφάσεις των Τ/κ ψηφοφόρων στις σημερινές «βουλευτικές εκλογές» στα Κατεχόμενα κύριο ρόλο θα παίξει η οικονομία και η πανδημία, με το Κυπριακό να έχει βρεθεί στα πολύ χαμηλά της προεκλογικής ατζέντας. Στην «Κ» μιλάνε τέσσερις Τ/κ αναλυτές. **Σελ. 4**

ΥΠΟΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ψάχνουν και κύκλωμα μαστροπείας

«Όσο πιο φρανταχτερός και όμορφος, τόσο πιο χωμένος σε όλη αυτή τη βρωμιά», υπογραμμίζει στην «Κ» γυναίκα, η οποία μέχρι πρόσφατα εργαζόταν στη νυχτερινή ζωή της Θεσσαλονίκης. Οι αστυνομικές αρχές στην Ελλάδα πέραν του βιασμού ψάχνουν και για κύκλωμα μαστροπείας. **Σελ. 20**

ΠΑΙΔΕΙΑ

Η πανδημία έπληξε και τη μάθηση

Αναγκαία η καταγραφή των προβλημάτων που έφερε στη μαθησιακή διαδικασία η πανδημία, σύμφωνα με τον Ανδρέα Δημητρίου. Στην «Κ» μίλησαν επίσης εκπαιδευτικός και σχολική ψυχολόγος για το θέμα. **Σελ. 17**

ΡΟΜΠΕΡΤΑ ΜΕΤΣΟΛΑ

Η κυπριακή τριπλέτα της νέας προέδρου

Η νέα πρόεδρος του Ευρωκοινοβουλίου, η Μαλέτσα Ρομπέρτα Μέτσολα, δείχνει πως είναι έτοιμη να τηρήσει έντονη στάση κατά της Τουρκίας στα ζητήματα στα οποία εγείρει η Κύπρος μαζί με την Ελλάδα. **Σελ. 9**

Ανοίγματα Κασουλίδη προς Βερολίνο

Βελτίωση των σχέσεων Κύπρου-Γερμανίας και απευθείας επικοινωνία επιδιώκει ο υπουργός Εξωτερικών

Με το δεδομένο πως οι σχέσεις Λευκωσίας-Βερολίνου δεν βρίσκονται στο καλύτερο επίπεδο, ο νέος υπουργός Εξωτερικών Ιωάννης Κασουλίδης επιχειρεί να κτίσει γέφυρες, καθώς αναγνωρίζει πως μεταξύ

άλλων το κλειδί προώθησης αρκετών κυπριακών ντοσιέ εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης βρίσκεται στη Γερμανία. Στο πλαίσιο αυτό, αναμένεται να επιδιωχθεί επίσκεψη Κασουλίδη στη Γερμανία, προκει-

μένου να συναντηθεί με τη Γερμανίδα ομόλογό του Αναλένα Μπέρμποκ, ενώ δεν αποκλείεται και μια ολιγόλεπτη συνάντηση στο περιθώριο της αυριανής συνεδρίας του Συμβουλίου Εξωτερικών Σχέσεων. Η

Λευκωσία αντιλαμβάνεται ότι τα «ανοικτά ζητήματα» με τη Γερμανία είναι πολλά και δεν θα λυθούν «διά μαγείας», αλλά επιδιώκει να αποκατασταθεί η απευθείας επικοινωνία που έχει χαθεί. **Σελ. 8**

Γαλλική πολιτική κουζίνα από τον Μακρόν

Ενόψει των εκλογών του Απριλίου, ο Εμανουέλ Μακρόν επιδιώκει να συσπειρώσει το δικό του στρατόπεδο και να διασπάσει τους αντιπάλους του χαράσσοντας τη διαχωριστική γραμμή «ευρωπαϊστές - ευρωσκεπτικιστές», με τον ίδιο να εκπροσωπεί τους πρώτους και την ακροδεξιά Μαρίν Λεπέν τους δεύτερους. Αυτή η διαχωριστική γραμμή φέρνει σε δύσκολη θέση την υποψήφια της Κεντροδεξιάς Βαλερί Πεκρές, ενδεχομένως την πιο επικίνδυνη αντίπαλο του Μακρόν, η οποία, σύμφωνα με τις τελευταίες δημοσκοπήσεις, δίνει μάχη στήθος με στήθος με τη Λεπέν για τη είσοδο στον δεύτερο γύρο. Ωστόσο, ανεξάρτητα από το εσωτερικό πολιτικό παιχνίδι, η γαλλική προεδρία έχει ήδη θέσει στην ημερήσια διάταξη τα κρίσιμα ζητήματα για το μέλλον της Ένωσης. **Σελ. 23**

Η ισορροπία δυνάμεων σε Αιγαίο και Εβρο

Η κούρσα των εξοπλισμών

Η άφιξη έξι αεροσκαφών πολλαπλού ρόλου τύπου Rafale στην 114 Πτέρυγα Μάχης και η ένταξή τους στην Πολεμική Αεροπορία αποτελεί την πρώτη ενίσχυση των Ε.Δ. από το 2005 (F-16). **Σελ. 19**

Ψάχνουν με το κερύ υπαλλήλους

Η έλλειψη προσωπικού απειλεί τα ξενοδοχεία και το λιανεμπόριο

Αναπάνττες μένουν οι πλείστες αγγελίες για θέσεις εργασίας, την ώρα που οι ανάγκες των επιχειρήσεων αυξάνονται. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα οξύ στην ξενοδοχειακή και γενικά στην τουριστική βιομηχανία και το λιανεμπόριο, γεγονός που θέτει σε άμεσο κίνδυνο τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων. Κι αυτό την ώρα

που χιλιάδες άτομα είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι. Ένας από τους λόγους που οι νέοι δεν ενδιαφέρονται είναι οι συνθήκες που δεν καθιστούν ελκυστική την εργασία, όπως αυξημένες ώρες εργασίας και χαμηλοί μισθοί. Επίσης, πολλοί νέοι με ακαδημαϊκά προσόντα αναζητούν καλύτερες θέσεις. **Οικονομική, σελ. 3**

ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Οι σοβαροί σκόπελοι στην πολιτική ρότα του Αβέρωφ

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου εκφράζει με χαμόγελα σιγουριά για τη νίκη του ΔΗΣΥ στις επικείμενες εκλογές, ωστόσο οι δημοσκοπήσεις, η σφήνα Χριστοδουλίδη και το ενδιαφέρον Παμπορίδη ανησυχούν και το στενό του περιβάλλον. Αν δηλαδή η υποψηφιότητά του θα μείνει μέχρι τέλους ή αν ενδέχεται να αποσυρθεί. **Σελ. 7**

EASTMED

Η Κύπρος στη μεγάλη ενεργειακή σκακιέρα

Τα κοπάσματα στην Αν. Μεσόγειο δημιουργούν μια σύνθετη εικόνα γεωπολιτικής, στην οποία, ωστόσο, οι βασικοί δρώντες έχουν στρατηγική. Διαδηλώνουν προκαλεί και το παρσκιάνιο που στήθηκε και τα συμφέροντα των χωρών γύρω από τον περιβάλλοντα EastMed. **Σελ. 10, 16**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Αναγκαία η πρόληψη

Η πανδημία έχει φέρει τα πάνω κάτω σε πολλά και διαφορετικά επίπεδα, έχοντας επηρεάσει τις ζωές εκατομμυρίων ανθρώπων. Μία από τις ομάδες που έχουν πληγεί είναι και οι μαθητές/τριες, που για αρκετούς μήνες αναγκάστηκαν ν' απέχουν από την κανονική μαθησιακή διαδικασία, μακριά από τη διά ζώσης διδασκαλία, χωρίς την αλληλεπίδραση με το διδακτικό προσωπικό και τον υπόλοιπο μαθητικό κόσμο. Καθίσταται λοιπόν αναγκαίο το υπουργείο Παιδείας να μελετήσει αν και πόσο έχει επηρεάσει η πανδημία τον κόσμο της εκπαίδευσης, αλλά και να συντάξει ένα πλάνο λειτουργίας των σχολικών μονάδων σε έκτακτες περιπτώσεις. Η πανδημία as mas δώσει έστω ένα μάθημα πρόληψης.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΑΛΕΚΟΣ ΦΑΣΙΑΝΟΣ

«Εγώ ανήκω στη θάλασσα»

Μια νοερή συνομιλία ανάμεσα στον Αλέκο Φασιανό και στον Θεόφιλο: «Εγώ ανήκω στη θάλασσα με τα ψάρια και στο θείο μελτέμι με τα πουλιά» έλεγε ο Φασιανός. Επίσης, ο γκαλερίστας Ανδρέας Καπάτας αφηγείται στην «Κ» όσα έμαθε και έζησε με τον μεγάλο ζωγράφο. **Ζωή, σελ. 4, 5**

Θ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Δέκα χρόνια από τον θάνατο του σκηνοθέτη

Η φωτογραφία που δημοσιεύσαμε ήταν η αφορμή για να γράψουμε το δικό μας σενάριο εις μνήμην του μεγάλου σκηνοθέτη Θεόδωρου Αγγελόπουλου. Όλα, μέσα στη μνήμη, τακτοποιημένα στην αλληλουχία των γεγονότων, οι αποχρώσεις ελάχιστες, οι αφηγήσεις από διαφορετικές «γωνίες λήψης» συγκλίνουν στο τραγικό φινάλε. **Ζωή, σελ. 1**

Η κάρτα που σε ταξιδεύει είναι εδώ.

bankofcyprus.com.cy

Τράπεζα Κύπρου

PANERAI

L'ABRATORIO DI IDEE

SUBMERSIBLE

BMG-TECH

A PIONEERING INNOVATION MADE FOR MODERN HEROES

Vassos Eliades Accessories Ltd

Nicosia - Limassol Tel: 22 897361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Έπεα πτερόεντα

«**Το ότι** μου ανέβασε η Ακατανόμα-στη την πίεση στο 18 δεν το λες και πρωτότυπο. Αυτό που μ’ εξοργίζει όμως, είναι ότι έπειτα από 60 ολόκληρα λεπτά στην ψυχολόγο τα νεύρα μου παραμένουν ακόμα τσατάλια» ωρυόταν η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον ενώ μοίραζε χαρτιά. «Σε ποιαν Ακατανόμαστη αναφέρεσαι;» τόλμησε να θέσει το φιλοσοφικό ερώτημα η Ευγενία η Καλαμαρού, καθώς απέχει ως γνωστόν από την πολλή συνάφεια του κόσμου και τες πολλές κινήσεις κι ομιλίες του Twitter. «Στην Τέως Υπουργό Πρετ Α Πορτέ, It Girl της Λεμεσιανής Ριβιέρας και Ηγερία των Σοσιαλιτέ» απάντησε με την πρέπουσα σοβαρότητα η κήρα. «Τέρμα η δωρεάν διαφήμιση για τα Δευτερότριτα. Το όνομα Έμιλυ Γιολίτη σε αυτό το καρτέ δεν πρόκειται να ακουστεί ποτέ ξανά!».

«**Τη μια** βδομάδα ήταν η Αλεξάνδρα Ατταλίδου, την άλλη η Ελίτα Μιχαηλίδου, έπειτα οι δημοσιογράφοι. Δεν είναι προσωπικό το θέμα...» προσπάθησε να την κατευνάσει η ψυχολόγος Νεοφύτα Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ αλλά εις μάτην. Η Ιουλία άλλωστε δεν χρειαζόταν να πληρώσει 60 ευρώ για να ακούσει τ’ αυτονόητα. Τον Ουμπέρτο Έκο τον ήξερε απέξω... «Τα κοινωνικά δίκτυα έδωσαν δικαίωμα λόγου σε λόχους πλθίων κι οποίοι προηγούμενως δεν μιλούσαν παρά σε μπαρ, αφού είχαν πει κανένα ποτήρι κρασί. Τότε δεν έκαναν κακό στους υπόλοιπους. Εκεί κάποιος τους έκοβε την κουβέντα, ενώ τώρα έχουν το ίδιο δικαίωμα να μιλούν όσο και ένα βραβείο Νόμπελ».

«**Υπάρχει** μια θεωρία για το στερπητικό σύνδρομο της δημοσιότητας» κατέβαλε μια τελευταία προσπάθεια η Νεοφύτα Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ, επιστρατεύοντας την επιστημονική της για να πρεμίσει την Ιουλία. «Η Ακατανόμαστη

Η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον απέδρασε από τον δυστοπικό κόσμο των κοινωνικών δικτύων μέσα σ’ ένα σμάρι πουλιών του αγαπημένου της Αλέκου Φασσιανού.

είδε το αστέρι της να λάμπει για λίγο στο πολιτικό στερέωμα κι ύστερα να καταλήγει στ’ αζήτητα. Αν αναλύσουμε λοιπόν την πολιτική με ψυχιατρικούς όρους, θα κατανοήσουμε γιατί πρόσωπα που αισθάνονται μεγαλύτερα από τη σκιά τους περιστρέφονται σαν μυγακία γύρω από την αναμμένη λάμπα των social media».

Τα κοινωνικά δίκτυα κατέστρεψαν πολύ κόσμο, αυτό είναι το μόνο σίγουρο. Λαμπρό παράδειγμα η Ανδρούλα Βασιλείου που νομίζει ότι το Twitter είναι ο φανταστικός της φίλος με τον οποίο βλέπουν μαζί Chase και λένε όποια κουτουράδα

τους έρθει στο μυαλό. «Χωρίς καμία αμφιβολία ήταν अपараδехτο το σχόλιο της Ανδρούλας για την 24χρονη. Κανένα ερωτηματικό δεν μπορεί να βαρύνει το θύμα βιασμού. Ο σχετός όμως που ακολουθήσε είναι επίσης σημείο των καιρών που ζούμε. Γιατί άλλο είναι να εκθέτεις τη διαφωνία σου δημόσια και άλλο η ανθρωποφαγία» σχολίασε δύσθυμα η Ιουλία.

«**Έπεα** πτερόεντα» ψιθύρισε προβληματισμένη η Καλαμαρού, αφού όσο και να προσπαθούσε δεν της ήταν εύκολο να κατανοήσει αυτόν τον νέο τοξικό κόσμο. Λόγια του αέ-ρα που εξανέμιζοντα προτού προ-

λάβουν να ειπωθούν...«Ο Τσαρούχης έλεγε: “Στην Ελλάδα είσαι ό,τι δηλώσεις”. Πού να ‘ξερε πως θα φτάναμε στο σημείο να δηλώνεις ανερυθρίαστα όποια ανοησία θες, χωρίς κανένα απολύτως τίμημα».

Ευκαιρία έψαχνε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού για να φέρει τη συζήτηση στα πολιτικά μήπως αλαφρύνει κάπως η ατμόσφαιρα. «Όταν ο Αβέρωφ δηλώνει πως θέλει μια χώρα ΑΑΑ, να υποθέσουμε ότι εννοεί μια χώρα που κατοικείται από Αμνήμονες Άριστους των Αρίστων;» προκάλεσε την Καλαμαρού. «Ειρήνη υμίν» επέ-στρεψε την ειρωνεία η Ευγενία και

το πολιτικό θερμόμετρο πήρε επιτέλους την ανιούσα.

«**Καλά**, η Ακατανόμαστη να το κατά-λάβω ότι τσακώνεται με όλο τον κό-σμο, γιατί έχει το ακαταλόγιστο. Η Ειρήνη γιατί έχει τόσα νεύρα τελευ-ταία;» έθεσε το ακανθώδες ερώτη-μα η Ιουλία. «Τουτέστιν;», μουρμούρισε η Κουλλίτσα Κυριακού. Ήταν φανερό πως βρισκόταν σε άμυνα. «Όλη αυτή η εκστρατεία “No Pasaran” για να μην επιλέξει το ΑΚΕΑ υποψήφιο με συναγερμι-κό παρελθόν παίρνει πλέον διαστά-σεις. Εδώ λέει ότι θα προβάλει μέ-χρι και βέτο, γιατί δεν το ανέχεται ως αριστερή!». «Συγγνώμη, αλλά

και αυτή από τη Δεξιά δεν προέρχε-ται; Από τότε έγινε η Χαραλαμπί-δου αριστερότερη των αριστερών;» έριξε αλάτι στην πληγή η Καλαμα-ρού. «Η Ειρήνη είναι αριστερή με μια... φλου έννοια» απάντησε η Κουλλίτσα και ζήτησε μπιριμπάκι ώστε να μπει μια τελεία επιτέλους στην άβολη συζήτηση.

«**Με όλα** αυτά τα δυσώϊωνα που μας κυκλώνουν, ευτυχώς που υπάρχει και ο Μάριος Ηλιάδης» είπε η Ιου-λία στο καρτέ. Και τους διάβασε μια λυρικο-πολιτική ανάρτηση του Πή-ρα Κόκκινα Γυαλιά Κι Όλα Γύρω Σι-νεμά Τα Βλέπω... “Στα λευκά ντύ-θηκαν σήμερα αρκετές περιοχές της Κύπρου! Στο χέρι μας είναι να μην περιμένουμε μόνο από τον και-ρό για να δούμε... άσπρη μέρα!” έγραψε ο προεδρικός υποψήφιος και το καρτέ αναφώνησε εν χορώ «Chapeau, Μάριε!».

Αργά το απόγευμα διαλύθηκε το καρτέ. Κι απόμεινε μονάχη η Ιουλία στο διαμέρισμα της οδού Κωστή Παλαμά, με το άχθος μιας συναι-σθηματικά φορτισμένης ημέρας να την καταβάλλει. Η νύχτα τη βρήκε να κοιμάται στη βελοούδινη πολυ-θρόνα της. Οι στίχοι των «Γερανών» τη νανούρισαν και την ταξίδεψαν μακριά στην άπλα του ανοικτού ορι-ζοντα...

«**Πετούν** και μας καλούν με τις κραυγές τους, απ’ τους καιρούς αυ-τούς τους μακρινούς κι ίσως γι’ αυ-τό πολλές φορές σιωπώντας, κοιτά-με τους θλιμμένους ουρανοούς» χάι-δευε την ψυχή της η φωνή της Χα-ρούλας, ενώ γύρω της πετούσαν τα γαλάζια πουλιά του Αλέκου Φασια-νού. Σαν λέξεις-πτηνά, που στροβι-λίζονταν στον αέρα, ποικιτικές νύ-ξεις για το τελευταίο αντίο στον ζω-γράφο που μας αποκάλυψε τη φω-τεινή πλευρά της ζωής.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ» 23.1.1932

ΔΙΑ ΝΟΤΙΟΝ ΑΦΡΙΚΗΝ: Καθί-σταται γνωστόν ότι από της σήμερον θα δια-βιβάζεται αε-ροπορικώς υπό της ταχ. υπη-ρεσίας αλληλογραφία διά Νό-τιον Αφρικήν. Η αεροπορική αλληλογραφία θα φθάνη εν-τός 5 ημερών εις Ουγκάνταν και Κένυαν, εντός 6 ημερών εις Ταγκανίκαν, εντός 7 ημε-ρών εις Ροδεσίαν και 8 ημε-ρών εις Ν. Αφρικήν. Ας σημει-

ωθή ότι άλλοτε εχρειάζοντο 25-30 ημέρες διά να μεταβιβασθῇ μία επιστολή από την Ελλάδα εις την Αφρικήν. Πρόσθετα τέλη ωρίσθη-σαν δραχ. 8 μέχρι Ουγκάντας, Κένυας και Ταγκανίκας δραχμαί 10 μέ-χρι Ροδεσίας και 12 μέχρι Ν. Αφρικής βάρους 10 γραμμαρίων. [φωτ. Αμερικανικό ταχυδρομικό αεροπλάνο]

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ: Από αύριον θ’ αρχίσωμεν δημοσιεύοντες Δια-γωνι-σμούς προοριζομένους ειδικώς διά τους νεαρούς αναγνώστας μας των Επαρχιών. Τα ονόματα των αποσπελλόντων ορθάς λύσεις θα τί-θενται εις κληρωτίδας, Κένυας και Ταγκανίκας εις βραβείον βιβλία αξίας 100-200 δραχμών. Θα του στέλλωμεν δηλαδή τον τιμο-κατάλογον των εκδόσεων Ελευθερουδάκη και θα μας σημειώνη τα βιβλία της εκλογής του τα οποία θα φροντίζωμεν να του αποστέλ-λωνται άνευ οιασδήποτε ταχυδρομικής επιβαρύνσεως.

ΜΙΣ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ: Εις το Γενικόν τμήμα Ασφαλείας Πειραιώς κα-τηγγέλθη χθες ότι εξηφανίσθη εκ της παρά τον συνοικισμόν Δραπε-τσώνος οικίας της η δις Ιριγένηια Σταυροπούλου, η οποία είχεν εκλεγῆ πέρυσι Μις Δραπετσώνας του 1931. Η εξαφανισθείσα είναι κόρη καλής οικογενείας, προ 8 μηνών δε είχεν επιστρέψῃ εκ Γαλ-λίας μετά της οικογενείας της. Αὕτη πσθάνετο ακατανίκητον ἔλξιν προς τον κινηματογράφον, φαίνεται δε ότι λόγω του αφελούς χα-ρακτήρος της έπεσε θύμα απατεώνων. Εξ άλλου εις το τμήμα Γενικής Ασφαλείας Πειραιώς παρουσιάσθη χθες η μήτηρ της εξαφανισθεί-σας από 20ημέρου Μις Δραπετσώνας 1930, Θεανούς Βάρναλη, και ανήγγειλεν ότι η κόρη της επανέκαμψεν εις την πατρικήν οικίαν.

Ένα repurposing το είχαμε ανάγκη!

Επαναπροσανατολίζουμε τον τουρι-σμό μας, ανοίγουμε τα φτερά μας σε άλλες αγορές και ποτέ ξανά πλαστι-κές καρέκλες και πλαστικό τραπέζι-κι σε καμία ταβέρνα μας... ποτέ πο-λυκοσμία και υψηλές τιμές σε ακτές Πρωταρά και θάλασσες Αγίας Νά-πας... θα έχουμε τουριστικά προϊόν-τα για κάθε γούστο, τα χωριά μας θα γίνουν αγνώριστα, η πλατεία Τροό-δους θα χωράει τόσους και άλλους τόσους. «Η Κύπρος δεν είναι μόνο ένας προορισμός για ήλιο και θάλασ-σα, αλλά προσφέρει στον καθένα ό,τι επιθυμεί: καταδύσεις, γαστρονο-μία, ποδηλασία, πεζοπορία, κουλτού-ρα και ιστορία και πολλά άλλα» έλα, κόσμε, πάρε, έλα, τουρίστα, δοκίμα-σε, απ’ όλα έχει ο μπαξές. Και σύντο-μα εστιατόρια με αστέρια Michelin και αφού απολαύσουν τα γκουρμέ πιάτα θα πηγαίνουν στα κάμπινγκ πολυτελείας (glamping). Εντάξει, προσωπικό δεν έχουμε, αλλά θα το βρούμε και θα το εκπαιδεύσουμε, σιγά το πράγμα, εν ανάγκη διευρύν-ουμε το πρόγραμμα της ΣΕΚ και φέρνουμε κοινοτικούς, Τ/κ και από τρίτες χώρες, αν χρειαστεί, εκεί εί-ναι το πρόβλημα;

Μάθημα πρώτο!

Προς βουλευτές Επιτροπής Παιδεί-ας και Πολιτισμού. Μάθημα πρώτο: Άρθρον 2 του Συντάγματος της Κυ-πριακής Δημοκρατίας: «Πολίται της Δημοκρατίας μη περιλαμβανόμενοι εις τας διατάξεις της πρώτης ή της δευτέρας παραγράφου του παρόν-τος άρθρου, επιλέγουσιν ατομικώς την ελληνικήν ή την τουρκικήν κοι-νότητα εντός προθεσμίας τριών μη-

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Και σύντομα εστιατόρια με αστέρια Michelin και αφού απολαύσουν τα γκουρμέ πιάτα θα πηγαίνουν στα κάμπινγκ πολυτελείας (glamping) και φάτε μάτια ψάρια και κοιλιά περίδρομο!

νών από της ημερομηνίας της ενάρ-ξεως της ισχύος του Συντάγματος. Εφ’ όσον όμως ανήκουσιν εις θρη-σκευτικήν ομάδα επιλέγουσι την ελ-ληνική ή την τουρκικήν κοινότητα ομαδικώς και επί τη τιοαύτη επιλογῇ θεωρούνται μέλη της κοινότητος...». Περισσότερα για τις θρησκευτικές ομάδες στην ιστοσελίδα του Γραφεί-ου του Επιτρόπου Προεδρίας και φυ-σικά στη Βουλή των Αντιπροσώπων, αγαπητοί βουλευτές. Επίσης, η θεα-τρική παράσταση «Out of Necessity», μια παράσταση devised theatre, έχει ως αφετηρία το Σύνταγμα της Κυ-πριακής Δημοκρατίας, θα έχει τον Φεβρουάριο στη Λεμεσό, δύο παρα-στάσεις. Ας ναυλώσει η Βουλή ένα πουλμανάκι, να πάνε εν σώματι να τη

δούνε και μετά, όλοι μαζί ας συζητή-σουν τι έμαθαν για το Σύνταγμα και να τους ελέγξει η κκ Δημητρίου.

Έτσι για την αντιγραφή!

Διαβάξω πως η πρόεδρος της Ελλη-νικής Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελ-λαροπούλου επισκέφθηκε το ΜΟ-Μus - Μουσείο Αλεξ Μυλωνά στην Αθήνα, όπου υπάρχει έκθεση μ’ έρ-γα του σύγχρονου εικαστικού Κορ-νήλιου Γραμμένου με τίτλο «Κορνή-λιος Γραμμένος. Προσωδίες & Ρα-ψωδίες», καθώς και έργα της γλύ-πτριας Αλεξ Μυλωνά. Θα μου πείτε και σιγά το νέο, που μας το γράφεις κιόλας... Εμένα πάντως μου έκανε εντύπωση, διότι ο δικός μας πρό-εδρος της Δημοκρατίας όταν επι-

σκέφθηκε την Αθήνα, δεν πήγε σε κανένα μουσείο, έστω στην Ακρό-πολη, έστω στο Σπίτι της Κύπρου, στο Ίδρυμα Κακογιάννη, όχι... πήγε στον Τάκη Ζαχαράτο το καλοκαίρι, και καλά έκανε, αλλά μόνο στον Τά-κη; Και τις γιορτές, ενώ στεναχωριό-ταν που οι υπόλοιποι έπρεπε να μεί-νουμε στα βραστά μας, πήγε σε κο-σμοπολιτικό εστιατόριο και νομίζω ότι από εκεί έβλεπε και την Ακρόπο-λη! Βέβαια, και εδώ στην Κύπρο δεν έχει κάνει και καμιά επίσκεψη... Εκτός και αν περιμένει τα εγκαίνια του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου -της πλατείας Ελευθερίας δεν το λο-γαριάζω, ως πολιτιστική έξοδος... Αν φυσικά έχει πάει και το έκανε ινκόγ-κνιτο, τότε ζητώ συγγνώμη!

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

The always-on network for the always-on business

THE **ARUBA INSTANT ON** RANGE

Simplicity | Built-in Security | Extraordinary Performance

For your Retail Shop, Office, Clinic, Hotel, Café & Restaurant

**Hewlett Packard
Enterprise**

LEARN MORE:

<https://distribution.logicom.net/aruba-instant-on/>

FOLLOW US

Οικονομία και πανδημία καθορίζουν τις «εκλογές»

Τέσσερις Τ/κ αναλυτές μιλούν στην «Κ»

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Οι σημερινές «βουλευτικές εκλογές» στα Κατεχόμενα είναι βασισμένες κατά κύριο λόγο σε δύο μείζονα ζητήματα, την οικονομία και την πανδημία, ωστόσο, οι άλλες παράμετροι που θα μπορούσαν να έχουν τον δικό τους ρόλο στη διαμόρφωση της νέας κυβερνητικής ταυτότητας, αν και ελάχισσες, δεν παύουν να έχουν τη δική τους σημασία, άλλωστε κομματικό και πολιτικό ψηφιδωτό κάθε κοινωνίας συντίθεται από πολλές ψηφίδες, μικρές και μεγάλες. Σε αυτή την εκλογική διαδικασία κάθε κοινωνία συντίθεται από πολλές ψηφίδες, μικρές και μεγάλες. Σε αυτή την εκλογική διαδικασία κάθε κοινωνία συντίθεται από πολλές ψηφίδες, μικρές και μεγάλες.

Για τις προκλήσεις και τα κριτήρια με τα οποία οι Τ/κ θα πάνε σήμερα στις κάλπες στην «Κ» μίλησαν τέσσερα πρόσωπα από την κοινωνία των πολιτών, ο Κεμάλ Μπαϊκαλί, ακτιβιστής και πολιτικός αναλυτής, ο δρ Σερτάτς Σονάν, επίκουρος καθηγητής Πολιτικών Επιστημών και Διεθνών Σπουδών, ο Μετέ Χατάι, ερευνητής Κυπριακού Κέντρου, Ινστιτούτο του Όσλο για την Ειρήνη (PRIO) και ο Σαμί Οζουσλού, αρχισυντάκτης του Kanal SIMTV.

Ο Κεμάλ Μπαϊκαλί, ακτιβιστής και πολιτικός αναλυτής, σημειώνει, μεταξύ άλλων, πως η έντονη εμπλοκή της Άγκυρας σε βάρος του πρώην Τουρκοκύπριου ηγέτη Μουσταφά Ακιντζι δημιούργησε μια αίσθηση απογοήτευσης, και αυτό πιθανόν να κρατήσει κάποιους μακριά από την κάλπη. «Ειδικά κατά τις τελευταίες εκλογές, οι ψηφοφόροι γνώρισαν έντονη εμπλοκή της Άγκυρας σε βάρος του πρώην Τουρ-

κοκύπριου ηγέτη Μουσταφά Ακιντζι. Αυτό δημιούργησε μια αίσθηση απογοήτευσης και έκανε τον κόσμο να πιστεύει ότι η ψήφος τους δεν είχε σημασία» και σημειώνει πως αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο βιώνουμε επίσης ισχυρότερες και πιο οργανωμένες εκκλήσεις για μοϊκόταζ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δεν είναι παρά ένα mainstream κίνημα, καθώς τους λείπει μια οργανωμένη εκστρατεία με στρατηγικούς στόχους. «Τα κύρια αριστερά κόμματα, ωστόσο, επικρίνουν το μοϊκόταζ λέγοντας ότι διακυβεύονται ακόμη πολλά».

Από την πλευρά του ο δρ Σερτάτς Σονάν τονίζει πως αυτές οι εκλογές έχουν ως βασικό θέμα την οικονομία, κάτι που είναι στην ημερήσια ατζέντα εδώ και έναν χρόνο. «Οικονομικά τα πάμε πάρα πολύ άσχημα, και αυτό δεν άρχισε με την πανδημία φυσικά, η οποία χειροτέρεψε την κατάσταση. Χαρακτηριστικό είναι το επίπεδο του κατά κεφαλήν εισοδήματος του ΑΕΠ, που έχει πέσει στις 10.000 δολάρια, όταν το 2007-2008 ήταν στις 15-16.000, όταν το 2005 αυτό ήταν πάλι στις 10.000 δολάρια» λέει ο δρ Σονάν και τονίζει πως δεν υπάρχει συγκεκριμένο εναλλακτικό σενάριο στο Κυπριακό, «και εν τη απουσία κάθε προοπτικής λύσης, που ήταν κι ένα κύριο σημείο του CTP, με την ομοσπονδία, την επανένωση, που θα μας απελευθερώσει από την οικονομική μας μίζερια, τώρα αυτό το αφήγημα δεν υπάρχει και πλέον στρέφονται όλοι στην Τουρκία, στο ότι τη χρειαζόμαστε, και άρα πρέπει να ψηφίσουμε κάποιον που έχει καλές σχέσεις με την Άγκυρα», τονίζοντας πως κανείς δεν είναι διατεθειμένος να κάψει τις γέφυρες επικοινωνίας, ιδιαίτερα σε δύσκολες στιγμές, όπως οι σημερινές. «Κανείς δεν επιθυμεί να εξοργίσει τον κ. Ερντογάν αυτή τη στιγμή, όλοι βλέπουμε μάλιστα ότι

Στις «βουλευτικές», μεγάλη μερίδα των ψηφοφόρων ενδέχεται ν' αναζητήσει ασφάλεια στην Τουρκία, και αυτό είναι και ένα από τα συνθήματα που η τ/κ Δεξιά ευαγγελίζεται, ενώ η Αριστερά προτάσσει την οικονομική σταθερότητα.

Σε μοϊκόταζ των «εκλογών» καλούν τους Τ/κ αριστερές ομάδες μέσω κοινωνικών δικτύων, οι οποίες ωστόσο δεν φαίνεται να είναι οργανωμένες.

η Άγκυρα είναι ήδη εδώ, με το δεξιό UBP να πρωτοστατεί». Ξαναλέω όμως πως οι σχέσεις με την Τουρκία είναι πολύ σημαντικές, η ροή των χρημάτων όλο και λιγοστεύει, ωστόσο κανείς δεν θέλει να τα σπάσει με την Τουρκία». Ο κ. Χατάι τονίζει πως τα κριτήρια των ψηφοφόρων σε αυτές τις εκλογές ήταν η οικονομία και τα πολλά προβλήματα της κοινωνίας, ιδιαίτερα η πανδημία, που σίγουρα θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. «Τα προβλήματα της κοινωνίας είναι πολλά και ένας μεγάλος αριθμός ψηφοφόρων ίσως δεν πάει καν να ψηφίσει, ως αντίδραση λόγω των τοπικών προβλημάτων. Επίσης, η κοινωνία είναι και κάπως αγανακτισμένη από την ανάμειξη της Τουρκίας στις εκλογικές διαδικασίες των Τ/κ, και αυτό σίγουρα θα επηρεάσει». Ο κ. Χατάι τονίζει δε πως τα κόμματα δεν είναι ξεκάθαρα στα όσα προτείνουν...«Η Αριστερά προτείνει την αλλαγή νομίματος, μιλάνε για ένα πιο σταθερό νόμισμα, όπως είναι το ευρώ. Η οικονομία εν ολίγοις είναι στο επίκεντρο αυτών των εκλογών. Επίσης, η παρούσα κυβέρνηση του UBP μιλάει για διατήρηση του στά-

τους κβο, και των δύο νομισμάτων και για τη διατήρηση καλών σχέσεων με την Τουρκία».

Με τη σειρά του ο κ. Οζουσλού λέει πως βασικό ζήτημα σε αυτές τις εκλογές ήταν η οικονομία. «Η τουρκική λίρα έχασε δραματικά την αξία της, ειδικά τους τελευταίους μήνες και οι Τουρκοκύπριοι έχουν επηρεαστεί περισσότερο από τους Τούρκους. Υπάρχει μεγάλος αναβρασμός και νομίζω πως αυτό θα επηρεάσει τα αποτελέσματα των εκλογών». Οι σχέσεις επίσης Κατεχομένων και Τουρκίας είναι σύμφωνα με τον κ. Οζουσλού μια σημαντική παράμετρος: «Ως μη αναγνωρισμένος λαός, οι Τουρκοκύπριοι ολοένα και πλησιάζουν την Τουρκία σε κάθε τομέα. Οι Τουρκοκύπριοι συνήθως δεν είναι ευχαριστημένοι με τις πολιτικές του κ. Ερντογάν, αλλά αισθάνονται απελπισμένοι, γιατί δεν έχουν πού αλλού να στραφούν. Αν και ζουν σε έδαφος της Ε.Ε. και είναι πολίτες της Ε.Ε., δεν μπορούν να βρουν τρόπο να είναι πραγματικοί Ευρωπαίοι». Ο κ. Οζουσλού σημείωσε χαρακτηριστικά πως κατά την προεκλογική εκστρατεία, η χρησιμοποίηση του ευρώ στη Βόρεια Κύπρο έχει γίνει ένα πολύ δημοφιλές επείρημα, «το οποίο κι εγώ υποστηρίζω δυνατά εδώ και πολλά χρόνια και πιστεύω ότι αυτός μπορεί να είναι ένας τρόπος για τους Τ/κ να κοιτάζουν τις Βρυξέλλες ξανά, μετά από 18 χρόνια από το Σχέδιο Ανάν, στο οποίο η τ/κ κοινότητα ψήφισε 65% υπέρ για μια ομοσπονδιακή λύση στο νησί και ένταξη στην Ε.Ε.».

Ο Κεμάλ Μπαϊκαλί, ακτιβιστής και πολιτικός αναλυτής.

Ο Σαμί Οζουσλού, αρχισυντάκτης του Kanal SIMTV.

Ο δρ Σερτάτς Σονάν, επίκουρος καθηγητής Πολιτικών Επιστημών και Διεθνών Σπουδών.

Ο Μετέ Χατάι, ερευνητής Κυπριακού Κέντρου, Ινστιτούτο του Όσλο για την Ειρήνη.

Το κυπριακό εκτός ατζέντας

Στις «βουλευτικές εκλογές» του Ιανουαρίου το Κυπριακό δεν βρέθηκε στα μείζονα θέματα της προεκλογικής ατζέντας, όπως τονίζουν όλοι. Το Κυπριακό δεν βρέθηκε στα ζητήματα της προεκλογικής εκστρατείας, και αυτό φαίνεται και από σχετικές δημοσκοπήσεις, όπως αυτή της Gecici, όπου πρώτο θέμα ήταν αυτό της οικονομίας με 56,6% και το Κυπριακό στην έβδομη θέση με 17,3%. Στη δημοσκόπηση της CMIRS το Κυπριακό καταλάμβανε την πέμπτη θέση, με κυριότερα ζητήματα και σε αυτή την οικονομία και την ανεργία.

Ο Κεμάλ Μπαϊκαλί λέει πως «υπάρχει μια ευρέως διαδεδομένη και κοινή πεποίθηση μεταξύ των Τουρκοκυπρίων ότι ο Νίκος Αναστασιάδης δεν ενδιαφέρεται να μοιραστεί την εξουσία με τους Τουρκοκύπριους. Και σε αυτό προτιμάται, για πρώτη φορά από τότε που ανήλθαν στην εξουσία το 2002, το ΑΚΡ υποστηρίζει τώρα ανοικτά μια λύση δύο κρατών. Μια τέτοια εικόνα αποκλείει οποιαδήποτε προοπτική λύσης στην Κύπρο στο εγγύς μέλλον. Γι' αυτό και το Κυπριακό δεν ήταν στην προεκλογική εκστρατεία, εκτός από το CTP και το TDP που συνεχίζουν να υπογραμμίζουν τη δέσμευσή τους για μια ομοσπονδιακή λύση, κρατώντας ωστόσο χαμηλότερους τόνους». Ο δρ Σονάν λέει πως ο λόγος για τον οποίο το Κυπριακό δεν βρίσκεται στην ατζέντα δεν είναι άλ-

λος από το αδιέξοδο στις συνομιλίες μετά το Κραν Μοντάνα, με επιπλέον στα μείζονα θέματα της προεκλογικής ατζέντας, όπως τονίζουν όλοι. Το Κυπριακό δεν βρέθηκε στα ζητήματα της προεκλογικής εκστρατείας, και αυτό φαίνεται και από σχετικές δημοσκοπήσεις, όπως αυτή της Gecici, όπου πρώτο θέμα ήταν αυτό της οικονομίας με 56,6% και το Κυπριακό στην έβδομη θέση με 17,3%. Στη δημοσκόπηση της CMIRS το Κυπριακό καταλάμβανε την πέμπτη θέση, με κυριότερα ζητήματα και σε αυτή την οικονομία και την ανεργία. Το Κυπριακό δεν βρέθηκε στα ζητήματα της προεκλογικής εκστρατείας, και αυτό φαίνεται και από σχετικές δημοσκοπήσεις, όπως αυτή της Gecici, όπου πρώτο θέμα ήταν αυτό της οικονομίας με 56,6% και το Κυπριακό στην έβδομη θέση με 17,3%. Στη δημοσκόπηση της CMIRS το Κυπριακό καταλάμβανε την πέμπτη θέση, με κυριότερα ζητήματα και σε αυτή την οικονομία και την ανεργία.

ΑΡΘΡΟ / Του ΝΙΚΟΥ ΜΟΥΔΟΥΡΟΥ

Αυτά που δεν είπε η προεκλογική... αυτά που κρύβει η τ/κ κάλπη

Στις 17 Ιανουαρίου 2022 ο Φαίζ Σουτζιούγλου αποκάλυψε την πρόθεση της Άγκυρας να μετατρέψει το παράνομο αεροδρόμιο της Τύμπου σε «διάδρομο εσωτερικών πτήσεων». Κάποιους μήνες πριν, στις 29 Οκτωβρίου 2021, η «πρεσβεία» της Τουρκίας στα Κατεχόμενα απέκλεισε από τους εορτασμούς για την επέτειο ίδρυσης του τουρκικού κράτους, τους εκπροσώπους της τουρκοκυπριακής Αριστεράς και Κεντροαριστεράς. Όπως είναι γνωστό, προηγήθηκε η δημιουργία της «μαύρης λίστας» στα αεροδρόμια της Τουρκίας, με την οποία συγκεκριμένοι Τουρκοκύπριοι εμποδίστηκαν από το να εισέλθουν στη χώρα, γιατί ήταν «απειλή κατά της εθνικής ασφάλειας» του τουρκικού κράτους. Άλλωστε «απειλή» κατά της εθνικής ασφάλειας είχε ανακηρυχθεί και ο ίδιος ο Μουσταφά Ακιντζι πριν από την ψηφοφορία του Οκτωβρίου 2020. Αυτή η έννοια ήταν η σημαντικότερη πλατφόρμα ιδεολογικής νομιμοποίησης του πολιτικού πρακικοπήματος που έγινε ενάντια στον πρώην Τουρκοκύπριο ηγέτη.

Όλα τα προαναφερθέντα μπορούν να θεωρηθούν ως συμβολικές

προθέσεις, ως εκφράσεις μιας ιδεολογικής αντίληψης. Ωστόσο, η τοποθέτησή τους ο' ένα συγκεκριμένο ιστορικό πλαίσιο που να λαμβάνει υπόψη και τις συγκυρίες της στιγμής, δηλώνει περισσότερο μια τάση για αλλαγή παραδείγματος στον τρόπο που η κυβέρνηση της Τουρκίας αντιμετωπίζει την τουρκοκυπριακή κοινότητα, το κατεχόμενο έδαφος της Κύπρου και ευρύτερα το κυπριακό πρόβλημα. Εάν όντως πρόκειται για μια αναδυόμενη τάση μιας ποιοτικά διαφορετικής κυβερνησιμότητας των Κατεχομένων που επιδιώκει η Άγκυρα, τότε οι «βουλευτικές εκλογές» στις 23 Ιανουαρίου 2022 αποτελούν ένα μικρό σταθμό επιτάχυνσης ή καθυστέρησης και εμποδίων για τον στόχο του Ερντογάν.

Ποια είναι λοιπόν τα βασικά χαρακτηριστικά της επιδιωκόμενης νέας σχέσης της Τουρκίας με τον ευρύτερο χώρο της κατεχομένης Κύπρου; Και πώς αυτά επιβεβαιώνονται και επιβεβαιώνονται τις λεγόμενες βουλευτικές εκλογές; Μια βασική αντίληψη του τουρκικού εθνικισμού ήταν ότι οι Τουρκοκύπριοι αποτελούσαν «ομοεθνείς» προς αναζήτηση προστασίας από την απειλή

που συγκροτούσε για την ύπαρξη τους ο «προαιώνιος εχθρός». Ήταν ένα βασικό κομμάτι των «εκτός συνόρων Τούρκων», η ασφάλεια των οποίων μπορούσε να αναπαράγει και την ασφάλεια της ίδιας της Τουρκίας. Η πραγματική ή κατασκευασμένη απειλή όμως ήταν εξωτερική. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο ιδεολογικό πλαίσιο, προερχόταν από αυτό που ο τουρκικός εθνικισμός καθόριζε ως τον «ευρύτερο εχθρικό ελληνικό χώρο»: Κάποτε το ελληνικό κράτος, κάποτε το ζήτημα της Ένωσης, κάποτε το εθνικό κίνημα των Ελληνοκυπρίων. Αναλόγως πολιτικών και ιδεολογικών συγκυριών, η κατασκευή της εξωτερικής απειλής συμπεριλάμβανε και τους «εσωτερικούς προδότες», δηλαδή την τουρκική και τουρκοκυπριακή Αριστερά. Ένα από τα χαρακτηριστικότερα στοιχεία του επεκτατικού εθνικισμού ήταν η προβολή μιας αδιαφοροποίητης και ομοιογενούς «τουρκικής κοινότητας» στην Κύπρο.

Η πρακτική πολιτική έκφραση της προαναφερθείσας ιδεολογίας βασίστηκε στην προσπάθεια δομικής ενίσχυσης της μερίδας εκείνης των Τουρκοκυπρίων που θα

υλοποιούσε πιο ολοκληρωμένα το γεωπολιτικό όραμα. Η δημιουργία χωριστών δομών από το 1974 και μετά, ο συγκεκριμένος τρόπος μεγέθυνσης της οικονομίας μετά την εισβολή, η πρωτοκαθεδρία Ντενκτάς και Κόμματος Εθνικής Ενότητας στο διαμοιρασμό των λαφύρων του πολέμου με στόχο την αφομοίωση των αντιδράσεων ενάντια στη διχοτόμηση, ήταν μόνο μερικές από τις πτυχές της «παλιάς κυβερνησιμότητας» των Κατεχομένων.

Όμως η πορεία των εξελίξεων μετά την κατάρρευση των συνομιλιών το 2017, φανερώνει σταδιακά τα νέα ποιοτικά στοιχεία. Τα συμβολικά παραδείγματα στην αρχή του παρόντος κειμένου, ουσιαστικά υποδεικνύουν ότι η Άγκυρα του Ερντογάν δεν επιθυμεί μια ισχυρή — εθνικιστικών προσανατολισμών τουρκοκυπριακή ελίτ. Δεν επιμένει σε μια αδιαφοροποίητη μάζα «ομοεθνών που αναζητούν προστασία». Η πηγή της κατασκευασμένης απειλής ενάντια στην εθνική ασφάλεια της Τουρκίας δεν βρίσκεται αποκλειστικά στον «προαιώνιο εχθρό». Σήμερα η κυβέρνηση Ερντογάν επιλέγει από την τουρκοκυπριακή

κοινότητα τις δυνάμεις υπακοής και εξοβελίζει τους ανεπιθύμητους. Αυτοί είναι τώρα η απειλή — ρήγμα στην γεωπολιτική ταυτότητα που θέλει να κατασκευάσει για την Κύπρο.

Όπως αλλάζουν σταδιακά βασικά στοιχεία της ιδεολογικής αντίληψης, αλλάζουν και κάποια θέματα πολιτικής. Η απευθείας εμπλοκή κρατικών θεσμών της Τουρκίας για την ανοικοδόμηση των Βαρωσίων, ο διορισμός «επιτρόπου δικαιοσύνης» για να επιβλέπει την συνολική μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος, ο οικονομικός εκβιασμός που συνεχίζεται με την αποσπασματική παραχώρηση κονδυλίων σε συνθήκες κρίσης, η μεγιστοποίηση των πείσεων για νέες πολυτογραφίες εποικίων, μπορεί να φαντάζον ως μικρές λεπτομέρειες. Ωστόσο, εάν ενσωματωθούν αναλυτικά στη γενικότερη ενόχληση της Τουρκίας από τον πολιτικό κατακερματισμό και την ευρύτερη πολιτισμική ανυπακοή των Τουρκοκυπρίων, φαίνεται ξεκάθαρα ότι η Άγκυρα αποφάσισε να «εισαχθεί αυτοπροσώπως» δηλώνοντας ότι δεν επιθυμεί μια ισχυρή τ/κ ελίτ. Η αλλαγή παραδείγματος εντοπι-

ζεται ακριβώς σε αυτό το σημείο: Το τουρκικό κράτος μεταφέρεται δίπλα από την ελληνοκυπριακή κοινότητα, αλλά σε αυτή τη φάση στην γεωπολιτική ταυτότητα που θέλει να κατασκευάσει για την Κύπρο.

Οι «βουλευτικές εκλογές» δεν πρόκειται να καθορίσουν το νέο παράδειγμα διακυβέρνησης. Ωστόσο, θα αποκαλύψουν το μέγεθος της ζημιάς μετατροπής του κυπριακού προβλήματος σε πρόβλημα της Τουρκίας με τους ανυπάκουους Τουρκοκύπριους. Θα αποκαλύψουν ποιες θα είναι οι ισορροπίες που είναι πρόθυμες να επιτρέψουν τον ολοκληρωτικό μετασχηματισμό του τουρκοκυπριακού πολιτικού συστήματος, ίσως και την κατάρνηση του ιδιότυπου κοινοβουλευτισμού. Παράλληλα, θα αποκαλύψουν και τις αντοχές των δυνάμεων εκείνων που θεωρούν την αυτονομία από την Τουρκία ως το βασικότερο εργαλείο κοινωνικοοικονομικής ύπαρξης.

Ο κ. Νίκος Μούδουρος είναι λέκτορας στο Τμήμα Τουρκικών και Μεσανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Μουδιασμένη πρεμιέρα για το χάπι COVID

Κάτω του αναμενόμενου και του αριθμού δικαιούχων που μολύνθηκαν με τον ιό η χορήγηση της πρώτης αντιϊκής θεραπείας

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η **έναρξη** χορήγησης του πρώτου αντιϊκού φαρμάκου κατά του COVID-19 την περασμένη εβδομάδα σηματοδότησε ένα νέο κεφάλαιο στις προσπάθειες που καταβάλλονται για μείωση των σοβαρών νοσηλείων σε πρώτη φάση, και εξέλιξη της πανδημίας σταδιακά. Τα πρώτα στοιχεία που έχει στην διάθεσή της η «Κ», δείχνουν πως η χορήγηση του χαπιού Lagevrio (MSD) κατά τις τέσσερις πρώτες μέρες κινήθηκε πολύ κάτω απ’ ότι αναμενόταν αρχικά. Μια εξέλιξη που δε διαφέρει και πολύ από την έναρξη του εμβολιαστικού προγράμματος, όπου και τότε οι πολίτες έδειξαν μια επιφυλακτικότητα απέναντι στα πρώτα εμβόλια. Ένα στοιχείο που διαφοροποιεί μερικώς την αντίδραση απέναντι στο χάπι σε σχέση με το εμβόλιο, είναι πως η χορήγηση του αντιϊκού φαρμάκου δεν επαφίεται μόνο στην επιλογή του ασθενούς αλλά αποτελεί επιλογή του προσωπικού γιατρού του ασθενούς, ο οποίος είναι αυτός που αποφασίζει εάν θα συνταγογραφηθεί το φαρμακευτικό σκεύασμα.

Με βάση τα στοιχεία που έχουμε στην διάθεσή μας, από την περασμένη Δευτέρα που ξεκίνησε η χορήγηση του φαρμάκου, έως και την περασμένη Πέμπτη το χάπι ως θεραπεία χορηγήθηκε σε 60 πρόσωπα με συμπτωματολογία COVID-16 στα αρχικά στάδια. Εδώ να επισημανθεί πως με βάση τα ίδια στοιχεία το χάπι είχε χορηγηθεί σε 16 άτομα από την περασμένη Δευτέρα έως την περασμένη Τρίτη το μεσημέρι. Οι αριθμοί δείχνουν ξεκάθαρα αυτό το οποίο υπάρχει ως γενικό συμπέρασμα για τις τέσσερις πρώτες μέρες χρήσης της αντιϊκής θερα-

Τα αποτελέσματα της πρώτης αξιολόγησης αποτελεσματικότητας του χαπιού Lagevrio θα γίνουν γνωστά αύριο Δευτέρα. Στα θετικά της χρήσης η απουσία αναφορών για παρενέργειες ή η διακοπή θεραπειών.

πείας. Μια επιφυλακτικότητα και από τους γιατρούς που συνταγογραφούν και ενδεχομένως από όσους παρουσίασαν συμπτώματα μόλυνσης και δεν απευθύνθηκαν στον γιατρό τους. Την εκτίμηση αυτή ενισχύει ο αριθμός των νέων κρουσμάτων που εμπίπτουν στις κατηγορίες των δικαιούχων σε συνδυασμό με τον αριθμό των θεραπειών που χορηγήθηκαν.

Χαμηλά ποσοστά

Την προπερασμένη εβδομάδα που δεν είχε ξεκινήσει η χορήγηση του αντιϊκού φαρμάκου, οι δικαιούχοι-νέα κρούσματα ανήλθαν στους 780. Την προηγούμενη εβδομάδα η αντίστοιχη κατηγορία μειώθηκε ένεκα και της τάσης μείωσης του τελευταίου διαστήματος στα νέα κρούσματα. Σύμφωνα με ανεπίσημα στοιχεία τα νέα κρούσματα με υποκείμενα νοσήματα ή άνω των 65 ετών, που έχουν τις δυο σοβαρότερες προϋποθέσεις χορήγησης του χαπιού, ανήλθαν περίπου στα 550. Από αυτά η θεραπεία χορηγήθηκε μόνο στα 60, ποσοστό 10,91%.

Η «Κ» αποτάθηκε σε ειδικούς, όχι άσχετους με την παρακολού-

Από την προηγούμενη Δευτέρα μέχρι και την Πέμπτη σύμφωνα με τα στοιχεία που εξασφάλισε η «Κ» συνταγογραφήθηκαν 60 θεραπείες σε ισάριθμα πρόσωπα τα οποία παρουσίασαν συμπτώματα COVID-19.

θηση της πανδημίας, προκειμένου να πάρει απαντήσεις. Όπως μας ειπώθηκε, μια πρώτη ερμηνεία των αριθμών που έχουν καταγραφεί, αποδίδει τα χαμηλά ποσοστά στη διστακτικότητα του κόσμου. Το χάπι είναι καινούργια θεραπεία και πέραν των κλινικών δοκιμών δεν έχει τύχει ευρείας χρήσης για να φανούν οι παρενέργειες, και το πιο σημαντικό υπάρχει κλίμα καχυποψίας που προκλήθηκε από τα εμβόλια. Μια δεύτερη ερμηνεία, εξίσου σημαντική, αφορά τους γιατρούς που συνταγογραφούν. Στη Μονάδα Επιδημιολογικής Επιτήρησης φαίνεται να υπάρχουν ενδείξεις διστακτικότητας και στους γιατρούς στους οποίους αποτάθηκαν ασθε-

νείς. Η συμπεριφορά αυτή, όπως μας εξηγήθηκε, δεν προκαλεί έκπληξη λόγω των περιορισμένων δεδομένων που υπάρχουν. Ειπώθηκε χαρακτηριστικά πως «απλά οι γιατροί που συνταγογράφησαν επέδειξαν μια υπέρμετρη αυστηρότητα εφαρμογής των πρωτοκόλλων χορήγησης που έχουν ετοιμασθεί». Θεωρείται βέβαιο πως το ζήτημα αυτό θα εξομαλυνθεί το επόμενο διάστημα τόσο για τους γιατρούς όσο και για τους ασθενείς, όπως ανάλογα συνέβη παλιότερα και με τους εμβολιασμούς.

Αποτελεσματικότητα

Στην καλλιέργεια εμπιστοσύνης στη νέα αντιϊκή θεραπεία σημαν-

τικό ρόλο θα διαδραματίσουν τα πρώτα στοιχεία για την αποτελεσματικότητα. Δηλαδή η αποτροπή της εξέλιξης ενός περιστατικού σε σοβαρό που χρήζει ενδονοσοκομειακής περίθαλψης. Τέτοια στοιχεία πέντε μέρες μετά την έναρξη της θεραπείας δεν υπάρχουν.

Η πρώτη αξιολόγηση αποτελεσματικότητας των πρώτων θεραπειών που χορηγήθηκαν, θα γίνει την ερχόμενη Δευτέρα, όταν θα έχει ολοκληρωθεί ο κύκλος των επτά ημερών. Με βάση τα στοιχεία της πανδημίας για τα νέα κρούσματα την έβδομη μέρα από τότε που εμφανίσθηκε συμπτωματολογία COVID-19 φαίνεται ποια κρούσματα μετατρέπονται σε βαριές

νοσηλίες. Στην προκειμένη περίπτωση η πρώτη περίοδος των επτά ημερών συμπληρώνεται σήμερα Κυριακή. Ως εκ τούτου η αξιολόγηση που θα γίνει, θα αφορά τις θεραπείες που χορηγήθηκαν την περασμένη Δευτέρα.

Η ίδια πρακτική θα συνεχισθεί και τις επόμενες μέρες για τις αντίστοιχες θεραπείες που δόθηκαν στη συνέχεια. Στο κομμάτι αποτελεσματικότητας του χαπιού Lagevrio (MSD) να υπενθυμίσουμε πως αρχικά η παρασκευάστρια εταιρεία έδιδε ποσοστό μείωσης των σοβαρών νοσηλείων 50%, το οποίο στη συνέχεια υποχώρησε στο 35%. Αν ληφθεί υπόψη ότι το χάπι δεν είναι το μοναδικό όπλο κατά του COVID-19, οι ειδικοί εκτιμούν πως ακόμα και ένας στους τρεις να μην εισαχθεί στα νοσοκομεία, είναι πολύ σημαντικό.

Στα θετικά από τη μία εβδομάδα χορηγίας του Lagevrio (MSD) σε άτομα με συμπτώματα COVID-19 στην Κύπρο εντάσσεται η απουσία αναφορών για παρενέργειες πέρα από αυτές που υποδεικνύει η παρασκευάστρια εταιρεία και έδειξαν οι κλινικές δοκιμές. Επίσης, από τα λιγοστά στοιχεία που υπάρχουν στην παρούσα φάση, δεν προκύπτουν αναφορές για κάποια περίπτωση ή περιπτώσεις που παρουσίασαν παρενέργειες για τις οποίες κρίθηκε αναγκαίο να διακοπεί η φαρμακευτική θεραπεία. Να υπενθυμίσουμε πως το συγκεκριμένο αντιϊκό φάρμακο αλλά και το Paxlovid (Pfizer) που αναμένεται στην Κύπρο τον Φεβρουάριο, μειώνουν τα βαριά περιστατικά. Η θεραπεία είναι διάρκειας 5 ημερών, με 8 κάψουλες των 200 mg ανά ημέρα, τέσσερις το πρωί και άλλες τσέες το βράδυ.

Δημιουργούμε χώρο για τις δικές σας ιδέες

Καλωσορίσατε στο ολοκαίνουργιο Τραπεζικό Κέντρο Λευκωσίας!

RCB Bank Ltd. Ιδιωτική Εταιρεία. Αριθμός εγγραφής: 72376. Εγγεγραμμένη έδρα: Αμαθούνας 2, 3105 Λεμεσός, Κύπρος.

Ωράριο λειτουργίας Τραπεζικού Κέντρου:
Δευτέρα-Παρασκευή, 09:00-17:00

www.rcbcy.com

800 00 722

Ο ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Προτεραιότητα για αλλαγή το μέτωπο αντιπολίτευσης

Ο ΔΗΣΥ πήρε μονομερώς τις αποφάσεις του, επιλέγοντας τον αρχηγό του ως υποψήφιο, λέει ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Λέω θα είμαστε στην εξουσία, δεν λέω θα είμαστε “ούτως ή άλλως” στην εξουσία. Έχει διαφορά. Και το επαναλαμβάνω και τώρα, ακριβώς για ν’ αναδείξω το γεγονός ότι τόσο το Δημοκρατικό Κόμμα όσο και εγώ προσωπικώς θα πράξουμε όλα όσα πρέπει να πράξουμε προκειμένου να πείσουμε τους πολίτες να στηρίξουν την απόφασή μας και να μας δώσουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουμε, ως διακυβέρνηση, αυτά που προτείνουμε» λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Νικόλας Παπαδόπουλος, απορρίπτοντας ότι άλλαξε θέση και πιστεύει πως ο μόνος τρόπος επιβίωσης για ένα κεντρώο κόμμα είναι η εξουσία. Κύρια επιδίωξη του Δημοκρατικού Κόμματος, όπως επισημαίνει, αλλά και προτεραιότητα είναι η συνεργασία με την αντιπολίτευση, η οποία θα επιφέρει την αλλαγή για το 2023. Κληθείς να σχολιάσει από πού πηγάζει η βεβαιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου ότι θα συνεργαστούν τελικά, σημειώνει πως ο ΔΗΣΥ πήρε μονομερώς τις αποφάσεις του, επιλέγοντας τον αρχηγό του ως υποψήφιο και συνεπώς αν κάποιος θα πρέπει να ρωτηθεί για τη βεβαιότητα αυτή είναι ο ΔΗΣΥ. Δεν παραλείπει να σχολιάσει πως αν ο Αβέρωφ Νεοφύτου θέλει συνεργασία, τότε ο ΔΗΣΥ είναι που έχει το βάρος της ευθύνης να εξηγήσει πώς σκοπεύει να διορθώσει τα κακώς έχοντα της διακυβέρνησής του, πριν να επιδιώξει συνεργασίες με άλλα κόμματα. Μιλάει, παράλληλα, και για την καλή σχέση που έχει με τον Στέφανο Στεφάνου, απορρίπτοντας τα περί καχυποψίας μεταξύ των δύο κομμάτων.

—Από τον καιρό που αναφέρατε πως θα είστε ούτως ή άλλως στην εξουσία το 2023 κάποιοι λένε πως πάτατε Μάριο Καραγιάν. Τελικά ο μόνος τρόπος για να επιβιώσει ένα κεντρώο κόμμα όπως το ΔΗΚΟ είναι με το να βρίσκεται στην εξουσία;
—Λέω θα είμαστε στην εξουσία, δεν λέω θα είμαστε «ούτως ή άλλως»

“

Ο ΔΗΣΥ είναι που έχει το βάρος της ευθύνης να εξηγήσει πώς σκοπεύει να διορθώσει τα κακώς έχοντα της διακυβέρνησής του, πριν να επιδιώξει συνεργασίες με άλλα κόμματα.

“

Από δικής μου πλευράς δεν υπήρξε, ούτε υπάρχει, καχυποψία (με το ΑΚΕΛ). Με τον Στέφανο Στεφάνου γνωριζόμαστε πολλά χρόνια. Υπάρχει ειλικρίνεια και αλληλοσεβασμός ανάμεσά μας.

στην εξουσία. Έχει διαφορά. Και το επαναλαμβάνω και τώρα, ακριβώς για ν’ αναδείξω το γεγονός ότι τόσο το Δημοκρατικό Κόμμα όσο και εγώ προσωπικώς θα πράξουμε όλα όσα πρέπει να πράξουμε προκειμένου να πείσουμε τους πολίτες να στηρίξουν την απόφασή μας και να μας δώσουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουμε, ως διακυβέρνηση, αυτά που προτείνουμε. Το Δημοκρατικό Κόμμα επιβιώνει και θα επιβιώνει χάρη στον κόσμο του και χάρη στις θέσεις του. Και επειδή αναφερθήκατε στη σχέση του Δημοκρατικού Κόμματος με την εξουσία, θα απαντήσω ως εξής: Όσες φορές ήταν το Δημοκρατικό Κόμμα στην εξουσία, η Κύπρος ευημερούσε και όλοι μιλούσαν για δημοσιονομικά θαύματα

Δεν βρισκόμαστε σε διαβουλεύσεις με κανένα πρόσωπο, λέει στην «Κ» ο Νικόλας Παπαδόπουλος και επισημαίνει πως επί του παρόντος δεν σχολιάζει ονόματα.

και αναπτυξιακά επιτεύγματα. Αυτό, δεν μπορεί να το περπαφεντευτεί κανένα άλλο κόμμα.

—Το λέμε αυτό γιατί όταν είχατε αναλάβει την προεδρία του ΔΗΚΟ, λέγατε πως σε αντίθεση με την προηγούμενη ηγεσία δέλεαρ για μας δεν είναι η εξουσία... Αυτός θεωρείτε πως είναι ο λόγος της πτώσης των ποσοστών του κόμματος;

—Πολλοί είναι οι λόγοι που οδήγησαν σε μείωση των ποσοστών των λεγόμενων «παραδοσιακών» κομμάτων, ειδικά μέσα σε μια δύσκολη δεκαετία, με πολλές κρίσεις, δύσκολες αποφάσεις, την εξάπλωση της διαφθοράς, αλλά και δημιουργία πολλών νέων κομμάτων. Ειδικά, όμως

πώς εξηγείται η πτώση των ποσοστών και του ΔΗΣΥ, ο οποίος ήταν κυβέρνηση; Το βέβαιο είναι πως εμείς πολιτευόμαστε με βάση τις θέσεις και τις αρχές μας και όχι με βάση το προσωπικό συμφέρον μας.

—Με δεδομένη πάντως τη δική σας τοποθέτηση, με την οποία δεν προαποκλείετε τη συζήτηση με κανένα κόμμα και σε συνδυασμό με τη βεβαιότητα που εκφράζει ο Αβέρωφ Νεοφύτου περί συνεργασίας με τον ενδιάμεσο χώρο εγείρονται ερωτήματα σε πολλούς για το πού και πώς μπορεί το ΔΗΚΟ να συνεργαστεί με τον ΔΗΣΥ. Ιδιαίτερα όταν πριν από έναν χρόνο καταψηφίζατε τον προϋπολογισμό

της «πιο διεφθαρμένης κυβέρνησης»...

—Άρα τα ερωτήματα «για το πώς μπορεί το Δημοκρατικό Κόμμα να συνεργαστεί με τον ΔΗΣΥ», με δεδομένο ότι ο ΔΗΣΥ πήρε μονομερώς τις αποφάσεις του, επιλέγοντας τον αρχηγό του ως υποψήφιο, θα πρέπει να την απευθύνετε στον πρόεδρο του ΔΗΣΥ και όχι σε μένα... Σε κάθε περίπτωση εμείς έχουμε δηλώσει κατ’επανάληψη πως επιδιώκουμε την αλλαγή και ότι τα κόμματα της αντιπολίτευσης πρέπει να έχουν τον πρώτο λόγο σε ό,τι αφορά αυτή την αλλαγή.

—Ίσως να ίσχυε κάτι τέτοιο προτού ο Αβέρωφ Νεοφύτου εξαγείλει υποψηφιότητα; Δηλαδή

θα βλέπατε θετικά το ενδεχόμενο συνεργασίας με τον ΔΗΣΥ αν ήταν άλλος ο υποψήφιος;

—Ισχύει αυτό που ήδη δηλώνουμε ως Κόμμα: ότι η προτεραιότητα του Δημοκρατικού Κόμματος είναι η συνεργασία της αντιπολίτευσης, που είναι και το λογικό.

—Είπατε στο παρελθόν πως θα συνεργαστείτε με τον ΔΗΣΥ, αν σας πείσει ότι θέλει την αλλαγή. Εμπράκτως, τι θα πρέπει να κάνει για να πειστείτε; Να απαρνηθεί τη διακυβέρνηση Αναστασιάδη; Να προσεγγίσει τις δικές σας θέσεις στο Κυπριακό;

—Ως ΔΗΚΟ έχουμε κατ’επανάληψη αναδείξει και επικρίνει σφάλματα και ευθύνες της διακυβέρνησης του ΔΗΣΥ, τόσο για τον εγκλωβισμό μας στο Κυπριακό, όσο και για την εδραίωση των φαινομένων διαποικίς και διαφθοράς, αλλά και για την αποτυχία αντιμετώπισης των σοβαρών οικονομικών προβλημάτων της κοινωνίας. Επομένως, ο ΔΗΣΥ είναι που έχει το βάρος της ευθύνης να εξηγήσει πώς σκοπεύει να διορθώσει τα κακώς έχοντα της διακυβέρνησής του, πριν να επιδιώξει συνεργασίες με άλλα κόμματα.

Συζήτηση ονομάτων

—Σύμφωνα με τα δημοσιεύματα, υπάρχει κόσμος του ΔΗΚΟ που βλέπει θετικά μία υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη. Με δεδομένο ότι ο ίδιος έχει ξεκαθαρίσει πως δεν έχει καμία πολιτική διαφωνία με τον ΔΗΣΥ και αποτελεί τον στενό συνεργάτη του Νίκου Αναστασιάδη, θα εξακολουθεί να αποτελεί μία επιλογή που μπορεί να συζητηθεί;

—Θα επαναλάβω τη θέση του Δημοκρατικού Κόμματος. Θα προηγηθεί το συνέδριο του κόμματος και η ετοιμασία του πολιτικού πλαισίου που θα μας οδηγήσει στις προεδρικές εκλογές και αυτό θα γίνει πριν να μπορούμε σε οποιαδήποτε συζήτηση για ονόματα υποψηφίων. Επομένως, δεν θα ήθελα να σχολιάσω οτιδήποτε για άλλους υπαρκτούς ή εν δυνάμει υποψηφίους.

Οι προϋποθέσεις, οι σχέσεις με το ΑΚΕΛ και το όνομα του Νικόλα

—Είπατε πως προτεραιότητά σας είναι η συνεργασία με την αντιπολίτευση. Υπό ποιες προϋποθέσεις;

—Υπό την προϋπόθεση να συμφωνήσουμε σ’ ένα ελάχιστο πολιτικό πλαίσιο διακυβέρνησης και να συμφωνήσουμε ασφαλώς και στο πρόσωπο που θα μπορεί να πείσει ότι θα είναι ο φορέας υλοποίησης αυτού του πλαισίου και θα μπορέσει να συσπειρώσει, στον μέγιστο δυνατό βαθμό, όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης, αλλά και την κοινωνία ευρύτερα, που ζητάει αλλαγή.

—Η υποψηφιότητα Νικόλα Παπαδόπουλου είναι προϋπόθεση;

—Δεν συζητάμε σε αυτό το στάδιο ονόματα υποψηφίων αλλά μόνο για πολιτικές θέσεις.

—Η αυτόνομη κάθοδος στις εκλογές είναι επιλογή για το ΔΗΚΟ ή θα είναι το τελευταίο χαρτί;

—Όπως είπαμε, προτεραιότητά μας είναι η συνεργασία της αντιπολίτευσης. Θα αδικούσα την προτεραιότητά μας, αν έμπαινα στη διαδικασία ιεράρχησης άλλων επιλογών.

—Σε πρόσφατη συνέντευξή του ο Γιώργος Παμπορίδης εκδήλωσε το ενδιαφέρον του για τις προεδρικές εκλογές. Θα μπορούσε να αποτελέσει την κοινή

«Είμαι αισιόδοξος πως μπορούμε να κερδίσουμε τις προεδρικές εκλογές και να φέρουμε την αλλαγή που χρειάζεται ο τόπος».

συνισταμένη των κομμάτων της αντιπολίτευσης;

—Ξαναλέω πως δεν θα μπορούσα να σχολιάσω οτιδήποτε για άλλους υπαρκτούς ή εν δυνάμει υποψηφίους.

—Βρίσκεστε σε διαβουλεύσεις με τον κ. Παμπορίδη;

—Δεν βρισκόμαστε σε διαβουλεύσεις με κανένα πρόσωπο.

—Ο κ. Στεφάνου έχει παραδεχτεί πως βρίσκεται σε επαφή για τις προεδρικές εκλογές. Να θεωρήσουμε πως υπάρχει καλύτερη κημεία μεταξύ των δύο ηγεσιών και πως άλλαξε το κλίμα καχυποψίας που υπήρχε στο

παρελθόν;

—Από δικής μου πλευράς δεν υπήρξε, ούτε υπάρχει, καχυποψία. Με τον Στέφανο Στεφάνου γνωριζόμαστε πολλά χρόνια. Υπάρχει και ειλικρίνεια, υπάρχει και αλληλοσεβασμός ανάμεσά μας.

—Μία ήττα του ΔΗΚΟ στις προεδρικές εκλογές θα σημαίνει διολίσθηση του κόμματος και του Νικόλα Παπαδόπουλου;

—Στόχος μας είναι η νίκη. Η ήττα δεν είναι ποτέ ευχάριστη, ούτε και επιθυμητή. Είμαι αισιόδοξος πως μπορούμε να κερδίσουμε τις προεδρικές εκλογές και να φέρουμε την αλλαγή που χρειάζεται ο τόπος και ο λαός μας.

45

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

“

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

”

ΠΣ

MEDOCHEMIE

Υποψηφιότητα μέχρι τέλους ή υπό προϋποθέσεις

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου αντιμετωπίζει, με τον πρόωρο προεκλογικό, αδιέξοδα, σοβαρά διακυβεύματα και προκλήσεις

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Βεβαιότητα ο ΔΗΣΥ θα είναι ξανά κυβέρνηση, έλεγε με χαμόγελο ο Αβέρωφ Νεοφύτου σε συνέντευξή του στον Ανδρέα Κημίτρη, αφότου κατέθεσε την υποψηφιότητά του στο κόμμα και εξέφραζε τη σιγουριά πως θα καταφέρει να συμπλεύσουν μαζί του κόμματα της αντιπολίτευσης, πλην βεβαίως του ΑΚΕΛ. Η σιγουριά του είχε προκαλέσει ερωτήματα στα συναγερμικά στελέχη, που εντοπίζουν ότι μέρος της βάσης «κλωτσά» με την υποψηφιότητα του προέδρου του ΔΗΣΥ και που γνωρίζουν πως οι δημοσκοπήσεις δεν είναι με το μέρος του. Κυρίως όμως έκανε να διερωτηθούν κύκλοι στο ΔΗΚΟ για το πώς προκύπτει όλη αυτή η αυτοπεποίθηση «ότι τους έχει ήδη κλειδωμένους». Οι υποψιασμένοι θεώρησαν πως αυτό αποτελεί μία καλή μπλόφα από τον μετρ του είδους, καθώς αν περάσει το μήνυμα πως έχει την παράσταση νίκης, ίσως να πείσει και τους μεγαλύτερους πολέμιους του να συμμάχισουν μαζί του.

Ο δρόμος όμως για τον Αβέρωφ Νεοφύτου δεν είναι εύκολος και το γνωρίζει καλά παρά τις δημόσιες δηλώσεις του για σίγουρη νίκη. Οι εκλογές μπορεί να λείει πως δεν είναι διαγωνισμός δημοφιλίας, όμως δεν είναι ούτε παρασκηνιακές κινήσεις για ψήφιση νομοσχεδίων. Ήδη έχουν εντός του κόμματος ξεκινήσει δειλά κάπιοι να σκέφτονται το δεύτερο πλάνο στο ενδεχόμενο που οι δημοσκοπήσεις συνεχίζουν να μην είναι ευνοϊκές για τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Η απόσυρση της υποψηφιότητάς του είναι ένα σενάριο πολύ δύσκολο λόγω των πολιτικών προεκτάσεων που θα προκαλέσει κάτι τέτοιο και για την επόμενη μέρα του κόμματος και για τον ίδιο, όμως καθόλου απίθανο. Η υποψηφιότητά του έχει δρόμο ακόμα, με πιθανά αδιέξοδα, προκλήσεις λόγω της σπήνης Χριστοδουλίδη, αλλά και προοπτικές σίγουρα που θα κρίνουν την πορεία.

Ο εγκλωβισμός

Αυτή η κίνηση του Αβέρωφ Νεοφύτου, να μπει δηλαδή πρώτος σε αυτή την κούρσα, έκανε πολλούς να θυμούνται πρόσφατη συνέντευξή του στην Ελένη Ξένου στην «Κ» όπου παραδεχόταν πως μπήκε στην

“

Το κόμμα αντιμετωπίζει πλέον και τον κίνδυνο τριχοτόμησης, καθώς για τις προεδρικές ενδιαφέρεται πλέον ανοικτά και ο Γιώργος Παμπορίδης.

“

Στελέχη της κυβέρνησης, τα οποία βλέπουν θετικά τον Νίκο Χριστοδουλίδη, σκέφτονται πλέον και το ενδεχόμενο αποχώρησης από το κυβερνητικό σχήμα λόγω της έντονης πίεσης από τον ΔΗΣΥ.

πολιτική από ένα προσωπικό στοιχείο. Να αποδείξει σε όσους τον έβλεπαν υποτιμητικά πως μπορεί να φτάσει ψηλά. «Τίποτα δεν τον σταματά» έλεγαν συναγερμικά στελέχη στα πιγαδάκια και θυμήθηκαν παράλληλα την αναφορά του ότι η πολιτική δεν είναι οι βίοι των αγίων, βγάζοντας το συμπέρασμα πως οι κινήσεις Αβέρωφ είναι πλήρως υπολογισμένες. Μάλιστα, κύκλοι της Πινδάρου εκτιμούν πως ο μακρύς προεκλογικός μπορεί να βοηθήσει την υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου. Από τη μία φέρνει σε δύσκολη θέση τον Νίκο Χριστοδουλίδη, κλείνοντάς του πόρτες στη συναγερμική βάση, από την άλλη δίνει χρόνο στον ίδιο να ανατρέψει το όποιο επιφυλακτικό κλίμα. Είναι μία κίνηση στο πρότυπο του Νικόλα Παπαδόπουλου το 2018, όταν ο ίδιος έσπευσε από νωρίς να κλειδώσει την υποψηφιότητά του, ούτως ώστε αυτή να εμπεδωθεί και να χωνευτεί.

Υπό πανικό;

«Άλλος ο Αβέρωφ του κοινοβουλίου και του παρασκηνίου και άλλος ο Αβέρωφ ως υποψήφιος» λένε κύκλοι του ΔΗΣΥ που εκτιμούν πως ο πρόωρος προεκλογικός είναι ένδειξη πανικού και ανασφάλειας. Ένδειξη πανικού γιατί βλέπει αφενός το κόμμα του να είναι προ της διάσπασης και αφετέρου τον Νίκο

Το σενάριο της απόσυρσης της υποψηφιότητας Αβέρωφ

Οι επόμενοι μήνες είναι κρίσιμοι και μέχρι να ληφθούν οι τελικές αποφάσεις των κομμάτων το σενάριο της απόσυρσης της υποψηφιότητας Αβέρωφ Νεοφύτου βρίσκεται στο τραπέζι των συναγερμικών. Όχι μόνο γιατί ο ίδιος έθεσε την πρόταση στον Νίκο Χριστοδουλίδη να θέσει υπό προϋποθέσεις την υποψηφιότητά του, αλλά γιατί και ο ίδιος έχει διαμηνύσει πως δεν πρόκειται να σύρει το κόμμα σε περιπέτειες, αν δει ότι δεν τραβεί. Σε αυτή την περίπτωση βεβαίως, οι πιθανότητες στήριξης του Νίκου Χριστοδουλίδη θεωρούνται πολύ απίθανες όσο κι αν ο τελευταίος προσβλέπει σε κάτι τέτοιο. Όχι μόνο γιατί όλα τα στελέχη της πρώτης γραμμής άνοιξαν γραμμή εναντίον του, αλλά και γιατί αναρίθμητο όλο το αφήγημα που καλλιεργεί τόσο καιρό η Πινδάρου, περί διασπαστή. Όμως ο Νίκος Χριστοδουλίδης δεν είναι ο μόνος κίνδυνος. Το δεδηλωμένο πλέον ενδιαφέρον του Γιώργου Παμπορίδη προκάλεσε ήδη ανησυχίες, ενώ αν κάτι τέτοιο επικρατήσει αναμένεται να ξεκινήσουν άλλες συζητήσεις. Ότι δηλαδή επί ηγεσίας

Αβέρωφ, αλλά και με την επιμονή του να διεκδικήσει, το κόμμα τριχοτομείται. Στο σενάριο που οι πιέσεις αυξηθούν και οι δημοσκοπήσεις δεν ανατρέπουν το σημερινό σκηνικό, δεν αποκλείεται να σύρει στη μάχη, όπως λέει εδώ καιρό, τη Ζέτα Αιμιλιανίδου ή ακόμη την πολύ δημοφιλή Αννίτα Δημητρίου. Το πιο σημαντικό βεβαίως είναι πως δεν αποκλείεται να ριχτεί στη μάχη και ο Ιωάννης Κασουλίδης. Έστω κι αν ο ίδιος επί του παρόντος το διαψεύδει, η υποψηφιότητά του θεωρείται ως ιδανική για να συνενώσει το κόμμα. Θα φέρει επίσης σε δύσκολη θέση τόσο τον Νίκο Χριστοδουλίδη όσο και τον άλλοτε στενό του συνεργάτη Γιώργο Παμπορίδη. Το τι θα γίνει βεβαίως είναι ακόμα νωρίς να προβλεφθεί. Το σενάριο βεβαίως απόσυρσης είναι κάτι που θέλει να αποφύγει με κάθε τρόπο ο Αβέρωφ Νεοφύτου. Όχι μόνο γιατί παραδέχεται έτσι αδυναμία, αλλά και γιατί αντιλαμβάνεται πως θα αρχίσει έστω και υπογείως η αποδόμηση και η διαδικασία διαδοχής του από τους δελφίνους εντός του κόμματος.

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου θέλει να αποφύγει με κάθε τρόπο την συνένωση της Αντιπολίτευσης, ούτως ώστε να υπάρχουν αρκετές πιθανότητες σύμπλευσης μαζί του, κατά τον β΄ γύρο, κομμάτων του ενδιαμέσου χώρου.

Χριστοδουλίδη να κάθεται δοξασιμένος στις δάφνες της δημοφιλίας του. Προκάλεσε λοιπόν ερωτήματα, όχι μόνο γιατί το κυβερνών κόμμα ειθίσαι να μπαίνει τελευταίο σε αυτό τον προεκλογικό χορό, ούτε γιατί όπως λένε δυσφορώντας κυβερνητικά στελέχη το κυβερνητικό έργο θα παραλύσει μέχρι και το

2023, αλλά και γιατί περιόρισε τους διαπραγματευτικούς του ελιγμούς καθώς στον ενδιάμεσο χώρο, που αρχικά δεν απέκλειαν το ενδεχόμενο συνεργασίας με τον ΔΗΣΥ, είδαν εκβιαστικά την υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου. Ενδεικτική η τοποθέτηση Νικόλα Παπαδόπουλου σε συνέντευξή του στην «Κ», πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου πήρε μονομερώς τις αποφάσεις του. Όπως υποστηρίζουν στελέχη, δεν γίνεται να θέτεις εκβιαστικά την υποψηφιότητά σου, όταν ζητάς να συνεργαστείς με άλλα κόμματα. Σε αυτό ακριβώς έγκειται και το ενδεχόμενο εγκλωβισμού της υποψηφιότητας Αβέρωφ Νεοφύτου. Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο λένε πως ενεργεί εν βρασμό, γιατί διαφορετικά θα ήταν η δυναμική αν άφηνε στον Νικόλα Παπαδόπουλο ανοικτό το παράθυρο του να στηρίξει την υποψηφιότητά του ή να βρουν από κοινού υποψήφιο μέχρι και το καλοκαίρι και άλλο να τον καλεί απλώς να στηρίξει τη δική του υποψηφιότητά. Το επόμενο διάστημα ως υποψήφιος θα κληθεί να δώσει σαφείς απαντήσεις για όλα τα δύσκολα ζητήματα, όπως αν συμφωνεί πλήρως με τη στάση Αναστασιάδη στο Κυπριακό, στα θέματα διαφθοράς και πού σκοπεύει

να διαφοροποιηθεί από την παρούσα διακυβέρνηση.

Ο σκόπελος Χριστοδουλίδη

Ίσως βεβαίως για τον ίδιο οι συμμαχίες αλλά και τα δεδομένα εντός του κόμματος να ήταν πολύ πιο εύκολα, αν δεν υπήρχε το σενάριο υποψηφιότητας Νίκου Χριστοδουλίδη. Ένα τέτοιο σενάριο συμμαχιών κομμάτων με τον Χριστοδουλίδη αποτελεί ό,τι χειρότερο για τον Αβέρωφ Νεοφύτου καθώς:

1) Προσθέτει κύρος και βάρος στην υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη και

2) Ενισχύει το εδώ και καιρό πεστικό ερώτημα της συναγερμικής βάσης πως «αφού ο τέως ΥΠΕΞ είναι αποδεκτός από περισσότερα κόμματα, γιατί να μην αποτελεί τον υποψήφιο του ΔΗΣΥ», κλειδώνοντας έτσι και τη νίκη.

Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι μπροστά στην απειλή στήριξης Χριστοδουλίδη από το ΔΗΚΟ (στελέχη τον συζητούν σοβαρά ήδη) ο Αβέρωφ Νεοφύτου άλλαξε τη ρητορική του. Επιχειρεί πλέον να τον παρουσιάσει ως συναγωνιστή αντί αντίπαλο και διασπαστή. Αυτό θεωρητικά αφαιρεί το επικείμενο που παρουσιάζεται από στελέχη του ΔΗΚΟ πως ο Χριστοδουλίδης δεν είναι ΔΗΣΥ ούτε Νίκος Αναστασιάδης.

Ο Αναστασιάδης και οι γύρω

Ο Χριστοδουλίδης, σε συνδυασμό με τον ρόλο του Νίκου Αναστασιάδη, είναι αυτό που προκαλεί μεγάλη ανασφάλεια στον Αβέρωφ Νεοφύτου. Ο ίδιος βλέπει με ιδιαίτερη καχυποψία τον «ποντιοπλάτη» ρόλο του Προέδρου. Έστω κι αν δημοσίως έχει εκφράσει την θέση ότι ο Πρόεδρος προσπάθησε να εκτονώσει την κρίση με προτάσεις προς τον κ. Χριστοδουλίδη, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ έχει εκφράσει τη δυσφορία του για το γεγονός ότι ο Νίκος Αναστασιάδης δεν έχει ακόμη αδειάσει τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Αντιθέτως φαίνεται να έρχεται στα αφτιά του το ότι βρίσκονται σε επικοινωνία μετά και την παραίτηση του κ. Χριστοδουλίδη από το κυβερνητικό σχήμα, ενισχύοντας τις φήμες που θέλουν τον Νίκο Αναστασιάδη να κρατά το χαρτί Χριστοδουλίδη για τον ΔΗΣΥ στο ενδεχόμενο που οι δημοσκοπήσεις δεν είναι ευνοϊκές για τον συναγερμικό πρόεδρο.

Ενδεχόμενο αποχωρήσεων

Σε αυτό το κλίμα υπάρχουν και ανάλογες πιέσεις. Μέλη της κυ-

“

Η ψήφος δεν πάει κληρονομικά» λένε στελέχη που βρίσκονται κοντά στη ΔΗΠΑ, υπογραμμίζοντας πως το γεγονός ότι στήριξαν Αναστασιάδη δεν προϋποθέτει πως θα στηρίξουν και Αβέρωφ.

βέρνησης που ρέπουν προς τον Νίκο Χριστοδουλίδη, νιώθουν πλέον το ψυχρό κλίμα και την πίεση να λάβουν θέση μεταξύ των δύο στρατοπέδων σε αυτό τον προεκλογικό. Ένας εξ αυτών ο Βασίλης Πάλλας, του οποίου ο στενός περίγυρος αναφέρει πως στο ενδεχόμενο που κατέλθει τελικώς ο Νίκος Χριστοδουλίδης, εκείνον θα στηρίξει και εκείνον θα προτείνει στη ΔΗΠΑ. Μαζί του και ο Κώστας

Καδής και όπως σημειώνεται και άλλα κυβερνητικά στελέχη που ανήκουν στον ΔΗΣΥ και φέρεται να δυσφορούν με τον πρόωρο προεκλογικό αλλά και το «εκβιαστικό», όπως λένε, δίλημμα που θέτει ο συναγερμικός πρόεδρος. Σύμφωνα με έγκυρες πηγές, μέχρι τον Ιούνιο δεν αποκλείεται να υπάρξουν και αποχωρήσεις μελών της κυβέρνησης με αφορμή το κακό κλίμα που έχει δημιουργηθεί. Σε αυτόν τον πεστικό κλοιό μπαίνει και η Δημοκρατική Παράταξη, με τον ΔΗΣΥ να θεωρεί δεδομένη τη στήριξη προς τον ΔΗΣΥ. «Η ψήφος δεν πάει κληρονομικά» λένε στελέχη που βρίσκονται κοντά στη ΔΗΠΑ, υπογραμμίζοντας πως το γεγονός ότι στηρίξαν τον Νίκο Αναστασιάδη δεν προϋποθέτει πως θα στηρίξουν και τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Και εδώ προκύπτει ένα από τα προβλήματα για τον Αβέρωφ Νεοφύτου που είναι πως η υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη αυξάνει τις επιλογές στον χώρο της Δεξιάς, με κάποιους να σημειώνουν πως αποτελεί έναν πιο ελκυστικό προσορισμό από τον ίδιο και άλλοι να σημειώνουν πως

Ο Νίκος Αναστασιάδης δεν άδειασε τον Νίκο Χριστοδουλίδη για τις ευγενείς φιλοδοξίες του, αλλά φέρεται να έχει ακόμα επαφή μαζί του.

με αυτό τον τρόπο μπορεί να διαπραγματευτούν σκληρά με τον συναγερμικό πρόεδρο για περισσότερα ανταλλάγματα.

Το δυνατό χαρτί Αβέρωφ

Μιλώντας πάντως για ανταλλάγματα, η θέση του Αβέρωφ Νεοφύτου πως κανένας από τους συνυμλητές του δεν βγήκε χαμένος από τη συνεργασία μαζί του, ενισχύει το αφήγημα που θέλει τον Αβέρωφ Νεοφύτου να δυσκολεύε-

ται σε συνεργασίες στον πρώτο γύρο, αλλά να είναι έτοιμος να μαζέψει τους χαμένους του πρώτου γύρου, γύρω του. Ήδη λέγεται πως στον Νικόλα Παπαδόπουλο έχει τάξει γη και ύδωρ, ακόμα και την προεδρία της Βουλής, ενώ κοντά του κρατάει και τον Μαρίνο Σιζόπουλο.

Σε αυτό παίζει μεγάλο ρόλο και η παράσταση νίκης. Μία μεγάλη ομάδα υποψηφίων βοηθάει τον κ. Νεοφύτου να διαπραγματευτεί σε

θέση ισχύος κατά τη διάρκεια του β΄ γύρου ως τον υποψήφιο της Δεξιάς. Σε αυτό μπορεί να βοηθήσει και ένα σενάριο που η αντιπολίτευση δεν καταφέρει να βρει κοινή γλώσσα. Ήδη τα κόμματα του χώρου δυσκολεύονται αρκετά για ένα κοινό πλάνο αλλά και έναν κοινό υποψήφιο που θα συγκεντρώνει και θα συσπειρώσει τα κόμματά τους. Αυτό μπορεί να βοηθήσει την υποψηφιότητα Αβέρωφ και σε αυτό φαίνεται να προσβλέπει.

Crisis management για το Βερολίνο

Κίνηση Κασουλίδη για επαναπροσέγγιση με τη Γερμανία - Πολλά τα ανοικτά μέτωπα εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Διαχείριση κρίσης και βελτίωση των σχέσεων Λευκωσίας-Βερολίνου, οι οποίες κατά γενική ομολογία δεν βρίσκονται στο καλύτερο δυνατό επίπεδο, αναμένεται να επιδιώξει ο υπουργός Εξωτερικών Ιωάννης Κασουλίδης, αναγνωρίζοντας μεταξύ άλλων ότι το κλειδί προώθησης αρκετών κυπριακών ντοσιέ εντός της Ε.Ε. βρίσκεται στη Γερμανία. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι ο υπουργός Εξωτερικών αναμένεται να επιχειρήσει να αναστρέψει το κλίμα που επικρατεί και το οποίο επηρεάστηκε από μια σειρά ζητημάτων, με επίκεντρο την εκ διαμέτρου διαφορετική πολιτική και προσέγγιση της Λευκωσίας και του Βερολίνου έναντι της Άγκυρας. Στο πλαίσιο αυτό, αναμένεται να επιδιωχθεί επίσκεψη Κασουλίδη στη Γερμανία, προκειμένου να συναντηθεί με τη Γερμανίδα ομόλογό του Αναλένα Μπέρμποκ (Annalena Baerbock), ενώ δεν αποκλείεται και μια ολιγόλεπτη συνάντηση στο περιθώριο της αυριανής συνεδρίας του Συμβουλίου Εξωτερικών Σχέσεων.

Η Λευκωσία και ο Ιωάννης Κασουλίδης γνωρίζουν πάντως ότι τα «ανοικτά ζητήματα» με τη Γερμανία είναι πολλά και δεν θα λυθούν ως «διά μαγείας ή αυτομάτως». Πρωτίστως πάντως φαίνεται να επιδιώκεται να αποκατασταθεί η απευθείας επικοινωνία μεταξύ Λευκωσίας-Βερολίνου, η οποία είχε «χαθεί»

Τα συμφέροντα της Γερμανίας επί της νέας κυβέρνησης του Ολαφ Σολτς φαίνεται να τοποθετούν ακόμη ψηλότερα τις σχέσεις με την Άγκυρα, κάτι που εκ των πραγμάτων καθιστά δύσκολη την αποστολή του ΥΠΕΞ.

εδώ και πολλούς μήνες. Άλλωστε, η προηγούμενη κυβέρνηση της Άγκελα Μέρκελ δεν σίκωνε καν το ακουστικό και δεν απαντούσε στα κυπριακά τηλεφωνήματα, τπρώντας αποστάσεις από τις θέσεις της Κύπρου τόσο στα ζητήματα της ΑΟΖ και των Βαρωσίων όσο και σε θέματα που άπτονται της «κατάστασης εκτάκτου ανάγκης», στην οποία έχει περιέλθει η νήσος λόγω της διοχέτευσης παράτυπων μεταναστών από το καθεστώς Ερντογάν.

Τα συμφέροντα της Γερμανίας πάντως επί της νέας κυβέρνησης του σοσιαλιστή καγκελάριου Όλαφ Σολτς φαίνεται να τοποθετούν ακόμη ψηλότερα τις σχέσεις με την Άγκυρα, κάτι που εκ των πραγμάτων καθιστά δύσκολη την αποστολή του ΥΠΕΞ. Η εν λόγω δυσκολία, την οποία γνωρίζει καλά ο Ιωάννης Κασουλίδης, δεν έγκειται μόνο στην τακτική και την προσέγγιση του Βερολίνου έναντι στην Άγκυρα ή

Θα επιδιωχθεί επίσκεψη Κασουλίδη στη Γερμανία, προκειμένου να συναντηθεί με τη Γερμανίδα ομόλογό του Αναλένα Μπέρμποκ (Annalena Baerbock), ενώ δεν αποκλείεται και μια ολιγόλεπτη συνάντηση στο περιθώριο της αυριανής συνεδρίας του Συμβουλίου Εξωτερικών Σχέσεων.

στη διάθεση που θα επιδείξει έναντι στο άνοιγμα που αναμένεται να επιχειρήσει η Λευκωσία. Εκτείνεται στην ουσία ζητημάτων που άπτονται του συνόλου των ευρωτουρκικών σχέσεων και υπερβαίνουν κατά πολύ του ζητήματος των «κυρώσεων», που είχε αποτελέσει την κορυφή του παγόβουνου και το σημείο έντονης τριβής των σχέσεων Λευκωσίας-Βερολίνου, ως επίσης και των ΜΟΕ (βλέπε πιο κάτω):

- Στο ζήτημα της ΑΟΖ, η πρόσφατη θέση που διατύπωσε η Γερμανία («θύμιση» εν πολλοίς Βρετανία. Υποστήριξε –σε κεκλιμένους των θυρών συνεδρία στις Βρυξέλλες– ότι η διενέργεια ερευνών από την

Τουρκία δεν είναι παράνομη και ότι μόνο η γεώτρηση (διασάλευση υπεδράφους βυθού) θεωρείται ως έκνομη ενέργεια. Με άλλα λόγια, το Βερολίνο γκριζαρε την ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας.

- Η Γερμανία συμμετέχει στην κατασκευή των τουρκικών μη επανδρωμένων αεροσκαφών Bayraktar TB2 που βρίσκονται στα Κατεχόμενα και τα οποία είχαν καθοριστικό ρόλο στις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ. Η Γερμανία κατέχει ποσοστό 25,1% της γερμανικής εταιρείας Hensoldt, η οποία παράγει το σύστημα υπέρυθρης απεικόνισης Argos-II, που αποτελεί τη ραχοκοκαλιά των τουρ-

κικών drones και χωρίς αυτό τα τουρκικά αεροσκάφη δεν θα είχαν την αποτελεσματικότητα και την επιχειρησιακή αξία που τους αποδίδεται. Με το ποσοστό 25,1%, το ομοσπονδιακό γερμανικό κράτος διαθέτει δυνατότητα αναστέλλουσας μειοψηφίας (blocking minority) των αποφάσεων της γερμανικής εταιρείας Hensoldt. Σημειώνεται ότι αριθμός μη επανδρωμένων τουρκικών αεροσκαφών Bayraktar TB2 βρίσκονται στο παράνομο αεροδρόμιο του κατεχόμενου Λευκονοίκου από το 2019 και σύμφωνα με τον ίδιο τον Ερσίν Τατάρ δρουν σε όλη την περιοχή μέχρι και την Αίγυπτο, κάτι που αφήνει εκτεθειμένη τη Γερμανία όχι μόνο έναντι στην Κύπρο, αλλά και έναντι στο Ισραήλ, καθώς και στην Αίγυπτο.

- Αναφορικά με το πιλοτικό άνοιγμα τμήματος των Βαρωσίων από την Τουρκία, το Βερολίνο εξάντλησε την αυστηρότητά του στην έκφραση αλληλεγγύης προς την Κύπρο. Στην πρώτη μάλιστα επίσημη τοποθέτησή της στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων η ΥΠΕΞ Αναλένα Μπέρμποκ έθεσε και θέμα επιδείξης ανάλογης αλληλεγγύης από την Κύπρο έναντι των υπόλοιπων κρατών-μελών! Με προφανή στόχο να διασφαλιστούν τα συμφέροντά τους στην Τουρκία...

- Στο μεταναστευτικό, στοιχεία που περιέλαβαν οι αρμόδιες υπηρεσίες ασφαλείας της Ε.Ε., σε διαβαθμισμένο ευρωπαϊκό έγγραφο (το οποίο αποτέλεσε προπομπή του «εγγράφου επιλογών»), διαπιστώνουν, μεταξύ άλλων, αυτά για τα οποία δικαίως φωνάζει η Λευκωσία εδώ και χρόνια. Δηλαδή ότι ο Ερντογάν επιδιώκει αποσταθεροποίηση της Κύπρου και δημογραφική αλλοίωσή της μέσω της διοχέτευσης προσφύγων και παράτυπων μεταναστών. Ωστόσο, το έγγραφο αυτό το οποίο φέρει τη σφραγίδα των αρμοδίων υπηρεσιών της Ε.Ε., δεν λήφθηκε υπόψη από το Βερολίνο (αλλά ούτε και από την ίδια την Κομισιόν). Ως αποτέλεσμα, ο Πρόεδρος Αναστασιάδης κάνει λόγο για υβριδική επίθεση της Τουρκίας, ανάλογη με αυτή της Λευκορωσίας, αλλά το Βερολίνο, που έχει το άτυπο πρόσταγμα και στην Κομισιόν, θεωρεί ότι η Κύπρος αντιμετωπίζει απλώς «κάποιες αυξημένες» μεταναστευτικές πιέσεις. Παρά το γεγονός ότι τα στοιχεία που διαθέτουν οι Βρυξέλλες αναφέρουν ότι η Κύπρος βρίσκεται εδώ και πέντε χρόνια πρώτη σε αιτήσεις ασύλου σε όλη την Ε.Ε., κατ' αναλογία πληθυσμού, με τη συντριπτική πλειοψηφία των αιτητών να εισέρχονται στο έδαφος που ελέγχεται από την Κυπριακή Δημοκρατία, μέσω της πράσινης γραμμής.

Τα πιο πάνω ζητήματα, που ενδεικτικά αναφέρονται ως παραδείγματα, καταδεικνύουν απλώς τη δυσκολία του εγχειρήματος επαναπροσέγγισης Λευκωσίας και Βερολίνου. Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι η Λευκωσία δεν πρέπει να κάνει ό,τι περνά από το χέρι της για τη βελτίωση των κυπρο-γερμανικών σχέσεων. Άλλωστε, αυτό υπαγορεύεται από τις εξελίξεις, δεδομένης και της απόλυτης επιρροής που ασκεί το Βερολίνο προς τις Βρυξέλλες.

Ερωτηματικά για τα ΜΟΕ

Αύριο στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων, ο ΥΠΕΞ Ιωάννης Κασουλίδης αναμένεται να έχει ολιγόλεπτη συνάντηση με τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ε.Ε., Γιόζεφ Μπορέλ, ενώ οι «δύο» αναμένεται να ανανεώσουν το ραντεβού τους για μια διεξοδική συζήτηση όλων των εξελίξεων, τον Φεβρουάριο. Γίνεται κατανοητό ότι μεταξύ των θεμάτων που θα τεθούν βρίσκεται και το ζήτημα εγκαθίδρυσης ενός νομικού πλαισίου κατά φυσικών και νομικών προσώπων που συμμετέχουν στις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στο Βαρώσι. Όπως είχαμε δημοσιεύσει, η Γερμανία και αριθμός χωρών που την ακολουθούν προκρίνουν στην παρούσα φάση Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και όχι οποιασδήποτε μορφής κυρώσεις. Έστω και αν οι υπό συζήτηση «κυρώσεις» δεν αγγίζουν την ίδια την Τουρκία, αλλά αφορούν σε φυσικά και νομικά πρόσωπα.

Ωστόσο, αυτό που προβληματίζει ακόμη περισσότερο είναι ότι το Βερολίνο δεν έχει συγκεκριμενοποιήσει επισήμως ποια ΜΟΕ επιδιώκει να δρομολογηθούν και αν αυτά αφορούν αποκλειστικά στην πρόταση Αναστασιάδη για το Βαρώσι ή εάν σε αυτά εντάσσει και την παράγραφο 13 του «εγγράφου επιλογών» Μπορέλ που παραπέμπει ευθέως σε διαμοιρασμό υδρογονανθράκων στην Κύπρο, όπως απαιτούν η Άγκυρα και το ψευδοκράτος. Η παράγραφος 13 αποτελεί ακόμη ένα ανοικτό ζήτημα για τη Λευκωσία, η οποία έχει ήδη ζητήσει την απόλειψή της από το «έγγραφο επιλογών», για ευνόητους λόγους.

Σημειώνεται ότι ο ΥΠΕΞ Ιωάννης Κασουλίδης αναμένεται να ταξιδέψει και στο Παρίσι για συνάντηση με τον Γάλλο ομόλογό του Ζαν Υβ Λε-Ντριάν. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η Γαλλία, η οποία βρίσκεται στο τιμόνι της Ε.Ε. το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους, συνοψίζοντας τη συνεδρία της CO-REPER για το ζήτημα των κυρώσεων, έχει προκρίνει μια «συνδυαστική μέθοδο». Για ΜΟΕ στο ζήτημα των Βαρωσίων, παραπέμποντας αποκλειστικά στην πρόταση Αναστασιάδη, με παράλληλη δρομολόγηση των συζητήσεων για εγκαθίδρυση νομικού πλαισίου κατά φυσικών και νομικών προσώπων που εμπλέκονται στις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στην περικλειστή πόλη, ως επίσης και για αξιολόγηση επιπτώσεων.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΡΙΣΤΟΥ ΔΑΜΙΑΝΟΥ**

Χρονικό (ακόμα ενός) προαναγγελλθέντος θανάτου

Οσοι μελέτησαν τις προδιαγραφές του EastMed και ανέλυσαν –στον ουσιώδη χρόνο– αντικειμενικά και άρα χωρίς σκοπιμότητα τα γεωπολιτικά και ενεργειακά δεδομένα, γνώριζαν ότι το πρότζεκτ αυτό ήταν στα όρια του ανέφικτου. Αυτή την ανάλυση κάναμε ως ΑΚΕΛ από το 2018. Υπάρχουν πέραν των είκοσι δημόσιων τοποθετήσεων μας για τον EastMed, στις οποίες υπογραμμίζαμε ότι είναι κυριαρχικό δικαίωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας να προβαίνει σε συμφωνίες και ενεργειακούς σχεδιασμούς και συνάμα προειδοποιούσαμε για το σχεδόν ανέφικτο της υλοποίησης και καλούσαμε την κυβέρνηση να μη συντηρεί αυταπάτες και να απογοητεύει τους πολίτες.

Όπως πολύ εύστοχα λέχθηκε τις προηγούμενες μέρες, αν δεν διέρρεε το άτυπο έγγραφο των ΗΠΑ, οι κυβερνώντες θα κρατούσαν το θέμα του EastMed στον αναπνευστήρα. Και αυτό ονομάζεται λαϊκισμός και ευθυνοφοβία. Ανεξαρτήτως σκοπιμοτήτων (και υπάρχουν τέτοιες στη γεωπολιτική σκακιέρα) ήταν γνωστά τα δεδομένα που καθιστούσαν προβληματική την υλοποίηση.

Υπάρχουν ζητήματα ασφαλείας, οικονομικής βιωσιμότητας, περιβαλλοντικής επιβάρυνσης, τεχνικών προκλήσεων. Η Κυπριακή Δημοκρατία, αφενός ένεκα των απαρδεκτών τουρκικών μεθοδεύσεων και αφετέρου της αλλοίωσης από τις εταιρείες του γεωτρητικού προγράμματος, δεν έχει ακόμα προσ-

διορίσει επακριβώς τον όγκο των κυπριακών κοιτασμάτων. Το κράτος του Ισραήλ δίνει προτεραιότητα στην εγχώρια αγορά. Η Αίγυπτος επιλέγει την υγροποίηση και τη θαλάσσια διακίνηση. Το σημαντικότερο, προτεραιότητα των αγορών και της ιδίας της Ε.Ε. είναι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η ενεργειακή διασύνδεση μέσω ηλεκτρικής ενέργειας. Και ασφαλώς, το πλέον αρνητικό, με άλυτο το Κυπριακό, η Τουρκία κάνει κουμάντο στη νοτιοανατολική Μεσόγειο, σε βάρος-πρωτίστως–της Κύπρου.

Όλα αυτά είναι από καιρό γνωστά. Μα για τους κυβερνώντες προτεραιότητα ήταν η επικοινωνιακή διαχείριση και όχι η επεξεργασία σχεδίου Β'. Κατόπιν εορτής, μετά

την κατάρρευση των ψευδαισθήσεων, ο κ. Αναστασιάδης δεσμεύεται για επεξεργασία σχεδίου Β' με τους συνεργάτες του. Το ελάχιστο που όφειλε είναι μια απολογία. Αντί τούτου επιτίθεται στο ΑΚΕΛ και επιλέγει να αδειάσει δημόσια τον υποργό Εξωτερικών, ο οποίος είπε την αλήθεια. Ότι πάντοτε έβλεπε την EastMed ως εργαλείο προβλημάτων. Ο δε Αβέρωφ Νεοφύτου τπνρεί σιγήν ιχθύος. Το έχει εξάλλου με τα ψάρια εσκάτως.

Το ΑΚΕΛ δεν επικαιρεί όπως αναληθώς γράφουν και λένε ορισμένοι. Το ΑΚΕΛ ανησυχεί. Όπως έπρεπε να ανησυχεί η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ. Όπως ανησυχεί μια σωτηρηκή κοινωνική πλειοψηφία που βλέπει την πατρίδα μας να καταγράφει ακόμα μια αποτυχία και το

εγχείρημα της κυβέρνησης να κατarrέει σαν χάρτινος πύργος. Ή ορθότερα, σαν χρονικό ενός ακόμα προαναγγελλθέντος θανάτου.

Κατά έναν τρόπο, η κατάληξη του EastMed, θυμίζει έντονα την αστοχία στις εκτιμήσεις της τριανδρίας Αναστασιάδη-Αβέρωφ-Χριστοδουλίδη, όταν δήλωναν με στόμφο ότι με τις συνεργασίες θωρακίσαμε την ΑΟΖ, ότι έχουμε ευρωπαίους εταίρους που θα επιβάλουν κυρώσεις που θα πονέσουν την Τουρκία, ότι οι απειλές της Τουρκίας για εποικισμό των Βαρωσίων είναι μπιλόφα και πυροτέχνημα.

Αυτά συμβαίνουν όταν η πολιτική επικοινωνία τίθεται πάνω από την ίδια την πολιτική, αλλά και την υποχρέωση κάθε κυβέρνησης να υπηρετεί την αλήθεια και το δη-

μόσιο συμφέρον. Χαρακτηριστικό της επιτηδειότητας των κυβερνώντων εξάλλου είναι το γεγονός ότι μιλούσαν για «ιστορική συμφωνία» ενώ γνώριζαν ότι το κράτος του Ισραήλ αρνείτο να υπογράψει συμφωνία συνεκμετάλλευσης με την Κυπριακή Δημοκρατία.

Η μαγκιά στην πολιτική είναι να κάνεις σωστές εκτιμήσεις την ώρα που εκτυλίσσονται τα γεγονότα. Οι εκ των υστέρων προφάτες δεν μετρούν. Ούτε και οι εκ των υστέρων επινοήσεις του Προεδρικού που αποτελούν προφάσεις εν αμαρτίαις. Μια απολογία προς τους πολίτες δεν θα αρκούσε. Θα ήταν όμως κάτι.

Ο κ. Αρίστος Δαμιανού είναι βουλευτής, μέλος Πολιτικού Γραφείου Κ.Ε. ΑΚΕΛ.

Τα τρία «κυπριακά» χαρτιά της Μέτσολα

Η προσπάθεια για αλληλεγγύη στα κράτη του νότου στο μεταναστευτικό και οι επικρίσεις των «χρυσών διαβατηρίων»

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες, **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Από την πρώτη της κιόλας ομιλία, ως νέα πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Ρομπέρτα Μέτσολα φρόντισε να περιλάβει αναφορά στο Κυπριακό, θέτοντας τη διαίρεση της χώρας και την επανένωσή της στο πλαίσιο της αποστολής της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως δύναμης που επουλώνει τις πληγές του πολέμου. Όμως, το βιογραφικό της Μαλτέζας πολιτικού περιέχει δύο άλλα πολύ σημαντικά στοιχεία που αγγίζουν την Κύπρο, σε ζητήματα στα οποία το Κοινοβούλιο έχει εκ των πραγμάτων με-

Η Ρομπέρτα Μέτσολα ήταν η συντονίστρια της ομάδας του ΕΛΚ για το μεταναστευτικό.

γαλύτερο και αποτελεσματικό ρόλο να παίξει: στη μετανάστευση και στο ζήτημα των «χρυσών διαβατηρίων». Η αναφορά Μέτσολα πως «δεν μπορούμε να είμαστε ενωμένοι όσο η Κύπρος είναι διαιρεμένη» παραμένει μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου μια ρητορική αναφορά, ακόμα και αν οι ρητορικές ικανότητες της νέας προέδρου είναι σαφώς ανώτερες από αυτές του μέσου Ελληνοκύπριου πολιτικού. Το Κοινοβούλιο άλλωστε παραμένει σώμα με περιορισμένη εμβέλεια κινήσεων στα θέματα εξωτερικής πολιτικής.

Κοινοβούλιο και Τουρκία

Όπως εξηγεί πιο κάτω στην «Κ» ο εισηγητής του Κοινοβουλίου για τις εκθέσεις που αφορούν την

Η νέα πρόεδρος δείχνει πως είναι έτοιμη να τηρήσει έντονη στάση κατά της Τουρκίας στα ζητήματα στα οποία εγείρει η Κύπρος μαζί με την Ελλάδα, όπως άλλωστε κάνει διαχρονικά το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα.

Τουρκία, Νάτσο Σάντσεθ Αμόρ, το σώμα έχει ιδιαίτερα έντονη θέση για τα θέματα δημοκρατίας στην Τουρκία, όμως θεωρείται πως όσον αφορά τις εξωτερικές σχέσεις υπάρχει ένα παράθυρο ευκαιρίας και συνεννόησης. Ταυτόχρονα, η τοποθέτηση της κ. Μέτσολα, σε συνέντευξη Τύπου αμέσως μετά την εκλογή της, πως «είδαμε πέρσι ακριβώς πριν από την πανδημία πως η Τουρκία άρχισε να χρησιμοποιεί ευάλωτους ανθρώπους στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης μας» (αναφερόμενη περισσότερο στον Έβρο παρά στην Πράσινη Γραμμή) δείχνει πως είναι έτοιμη να τηρήσει έντονη στάση κατά της χώρας στα ζητήματα στα οποία εγείρει η Κύπρος μαζί με την Ελλάδα, όπως άλλωστε κάνει διαχρο-

νικά το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα. Σε αυτή τη συγκυρία πάντως σημαντικό είναι και πως άλλες πολιτικές ομάδες που ήταν πιο θετικές προς τις προοπτικές της Τουρκίας, όπως οι Σοσιαλδημοκράτες και οι Φιλελεύθεροι είναι περισσότερο επικριτικοί, κυρίως σε σχέση με την αυταρχική στροφή της κυβέρνησης Ερντογάν.

Ανακατανομή τώρα

Η Ρομπέρτα Μέτσολα δεν ανακάλυψε τώρα το μεταναστευτικό, ήταν η συντονίστρια της ομάδας του ΕΛΚ για το θέμα και μέλος της κοινοβουλευτικής πολιτικών ελευθεριών, δικαιουσύννης και εσωτερικών (LIBE), θέσεις τις οποίες αξιοποίησε ως πολιτικός του νότου για να προωθήσει την ανάγκη ανακα-

τανομής μεταναστών και αιτητών ασύλου από χώρες της πρώτης γραμμής στην υπόλοιπη Ευρώπη. Ήταν επίσης μια από τους πρώτους πολιτικούς που επιχειρηματολόγησε υπέρ μιας ολιστικής προσέγγισης στο μεταναστευτικό από το 2016, εν μέσω των αυξημένων ροών λόγω του εμφυλίου στη Συρία. Αυτή η προσέγγιση είναι σήμερα και αυτή που διέπει την πρόταση της Κομισιόν για το νέο πακέτο για το άσυλο και τη μετανάστευση.

Διαβατήρια... και Μάλτα

Σε ένα άλλο θέμα με κυπριακές προεκτάσεις, την περίοδο που Κύπρος, Μάλτα και Βουλγαρία επικρίνονταν από την Κομισιόν για τη σκανδαλώδη πρακτική της πώλησης χρυσών διαβατηρίων, η κ. Μέτσολα επέκρινε έντονα –από την οπτική του ανταπολιτευόμενου Εθνικιστικού Κόμματος– την κυβέρνηση του Εργατικού Κόμματος του Τζόζεφ Μουσκάτ. Όταν το 2020 ο σημερινός πρωθυπουργός Ρόμπερτ Αμπέλα σε δηλώσεις του κατηγόρησε τους ευρωβουλευτές της αντιπολίτευσης πως επιτίθενται στη χώρα αντί να την υπερασπίζονται, η κ. Μέτσολα απάντησε μέσω Twitter: «Δεν ξέρω τι είναι πιο ανησυχητικό, το ότι θεωρεί πως είμαι παντοδύναμη ή ότι πραγματικά δεν έχει ιδέα πώς δουλεύουν αυτά τα πράγματα» (20/10/2020). Η ευρωβουλευτής είχε επικρίνει το πρόγραμμα και το 2016, και πάλι επί Εργατικών, δηλώνοντας στους Financial Times πως «η πώληση της υπηκοότητας χωρίς απτή σύνδεση με ένα κράτος μέλος προκαλεί ανησυχία. Η ευρωπαϊκή υπηκοότητα παρέχει ορισμένα δικαιώματα που πολύ απλά ποτέ δεν πρέπει να τίθενται προς πώληση» (8/4/2016).

Μειώθηκαν οι εντάσεις με την Τουρκία

Η σχέση της Ε.Ε. με την Τουρκία έχει διττή διάσταση, με την κατάσταση σε σχέση με τις εξωτερικές σχέσεις να είναι κάπως καλύτερη, αλλά χωρίς πρόοδο όσον αφορά στο κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα, ανέφερε σε δηλώσεις του στην «Κ» ο μόνιμος εισηγητής της έκθεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας, ευρωβουλευτής Νάντσο Σάντσεθ Αμόρ (Σοσιαλδημοκράτες, Ισπανία). Ερωτηθείς αν παρατηρεί αλλαγές στη στάση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου απέναντι στην Τουρκία, ο κ. Σάντσεθ απάντησε πως «υπάρχει μια νέα διάθεση, με την έννοια ότι έχουμε ξεπεράσει τη χειρότερη όπως φαίνεται περίοδο των σχέσεών μας, με την κορύφωση να σχετίζεται με τις εντάσεις στην Ανατολική Μεσόγειο και το Κυπριακό, τις γεωτρήσεις και τις εντάσεις με την Ελλάδα». Τώρα, σύμφωνα με τον ευρωβουλευτή, καθώς οι εντάσεις έχουν μειωθεί παρά το γεγονός πως τα υποκείμενα προβλήματα δεν έχουν επιλυθεί «δημιουργείται ένα είδος παράθυρου ευκαιρίας». Όμως αν και «από την οπτική των εξωτερικών σχέσεων, τα πράγματα είναι λίγο καλύτερα», «από την άποψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου, ένα από τα κριτήρια που το Κοινοβούλιο πάντα λαμβάνει υπόψη, δεν υπάρχει πραγματική πρόοδος», ενώ υπάρχει και μια κάποια έλλειψη εμπιστοσύνης προς την Τουρκία ειδικά σε υποθέσεις όπως αυτές του Οσμάν Καβάλα και του Σελαχατίν Ντεμιρτάς, όπως είπε. Ειδικότερα για το Κυπριακό

και τη συμπεριφορά της Τουρκίας στα Κατεχόμενα, ο Ισπανός ευρωβουλευτής σημείωσε πως «η κύρια μας ανησυχία τώρα είναι η μεταβολή στην τουρκική θέση, και η εγκατάλειψη του πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών» και η «υπεράσπιση της λύσης δύο κρατών» από την Τουρκία. «Βλέπουμε με ανησυχία αυτή την αλλαγή αφηγήματος της τουρκικής πλευράς», σημειώνει, «ειδικά καθώς όσο περισσότερο η Τουρκία μιλάει για λύση δύο κρατών, τόσο η τουρκική κοινότητα, η λεγόμενη Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου, μοιάζει περισσότερο μια απλή επαρχία της Άγκυρας», χαρακτηρίζοντας αυτή την κατάσταση παράδοξη. Αναφορικά με την εκλογή της Ρομπέρτα Μέτσολα, ο Ισπανός ευρωβουλευτής σημείωσε πως η κ. Μέτσολα έχει ένα πλεονέκτημα στα θέματα που αφορούν την Κύπρο ως Μαλτέζα πολιτικός. «Είναι πολίτης μιας μεσογειακής χώρας και ενδεχομένως πιο πρόθυμη να αντιληφθεί τα αφηγήματα και τη λογική της Μεσογείου», ανέφερε. Όσον αφορά πάντως το κατά πόσο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να παίξει κάποιον συγκεκριμένο ρόλο στο Κυπριακό, ο κ. Σάντσεθ περιορίστηκε να αναφέρει πως ο ρόλος αυτός εναπόκειται στη στήριξη της διεθνούς κοινότητας προς την κατεύθυνση λύσης εντός του πλαισίου του ΟΗΕ «και την απόρριψη ή μη αποδοχή του πλαισίου του οποίου προτείνει τώρα η Τουρκία», τονίζοντας πως αυτή αναμένει να είναι και η θέση της νέας προέδρου και του Κοινοβουλίου.

AON

MAP FUND

Εξαιρετική διάκριση του
Πολύ-Επιχειρησιακού
Ταμείου Προνοίας MAP Fund
στα Ευρωπαϊκά Βραβεία
IPE Awards

2021

IPE AWARDS
2021
WINNER BEST SMALL PENSION FUND

Η Aon, ο παγκόσμιος οργανισμός συμβουλευτικών υπηρεσιών (NYSE: AON), ανακοινώνει την εξαιρετική διάκριση του Πολύ-Επιχειρησιακού Ταμείου Προνοίας MAP Fund στα Ευρωπαϊκά Βραβεία IPE Awards για δεύτερη συνεχή χρονιά. Ακολουθούν μερικές από τις πρόσφατες επιτυχίες του Ταμείου στα IPE Awards:

2021

WINNER

Best Small Pension Fund
(assets less than €1bn)

2020

WINNER

Best Small Pension Fund (assets less than €1bn)
HIGHLY COMMENDED
Multi-employer / Professional Pension Fund
HIGHLY COMMENDED
Pensions Governance & Administration
HIGHLY COMMENDED
Small Countries

Τα Ευρωπαϊκά Βραβεία IPE Awards είναι ο μεγαλύτερος θεσμός για τα ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά ταμεία, με τη συμμετοχή αρκετών εκατοντάδων ταμείων από περισσότερες από 20 χώρες που καλύπτουν 70 εκατομμύρια μέλη και €2 τρισεκατομμύρια ευρώ.

"Εργαζόμαστε σκληρά για τη παράδοση εξαιρετικών υπηρεσιών στα μέλη μας, για τις οποίες έχουμε λάβει σειρά βραβείων και διακρίσεων στην Ευρωπαϊκή βιομηχανία συντάξεων. Αυτά τα βραβεία είναι αναγνώριση όλων των προσπαθειών που καταβάλλονται για την επίτευξη αριστείας στη διαχείριση Ταμείων Προνοίας μέσω πιο αποτελεσματικών διαδικασιών διακυβέρνησης, διαχείρισης και επενδύσεων, με απώτερο στόχο την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων για τα μέλη μας.

Η διάκριση αυτή για ένα Κυπριακό Ταμείο Προνοίας για δεύτερη συνεχή χρονιά αποτελεί ιδιαίτερη τιμή και συμβάλλει σημαντικά και στη ανάδειξη της Κύπρου ως κέντρου υπηρεσιών για Ταμεία επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών.

Το βραβείο ολοκληρώνει μια περίοδο σημαντικών οροσήμων για το Ταμείο, το οποίο έχει πλέον συμβληθεί με περισσότερους από 275 εργοδότες στην Κύπρο και την Ελλάδα, καλύπτοντας 4.000 μέλη, ως μια συνολική λύση για την εξασφάλιση επαγγελματικής διαχείρισης των συνταξιοδοτικών αποταμιεύσεών τους. Ανυπομονούμε να συνεχίσουμε την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας που εξυπηρετούν το καλύτερο συμφέρον των μελών του Ταμείου μας και των δικαιούχων τους."

Φίλιππος Μαννάρης

Διευθύνων Σύμβουλος Aon Wealth Solutions

www.map.fund

contact@map.fund

+357 22 458011

AON

Η ενεργειακή σκακιέρα και η Κύπρος

Εντεκα χρόνια μετά την πρώτη γεώτρηση στο οικόπεδο «Αφροδίτη» της κυπριακής ΑΟΖ οι εξελίξεις έχουν αλλάξει τα δεδομένα

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Οι **εξελίξεις** αναφορικά με το φιλόδοξο πρότζεκτ του αγωγού EastMed επανέφεραν στην ελληνόφωνη δημόσια σφαίρα τη σημασία της γεωπολιτικής της ενέργειας στην Ανατολική Μεσόγειο. Όχι μόνο διότι η Ανατολική Μεσόγειος κατέστη τα τελευταία χρόνια ένα ξεχωριστό και ταχέως αναπτυσσόμενο υποσύστημα στην περιφέρεια μεταξύ της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής, αλλά και γιατί ο «ενεργειακός διάδρομος της Ανατολικής Μεσογείου» («The Eastern-Mediterranean Energy Corridor») απέκτησε σημασία ως προς την κατανόηση των γεωπολιτικών εξελίξεων στην περιοχή.

Ένας «διάδρομος» στον οποίο η Κύπρος, η Αίγυπτος, το Ισραήλ, η Ελλάδα και η Τουρκία πρωταγωνιστούν ως δρώντες, φέρνοντας μαζί τους επιμέρους τάσεις, προβλήματα, ιδιαιτερότητες και –αναπόφευκτα– έχοντας και τις δικές τους στρατηγικές επιδιώξεις. Το πώς ο καθένας εκ των προαναφερθέντων δρώντων μπήκε στο μικροσκόπιο της ανάλυσης των decision makers ή του δημόσιου διαλόγου στην Κύπρο αποτελεί ένα κεφάλαιο από μόνο του. Στην περίπτωση δε της Λευκωσίας, στην τρέχουσα συγκυρία, αναφορικά με το κεφάλαιο «υδρογονάνθρακες» το πού βρισκόμαστε έντεκα χρόνια μετά την πρώτη γεώτρηση στο τεμάχιο «12» («Αφροδίτη») της κυπριακής ΑΟΖ απαντάει στο, μάλλον, ρητορικό ερώτημα. Πώς όμως οι δρώντες στην περιοχή αναπτύσσουν και εφαρμόζουν τη στρατηγική τους υπάγεται στον έλεγχο ορισμένων σταθερών μεταβλητών που σε στρατηγικό επίπεδο παραμένουν, παρά το ρευστό σκηνικό της Ανατολικής Μεσογείου και το επιμέρους εμπορικό ρίσκο (π.χ. τιμές πετρελαίου διεθνώς), αναλλοίωτες.

Η «σταθερότερη» Αίγυπτος

Η περίπτωση της Αιγύπτου αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα του πώς η γεωπολιτική της ενέργειας μπορεί και να δημιουργήσει πολλά προβλήματα αλλά και να καταστεί εργαλείο πολιτικής σταθερότητας. Πώς η χώρα πέρασε την τεράστια κρίση στο πλαίσιο της «Αραβικής Άνοιξης» την περίοδο 2010-2016 –μέχρι τη σταθεροποίηση του Σίσι στην εξουσία και η ιστορία της εξαγωγής LNG στον 20ό αιώνα από την εποχή της EMG (East Mediterranean Gas

Τα κοιτάσματα στην Ανατολική Μεσόγειο δημιουργούν μια σύνθετη εικόνα γεωπολιτικής, στην οποία, ωστόσο, οι βασικοί δρώντες έχουν στρατηγική.

Company) του Hussein Salem, του αξιωματικού των μυστικών υπηρεσιών της Αιγύπτου και του ισχυρού Ισραηλινού Yosef Maiman μέχρι την ανακάλυψη του τεράστιου κοιτάσματος «Ζορ» (το 2015) και του ρεκόρ ως προς την εμπορική του αξιοποίηση μόλις τρία χρόνια αργότερα (2018) καταδεικνύουν πως το Κάιρο κατόρθωσε

α) Να αποκτήσει «αντοχή» στο ζήτημα της εμπορικής αξιοποίησης υδρογονανθράκων παρά τα σημαντικά εσωτερικά προβλήματα και την πολιτική αστάθεια, τόσο ιστορικά όσο και στη σύγχρονη ιστορία της πολιτικής της μετάβασης.

β) Να καταστεί γρήγορα κόμβος στην περιοχή ως προς τα αποθέματα και τις δυνητικές επιλογές αξιοποίησης (16η χώρα στο κόσμο σε φυσικό αέριο με 77 και πλέον tcf αποθέματα),

γ) να εργαλειοποιήσει την ενέργεια ως αντικείμενο μιας αρχιτεκτονικής ασφάλειας που ξεκίνησε από την ιστορία αποκατάστασης των σχέσεων με το Ισραήλ και επεκτάθηκε στον περιφερειακό ρόλο που η χώρα διαδραματίζει σε Λιβύη, Παλαιστινιακό και Συριακό να έχει συγκεκριμένο αποτύπωμα και

δ) να υπερσυγκεντρώσει υποδομές (τόσο ο αγωγός Aris-Ασκελόν όσο κι ο Arab Gas Pipeline και τα δύο τερματικά υγροποίησης στο συνάδει με την πολιτική της πράσινης μετάβασης. Περαιτέρω, γιατί δημιουργεί εντάσεις στην περιοχή, υπονώντας έκδηλα τις αντιδράσεις της Τουρκίας. Το πιο ανησυχητικό, ωστόσο, ιδιαίτερα από το αμερικανικό «non paper» είναι η αναφορά ότι «υπάρχει κατανόηση της ανάγκης για έρευνες πλοίων για αγωγούς και καλώδια που επικειρούν σε περιοχές που είναι υπό αμφισβήτηση».

Προφανώς, για να εξευμενίσει τις τρεις χώρες που συνομολόγησαν τη συμφωνία για τον EastMed, οι Αμερικανοί διαβεβαιώνουν για την

Ο «ενεργειακός διάδρομος της Ανατολικής Μεσογείου» («The Eastern-Mediterranean Energy Corridor») απέκτησε σημασία ως προς την κατανόηση των γεωπολιτικών εξελίξεων στην περιοχή.

Ίνγκου και στην Νταμιέτα υπάγονται στη «σοσίτα» επιλογών της Αιγύπτου για εξαγωγές φυσικού αερίου) αλλά και αμειώτο διεθνές ενδιαφέρον για την ανάπτυξη των κοιτασμάτων της.

Ο έλεγχος του Ισραήλ

Η προσέγγιση του Ισραήλ αναφορικά με τη γεωπολιτική της ενέργειας στην περιοχή άλλαξε άρδην μετά την ανακάλυψη του τεράστιου κοιτάσματος «Λεβιάθαν» το 2010 (η παραγωγή καθυστέρησε εννιά χρόνια ξεκίνησε ωστόσο το 2019). Οι δύο άξονες που κινήθηκε σε στρατηγικό επίπεδο υπάγονταν σε δύο απαραίσιτες αρχές:

• Στην πεποίθηση πως η παραγωγή ενέργειας αποτελεί πρωτίστως προτεραιότητα εσωτερικής ασφάλειας/αυτάρκειας και πως οι εξαγωγές φυσικού αερίου αποτελούν –κατά βάση– αποφάσεις υψηλού ρίσκου (high risk decisions). Εξού

και η δέσμευση ποσοτήτων από τα κοιτάσματα «Λεβιάθαν» και «Ταμάρ» (παλιότερα) για ικανοποίηση εσωτερικών αναγκών και

• Στην εργαλειοποίηση της ενέργειας σ' ένα παίγνιο ελέγχου των δυναμικών στην περιοχή με ελαχιστοποίηση ρίσκου (risk-free control game) προκειμένου να διασφαλίσουν τη σταθεροποίηση χωρών της περιοχής ή να εξυπηρετήσουν πολιτικές: Αυτή η κίνηση διαφάνηκε και με τη στήριξη που παρείχαν στον αγωγό Aris-Ασκελόν, όταν αυτός ανατινάχτηκε στο σημείο που διέρχεται στο Σινά, το 2011, από τζιχαντιστές και με το τρέχον πρότζεκτ για μεταφορά φυσικού αερίου στον δοκιμαζόμενο Λίβανο, μέσω Ιορδανίας και Συρίας, καθώς και με το πώς πούλησαν το χαρτί του αγωγού EastMed σε μια περίοδο ισχυρών εντάσεων στην Ανατολική Μεσόγειο.

Για το Ισραήλ, μετά το 2015 και την ανακάλυψη του κοιτάσματος «Ζορ» η στρατηγική εξαγωγής των κοιτασμάτων τους στην Αίγυπτο (η συμφωνία-μαμούθ 15 δισ. δολαρίων το 2018) συνοψίζεται εύστοχα στα όσα τότε είχε δηλώσει ο CEO της Delek, Yossi Abu. Η Αίγυπτος παραμένει ο πραγματικός κόμβος όσον αφορά την ενέργεια στην περιοχή. Το δε 2022 θα είναι χρονιά, σύμφωνα με απόφαση της κυβέρνησης στο Ισραήλ, που δεν θα γίνουν περαιτέρω έρευνες ή αξιοποιήσεις στην περιοχή σε σχέση με τους υδρογονάνθρακες.

Το γεωπολιτικό σκαληνό τρίγωνο Αθήνας - Αγκυρας - Λευκωσίας

Όταν η Κύπρος μετά το 2011 μπήκε στη λογική των ερευνών επί της υφαλοκρηπίδας της και της ανακάλυψης κοιτασμάτων η συζήτηση (πέραν του ενθουσιασμού «για το γκάζι») κινήθηκε αμέσως προς την κατεύθυνση του Κυπριακού και της μεγάλης εικόνας σε σχέση με την Τουρκία –και το ερώτημα του αποκλεισμού της ή της συμμετοχής της στις υπό διαμόρφωση συνέργειες–ακριβώς λόγω του άλυτου εθνικού προβλήματος και των ανά καιρούς ελληνοτουρκικών εντάσεων. Υπό αυτό το βάρος η εικόνα της Ανατολικής Μεσογείου και δη η συνεργασία με το Ισραήλ και την Αίγυπτο εντάχθηκε στο σύστημα λήψης αποφάσεων των decision makers στη λογική του ευρύτερου της σύνθετης εικόνας στην περιοχή.

Η Κύπρος, ενώ αρχικά ανέμενε να δημιουργήσει LNG Terminal και πέρασε από το Ισραήλ επί τούτου ως ενδιαμέσση λύση προκειμένου να καταστεί κόμβος στην περιοχή, όταν μετά το 2015 δεν κατόρθωσε να βρει τεράστια αποθέματα κινήθηκε στη λογική της «αιγυπτιακής λύσης». Στο ενδιαμέσσο βέβαια προέκυψαν και το ζήτημα της κατάρρευσης των συνομιλιών στο Κυπριακό το 2017, η εκκρεμότητα ως προς τη συνεκμετάλλευση του «Αφροδίτη-Ισά» (που καθυστέρησε και καθυστερεί την εμπορική αξιοποίηση 4.5 tcf εδώ και μια δεκαετία) και φυσικά οι τουρκικές έγκυμες ενέργειες στην ΑΟΖ που την περίοδο 2018-2020, η Άγκυρα δεν προέβη μόνο σε έξι γεωτρήσεις πέριξ της Κύπρου (οι τρεις εντός αδειοδοτημένων τεμαχίων της κυπριακής ΑΟΖ) και σε παρεμπόδιση της γεώτρησης της ENI στο «3» αλλά και σε μια ευρύτερη άσκηση κυριαρχίας στην Ανατολική Μεσόγειο και σ' ένα εργαλείο πίεσης στο Κυπριακό στη βάση του αφηγήματος του αποκλεισμού των Τουρκοκυπρίων.

Η πρόεκταση αυτής της πολιτικής φυσικά αφορούσε και την Ελλάδα στη βάση του τουρκολιβικού μνημονίου –με την Ελλάδα ωστόσο να διαφοροποιείται ως προς το σινιάλο της προς την Άγκυρα όχι μόνο των κρίσεων στο Αιγαίο και τον Έβρο αλλά και υπό το βάρος της μερικής οριοθέτησης θαλασσιών ζωνών με την Αίγυπτο, και την οριστικοποίηση του διαλόγου

με την Τουρκία –σε αρχικό στάδιο στα πλαίσια των διερευνητικών.

Η όλη ιστορία του αγωγού EastMed κατέδειξε, τουλάχιστον σε επίπεδο πολιτικού σινιάλου, πως ήταν αρκετά φιλόδοξη για να είναι αποτελεσματική –πέραν της συζήτησης για το δύσκολο της υλοποίησης του πρότζεκτ σε κατασκευαστικό και οικονομοτεχνικό επίπεδο ως προς τη βιωσιμότητά του. Κι ως τέτοιο μάλλον υπενθυμίζει πως δεν αρκούν οι καλές προθέσεις και η πολιτική επικοινωνία –εκ μέρους της Λευκωσίας– για την πραγματική γεωπολιτική αναβάθμιση της Κύπρου όσο, μάλλον, η πλήρης κατανόηση του end-game των άλλων δύο βασικών δρώντων της περιοχής, του Ισραήλ και της Αιγύπτου, που –ειρήσθω εν παρόδω– τα τελευταία χρόνια οι σχέσεις τους έχουν αναπτυχθεί

Η όλη ιστορία του East-Med κατέδειξε, τουλάχιστον σε επίπεδο πολιτικού σινιάλου, πως ήταν αρκετά φιλόδοξη για να είναι αποτελεσματική.

σε πολλαπλά επίπεδα πολιτικής και παραμένουν σε εξαιρετικό επίπεδο. Επιπλέον η Τουρκία παραμένει ένα κεφάλαιο το οποίο η Κύπρος (και η Ελλάδα) πρέπει να προσεγγίσει ολιστικά το αμέσως επόμενο διάστημα ακριβώς γιατί η ίδια η Ανατολική Μεσόγειος και οι δυναμικές σε σχέση με την ενεργειακή συνεργασία των κρατών της περιοχής παραμένουν ρευστές. Κι αν το επόμενο διάστημα ο τρόπος πρόσληψης μιας πιθανής ομαλοποίησης των σχέσεων της Άγκυρας με το Κάιρο και το Τελ Αβίβ ομοιάζει με το «η πίσωπλάτη μαχαίριά της Ουάσιγκτον λόγω Τουρκίας» εξαιτίας του αμερικανικού non-paper για τον EastMed τότε η Κύπρος κινδυνεύει να χάσει τη μεγάλη εικόνα στη σκακιέρα της Ανατολικής Μεσογείου. Όπως, δέκα χρόνια μετά, δεν κατόρθωσε να εισπράξει ούτε ένα σεντ ή να παράγει μια κιλοβατώρα φτηνού ρεύματος από τα αποθέματα φυσικού αερίου που, αποδεδειγμένα, διαθέτει.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΑΝΝΑΚΗ Α. ΟΜΗΡΟΥ

Κρηνοβοασίες και χίμαιρες για τον EastMed

Ο **αγωγός** EastMed θα διερχόταν από τις θαλάσσιες ζώνες Κύπρου, Ισραήλ, Ελλάδας και θα κατέληγε στην Ιταλία, για να αποτελέσει την εναλλακτική διαδρομή παροχής φυσικού αερίου, προκειμένου να μειωθεί η κατά 40% εξάρτηση της Ευρώπης από τη Ρωσία. Το περιβόητο «non paper» του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, όπως και ο υψηλόβαθμος σύμβουλος του αμερικανικού υπουργείου Εξωτερικών Άμος Χοχστάν, διαμήνυσαν ότι ο EastMed δεν έχει την αμερικανική υποστήριξη επειδή δεν κρίνεται οικονομικά βιώσιμος και δεν

συνάδει με την πολιτική της πράσινης μετάβασης. Περαιτέρω, γιατί δημιουργεί εντάσεις στην περιοχή, υπονώντας έκδηλα τις αντιδράσεις της Τουρκίας. Το πιο ανησυχητικό, ωστόσο, ιδιαίτερα από το αμερικανικό «non paper» είναι η αναφορά ότι «υπάρχει κατανόηση της ανάγκης για έρευνες πλοίων για αγωγούς και καλώδια που επικειρούν σε περιοχές που είναι υπό αμφισβήτηση».

Προφανώς, για να εξευμενίσει τις τρεις χώρες που συνομολόγησαν τη συμφωνία για τον EastMed, οι Αμερικανοί διαβεβαιώνουν για την

υποστήριξη τους στην ηλεκτρική μεταξύ τους σύνδεση! Η κυβέρνηση Μπάιντεν, που δημιούργησε προσδοκίες για μια πιο θετική προς τα ελληνικά και κυπριακά συμφέροντα στάση σε σχέση με εκείνη του Ντόναλντ Τραμπ, προσγειώνει ανώμαλα Ελλάδα και Κύπρο. Κατακρημνίζοντας μάλιστα κάθε προσδοκία μιας καλύτερης προσέγγισης των ελληνοτουρκικών και του Κυπριακού. Ιδιαίτερα αν θυμηθούμε ότι στη συνομολόγηση του EastMed παρών ήταν ο υπουργός Εξωτερικών του Τραμπ κ. Πομπέο (3+1). Το τραγικό είναι ότι η Ελλάδα

πρόσφατα συνομολόγησε νέα συμφωνία για τις αμερικανικές βάσεις και συναφείς διευκολύνσεις χωρίς να διεκδικήσει το παραμικρό από τις ΗΠΑ, ενώ στην Κύπρο η κυβέρνηση συνεχίζει τις αυταπάτες και τις ψευδαισθήσεις περί της αναβάθμισης των σχέσεων με την υπερατλαντική υπερδύναμη. Ενδεικτική δε της ψυχρολουσίας που προκάλεσε η αμερικανική παρέμβαση είναι οι κραυγαλέες αντιφάσεις στην αντίδραση από τη μία του προέδρου της Δημοκρατίας και από την άλλη του επανακάμψαντος υπουργού Εξωτερικών. Ο μεν πρό-

εδρος Αναστασιάδης αναφέρεται στην τεκνοοικονομική μελέτη που θα πρέπει να προηγηθεί και σε εναλλακτικές λύσεις που θα υπάρξουν, αν κριθεί ο αγωγός EastMed οικονομικά και τεχνικά ασύμφορος, ο δε κ. Κασουλίδης αποκάλυπτα έχει δηλώσει ότι το γχείρημα ήταν «Εξ αρχής στον αέρα» και ότι «πάντοτε έβλεπε τον EastMed ως εργαλείο δημιουργίας προβλημάτων»!

Το μικρό μάθημα είναι άκρως διδακτικό. Ότι στις διεθνείς μας σχέσεις επιβάλλεται ρεαλισμός και όχι ψευδαισθήσεις. Η αμερικανική παρέμβαση, δίκνη ψυχρολουσίας,

θα πρέπει να προβληματίσει και να νοουθετήσει. Σε ό,τι δε αφορά τις άσφαλεις, αλληλοσυγκρουόμενες και αμήχανες κρηνοβοασίες των αντιδράσεων προέδρου και υπουργού Εξωτερικών το διδάγμα είναι αυτόδηλο. Ενιαία πολιτική χωρίς παραφωνίες και ελκρινής συντονισμός με την Ελλάδα για τη διαμόρφωση του δικτύου των εξωτερικών μας σχέσεων και συμμαχιών. Μακριά από χίμαιρες και ευσεβείς πόθους.

Ο κ. Γιαννάκης Α. Ομήρου είναι πρώην πρόεδρος της Βουλής.

MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Ένας οδοστρωτήρας που ονομάζεται Ιωάννης Κασουλίδης

Η περίπτωση Παμπορίδη

Με ιδιαίτερο ενδιαφέρον διάβασαν στην Πινδάρου τη συνέντευξη του Γιώργου Παμπορίδη, την περασμένη Κυριακή στην «Καθημερινή». Πέραν των όσων ανέφερε ο πρώην υπουργός Υγείας, για τα τεκταινόμενα στον Συναγερμό αλλά και τους λόγους που έφυγε από το κόμμα, άρχισαν να ανησυχούν με το ενδεχόμενο καθόδου του στις προεδρικές εκλογές. Όπως λένε, έχει πολιτικό αφήγημα και ξεκάθαρο πολιτικό λόγο, που ενδεχομένως να φέρει σε δύσκολη θέση τον Συναγερμό. Ν' αλλάξει συνεπώς την ατζέντα της συζήτησης στις προεδρικές εκλογές, αλλά και να τριχοτομήσει όπως όλα δείχνουν το κόμμα. «Όπως πάμε θα έχουμε τον ίδιο φόβο που είχαμε το 2008» εξηγούσαν μάλιστα στελέχη. Όχι για την τριχοτόμηση, αλλά για τον φόβο να μείνει ο ΔΗΣΥ εκτός του β' γύρου. Ιδιαίτερη βεβαίως αίσθηση έκανε και το γεγονός ότι κανένα ΜΜΕ δεν έσπευσε να κάνει ένα follow-up, στη συνέντευξη Παμπορίδη και να τον βγάλει να τοποθετηθεί για το ενδιαφέρον του. Ιδιαίτερα τα μέσα που έσπευσαν κατά τα άλλα να δημοσιοποιήσουν την παρουσία του, εκ μέρους του προέδρου της Δημοκρατίας, στο μνημόσυνο του Γρίβα.

Με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, πάντως, διάβασαν τη συνέντευξη και κυρίως όσα είχε να πει για την παρουσία του στο μνημόσυνο του Γρίβα, τα στελέχη του ΑΚΕΛ. Όπως γνωρίζει η στήλη, η συμπτωτική πλειοψηφία της γραμματείας του ΑΚΕΛ, αλλά και του Πολιτικού Γραφείου του κόμματος, βλέπουν πλέον θετικά το ενδεχόμενο Παμπορίδη. Όχι γιατί τον έχουν ερωτευτεί όπως εξηγούν, αλλά γιατί είναι το πρόσωπο το οποίο μπορεί να σταθεί απέναντι στον ΔΗΣΥ, να διασκεδάσει τις ανησυχίες μιας μεγάλης πλειοψηφίας για τη στάση που θα τηρήσει στην οικονομία ο υποψήφιος της Αριστεράς, αλλά και να κινητοποιήσει πολίτες, οι οποίοι απείχαν από την τελευταία εκλογική μάχη. Προϋπόθεση βεβαίως για μία τέτοια στήριξη, είναι να στηριχθεί και από το ΔΗΚΟ, το οποίο επί του παρόντος βρίσκεται σε πλήρη σύγχυση.

● ● ● ●

«Κλάππα» και οδοστρωτήρας

«Έτσι κλάππα εν ξαναπαθαίνω» έλεγε ο Ιωάννης Κασουλίδης, όταν αποχώρησε από το κυβερνητικό σχήμα και παραδέχτηκε ότι ο λόγος που έμεινε στη θέση του υπουργού Εξωτερικών αντί να μεταβεί ως επίτροπος

You only live once είπε ο Ιωάννης Κασουλίδης, όταν ανέλαβε το υπουργείο Εξωτερικών. Υπογράμμισε λοιπόν με την επιστροφή του στον πολιτικό στίβο ότι ο EastMed ήταν πάντοτε στον αέρα, μετέβη στην Αθήνα να δει, μεταξύ άλλων, τα Rafale και επιστρέφοντας προκάλεσε απανωτά εγκεφαλικά στον Νίκο Χριστοδουλίδη.

στις Βρυξέλλες ήταν η πιθανότητα επίλυσης του Κυπριακού. Ο ίδιος έχει επανέλθει στον πολιτικό στίβο ανανεωμένος και έτοιμος να τοποθετείται ευθαρσώς, χωρίς να χαϊδεύει αυτιά με πατριωτικές κορώνες για εσωτερική κατανάλωση. Σε αυτό το πλαίσιο προκύπτει και η πρόσφατη ομολογία του ότι ο EastMed ήταν στον αέρα εξαρχής. Αυτό το γνώριζαν πολλοί εντός της κυβέρνησης αλλά κανένας δεν βρήκε το σθένος να το παραδεχτεί δημοσίως.

Αντιθέτως, θυμόμαστε τις βαρύγδουπες δηλώσεις Λακκοτρήνη ότι η Κύπρος ηγείται

του EastMed. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, όπως επισημαίνουν πηγές, δεν έκρυψε τη δυσφορία του. Ήξερε βεβαίως η όφειλε να ξέρει πως δεν είχε να κάνει με πρόσωπο που υπακούει τυφλά τις οδηγίες του, αλλά με πολιτικό πρόσωπο που έχει βάρος, εμπειρία και ειλικρίνεια. Μάλιστα, όπως γνωρίζει η στήλη, στη συμφωνία διορισμού του ήταν και η αλλαγή στρατηγικής και διαχείρισης της εξωτερικής πολιτικής. Συνεπώς, η τοποθέτηση για τον EastMed είναι η πρώτη πράξη του έργου καθώς έτσι «κλάππα», ο Ιωάννης Κασουλίδης δεν ξαναπαθαίνει.

Η δεύτερη πράξη στο έργο που ονομάζεται Κασουλίδης ήταν η αποκαλυπτική συνέντευξή του στις Προκλήσεις του ΡΙΚ. Ο ίδιος χαρακτήρισε πασαρέλα τα όσα εκτυλίσσονται στον Δημοκρατικό Συναγερμό και το ενδεχόμενο δύο υποψηφιοτήτων. Όπως είπε, την πρώτη φορά που ο ΔΗΣΥ βρισκόταν προ της διάσπασης ήταν για το Κυπριακό, τη δεύτερη φορά όταν το 2008 οι συναγερμικοί ψηφοφόροι σκέφτονταν τι θα ψηφίσουν τον β' γύρο (Χριστόφια ή Τάσσο) και σήμερα, όπως σημείωσε, δεν υπάρχει πολιτική διαφωνία, έξου και τα περί πασαρέλας. «Τι πρεσβεύει ο καθένας; Ο κ. Αβέρωφ ως πρόεδρος του κόμματος έχει υποχρεωθεί να δείξει, ο κ. Χριστοδουλίδης τι έχει δείξει;» διερωτήθηκε ο Ιωάννης Κασουλίδης και συνέχισε προς τον Ανδρέα Κημήτρη να υποβάλλει το ερώτημα του ποια είναι η θέση του στο Κυπριακό, ποια η θέση του στην οικονομία. Οδοστρωτήρας είναι πλέον ο Ιωάννης Κασουλίδης, υπογραμμίζοντας πως εξαιτίας αυτής της κατάστασης, ο Συναγερμός θα χάσει.

● ● ● ●

Περί ειλικρίνειας

Μιλώντας βεβαίως για ειλικρίνεια σε ό,τι αφορά τον EastMed, από τους πρώτους πολιτικούς που προέβλεψε δημοσίως ότι ο αγώνας δεν θα κατασκευαζόταν. Το γιατί κάποιοι προσπάθησαν να παρουσιάσουν ότι το ΑΚΕΛ συμφωνούσε με την κατασκευή του EastMed, είναι απορίας άξιο. Ο τέως γ.γ. του ΑΚΕΛ λάβρος, τοποθετήθηκε και άφησε αιχμές πως πίσω από το ρεπορτάζ του κρατικού καναλιού βρίσκεται ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου. Τα Rafale προκάλεσαν ρίγη συγκίνησης σε πολλά συναγερμικά στελέχη. Μεταξύ τους και ο αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ Χάρης Γεωργιάδης όπου τα καλωσόρισε με σχετική ανάρτηση στο twitter. Κάποιοι θυμήθηκαν βεβαίως τον Χάρη Γεωργιάδη επί μνημονίων, όταν σημείωνε πως το να μοιράζεται κανείς μια γλώσσα είναι ένα πράγμα, αλλά το να είναι η ίδια οικονομία είναι κάτι εντελώς διαφορετικό. Υπάρχουν έλεγχοι πολιτιστικοί δεσμοί με την Ελλάδα και αυτό είναι όλο. Από τότε, μέχρι σήμερα, μπήκε πολύ νερό στο κρασί του Χάρη Γεωργιάδη. Όπως λένε και στα κομματικά πηγαδάκια, με ρεαλισμό δεν κέρρασε και προπαντός δεν νίκησε εκλογές κανείς. Μόνο με εθνικισμό.

Ο βουλευτής του ΑΚΕΛ Χρίστος Χριστοφίδης εντόπισε τις καταγγελίες του Ηλία

Η 24χρονη, που βρήκε το σθένος να μιλήσει δημοσίως για τον βιασμό της, αποτελεί φωτεινό παράδειγμα θάρρους για όλους.

Γκιώνη για κύκλωμα Κυπρίων στην όλη υπόθεση του βιασμού της 24χρονης στη Θεσσαλονίκη και έσπευσε να επικοινωνήσει τόσο με τον ίδιο όσο και με την Εισαγγελία για να προχωρήσει και να διαλευκανθεί το όλο θέμα. Το τι θα γίνει τελικώς είναι άγνωστο, όμως η αλήθεια είναι πως τέτοιες δράσεις θέλουμε από πολιτικά πρόσωπα και όχι μόνο διαπληκτισμούς στην τηλεόραση. Όπως μαθαίνουμε πάντως μία συνάδελφός του το φυσάει και δεν κρυνει που κάποιοι άλλος βουλευτής εντόπισε τέτοιο θέμα. Μάλιστα, τηλεφωνεί σε δημοσιογράφους και επιχειρεί να το υποβαθμίσει. Αυτά είναι καλό να μη γίνονται, ιδιαίτερα από βουλευτές που κατά τα' άλλα κόπτονται για τη δικαιοσύνη.

Αίσθηση προκάλεσε τις τελευταίες μέρες η πρόταση νόμου που κατέθεσε ο Μαρίνος Σιζόπουλος κατά την οποία ζητεί να μη μπορούν οι νομικές αρχές να επέμβουν στα εσωτερικά των κομμάτων. Είναι μία πρόταση βεβαίως που στόχο έχει να τον θωώσει πλήρως γύρω από τα εσωκομματικά της ΕΔΕΚ. Πάντως, όπως μαθαίνουμε, ούτε καν οι βουλευτές του δεν φαίνεται να συμφωνούν με την εν λόγω πρόταση. Το ερώτημα βεβαίως είναι αν θα βρει στήριξη από κάποιο αλλού και να περάσει, προκαλώντας την κοινή γνώμη.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Ο Κασουλίδης, η Αννίτα, η Ρομπέρτα και η Ανδρούλα

Ο παλιός είναι αλλιώς

Στις ΗΠΑ θα βρεθεί ο ΥΠΕΞ Κασουλίδης για ένα διήμερο πολύ σημαντικών επαφών, οι οποίες ενδεχομένως να οδηγήσουν και σε νέες συναντήσεις και δράσεις. Μεταξύ των συναντήσεων που προγραμματίστηκαν ξεχωρίζουν αυτές με τον Αμερικανό ΥΠΕΞ Άντονι Μπλίνκεν και τον σύμβουλο για θέματα ενεργειακής ασφάλειας του αμερικανικού ΥΠΕΞ, Άμος Χόκσταϊν την 1η Φεβρουαρίου.

Εκτός από το Κυπριακό θα συζητηθεί και το ενεργειακό και βεβαίως το μέλλον του EastMed και μάλλον όλα σε συνδυασμό. Η πρόταση Κασουλίδη για παράδοση του αεροδρομίου της Τύμπου στα Ηνωμένα Έθνη με αντάλλαγμα την παράδοση της πόλης της Αμμοχώστου υπό τη διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών, αναμένεται ότι θα είναι ένα από τα κύρια θέματα των συζητήσεων. Ο ίδιος ο ΥΠΕΞ επανέφερε ξανά την πρότασή του δημόσια ως ένα βήμα για να σπάσει το αδιέξοδο στο Κυπριακό και να τερματιστούν οι παράνομες τουρκικές επεμβάσεις στην Αμμόχωστο. Πρόκειται ωστόσο για μια πρόταση την οποία δεν βλέπουν όλοι με καλό μάτι στην Κύπρο. Γι' αυτό και αναμένονται να υπάρξουν, ξανά, αντιδράσεις από κάποια κόμματα.

Σε πολιτικά πηγαδάκια όμως συζητείται ως επιτυχία του Κασουλίδη το γεγονός ότι αμέσως μετά την ανάληψη των καθηκόντων του διευθετήθηκε η συνάντησή του με τον Μπλίνκεν. Επιβεβαιώνεται το «ο παλιός είναι αλλιώς», σχολίασε επ' αυτού γνωστός Λεμεσιανός πολιτικός.

Πλώρη για Ευρώπη

Η Ρομπέρτα Μέτσολα έγινε την περασμένη εβδομάδα η νέα ηρώδα των Κυπρίων. Η νέα πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η 43χρονη πολύτεκνη μητέρα από τη Μάλτα, ενέταξε στις πρώτες, πρώτες δηλώσεις της ως πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και το Κυπριακό. Διεμήνυσε ότι

Μικρή εσύ, μικρή κι εγώ, μαζί μπορούμε να φτιάξουμε κάτι μεγάλο!

όσο η Κύπρος παραμένει διχοτομημένη «δεν μπορούμε να είμαστε αληθινά ολόκληροι» και αναφέρθηκε στην ανάγκη η Ευρώπη να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην επίλυση του Κυπριακού και στον τερματισμό της διχοτόμησης της Κύπρου. Από τους επιφανείς Κύπριους που έσπευσαν πρώτοι να συγχαρούν και να αγκαλιάσουν τη Ρομπέρτα ήταν η, ξανθή αγαπημένη Παναγιά, Αννίτα.

Η πρόεδρος της Βουλής που βρισκόταν στις Βρυξέλλες για την τελετή μνήμης για τον αποβιώσαντα Νταβίντ Σασόλι έσπευσε να χαιρετήσει τη Ρομπέρτα, να φωτογραφηθεί μαζί της και να αναρτήσει τις φωτογραφίες στο Instagram. Ντιμένες με τους ίδιους χρωματισμούς, ξανθιές και οι δύο, έμοιζαν σαν αδελφές στις φωτογραφίες που μοιράστηκε η Αννίτα σε κοντινό και μακρινό πλάνο. Το offit και των δύο ούτε κατά παραγγελία να ήταν... Η διάθεσή τους έδειχνε επίσης πολύ καλή, απ' όσα είδαμε στο body language που αποκάλυψαν οι φωτογραφίες. Μπορεί να είδαμε μόνο τα μάτια τους, αφού το υπόλοιπο μέρος του προσώπου τους ήταν καλυμμένο από τις μάσκες, όσα όμως λένε τα μάτια...

Και ήρθε και η επισήμανση της Αννίτας, ξανθής αγαπημένης Παναγιάς: «Εύχομαι από καρδιάς καλή αρχή με κοινό στόχο να καταφέρουμε μαζί να ενώσουμε την Ευρώπη», που έκανε κάποιους να πουν πως είναι πια φανερό ότι η μικρή Κύπρος είναι πολύ μικρή για την Αννίτα και θα πρέπει να βάλει πλώρη για την μεγάλη, ενωμένη Ευρώπη.

Το ερώτημα της Ανδρούλας

Ο σάλος για την αναφορά της Ανδρούλας Βασιλείου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την 24χρονη που κατήγγειλε βιασμό, συνεχίζεται και μάλλον θα έχει διάρκεια. Ο πρώταρχος του πανεπιστημίου Κύπρου αναγκάστηκε ύστερα από την πίεση που δέχεται το πανεπιστήμιο, του οποίου η Ανδρούλα είναι αντιπρόεδρος, με δική του εισήγηση

και επιλογή, να διαχωρίσει τη θέση του. Σε πρόσφατο πηγαδάκι πολιτικών, δημοσιογράφων και πανεπιστημιακών τέθηκε το ερώτημα, γιατί οι καθηγητές και οι φοιτητές του Πανεπιστημίου δεν έχουν αντιδράσει στη δήλωση της αντιπροέδρου.

Ένας από τους πολιτικούς της παρέας δήλωσε πως η αντίδραση της πανεπιστημιακής και φοιτητικής κοινότητας είναι άλλη μια έκφραση του «κρύψε να περάσουμε», το οποίο είναι ιδιαίτερα διαδεδομένο στην κυπριακή κοινωνία, τα κυπριακά πανεπιστήμια και δη στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Ο πανεπιστημιακός της παρέας συμφώνησε με τη θέση του πολιτικού, σημειώνοντας ότι το κατεστημένο καλά κρατεί στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Σημείωσε ότι η αντίδραση που πρώταχν έγινε λόγω των αντιδράσεων και όχι αυθόρμητα. Ας μην ξεχνάμε και την αναφορά του «αποδεχόμαστε το γεγονός ότι η ίδια η κ. Βασιλείου αντιλήφθηκε το απόημά της και απολογήθηκε», με την οποία φαίνεται να έκλεισε με συνοπτικές διαδικασίες το θέμα. Στην ερώτηση εάν θεωρεί πως ο πρύτανης έπρεπε να ζητήσει την παραιτήση της Βασιλείου, ο πανεπιστημιακός αναδιτύπωσε την ανάρτηση της Ανδρούλας. Όπως είπε: η Ανδρούλα έγραψε: «Και πώς βρέθηκε στη σουίτα του ξενοδοχείου η 24χρονη;

Θα πρέπει κάποιος να γνωρίζει όλα τα γεγονότα προτού βγάλει συμπέρασμα», εγώ θα έλεγα: «Και πώς βρέθηκε ως αντιπρόεδρος του Πανεπιστημίου η Ανδρούλα; Θα πρέπει κάποιος να γνωρίζει όλα τα γεγονότα προτού βγάλει συμπέρασμα». «Και για την Ανδρούλα και για την πρύτανη», πρόσθεσε.

ΚΟΝΙΖ: Αληθεύει ότι η υπέρξη έντονη αντίδραση από Συναγερμικό στέλεχος για την απόφαση του Υπουργικού σχετικά με την χρήση λιμουζινών από κρατικούς αξιωματούχους; «Στον Λόφο πιστεύετε πως είναι η πιο κατάλληλη στιγμή να προωθήσετε αυτή την απόφαση;» ήταν ένα από τα ερωτήματα που έθεσε σε κυβερνητικό στέλεχος.

Καιρός για μετακίνηση

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Η συνέντευξη του κ. Παμπορίδη την περασμένη Κυριακή στην «Κ» αποτελεί ένα εξαιρετο δείγμα για το πώς πρέπει να είναι ο λόγος ενός σύγχρονου πολιτικού. Και όταν λέω σύγχρονου πολιτικού εννοώ αυτόν ο οποίος αγωνιά να απαλλάξει τον τόπο από τη σαθρή νοοτροπία του πολιτικού κατεστημένου, επιδιώκοντας τις αναγκαίες τομές που υπαγορεύει η υπέρβαση από τις παθογένειες του πολιτικού τρόπου σκέψης και δράσης. Διότι αυτή τη στιγμή εκείνο που προέχει και είναι το ζητούμενο του κάθε σκεπτόμενου πολίτη είναι μια πραγματική αλλαγή του κράτους.

Και αυτή η πραγματική αλλαγή τη σημαίνει; Σημαίνει, όπως χαρακτηριστικά υπογράμμισε ο πρώην υπουργός Υγείας στη συνέντευξή του, «το πρόσωπο που θα ηγηθεί μιας τέτοιας προσπάθειας να μην έχει βαρίδια, να μη χρώστά χάρες σε κόμματα και σε συγκεκριμένα συμφέροντα, να έχει πολιτική σκέψη αλλά και τεχνοκρατική ικανότητα. Να μπορεί αποδεδειγμένα (υπογραμμίστε το αποδεδειγμένα) να συνθέσει πολιτικές σκέψεις που προέρχονται από διαφορετικούς χώρους και να είναι αξιόπιστος». Και το πιο σημαντικό; «Να είναι διατεθειμένο να συγκρουστεί με τα ισχυρά συμφέροντα του τόπου αν αυτά εμποδίζουν την εξέλιξη της κοινωνίας». Πόσο διαφορετική θα ήταν η πολιτική ζωή αυτής της χώρας αν είχαμε πολιτικούς που να στέκονται στο ύψος μιας τέτοιας πολιτικής σκέψης; Πόσο διαφορετική θα αισθανόταν ο σκεπτόμενος πολίτης αν αντί να ακούει τους κομματάρχες μας και τους εξαρτώμενους τους να πιπιλούν τις ίδιες ταμπέλες να μας ανούσιους διαστατικούς διαχωρισμούς παρωχημένων «ιδεολογημάτων» άκουγε αυτό που λέει ο κ. Παμπορίδης;

Πώς «σε μια σύγχρονη ευρωπαϊκήκοινωνία, οι παραδοσιακές διαχωριστικές γραμμές ξεθωιάζουν πλέον» και αυτή είναι η πραγματικότητα στην οποία οφείλουμε να ανταποκριθούμε. Κακά τα ψέματα οι διαχωρισμοί πλέον τους μόνους που εξυπηρετούν είναι τα μικροκομματικά συμφέροντα, κανένα άλλο. Τα δύο μεγάλα κόμματα, ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ, αυτό που επιδιώκουν εδώ και χρόνια είναι η συντήρηση του διπολου με κάθε τρόπο, όχι βέβαια για το συμφέρον της χώρας (αν ήταν έτσι θα συνεργάζονταν ως όφειλαν για το Κυπριακό) αλλά για ίδιον συμφέρον ή για να υπερεπάρουν τις αγκυλώσεις που συντηρούσαν τα όποια ποσοστά τους. Ο σκεπτόμενος πολίτης όμως, με τα όσα έχει δει και πάθει, έχει καθήκον πλέον να μην απορρίπτει και τις αγκυλώσεις και τους ριζοσπαστική αλλαγή και προκειμένου να συμβεί έχουμε καθήκον να συνειδητοποιήσουμε πως πρέπει να μετακινηθούμε από τα στεγανά μας και να μεταποίσουμε την πολιτική μας σκέψη μακριά από το σημείο που μας καθλώνει στο επίπεδο του «οπαδού», ώστε να αποκτήσουμε επιτέλους την πολιτική διαύγεια να κρίνουμε έναν πολιτικό από τις πολιτικές του πράξεις και όχι από το πού ανήκει ή δεν ανήκει ή πού ανήκε κάποτε και δεν ανήκει σήμερα. Όπως σωστά λέει ο κ. Παμπορίδης, «η αλλαγή δεν μπορεί να προέλθει από πολίτες που παραποιούνται από το πληκτρολόγιο και τον καναπέ τους. Η αλλαγή πρέπει να έρθει από τους πολίτες μέσα από μια μικρή επανάσταση. Γιατί αν οι πολίτες δεν αντιληφθούν ότι η ευθύνη είναι ατομική και βαραίνει τον καθένα μας, τότε θα μείνουν συλλογικά εγκλωβισμένοι στην πεπατημένη που είδαμε στο παρελθόν και που ο καθένας μας αντιλαμβάνεται ότι μας οδήγησε εδώ που βρισκόμαστε σήμερα».

Οφείλουμε επιτέλους να διαχωρίσουμε τη θέση μας από αυτές τις νοοτροπίες κι αν η αλλαγή δεν έρθει από τον καθένα μας τότε δεν θα έχουμε το δικαίωμα να μεμψιμοιρούμε για την υφιστάμενη κατάσταση της χώρας, όπως ούτε και για τα κακά που έπονται. Χρειάζεται μια ριζοσπαστική αλλαγή και προκειμένου να συμβεί έχουμε καθήκον να συνειδητοποιήσουμε πως πρέπει να μετακινηθούμε από τα στεγανά μας και να μεταποίσουμε την πολιτική μας σκέψη μακριά από το σημείο που μας καθλώνει στο επίπεδο του «οπαδού», ώστε να αποκτήσουμε επιτέλους την πολιτική διαύγεια να κρίνουμε έναν πολιτικό από τις πολιτικές του πράξεις και όχι από το πού ανήκει ή δεν ανήκει ή πού ανήκε κάποτε και δεν ανήκει σήμερα. Όπως σωστά λέει ο κ. Παμπορίδης, «η αλλαγή δεν μπορεί να προέλθει από πολίτες που παραποιούνται από το πληκτρολόγιο και τον καναπέ τους. Η αλλαγή πρέπει να έρθει από τους πολίτες μέσα από μια μικρή επανάσταση. Γιατί αν οι πολίτες δεν αντιληφθούν ότι η ευθύνη είναι ατομική και βαραίνει τον καθένα μας, τότε θα μείνουν συλλογικά εγκλωβισμένοι στην πεπατημένη που είδαμε στο παρελθόν και που ο καθένας μας αντιλαμβάνεται ότι μας οδήγησε εδώ που βρισκόμαστε σήμερα».

elenixenou11@gmail.com

ΕΡΜ/ΙΕΡΟΜΕ ΠΑΥΡΕ

Αστυνομικοί με προστατευτικό εξοπλισμό φρουρούν την είσοδο ενός δημόσιου υπνωτηρίου στο Χονγκ Κονγκ, Κίνα, 21 Ιανουαρίου 2022. Η κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ ανακοίνωσε πέντε ημέρες lockdown σε πολλά κτήρια δημόσιας χρήσης.

Το αντικείμενο

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Το καλοκαίρι του 2019, μία 19χρονη Βρετανίδα στην Αγία Νάπα, κατήγγειλε τον βιασμό της από 12 Ισραηλινούς. Η ιστορία αναπόφευκτα έλαβε προεκτάσεις διεθνώς, με τα κίτρινα μέσα να προσπαθούν να δουν από την κλειδαρότρυπα και να κερδίσουν κλικ, ξεσκονίζοντας το παρελθόν της, παρουσιάζοντας τη σεξουαλικότητά της ως αμάρτημα και τον τρόπο διασκέδασής της ως την αναπόφευκτη και λογική συνέχεια του εγκλήματος που διαπράχθηκε εις βάρος της.

Μόνο όταν η ίδια άλλαξε την κατάθεσή της, αναιρώντας τα περί βιασμού βρέθηκε απότομα στο Κολοσσαίο. Οι γνωστοί που διερωτούνταν μέχρι τότε χαμνλόφωνα, τι έκανε εκεί, τι φορούσε, πόσο ήπνε και γιατί να μιλά με αγνώστους έπεσαν κυριολεκτικά να τη φάνε. Τη θυμάμαι χαρακτηριστικά μέσα στο κατακαλόκαιρο να κυκλοφορεί υπό την υψηλή προστασία της ΜΜΑΔ, με κουκούλα και μαύρες φόρμες. Κουκούλα γιατί ντρεπόταν και γιατί ήθελε να αποφύγει τα περίεργα βλέμματα των περαστικών που μαζεύονταν να την περιεργαστούν. Να την περιεργαστούν σαν κοινή εγκληματία. Ο τότε δήμαρχος Αγίας Νάπας, που διέρρεε δεξιά και αριστερά σε ΜΜΕ πως η Αγία Νάπα έχει καταστεί άντρο ακολασίας, με τα laughing gas, τα ξενύχτια και τις ουσίες, άλλαξε αφήγηση αμέσως και ανακοίνωσε πως θα της κινήσει αγωγή για δυσφήμιση. Ενός 19χρονου κορτσιού που ούτε τα λεφτά, ούτε τις πλάτες είχε για να διαχειριστεί όλο αυτό που της συνέβαινε.

«Μα καλά», θα διαμαρτυρηθούν κάποιοι από μια περίπτωση θα πούμε πως δεν υπάρχει ισοτιμία και πως επικρατεί ο άκρατος σεξισμός; Και θα το πουν παραθέτοντάς μας μάλιστα στοιχεία της προοδευτικότητάς τους. Θα μας θυμίσουν για παράδειγμα την Αννίτα Δημητρίου. Ενώ ο Δήμαρχος Αγίας Νάπας, που έγινε πλέον υπουργός Συγκοινωνιών, με ευκολία να φώρτωνε όλη την μπόχα του brand που λέγεται Αγία Νάπα σε μία 19χρονη, χωρίς πλάτες Βρετανίδα, πανηγυρίζει την εκλογή της Αννίτας Δημητρίου στην προεδρία της Βουλής δύο χρόνια μετά. Γιατί αυτή η προεδρία όπως έλεγαν έσπαζε τη γυάλινη οροφή.

Αυτό λυπάμαι αλλά δεν είναι ισοτιμία. Είναι ισοτιμία α λα καρτ. Μία ισοτιμία με την προϋπόθεση που βοηθά το αφήγημά που θέλουν

να περάσουν για το πόσο προοδευτικοί είναι. Δεν λέω, είμαστε πολύ τυχερές κάποιες που έχουμε βήμα και φωνή, ίσες ευκαιρίες επαγγελματικής ανέλιξης, μισθοδοσίας και ίσες ευκαιρίες μόρφωσης. Όμως αυτό δεν ισχύει για όλες και σίγουρα δεν τελειώνει εδώ.

Η διασκέδαση για παράδειγμα, είναι προνόμιο ανδρικό. Μία γυναίκα θα πρέπει να προσέχει πώς θα βγει, πώς θα ντυθεί και με ποιους θα διασκεδάσει. Αλλιώς θα πουν ως πρόσχε. Αλλιώς, αν κάτι στραβώνει θα πρέπει να απολογηθεί ως ένα αντικείμενο που προκαλεί.

Αυτός είναι ο συγκεκριαλμμένος σεξισμός και προβάλλεται με τον πιο худαίο τρόπο, κάθε φορά που κάποιοι διερωτούνται «αφελώς» γιατί η κάθε 24χρονη βρέθηκε στη σοσίτα, τι φορούσε, τι επαγγέλλεται. Αυτός ο σεξισμός αποκαλύπτεται κάθε φορά που κάποιος κουνά συγκαταβατικά το κεφάλι, όταν το σεξουαλικό παρελθόν μιας γυναίκας έρχεται –γιατί πάντα έρχεται σε αυτές τις περιπτώσεις– στο προσκήνιο. Ο βιασμός είναι έγκλημα και εδώ ακριβώς τελειώνει η ιστορία, χωρίς υποσημειώσεις. Όμως αν κάτι από όλη αυτή την τραγική ιστορία έχει σημασία για το μέλλον είναι το θάρος της 24χρονης Γεωργίας. Που βγήκε μπροστά. Πρόκειται για τη φίλη μας, την αδερφή μας, την κόρη πολλών από αυτών που «έχουν απορίες». Μία θαρραλέα γυναίκα, με πρόσωπο και ονοματεπώνυμο που είναι έτοιμη να τα βάλει, αν χρειαστεί, με τις αρχές που «τυχαία» κωλυσιεργούν και το οικονομικό, πολιτικό και μιντιακό κατεστημένο που βρίσκει εύκολα δικαιολογίες.

Αυτή η τραγική ιστορία είναι ίσως η ευκαιρία και για όλους εμάς ν' αλλάξουμε νοοτροπία. Από εμάς στα ΜΜΕ που έχουμε μεγάλη ευθύνη για όλο αυτό. Από το πώς παρουσιάζουμε ιστορίες, πώς με λέξεις προωθούμε τον συγκεκριαλμμένο σεξισμό. Από τα «παλιά μυαλά» που δεν έχουν κακή πρόθεση αλλά που οφείλουν να ενημερωθούν και να αντιληφθούν τι ζημιά μπορεί να κάνουν. Όμως μάθημα πρέπει να πάρουν και όλοι αυτοί που κάθονται διψασμένοι στην εξέδρα του Κολοσσαίου. Και που με ευκολία επηρρίπτουν την ευθύνη στα θύματα και ξεπλένουν δράστες. Αυτοί ως κλείσουν επιτέλους το στόμα τους και ασ ταχθούν έστω και με καθυστέρηση στη σωστά πλευρά της ιστορίας.

economidoum@kathimerini.com.cy

Υποκρισία και προκατάληψη

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Διάβασα προσεκτικά το κείμενο της συναδέλφου Μαρίας Χατζηκώστα με την οποία οι επαγγελματικοί μας δρόμοι δεν διασταυρώθηκαν ποτέ, εξ ου και δεν γνωρίζομαστε. Γνωρίζω όμως πολύ καλά σε τι αναφέρεται. Όπως γνωρίζουν παρόμοια περιστατικά δεκάδες δημοσιογράφοι κι ως μνη το ομολογεί κανείς δημόσια. Στη δεκαετία του '90 ειδικά, ανάλογες ιστορίες κυκλοφορούσαν εν είδει ανεκδότων στη δημοσιογραφική πιάτσα. Βούσε τότε η Λευκωσία για κάποιους ισχυρούς άντρες των ΜΜΕ, οι οποίοι θεωρούσαν τη σεξουαλική παρενόχληση αυτονόητη. Κάτι σαν μαγκιά, τζάμπα αντρίλι με τη δύναμη της εξουσίας. Τα ξέραμε, λοιπόν, τα κουβεντιάσαμε και πολλές φορές σπίαγαμε πλάκα. Μην σας φαίνεται περίεργο επειδή τώρα πια οι άνεμοι του #metoo πνέουν σαρωτικοί στη δημόσια σφαίρα. Τότε τα πράγματα ήταν αλλιώς. Δεν το επικαλούμαι ως δικαιολογία, αλλά ως γεγονός. Θυμάμαι για παράδειγμα συνάδελφο να μας αφηγείται πως την παρενοχλούσε καθημερινά ένα ραμολί που τότε έλυνε κι έδενε, αλλά ποτέ δεν διανοηθήκαμε πως έπρεπε να κάνουμε κάτι γι' αυτό.

Είχαμε γίνει κοντρόπετσοι, επειδή αυτή ήταν η εποχή. Όσο και να λέγαμε πως ήμασταν καλύτεροι από τους γονιούς μας, στην πραγματικότητα δεν διαφέραμε πολύ απ' αυτούς. Η Κύπρος υπήρξε ανέκαθεν μια κλειστοφοβική χώρα. Οι άνθρωποι κρύβονταν πίσω από τις λέξεις και η διαφορετικότητα ήταν απαγορευμένη διά ροπάλου. Και για κάτι παιδιά «που δεν γίνονταν άντρες», αλλά και για τα κορίτσια που διέθεταν το σώμα τους όπως εκείνα ήθελαν. Η νήσος των Αγίων ήταν αμείλικτη σε τέτοιου είδους «αποκλίσεις». Ο καθωστρεπισμός της κοινωνίας τα κατάνεε όλα αμάσπτα. Οι άνθρωποι σώπαιναν. Είτε γιατί καταλάβαιναν αλλά δεν είχαν συνειδησιακό πρόβλημα, είτε γιατί όλες αυτές οι στρεβλώσεις τους φαίνονταν φυσιολογικές. «Καταλαβαίναμε» θα ήταν το πιο σωστό να πω και όχι μόνο τη δεκαετία του '90 στην οποία αναφέρθηκα πριν. Αλλά και στα χρόνια που ακολούθησαν, μετά την είσοδο στον νέο αιώνα. Νέες υποχές, παλιά μυαλά. Μοίχλα και ανοχή. Υποκρισία και προκατάληψη. Η ιστορία της ζωής μας.

Όσπου μια γυναίκα τόλμψε να αφαιρέσει το πέπλο της ντροπής και να μιλήσει με τη γλώσσα της αλήθειας. Η μια γυναίκα έγινε πολλές. Κι έπειτα προστέθηκαν τα αγόρια. Οι μύθοι αίφνης άρχισαν να καταρρέουν σαν άχρηστοι πύργοι και η πρόσωπα υπεράνω πάσης υποψίας αποκαλύφθηκαν. Αυτά που περιγράφει η Μαρίνα Χατζηκώστα, στην Ελλάδα απέκτησαν ονοματεπώνυμα. Κι αλλού βεβαίως, αλλά στέκομαι στην Ελλάδα γιατί τα πρόσωπα μάς είναι οικεία και οι αντιστοιχίες πολλές. Τώρα πια κανείς δεν νομιμοποιείται να προσποιείται πως δεν ξέρει για ποιο πράγμα μιλάμε. Τα χρόνια που με ένα ποτό στο χέρι σπάγαμε πλάκα για τον ισχυρό άντρα των Media με το худαίο σεξιστικό ύβρεολόγιο ανήκουν σε ένα ζοφερό παρελθόν. Τώρα πια πρέπει να έχουμε τη γενναιότητα αν μη τι άλλο ν' ακούμε. Και αν έχουμε μια στάλα αξιοπρέπειας να μιλούμε. Δίκως αστερίσκους και ερωτηματικά. Χωρίς σκίες που βαραίνουν τα θύματα.

Πριν από μερικά χρόνια ο διευθυντής του περιοδικού Time έγραφε για το #metoo πως «Πρόκειται για την ταχύτερα εξελισσόμενη κοινωνική αλλαγή εδώ και δεκαετίες». Και να που το κίνημα γιγαντώθηκε, λαμβάνοντας παγκόσμιες διαστάσεις. Γιατί υπήρξαν γυναίκες που τόλμψαν να ανοίξουν δρόμους χωρίς να σκέφτονται το προσωπικό κόστος. Για να ακολουθήσουν κορίτσια όπως η 24χρονη Γεωργία Μπίκα με τη θαρραλέα της καταγγελία για όσα φρικτά συνέβησαν στο ξενοδοχείο της Θεσσαλονίκης. Φαίνεται ότι κάτι κινείται επιτέλους εκεί έξω. Στην Ελλάδα ξεκίνησε πριν από μερικές ημέρες η πρώτη δίκη του ελληνικού #metoo. Μια δίκη ορόσημο όπως τη χαρακτήρισε η Σοφία Μπεκατώρου, η έκβασή της οποίας «θα δείξει το κατά πόσον θα έρθουν περισσότερα πλέον θύματα να καταγγείλουν και δεν θα κλείσουν τα στόματά τους».

Ο συγκεκριαλμμένος ρατσισμός, η ομοφοβία και η ανοχή στις κακοποιτικές συμπεριφορές τρέφονται από την ανοχή. Τη δική μας ανοχή. Όσο σπάμε το τείχος της σιωπής, τόσο θα αποκαλύπτεται το αποκρουστικό πρόσωπο της έμφυλης βίας. Αν δεν το κάνουμε, η σιωπή μας καταγράφεται ως συνενοχή. Ιδιαίτερος όταν οι φερόμενοι ως θύτες είναι πικρά ονόματα μιας ελίτ που επιβιώνει εξαγοράζοντας συνειδήσεις.

stavros.christodoulou@gmail.com

Εμείς εκλογές... και ο Ερντογάν «τελική λύση» μέσω Τύμπου

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Την ώρα που η πολιτική ηγεσία στην Κύπρο αντιπαρατίθεται σχετικά με το «δείσασμα» του αγωγού EastMed, για τον οποίο προφανώς δεν συζητήθηκαν ούτε και υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις, ο Ερντογάν και οι τοποτηρητές του στα κατεχόμενα, συνεχίζουν την προσπάθεια να επιβάλουν «τελική λύση» στο Κυπριακό. Αυτή τη φορά όχημα τείνει να καταστεί το παράνομο «αεροδρόμιο» Τύμπου, το οποίο επιδιώκεται να αποκτήσει καθεστώς «εσωτερικών αεροδρομίων» της Τουρκίας, σκέψη που εάν υλοποιηθεί, θα έχει διπλό αποτέλεσμα:

- Θα αποτελέσει ένα ουσιαστικό βήμα προς την κατεύθυνση προαόρτησης του κατεχόμενου τμήματος της Κύπρου από την Άγκυρα, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την προοπτική λύσης του Κυπριακού.
- Θα σημάνει τον τερματισμό των υποτυπωδών ελέγχων αεροδρομίων που γίνονται σε αεροδρόμια της Τουρκίας για όσους επιθυμούν να ταξιδέψουν στο ψευδοκράτος της «ΤΔΒΚ», καθώς οι εν λόγω

πτήσεις θα θεωρούνται «εσωτερικές». Συνεπώς, εάν ο σχεδιασμός αυτός υλοποιηθεί, τότε όσοι επιθυμούν, περιλαμβανομένων και παράτυπων μεταναστών, θα μπορούν να ταξιδεύουν μεταξύ Τουρκίας και κατεχομένων χωρίς διατυπώσεις. Τόσο κατά την αναχώρησή τους, όσο και κατά την άφιξη τους στο παράνομο «αεροδρόμιο» της κατεχομένης Τύμπου, κάτι που θα ενισχύσει ακόμη περισσότερο τον σχεδιασμό Ερντογάν για διοχέτευση προσφύγων και μεταναστών στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας, προκαλώντας οικονομική ασφυξία αλλά και δημογραφική αλλοίωση του κράτους, όπως παραδέχεται και διαβαθμισμένο έγγραφο των αρμοδίων υπηρεσιών της Ε.Ε.

Το ζήτημα δεν είναι θεωρητικό. Έχει προσλάβει ουσιαστικές διαστάσεις. Έχει συζητηθεί επανειλημμένα μεταξύ Άγκυρας και ψευδοκρατών και απετέλεσε βασικό θέμα στην ατζέντα της συνάντησης που είχαν πριν από μερικές μέρες στην Τουρκία, ο λεγόμενος «πρωθυπουργός» της κατοχικής οντότητας Φαίζ Σουτζουογλου και ο Αντι-

πρόεδρος του κυβερνώντος κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ), Μπινάλι Γιλντιρμί. Ο «πρωθυπουργός» του ψευδοκράτους προέβη μάλιστα και σε δηλώσεις, υποστηρίζοντας ότι η όλη συζήτηση γίνεται για να περιορισθεί το κόστος που καταβάλλουν οι επιβάτες. «Με ενδιαφέρουν τα χρήματα που βγαίνουν από την τσέπη του πολίτη. Δεν γίνεται να πληρώνω 2.000 για προορισμό όπου θα μπορούσα να πεταξω με 200 τουρκικές λίρες», ισχυρίστηκε ο Φαίζ Σουτζουογλου.

Ο περί προστασίας του καταναλωτή/επιβάτη ισχυρισμός αγγίζει πάντως τα όρια της γελοιοότητας, αφού το καθεστώς της Άγκυρας που δεν φμιζείται για το «δικαίο» ανταγωνισμό, θα μπορούσε να επιβάλει πλεονόν στις τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων, εάν και εφόσον το επιθυμούσε. Ωστόσο, αντί γι αυτό, οι συζητήσεις Τουρκίας-ψευδοκρατών εστιάζονται στην ένταξη του «αεροδρομίου Τύμπου» στο καθεστώς «εγκώριων πτήσεων», ιδέα που εάν υλοποιηθεί, θα φέρε την Κυπριακή Δημοκρατία σε εξαιρετικά δυσχερή θέση. Αφενός, γιατί

θα καταστήσει τα κατεχόμενα «επαρχία» της Τουρκίας (κάτι για το οποίο προειδοποίησε και ο Μουσταφά Ακιντζί με δήλωσή του) και συνεπώς θα βάλει και επισήμως ταφόπλακα στην επίλυση του Κυπριακού. Και αφετέρου, γιατί θα ενισχύσει ακόμη περισσότερο τις μεταναστευτικές πιέσεις, οι οποίες με βάση τα υφιστάμενα δεδομένα φέρνουν ήδη την Κύπρο στην πρώτη θέση αιτητών ασύλου σε όλη την ευρωπαϊκή επικράτεια (κατ' αναλογία πληθυσμού) και σε κατάσταση «εκτάκτου ανάγκης», όπως χαρακτηριστικά είχαν αναφέρει ο Πρόεδρος Αναστασιάδης (επιστολή προς Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν) και ο ΥΠΕΣ Νίκος Νουρής (επιστολές προς τους αρμόδιους Επιτρόπους της Ε.Ε. και προς τους 26 ομολόγους του).

Η κυβέρνηση και τα πολιτικά κόμματα μπορούν εάν θέλουν να συνεχίσουν να ερίζουν για το επίσημο στραπάτσο του EastMed και να συντηρήσουν το θέμα στην παρατεταμένη προεκλογική εκστρατεία, στην οποία προφανώς έχουμε εισέλθει εδώ και αρκετούς μήνες. Όμως, θα ήταν καλό, παράλληλα να ενεργοποιηθούν, έστω για μια

φορά προληπτικά και να μη μείνουν θεατές στο νέο παιχνίδι που σπίνει ο Ερντογάν στην Κύπρο, μέσω του παράνομου «αεροδρομίου» Τύμπου. Και για να γίνει αυτό απαιτείται χάραξη εθνικής στρατηγικής και κινητοποίηση σε όλα τα επίπεδα. Κάτι που μέχρι σήμερα απουσιάζει και το οποίο πληρώνουμε. Όπως και στην περίπτωση του αγωγού EastMed, για τον οποίο ισχυρίζομαστε ότι έχουμε εναλλακτικές επιλογές, χωρίς όμως να υφίστανται. Με αποτέλεσμα, να μας υποδεικνύει ο Ερντογάν ότι η μοναδική διαδρομή για το φυσικό αέριο περνά μέσα από την Τουρκία. Τα ίδια και χειρότερα θα κινδυνεύουμε να πάθουν εάν η εθνική μας στρατηγική για το ζήτημα των τουρκικών σχεδιασμών στο παράνομο «αεροδρόμιο» Τύμπου, εξαντλείται όπως και στην περίπτωση του EastMed, σε προεκλογικές αντιπαραθέσεις 13 μήνες πριν από τις προεδρικές εκλογές. Δεν έπρεπε να καθίσουμε όλοι μαζί να χαράζουμε στρατηγική και να βρούμε λύσεις;

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Ενα θεμελιώδες όπλο ήπιας ισχύος

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Έχουμε μπει σε μια δύσκολη και απρόβλεπτη περίοδο με την Τουρκία. Δυτικοί διπλωμάτες και αναλυτές συμμερίζονται τις ελληνικές ανησυχίες και εκτιμούν πως ο Ερντογάν θα αυξήσει την ένταση θεαματικά είτε με την Ελλάδα είτε με την Κύπρο το επόμενο εξάμηνο. Οι περισσότεροι, δυστυχώς, δεν αντιλαμβάνονται πως ο τρόπος με τον οποίο χειρίζονται ορισμένες δυτικές κυβερνήσεις την Αγκυρά μάλλον αυξάνει τις πιθανότητες να υπάρξει κρίση στην Ανατολική Μεσόγειο.

Οι πλούσιοι και οι ισχυροί Έλληνες εντός και εκτός Ελλάδος οφείλουν να επωμισθούν ένα κομμάτι μιας εθνικής προσπάθειας για την υπεράσπιση των συμφερόντων της χώρας.

Η κυβέρνηση έχει κινητοποιηθεί στο διπλωματικό και το στρατιωτικό πεδίο. Κάνει βέβαια το κλασικό – πια– λάθος να σπκώνει πολύ τις προσδοκίες. Λύνει πάντως με απρόσμενους ρυθμούς μακροχρόνια προβλήματα και κτίζει συμμαχίες. Ελπίζουμε όλοι ότι η κρίση δεν θα έλθει. Πρέπει όμως να είμαστε έτοιμοι να την αντιμετωπίσουμε. Και έχουμε μείνει πολύ πίσω σε δύο κρίσιμους τομείς μεγάλης σημασίας: τη δημόσια διπλωματία και την αποτελεσματική προετοιμασία της Διασποράς.

Η Διασπορά θα έπρεπε να είναι ένα θεμελιώδες όπλο μας. Δεν είναι,

και για αυτό ευθύνονται διαχρονικά οι ελληνικές κυβερνήσεις που προτιμούσαν να συνομιλούν με τους «επαγγελματίες ομογενείς» και άφησαν τους δεσμούς να χαλαρώσουν. Μονάδες υπάρχουν και κάνουν εξαιρετική δουλειά. Ο πρωθυπουργός έχει ένα καλό δίκτυο προσωπικών επαφών με σημαίνοντες ομογενείς που θα παίξουν τον ρόλο τους. Ο υπουργός Εξωτερικών ταξιδεύει παντού και αναζωογόνησε την έννοια της ήπιας ισχύος. Δεν φτάνει όμως αυτό. Το παράδειγμα της οργάνωσης μιας Διασποράς υπάρχει, το έχει τελειοποιήσει το Ισραήλ. Θα μπορούσαμε να ζητήσουμε τη συνδρομή των εκπροσώπων και κορυφαίων προσωπικοτήτων της δικής του Διασποράς, που είναι ήδη κοντά μας.

Όσο για τη δημόσια διπλωματία έχει χαθεί πολύτιμος χρόνος. Είναι εξοργιστικό να συναντάς ανθρώπους σε κρίσιμα πόστα στο εξωτερικό που να μην καταλαβαίνουν τίποτα και να αγοράζουν τα τουρκικά επιχειρήματα. Τόσο εξοργιστικό που μας ώθησε στην «Κ» να εκδώσουμε έναν τόμο στα Αγγλικά (με επιμέλεια των Θάνου Ντόκου και Αγγελού Συρίγου) με χάρτες και επεξηγήσεις για το Αιγαίο. Γιατί πιστεύουμε ότι στην εποχή μας έχουμε όλοι ευθύνη, όχι μόνο το κράτος ή οι πολιτικοί, για την υπεράσπιση των συμφερόντων της χώρας. Οι πλούσιοι και οι ισχυροί Έλληνες εντός και εκτός Ελλάδος οφείλουν να επωμισθούν ένα κομμάτι μιας εθνικής προσπάθειας. Άλλωστε, αν ένα πράγμα μάθαμε από τους «Θριάμβους και τις καταστροφές» είναι πως ο καταλύτης για την αναγέννηση και τη θωράκιση της χώρας ήταν συχνά μια φωτισμένη και δυναμική Διασπορά και μια αστική τάξη που είχε την αίσθηση χρέους, ότι χρωστάει, όχι ότι της χρωστάνε...

Ποτέ «Ξανά μανά»

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Υπάρχουν δύο χώρες στην περιοχή που αποτολμούν στρατιωτική εμπλοκή για την προώθηση των εθνικιστικών τους συμφερόντων, και δεν είναι άλλες από τη Ρωσία και την Τουρκία.

Η Ελλάς, ως χώρα κατεχοχάν του status quo, επιχειρεί να αντιμετωπίσει μια πρόκληση που ξεπερνάει αδιαμφισβητήτως τις δυνάμεις της. Ως μόνη επιλογή προέκρινε την πλήρη ενσωμάτωσή της στο σύστημα της Δύσεως, όπως αυτό διαμορφώνεται σταδιακά εδώ και δύο αιώνες από την Επανάσταση του 1821. Η απογοήτευση των Αθηνών από την «ανεκτική πολιτική» της Δύσεως

βλημά μας έναντι της Τουρκίας διαδραματίζεται σε δύο μέτωπα. Κατά τη διάρκεια πολλών μηνών, η Ελλάς εστίασε την προσοχή της στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Πρόκειται για μια ιστορική, φιλόδοξη επέκταση και προβολή εθνικών διεκδικήσεων που επί δεκαετίες δεν προσήλκυσε το έμπρακτο ενδιαφέρον των Δυτικών συμμάχων μας, όπως τουλάχιστον εμείς το εννοούμε.

Το Κυπριακό ενεπλάκη στην αντιπαράθεση των ΗΠΑ με την ΕΣΣΔ, η πλήρης ενσωμάτωση της Δύσεως με την Τουρκία παρέμενε σε εκκρεμότητα, ενώ ταυτόχρονα η Ρωσία εν μέρει παρακάμπτοντας το αυτοκρατορικό της παρελθόν –υπό την κομμουνιστική περιβολή του– άρχισε να επανέρχεται στο προσκήνιο μάλλον δυναμικά.

Μόνον που η Ανατολική Μεσόγειος είναι η μια όψη του ελληνoturκικού προβλήματος, διότι μείζων είναι ο κίνδυνος που εμφανίζεται στον Βορρά, αφού η πυριτιδαποθήκη της Ευρώπης βρίσκεται στα Βαλκάνια, και η Αγκυρά συνέχεια εδραιώνει την παρουσία και την επιρροή της στις χώρες της περιοχής – Σερβία, Αλβανία και Κύριος οίδε πού αλλού.

Αξιάπαινη και εντονότατη η διπλωματική κινητοποίηση της χώρας μας. Αριστη η επιλογή γενναίας ενισχύσεως των Ενόπλων Δυνάμεών μας. Ευπρόσδεκτες η στήριξη και η συνεργασία των ΗΠΑ στην αμερικανική βάση του Εβρου. Αλλά ίσως δεν αρκούν αυτά. Διότι ως μνητ ξενούμε, όπως δεν λισμονούν και οι Τούρκοι ασφαλέστατα, ότι υπεριοπλία αέρος και θαλάσσης είχε η Ελλάς κατά την εισβολή των τουρκικών δυνάμεων στην Κύπρο, αλλά την υπόθεση τη χάσαμε το 1974. Ποτέ ξανά μανά τα ίδια, ως εκ τούτου. Ας επικεντρωθούμε στα ζητήματα που επηρεάζουν άμεσα τα συμφέροντά μας και όχι σε εκτιμήσεις περί των εξελίξεων που διαμορφώνονται στον χώρο των ισχυρών δυνάμεων, στις οποίες εξ ορισμού δεν ανήκει η Ελλάς.

Καταλήψεις, βανδαλισμοί, ένα ψυχολογικό σύνδρομο

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Οι καταλήψεις σχολείων και πανεπιστημιακών σχολών είναι μία από τις ανθεκτικότερες παραδόσεις της μεταπολιτευτικής δημοκρατίας. Θα έλεγε κανείς πως είναι μία από τις παγίδες που έστησε η δικτατορία στη δημοκρατία. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για αναπαράσεις των καταλήψεων της Νομικής και του Πολυτεχνείου το 1973. Και ως τέτοιες έχουν νομιμοποιηθεί στην κοινή μας συνείδηση. Τόσο που υπό ορισμένες προϋποθέσεις θεωρείται ότι ανταποκρίνονται και στους τύπους του νόμου. «Αν η πλειοψηφία αποφασίσει κατάληψη, τότε η αστυνομία δεν μπορεί να επέμβει», δήλωσε τις προάλλες ο κ. Θεοδωρικός. Η πλειοψηφία κάποιας συνέλευσης, η οποία εννοείται ότι δεν ελέγχεται για τα «τυπικά», που στη δημοκρατία είναι ουσιαστικά. Όπως, π.χ., η απαρτία σε σχέση με το σύνολο των φοιτητών. Όπως, π.χ., η δικαιοδοσία της συνέλευσης να αναστείλει τη λειτουργία του ιδρύματος που της επιτρέπει να υπάρχει. Όπως, π.χ., το δικαίωμα του διδάσκοντος ή του φοιτητή να κάνει μάθημα.

Προχθές, στο «πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο» που κατέλαβε το κέντρο της Αθήνας δεν συμμετείχαν παρά μόνο καμιά χιλιάδα άτομα,

όπως άκουσα στο ρεπορτάζ. Αυτό δεν εμπόδισε τον ίδιο ρεπόρτερ που μετέδωσε την πληροφορία να συνεχίσει να το αποκαλεί «πανεκπαιδευτικό». Οι λέξεις έχουν χάσει το βάρος της σημασίας τους. Ακούς για κατάληψη 34 ετών στο ΑΠΘ και το προσπερνάς. Σου κάνει την ίδια εντύπωση με τον αριθμό των τροχαίων δυστυχημάτων τις ημέρες του Πάσχα. Τι λες, βρε παιδί μου;

Η δεύτερη παγίδα που έστησε η δικτατορία στη δημοκρατία ήταν το «άσυλο», το προστατευτικό πέπλο των καταλήψεων. Να θυμίσω απλώς δύο μεγάλες καταστροφές που προκάλεσε το «άσυλο». Η πρώτη ήταν ο εμπρησμός του Πολυτεχνείου και η καταστροφή, εκτός των άλλων, αναντικατάστατων έργων τέχνης επί πρυτανείας Μαρκάτου. Η δεύτερη ήταν η καταστροφή του κέντρου της Αθήνας το 2008, επί υπουργίας Παυλόπουλου και πρωθυπουργίας Καραμανλή. Υπάρχουν χιλιάδες άλλες, ων ουκ έστιν αριθμός.

Και το «άσυλο» και οι καταλήψεις ήταν συνιστώσες της μεγάλης παγίδας που άφησε η δικτατορία στη δημοκρατία μας, το φοιτητικό κίνημα, και η προέκτασή του, το μαθητικό. Κάποτε υποθέτω κάποιοι, αρμοδιότεροι εμού, θα καταγράφουν τον τρόπο που υπονόμισαν αυτά

και οι αγώνες τους τη δημόσια εκπαίδευση. Ο σεβασμός του δημόσιου χώρου δεν συγκαταλέγεται στα προτερήματά μας. Μαθαίνουμε από νέοι να μην τον σεβόμαστε.

Η ιδέα του «ασύλου» έχει τόσο ξεπέσει, ώστε η διά νόμου κατάργησή του να μην προκαλέσει καμιά αναταραχή. Τη χειροκροτήσαμε όλοι, κοινό και κριτικοί. Πλην όμως, δύο χρόνια μετά, ακόμη διατηρεί την υποδόρια ισχύ του. Ακόμη δεν έχει ενεργοποιηθεί η προστασία των πανεπιστημίων από την αστυνομία, το μεγάλο ταμπού. Καταλήψεις γίνονται καθημερινά, σε σχολεία και σε πανεπιστήμια. Μόλις προχθές «κάποιοι» κατέστρεψαν τους χώρους διοίκησης της Πολυτεχνειούπολης. Μεσ στη νύχτα; Γιατί δεν φυλάγονται μες στη νύχτα; Πιστεύαμε ότι το καρκίνωμα το χρωστάμε στην ηγεμονία της Αριστεράς. Οντως αυτή το εξέθρεψε, και αυτή το εκμεταλλεύθηκε, το πρόσθεσε στο πολιτικό της κεφάλαιο. Όμως, απ' ό,τι αποδεικνύεται, το καρκίνωμα δεν είναι «πολιτικό». Ακόμη και σήμερα που η πολιτική η οποία το στήριξε βρίσκεται σε αποδρομή το ίδιο επιμένει. Για να το μεταφράσω σε άλλους όρους, ο δισταγμός της πολιτείας να αντιμετωπίσει τους κακοποινίτες της

δημόσιας εκπαίδευσης μοιάζει με ενοχικό σύνδρομο.

Ενοχές μιας ολόκληρης κοινωνίας απέναντι στη νεολαία της; Ενοχές επειδή ξέρει ότι δεν της προσφέρει ό,τι υποσχεται να της προσφέρει; Και σαν τον αμελή γονιό υποκύπτει. Δεν ισχυρίζομαι ότι ένας έφηβος στη σημερινή Ελλάδα ζει σε παράδεισο. Βαριά δουλειά μέσα σε περιβάλλον απαισιοδοξίας. Όμως, όταν στο προστατευμένο περιβάλλον της «κατάληψης» καταστρέφει, βανδαλίζει και κλέβει, έχει κάνει ένα βήμα που θα το θυμάται για όλη του τη ζωή. Στο κάτω κάτω την περιφρόνηση του δημόσιου χώρου του την έμαθε ο πατέρας του όταν πάρεκε το αυτοκίνητο στη διάβαση ΑμεΑ. Αυτός δεν χρειαζόταν καν απόφαση συνέλευσης για να το κάνει. Αν δεν υποστεί τις συνέπειες, αν δεν υποχρεωθεί να αναλάβει την ευθύνη, αυτή θα είναι η βιωματική παιδεία που του έχει δώσει το σχολείο. Θα τη μεταφέρει στο πανεπιστήμιο ή από εκεί στη ζωή του.

Ας σοβαρευτούμε. Και απέναντι στις ενοχές μας, και απέναντι στα θύματά τους. Διότι θύμα των ενοχών μας είναι ο έφηβος, που όχι μόνον κάνει κατάληψη αλλά καταστρέφει με μίσος τα εργαλεία της εκπαίδευσής του.

ΣΧΙΖΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΡΗ. malakis@kathimerini.gr

Σαράντα χρόνια μονοτονικό

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Συμπληρώνονται φέτος (2022) σαράντα χρόνια από την επιβολή της μονοτονικής γραφής στην ελληνική γλώσσα. Δεν ήταν κρατική η επιβολή, δεν την αποφάσισε η κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Για ένα τέτοιο θέμα, που έκρινε τη συνέχεια ή την άρνηση συνεχέας χιλιάδων χρόνων ιστορίας του Ελληνισμού, τη ρήξη την αποφάσισαν τριάντα περίπου κυβερνητικοί βουλευτές (το ένα δέκατο της Ολομέλειας), μετά τα μεσάνυχτα, και με την αντιπολίτευση να έχει αποχωρήσει από τη Βουλή σε φυγομαχία ασύγνωστη. Από τότε, καμιά κυβέρνηση, οποιασδήποτε κοιματικής σύνθεσης και πλειοψηφίας, δεν θέλησε (ή δεν τόλμησε) να αποκαταστήσει τις συνέπειες του ιστορικού εκείνου εγκλήματος - στίγματος ντροπής για τον Ελληνισμό και την ιστορία του. Αν μετρήσει κανείς τις συνέπειες που είχε το αυθαίρετο πραξικόπημα, για την ιστορική συνέχεια και τη συνειδηση διαχρονικής ενότητας του Ελληνισμού, σίγουρα θα απορήσει που το μονοτονικό στην Ελλάδα δεν προκάλεσε οδυνηρό εμφύλιο. Ωσαν κάποια Ανώτατη Αρχή, υπερχορηματική, να επέβαλε σιωπηρά την έσχατη δουλοπρέπεια χρησιμοθηρική ομοφροσύνη στους Ελλήνωνίμους.

Ούτε, βέβαια, διανοήθηκε κανείς, στα τελευταία σαράντα χρόνια, να ξαναθέσει το θέμα, ως πρόβλημα πολιτικό, θεμελιώδες, συλλογικής ταυτότητας, άξονα των θεσμών παι-

δείας και άμυνας και ανάπτυξης. Ο τριτοκοσμικός χαρακτήρας της σύγχρονης ελλαδικής κοινωνίας, με στόχους σχεδόν αποκλειστικά οικονομικούς - καταναλωτικούς, αποδείχθηκε συνισταμένη όχι μόνο των επικαιρικών προτεραιοτήτων, αλλά και των «οραματισμών» του Ελληνισμού. Ακόμα και στο άλλοτε κοινωνικό κύτταρο της εκκλησιαστικής ενορίας και επισκοπής (ή, μάλλον, κυρίως εκεί) αποδείχθηκε απολύτως πρωτεύουσα η επιδίωξη της ατομικοκεντρικής ωφελιμότητας: Η ατομική κατανόηση και πεθώρηση σε νόμους και εντολές, η μιμηση ατομικών προτύπων αξιόμισθης αρετής, αμειβόμενης αγαθοεργίας, ευτελίζουν τη θρησκευτικότητα.

Προηγήθηκε ο εκπροτεσταντισμός της Εκκλησίας στην Ελλάδα και ακολούθησε η ευτέλεια του αδηφάγου καταναλωτισμού. Ευσεβισμός και καταναλωτισμός είναι τα δύο πανομοιότυπα έγκλημα του ατομικοκεντρισμού, της ωφελιμοθηρίας. Σε επίθεδο θεσμών εκφράστηκαν με την υποκατάσταση της ενορίας - γειτονιάς - κοινότητας από τις κομματικές οργανώσεις (ΚΟΒΑ) ή τους «Κύκλους Μελέτης Αγίας Γραφής» ή «παρεούλες της πρέφας» ή ό,τι ανάλογο.

Υπάρχουν φαινομενικά ασήμαντες λεπτομέρειες, που αλλάζουν την πορεία της Ιστορίας: Στους αιώνες της αυτοκρατορίας της Νέας Ρώμης - Κωνσταντινουπόλεως υποκείμενο

φορολογικής υποχρέωσης δεν ήταν το άτομο, αλλά η κοινότητα. Τα άτομα «κοινωνούσαν» τη φορολογική υποχρέωση ανάλογα με τη «σοδιά» του καθενός κάθε χρόνο. Αυτή την πρακτική, να «κοινωνείται» ο φόρος, τη σεβάσθηκαν - συντήρησαν και οι Τούρκοι στους τέσσερις αιώνες κυριαρχίας τους. Την ατομική φορολογική υποχρέωση την επέβαλε ως «εκσυγχρονισμό», η Βαυαρική στυγνή τυραννία. Στις μέρες μας, η τηλεόραση κατάργησε και το καφενείο, μοναδική δυνατότητα λειτουργικής συλλογικότητας απόμεινε η κομματική ένταξη, ελάχεια το καφενείο ή τα αντίστοιχα «στέκια» των ποδοσφαιροφίλων.

Το όνομα Λευτέρης Βερυβάνκης σημάδεψε στην Ιστορία μιαν ανήκεστη πολιτισμική καταστροφή. Θα μπορούσε να είναι οποιοσδήποτε άλλος οποιουδήποτε κόμματος στο υπουργήμα της Παιδείας – για τη διαχείριση του πολιτισμού «όλοι ίδιοι είναι». Την ιστορική ευθύνη την έχει ο τότε πρωθυπουργός και οι άγνωστοι επιτελείς του, σίγουρα ανυποψίαστοι. Η αποκοπή της ελληνικής γραφής από την οργανική, ζωντανή της συνέχεια τριών χιλιάδων (τουλάχιστον) χρόνων, συντελέστηκε χωρίς την παραμικρή αντίρρηση, αντίσταση, σθεναρή διαμαρτυρία.

Το όνομα «Λευτέρης Βερυβάνκης» ταυτίζεται τόσο συμπτωματικά με το ανήκεστο έγκλημα, όσο συμπτωματικά είναι πάντοτε στο Ελλαδι-

σταν η ανάθεση των υπουργείων σε κάθε κυβερνητικό «σχήμα». Θα παραπέμπει το όνομα «Βερυβάνκης» όχι σε μια ατομική ανεπάρκεια ή και κακοήθεια ή απειροεπεία, αλλά στο «εν ψυχρώ» έγκλημα ενός πρωθυπουργού που εγκληματούσε μόνο για να κερδίσει εντυπώσεις.

Με τη μονοτονική γραφή τελειώνει ιστορικά ο Ελληνισμός –όποιος δεν συνειδητοποιεί το μέγεθος της καταστροφής, επιτρέπει απλώς να αμφιβάλλουμε για τη γνωστική του καλλιέργεια και επάρκεια. Ασφαλώς, είναι το σύνολο πολιτισμικό μας «παράδειγμα» που προτάσσει τη χρηστική ευκολία της συμβατικής σημαντικής αδιαφορώντας παγερά για τη γνώση που κερδίζεται μόνο με το αυθυπερβατικό άθλημα της σχέσης, την εμπειρική καθολικότητα της σχέσης – τη γλώσσα ως άθλημα αυθυπερβατικής γνώσης.

Μέχρι σήμερα, 20 υπουργοί Παιδείας υποτάχθηκαν νομοτελειακά στη γλωσσική οσιζοειδία που επέβαλε στον Ελληνισμό ο Ανδρέας Παπανδρέου. Καθόλου τυχαία, ένδεκα ολόκληρους αιώνες, στην εξελληνισμένη αυτοκρατορία της Νέας Ρώμης - Κωνσταντινουπόλεως, τα παιδιά μάθαιναν ανάγνωση και γραφή με αλφαριθμητή τον Ομηρο, αν και η καθημερινή τους χρηστική γλώσσα ήταν η «δημώδης» της εποχής. Είναι πια πολύ αργά για να αρχίσουμε να συζητάμε για τη «σωτηρία» της γλώσσας μας, δηλαδή του Ελληνισμού.

«Ντούπου-Ντούπου-Ντούπου»

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ο **Λάμπρος** Κωνσταντάρας υπήρξε ένας τεράστιος άνθρωπος του ελληνικού θεάτρου και του κινηματογράφου. Δεν ήταν μόνο οι βιωματικές παραστάσεις της Πόλης, η ποντιακή καταγωγή, ο βίος και η πολιτεία του –από τις αποδράσεις κολυμπώντας και τα γκόλποστ της ΑΕΚ Αθηνών μέχρι το έπος της Αλβανίας και τα πρώτα μεγάλα βήματα στο θεατρικό σανίδι. Ήταν και το αστείρευτο ταλέντο. Κυρίως αυτό. Ο Κωνσταντάρας ενσάρκωσε τον γυναικά, τον μπον-βιβέρ, τον πολιτικάντη, τον συντηρητικό πατέρα, τον αυστηρό δάσκαλο και πλοίαρχο και τον γκρινιάρη μεσήλικα που δεν λείει να σοβαρευτεί. Έπαιξε όμως και σε μεγάλους θεατρικούς ρόλους. Από Ήψην και Ζαν Πολ Σαρτρ μέχρι Μολιέρο και Ντοστογιέφσκι.

Στον κινηματογράφο τον ανέδειξε, χωρίς αμφιβολία, ο άνθρωπος που ταύτισε τη ζωή του με τη χρυσή εποχή του ελληνικού κινηματογράφου. Ο Φιλοποίμνη Φίνος, ο οποίος πριν ιδρύσει την Finos Films επέλεξε τον νεαρό Λάμπρο Κωνσταντάρα στην ταινία «Το τραγούδι του χωρισμού», το 1939. Μια δραματική ταινία, η οποία αποτελεί ουσιαστικά και τη μοναδική ταινία που σκηνοθέτησε –πριν γίνει παραγωγός. Και η ταινία με την οποία κατάλαβε, όντας μια αποτυχία εμπορικά κι αισθητικά, πως ο ρόλος του στο κινηματογραφικό δράμα ανήκει μάλλον στον τομέα της παραγωγής, παρά της σκηνοθεσίας. Ο Φίνος εκτίμησε τον Κωνσταντάρα κι έκτοτε συνεργάστηκαν αδιάκοπα μέσα στον χρόνο. Από την τρελή επιτυχία του «Η Αλική Στο Ναυτικό» και το «Υπάρχει Και Φιλότιμο» μέχρι το «Τζένη Τζένη» και το «Η Κόρη Μου Η Σοσιαλίστρια». Η ταινία που έκλεισε τη μεγάλη τους συνεργασία, ήρθε το 1973 με την ολόκληρη κωμωδία «Ο Φαντασμένος». Μια ταινία που έμελλε να είναι και η τελευταία μεγάλη επιτυχία του Λάμπρου Κωνσταντάρα –και η προτελευταία του– πριν τα μεγάλα προβλήματα υγείας τον κάνουν να σβήσει, δέκα χρόνια σχεδόν μετά, το 1985.

Στον «Φαντασμένο», ο Κωνσταντάρας υποδύεται έναν γνώριμο γι' αυτόν χαρακτήρα: Τον Μάκη Καρασίην. Ο Καρασίηνς είναι πετυχημένος, πλούσιος και γυναικάς και ξαφνικά ανακαλύπτει πως στο κτήμα του στα Μεσόγεια μπορεί να υπάρχει... πετρέλαιο! Τον πλάνισώνει φυσικά ο δικηγόρος Ξεφτέρης που με τις απατεωνιές του τον πείθει πως θα γίνει μεγάλος και τρανός και μαζί ιδρύουν εταιρεία πετρελαιοειδών!

Οι σκηνές με το «ντούπου-ντούπου-ντούπου» και τον Κωνσταντάρα ως νθοποίο με εκφορτωτότητα και ροή, σε ένα ρόλο ρομμένο στα μέτρα του, να αναπαριστά μια αντίδια εξορυξης πετρελαίου είναι πλέον αλίστου μνήμης. Κι έχουν χαραχθεί στη μνήμη όλων όσων μεγάλωσαν

με τις κλασικές ελληνικές ταινίες. Βέβαια ο παραλληλισμός, σε αυτή εδώ τη στήλη, με τη δημόσια συζήτηση για τα ενεργειακά τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο είναι προφανής: Ο Καρασίηνς είναι ο μέσος Κύπριος: Ενθουσιώδης, επιπόλαιος, large, υπερβολικός και ολίγον συντηρητικός (μιας και στο έργο ο Καρασίηνς δεν θέλει να παντρεύει την κόρη του με το καλό παιδί αλλά με το επιπόλαιο πλουσιόπαιδο). Ο δικηγόρος Ξεφτέρης είναι οι πολιτικές μας ελίτ: Που θα μας αναβαθμίσουν γεωπολιτικά λόγω φυσικού αερίου. Που θα καταστήσουν την Κύπρο κόμβο ενέργειας στην περιοχή. Που θα μετατρέψουν το φυσικό αέριο στο νέο άνθρακα και χάλυβα της Ανατολικής Μεσογείου. Από την προώθηση φυσικού αερίου του κ. Λιλλήκα μέχρι τον EastMed η εικόνα του Κωνσταντάρα με μια μπουκάλια μαύρου υγρού και του «ντούπου-ντούπου-ντούπου» θα μπορούσε να περιγράψει τέλεια τα όσα ακούσαμε, διαβάσαμε και είδαμε να λέγονται σε επίπεδο δημοσίας πρόσληψης σε σχέση με το φυσικό αέριο στην Κύπρο από το 2011. Και φυσικά αν τολμούσε κάποιος να προτάξει απέναντι σε αυτά ορθολογισμό, ψυχρή γεωπολιτική ανάλυση και τεχνοκρατικά δεδομένα το... έργο από κωμωδία μετατρέπονταν αυτόματα σε δράμα με βαρύτατους χαρακτηρισμούς σε όποιον διαφωνούσε με το αφήγημα του κύριου Ξεφτέρη.

Η ταινία ο «Φαντασμένος» περιέχει όμως πέραν του σεναρίου και μια πραγματική ιστορική διάσταση. Γυρίστηκε και προβλήθηκε το 1973. Μια χρονιά στην οποία η Ελλάδα –στη μεταβατική περίοδο από τη Χούντα του Παπαδόπουλου στη Χούντα του Ιωαννίδη– ζούσε στον πυρετό των κοιτασμάτων πετρελαίου της Θάσου. Και που η προοπτική ύπαρξης τέτοιων κοιτασμάτων δημιουργούσε μια απίστευτη ευφορία λίγο πριν η καταιγίδα της κυπριακής τραγωδίας ξεσπάσει. Από το 1973 η Ελλάδα δεν κατόρθωσε βέβαια να βρει τεράστια αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Και από το 2011 η Κύπρος δεν έχει κατορθώσει να αξιοποιήσει τα κοιτάσματα φυσικού αερίου που ανακάλυψε. Ποιο είναι το ηθικό διδάγμα;

Ο τεράστιος Λάμπρος Κωνσταντάρας μάς δίνει την απάντηση μέσα από τον «Φαντασμένο». Ο ενεργειακός σχεδιασμός είναι ένα πεδίο στο οποίο πρέπει να υπάρχει αμειλικτος ρεαλισμός και να αποφεύγονται οι ευσεβοποθοί και οι υπερβολές, όπως με τον αγωγό EastMed. Ο Λάμπρος Κωνσταντάρας τέλει μάς υπενθυμίζει και κάτι ακόμη. Από τον τεράστιο ρόλο του στην ταινία «Υπάρχει Και Φιλότιμο». Πως στην Κύπρο δεν μπορούμε να γλυτώσουμε από τους Μαυρογιάλους.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Χειριστές της μονάδας Air Movements ξεφορτώνουν ανθρωπιστική βοήθεια και μηχανικό εξοπλισμό από ένα C-17A Globemaster III στο Διεθνές αεροδρόμιο Fua'amotu, κοντά στη Nuku'alofa, της Τόνγκα, στο πλαίσιο της Επιχείρησης Tonga Assist 22, μετά την έκρηξη του υποθαλάσσιου ηφαιστείου Hunga Tonga- Hunga Ha'apai της Τόνγκα στις 15 Ιανουαρίου.

Σκόνη και θρύψαλα με EastMed

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Μια **περιήγηση** σε δηλώσεις μιλάει από μόνη της. Έχει το βαρέλι και άλλο πάτο; Έχει, γιατί προφανώς, έχει τρυπήσει η αξιοπιστία της ε/κ ηγεσίας. Ο Ν. Αναστασιάδης δήλωσε στις 18/1 πως «οι ενεργειακοί σχεδιασμοί της Κυπριακής Δημοκρατίας θα υλοποιηθούν κατά τον προσορότερο τρόπο», ενώ ο ΥΠΕΞ Ι. Κασουλίδης μας ενημερώνει πως «ο τέως ΥΠΕΞ Ν. Χριστοδουλίδης ζήτησε από τον κύριο Λιλλήκα να αναλάβει επικεφαλής της «Γραμματείας Τριμερών Συνεργασιών». Ο κ. Κασουλίδης υπέδειξε μάλιστα ότι ο ίδιος δεν προτίθεται να ανατρέψει την απόφαση του Νίκου Χριστοδουλίδη».

(Πηγή: riknews.com.cy)
Δύο δηλώσεις που δείχνουν επίμονη σύγκρουση σε στόχους και προτεραιότητες. Ο Ι. Κασουλίδης προσέθεσε επίσης ότι «παρανόχληση από τουρκική φρεγάτα στον ερευνητικό σκάφος “Nautical Geo” δεν μπορεί να μείνει απάντητη». Πώς θα απαντήσει; Εξηγεί ότι «ασφαλώς θα γίνουν όλα τα απαραίτητα διαβήματα». Σε ποιον όμως θα γίνουν τα διαβήματα δεν διευκρινίζει. Ενώ έχει περάσει μια εβδομάδα από τότε, δεν έχουμε ενημερωθεί για κάτι. Όταν ρωτήθηκε αν θεωρεί ότι είχαν δημιουργηθεί κάποιες μεγάλες προσδοκίες σε σχέση με αυτό το έργο, ο ΥΠΕΞ ανέφερε πως «εάν δημιουργήθηκαν μεγάλες προσδοκίες δεν προ-βλεπόταν». (Πηγή, ΚΥΠΕ). Αλλά τότε από ποιους «δημιουργήθηκαν μεγάλες προσδοκίες»; Τα στοιχεία μιλούν από μόνα τους:

Είδσηση από την Αθήνα με ημ. 2/1/2020: «Αρχική δυναμικότητα του αγωγού σχεδιάζεται να είναι

10 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα αερίου ανά έτος, με δυνατότητα διπλασιασμού της στο μέλλον. Απλώνοντας ένα τόξο ευμερίας που διασχίζει την Ανατολική Μεσόγειο φτάνοντας μέχρι την Ιταλία και την Ευρωπαϊκή Ένωση». Οι δηλώσεις:

Ο Ν. Αναστασιάδης δήλωσε πως «η συνεργασία μας έχει ωριμάσει σε τέτοιο βαθμό, ώστε να είμαστε σε θέση με πρακτικό, αλλά και πειστικό τρόπο, να προωθήσουμε στρατηγικά έργα με ιδιαίτερη γεωπολιτική αξία. Η υλοποίησή του θα συμβάλει έμπρακτα στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της Ε.Ε.».

Ο Κ. Μπιστσάκης τονίζει πως «η συμφωνία του Ζαπτείου για τον EastMed έχει οικονομική, αναπτυξιακή, διπλωματική, αλλά και γεωστρατηγική διάσταση. Ένας από τους μεγαλύτερους αγωγούς φυσικού αερίου στον κόσμο». Πλήρεις δηλώσεις Πηγή: https://primeminister.gr/2020/01/02/22848

Ουδείς αισθάνεται την ανάγκη να απολογηθεί για την τόσο παραπλάνηση. Ένας από τους πρωταγωνιστές του EastMed είναι ένα βήμα πριν από δικαστική καταδίκη για τρεις υποθέσεις διαφθοράς. Ο γενικός εισαγγελέας του Ισραήλ Αβικάι Μάντελμπλιτ συζητάει κάποια συμφωνία με τον Β. Νετανιάχου: μη συμμετοχή του στην πολιτική για επτά χρόνια έναντι μιας πιο ήπιης δικαστικής αντιμετώπισης. Ο τέως πρωθυπουργός του Ισραήλ έως τώρα δεν αποδέχεται τη «ρύθμιση», καθώς στα 80 του χρόνια, δεν θα έχει άλλη πολιτική καριέρα» (σχετικό ρεπορτάζ https://www.haaretz.com/.../primium.HIGHLIGHT-netanyahu... Ο δε Ν. Αναστασιάδης συνεχίζει

να λέει τα ίδια λέει και δεν τρέχει τίποτε. Σε συνέντευξή του στην εφημερίδα «Καθημερινή», 16/1 δήλωσε πως «εάν το σχέδιο αυτό (για τον EastMed) δεν είναι εφικτό, τότε είμαστε έτοιμοι να εξετάσουμε άλλες επιλογές». Αλλά αν δεν γινότανε πως ήταν εφικτό, όφειλε να αναμένει τη μελέτη βιωσιμότητας και μετά να μιλήσει ή να συνομιλήσει.

Σε ρεπορτάζ της η «Καθημερινή» στις 16/1 σημειώνεται πως «χθες στις 8:30 το πρωί το ερευνητικό σκάφος “Nautical Geo” υποχρεώθηκε από τουρκική φρεγάτα να φύγει από το τεμάχιο 1 της κυπριακής ΑΟΖ (σε περιοχή η οποία έχει δεσμευθεί με ΝΑ-ΥΤΕΧ). Η τουρκική φρεγάτα κάλεσε τον καπετάνιο να μην εισέλθει στην περιοχή, η οποία, όπως είπε, είναι τουρκική υφαλοκρηπίδα. Αυτή τη στιγμή το “Nautical Geo” βρίσκεται νότια του Βασιλικού». https://www.kathimerini.com.cy/.../stop-sto-nautical-geo...

Ένα non paper του αμερικάνικου ΥΠΕΞ οδηγεί σε πολλά συμπεράσματα.

1. Το αμερικάνικο ΥΠΕΞ, ενώ θεωρεί «απαράδεκτο» την παρενόχληση του “Nautical Geo”, εκφράζει την απορία «για ποιο λόγο τον ερευνητικό πλοίο επιχείρησε αυτές τις δραστηριότητες, όταν οι κυβερνήσεις της περιοχής φαίνεται να αντιλαμβάνονται ότι αυτό το σχέδιο αγωγού (EastMed) δεν είναι οικονομικά βιώσιμο».

2. Ο πρώην ειδικός σύμβουλος του Αμερικανού προέδρου Ομπάμα Αμος Χόχσταϊν δήλωσε (14/1) πως «δεν βλέπω την ανάγκη οι ΗΠΑ να στηρίξουν τον EastMed. Ο αγωγός EastMed δεν θα ολοκληρωθεί επειδή είναι ένα πολύ ακριβό και πολύπλοκο έργο χωρίς οικονομική βιωσιμότητα. Καμία τράπεζα ή διεθνής χρηματοπιστωτικός ορ-

γανισμός δεν θα χρηματοδοτήσει τον αγωγό EastMed. Μπορείς να έχεις ένα αγωγό πολύ πιο φτηνά να πάει από το Ισραήλ μέσω Κύπρου στην Τουρκία. Και η Τουρκία είναι ήδη συνδεδεμένη με την Ευρώπη και όλους τους γείτονές της και επομένως έχει νόημα. Πολλοί προσπάθησαν να φέρουν λύση στο Κυπριακό αλλά είναι μια διαμάχη στο ψυγείο. Όλα είναι ψυχρά και παγωμένα, το μόνο πράγμα που αλλάζει στην περιοχή είναι η ανακάλυψη των υδρογονανθράκων γύρω από την Κύπρο». https://www.kathimerini.com.cy/.../amerikanos-prwin...

Γιατί τώρα η παρέμβαση των ΗΠΑ; Γιατί σε μια ενδεχόμενη σύγκρουση NATO-Ρωσίας με επίκεντρο την Ουκρανία, οι ΗΠΑ θέλουν την Τουρκία ακόμα πιο κοντά τους –και όχι βέβαια να ισορροπεί μεταξύ Ουασιγκτόν και Μόσχας. Έτσι αποφάσισαν να ξεκαθαρίσουν το σκηνικό στην Ανατολική Μεσόγειο χωρίς να θίγουν τα συμφέροντα του Ισραήλ. Γι' αυτό αποφάσισαν να κλείσουν τη στρόφιγγα: τέρμα η υπόθεση με τον EastMed. Πρώτα ενημέρωσαν τον Δεκέμβριο όλους τους συμμετέχοντες στην υπόθεση EastMed (Ε.Ε., Ελλάδα, Ισραήλ, Αίγυπτο, Κύπρο) και ύστερα διοχέτευσαν στα ΜΜΕ το περίφημο non paper. Μια εξέλιξη που ικανοποιεί πλήρως την Αγκυρά.

Ό,τι βλέπουμε αυτές τις μέρες είναι τα παράγωγα της εγκατάλειψης του ισχυρού Πλαισίου Γκουτέρες από τον Αναστασιάδη, αποχώρηση κατοχικών στρατευμάτων, τερματισμός επεμβατικών δικαιωμάτων, θεμελιώδεις ελευθερίες. Τώρα όμως ερμηνεύεται ως «μια διαμάχη στο ψυγείο...».

www.larkoslarkou.org.cy

Η πετρο-βουή των αυτοκινήτων

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«**Το σκοινί** του χωριάτη μονό δεν φτάνει, αλλά διπλό φτάνει, λέει η περισεύει», λέει η κυπριακή παροιμία και πάει γάντι με την κατάντια ή καλύτερα με το καθημερινό μαρτύριο στους δρόμους. Λεβεντόγερος, πολίτης δήμου της ευρύτερης περιοχής της Λευκωσίας, γελούσε με νόημα και έλεγε, ότι αυτοί οι οποίοι σκέφτηκαν να βάλουν πέτρες στους αμαξωτούς δρόμους, πρέπει να είχαν πολύ νου. «Τα αυτοκίνητα τροχούν σαν τα κάρτα των παπιούδων μου, παράγουν μια αλλιώτικη βουή και οι πέτρες χορεύουν τρελά».

Περιγελούσε και τους λεγόμενους ειδικούς, οι οποίοι «δεν υπολόγισαν τις πιέσεις στις πέτρες, όταν ξεκινούν και σταματούν τα αυτοκίνητα. Τοποθέτησαν τις πέτρες, όπως τοποθετούν τις πέτρες γύρω από τους ανθώνες και νομί-

ζουν ομόρφυναν τους δρόμους. Αποτέλεσμα ήταν σε μερικούς μήνες, ν' αναγκαστούν να τις αφαιρέσουν και να στρώσουν άσφαλτο στον δρόμο, αφού το καντούνι κατέστη αδιάβατο».

Πέραν τούτου, κανείς δεν γνοιάζεται για εκατομμύρια τα οποία πετάχτηκαν στον αέρα, για τις επιπλοκές των αυτοκινήτων, για τις νοσηλίες για το ταρακωνημένο στους σπονδύλους και φυσικά τις χαμένες εργατοώρες, οι οποίες φεύγουν και ποτέ δεν γυρνούν. Ο διαβασμένος παπιούλης, ο οποίος να σημειωθεί διαθέτει και πιτυχίο μηχανολογίας, έλεγε: «Οι πέτρες τοποθετούνται βαθιά στο έδαφος, μέχρι και μισό μέτρο και στην επιφάνεια φαίνεται μόνο ένα τμήμα της πέτρας, με μείνιστο ύψος τα πέντε εκατοστά». Οι αρχιτέκτονες και οι μηχανικοί, σίγουρα ξέρουν πολύ καλά πώς τοποθετούνται σωστά οι πέτρες, αλλά φαίνεται ότι

οι αποφάσεις λαμβάνονται με άλλα «πονηρά» κριτήρια.

Πριν από μερικές μέρες βγήκε στην τηλεόραση ο πρόεδρος του ΕΤΕΚ Κωνσταντίνος Κωνσταντή, ο οποίος άνοιξε το στόμα του και «έθαψε» κυριολεκτικά τους αρμόδιους –χωρίς βεβαίως να τους κατονομάζει– οι οποίοι άλλα αποφασίζουν και άλλα κάμνουν. Αφορμή η απόφαση του Δήμου Λευκωσίας ν' ανοίξει προσωρινά για τα αυτοκίνητα, την ανακαινισμένη οδό Μακαρίου στη Λευκωσία. Ο άνθρωπος αποκάλυψε ότι η απόφαση του Συμβουλίου Οδικής Ασφάλειας ήταν πρώτα να μονοδρομηθούν οι κύριες αρτηρίες της πρωτεύουσας και μετά να κλείσει η Μακαρίου. Έκανε ιδιαίτερη αναφορά στην απόφαση για μονοδρομηση του δρόμου, από τα φώτα του «Αλουμίνιου Τάουερ», μέχρι τα φώτα της Αστυνομίας Λυκαβηττού και μίλησε και για ένα σωρό άλλες

αποφάσεις, οι οποίες έμειναν κατά παράδοχο τρόπο στα χαρτιά.

Το κρύο σπάει κόκκαλα, τις τελευταίες μέρες και είναι τραγικό να βλέπεις, μεροκαματιάρηδες, βασανισμένους ανθρώπους και κυρίως πολλούς ξένους, να περιμένουν για πολύ ώρα μέσα στο κρύο, κάτω από ανύπαρκτες στάσεις λεωφορείων, το μόνο μεταφορικό μέσο το οποίο μπορούν να χρησιμοποιήσουν.

Ο υπουργός Μεταφορών εξήγησε ότι θα διατεθούν 45 εκατ. ευρώ για σύγχρονες στάσεις λεωφορείων. Το απλό ερώτημα, είναι γιατί δεν ετοιμάζεται μια απλή εφαρμογή στο κινητό τηλέφωνο, η οποία να δείχνει κάθε στιγμή πού βρίσκεται το λεωφορείο και σε πόση ώρα θα φθάσει στη στάση. Στην Ελλάδα και σε πολλές άλλες χώρες, τρία λεπτά πριν φθάσει το λεωφορείο στην στάση, δεν βλέπεις σχεδόν κανένα επιβάτη και δύο λεπτά πριν

φθάσει το λεωφορείο η στάση γεμίζει από επιβάτες. Απλά οι άνθρωποι παρακολουθούν την πορεία των λεωφορείων στα κινητά τους και δεν χρειάζεται να αναμένουν μέσα στο κρύο. Και το κυριότερο δεν εξοργίζονται για τις καθυστερήσεις των λεωφορείων. Αντί των απλών «συνταγών» βλέπουμε πράγματα και θαύματα, με τις κάμερες φωτοεπισήμανσης να τοποθετούνται σε δρόμους όπου ελάχιστα δυστυχήματα, με την τοποθέτηση ακόμη και κρεμαστών φωτών στις διαβάσεις πεζών, σε δρόμους που έτσι και αλλιώς ελάχιστοι πεζοί χρησιμοποιούν και ένα σωρό άλλες αποφάσεις, οι οποίες δύσκολα μπορούν να κατανοηθούν από τους απλούς πολίτες.

Οι αρμόδιοι μπορεί να ενεργούν κατά το δοκούν, αλλά και ο κοσμάκης φαίνεται ότι περί άλλων τυρβάζει, αφού ούτε φωνάζει, ούτε και διαμαρτύρεται, αλλά ούτε και

φαίνεται να αγανακτεί για τους φόρους τους οποίους πληρώνει. Και όσοι γκρινιάζουν αισθάνονται δικαίως ή όχι, ότι απλώς ρίχνουν αβγά στον τοίχο. Διαπιστώνουν μόνο ότι το μόνο που πετυχαίνουν είναι να χαλούν την καλή τους διάθεση και την καλή τους υγεία. Περιμένουν στωικά τις εκλογές, για να μαυρίσουν όλους όσους νομίζουν ότι είναι κοροϊδευτούν. Και ευτυχώς στην Κύπρο, οι εκλογές ξέρουν και τιμωρούν όσους θεωρούν ότι είναι υπεράνω των νόμων, των ηθικών κανόνων και προκωρώνουν πατώντας επί πτωμάτων. Κατά τα άλλα, ευτυχώς η θεία δική λειτουργία πολύ αποτελεσματικά στην γη των αγίων και των αγυρτών και τα παραδείγματα είναι αμέτρητα, έστω και αν νομίζουν μερικοί ότι είναι αθάνατοι και αναντικατάστατοι.

kaparispan@yahoo.gr

Ψηφιακή εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Η εποχή όπου ο εκπαιδευτικός στεκόταν μπροστά στους μαθητές και αγόρευε ή ζητούσε από τους μαθητές να αντιγράψουν από τον πίνακα, έχει περάσει ανεπιστρεπτί, όπως και η διδασκαλία με ταινίες ήχου, βιντεοκασέτες, CD και DVD. Το διαδίκτυο έχει πλέον αντικαταστήσει τις παλιές μεθόδους διδασκαλίας αφήνοντας μάλιστα πίσω τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές χάριν των έξυπνων συσκευών ή τηλεφώνων. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και η εξοικείωση της νεολαίας με τις συσκευές υψηλής τεχνολογίας έχουν αυξήσει τον χρόνο που αφιερώνουν οι μαθητές/φοιτητές στο διαδίκτυο, στους ιστότοπους και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, περιορίζοντας έτσι σε αρκετό βαθμό την έρευνα και τη μελέτη στις βιβλιοθήκες.

Η πανδημία του κορωνοϊού έχει πλήξει, μεταξύ άλλων, και το εκπαιδευτικό σύστημα, αφού η τεχνολογία, αντί να χρησιμοποιείται ως βοηθητικό εργαλείο, έχει μετα-

Οι πολίτες, ανεξαρτήτως ηλικίας, θα πρέπει να είναι γνώστες των βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων για να μπορούν να εκπληρώσουν τις βασικές δημόσιες υποχρεώσεις τους με ευκολία, παρόλο που κάτι τέτοιο φαντάζει αρκετά δύσκολο.

τραπεί σε βασικό μέσο εκπαίδευσης τόσο για τους μαθητές/φοιτητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς, όπως συζητήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕΕΠ). Δυστυχώς, η σύνδεση στο διαδίκτυο και η παροχή κατάλληλου εξοπλισμού δεν κατέστη εφικτή σε όλα τα σχολεία και κυρίως στις απομακρυσμένες ή/και απομονωμένες περιοχές τα τελευταία δύο χρόνια της πανδημίας. Η μερική απαγόρευση της κυκλοφορίας, η επιβολή περιοριστικών μέτρων και η κακή πρόσβαση στο διαδίκτυο, ανάγκασε αρκετούς εκπαιδευόμενους να παραμελήσουν προσωρινά τη φοίτησή τους.

Σύμφωνα με στοιχεία που κατατέθηκαν στην ΕΕΠ, 10% των νοικοκυριών στις αγροτικές περιοχές δεν καλύπτονται από κανένα σταθερό δίκτυο και το 41% από καμιά ταχεία ευρυζωνική τεχνολογία. Το 6% των νοικοκυριών στην Ε.Ε. δεν έχουν πρόσβαση σε υπολογιστή, ενώ ποσοστό 9% των 15χρο-νων μαθητών δεν διαθέτουν χώρο

μελέτης στο σπίτι τους. Τα στοιχεία αυτά αναδεικνύουν το αναδυόμενο ψηφιακό χάσμα και τα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα που επιφέρει η συμμετοχή και εξάρτηση από την ψηφιακή εκπαίδευση. Οι τοπικές αρχές δεν μπορούν να επιλύσουν μόνες τους τα προβλήματα της ψηφιακής εκπαίδευσης και της σύγχρονης εκπαιδευτικής πολιτικής αφού αρκετά από αυτά άπτονται της αρμοδιότητας των εθνικών υπουργείων Παιδείας. Οι προκλήσεις, όπως και οι αδικίες στην εκπαίδευση, αποτελούν συχνό φαινόμενο και γι’ αυτό επιβάλλεται η εφαρμογή της σύγχρονης εκπαίδευσης χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να μελετήσει και να επαναξιολογήσει τις ανάγκες της εκπαίδευτικής μάθησης και φοίτησης με τα νέα δεδομένα που προέκυψαν μετά την πανδημία, στοχεύοντας έτσι στην καλλιέργεια της ψηφιακής Ευρώπης για όλες τις ηλικιακές και κοινωνικές ομάδες. Οι πολίτες, ανεξαρτήτως ηλικίας, θα πρέπει να είναι γνώστες των βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων για να μπορούν να εκπληρώσουν τις βασικές δημόσιες υποχρεώσεις τους με ευκολία, παρόλο που κάτι τέτοιο φαντάζει αρκετά δύσκολο. Σίγουρα η ψηφιακή μετάβαση και η ηλεκτρονική διακυβέρνηση δεν είναι ένα εύκολο εγχείρημα για τον κάθε ένα και γι’ αυτό θα πρέπει να δοθεί αρκετός χρόνος για εξοικείωση με την ψηφιακή εκπαίδευση. Για τα άτομα κυρίως της τρίτης ηλικίας είναι δύσκολο να προσαρμοστούν στις νέες ψηφιακές απαιτήσεις, όπως και για τους εκπαιδευόμενους, οι οποίοι συμμετέχουν σε εξετάσεις μέσω τηλεδιασκέψεων.

Ο ρόλος των τοπικών αρχών είναι να μεταφέρουν τη φωνή των πολιτών στα ανώτερα δώματα, για εφαρμογή μέτρων που να ικανοποιούν και να διευκολύνουν την καθημερινότητα της κοινωνίας των πολιτών. Η ψηφιακή μετάβαση στηρίζεται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, στον οποίο κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διάβιου μάθηση. Θα ήταν ευχής έργο αν η Ε.Ε. κατάφερνε μέχρι το 2027 να εφαρμόσει την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, δημιουργώντας μια εξοικειωμένη με τις σύγχρονες ψηφιακές απαιτήσεις κοινωνία των πολιτών στην οποία θα χωράνε όλοι, ανεξαρτήτως φύλου, κοινωνικού υπόβαθρου, καταγωγής, θρησκείας, σωματικής ή πνευματικής ικανότητας.

Ο κ. Αντρος Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

Χρειαζόμαστε φερέγγυο Πρόεδρο και νέα ενεργειακή πολιτική

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Αντί της θωράκισης της ΑΟΖ, που μας υποσχέθηκαν, είδαμε τη μαζική παραβίασή της από τουρκικά σκάφη. Αντί ευρωπαϊκών κυρώσεων επί της Τουρκίας, που να πονάνε, είχαμε την έγκριση κυρώσεων χάδι.

στευτεί; Εκτός από αφερέγγυοι οι κυβερνώντες αποδείχθηκαν και ανίκανοι. Μετά από εννέα χρόνια δεν κατάφεραν να φτιάξουν ούτε τερματικό που ήταν η αρχική τους στόχευση, ούτε αγωγό προς Ελλάδα (EastMed).

Επίσης, δεν μπόρεσαν να αξιοποιήσουν το επιβεβαιωμένο κοιτάσμα «Αφροδίτη» λόγω των διεκδικήσεων του κολλήπου του προέδρου Αναστασιάδη Βενιαμίν Νετανιάχου, τέως πρωθυπουργού του Ισραήλ. Αντί της θωράκισης της ΑΟΖ, που μας υποσχέθηκαν, είδαμε τη μαζική παραβίασή της από τουρκικά ερευνητικά και γεωτρητικά σκάφη.

Αντί ευρωπαϊκών κυρώσεων επί της Τουρκίας, που να πονάνε, είχαμε την έγκριση κυρώσεων «χάδι». Ακόμα και όταν ο Αιγύπτιος πρόεδρος Σίσι επιχείρησε τον περασμένο Μάρτιο να σώσει τον

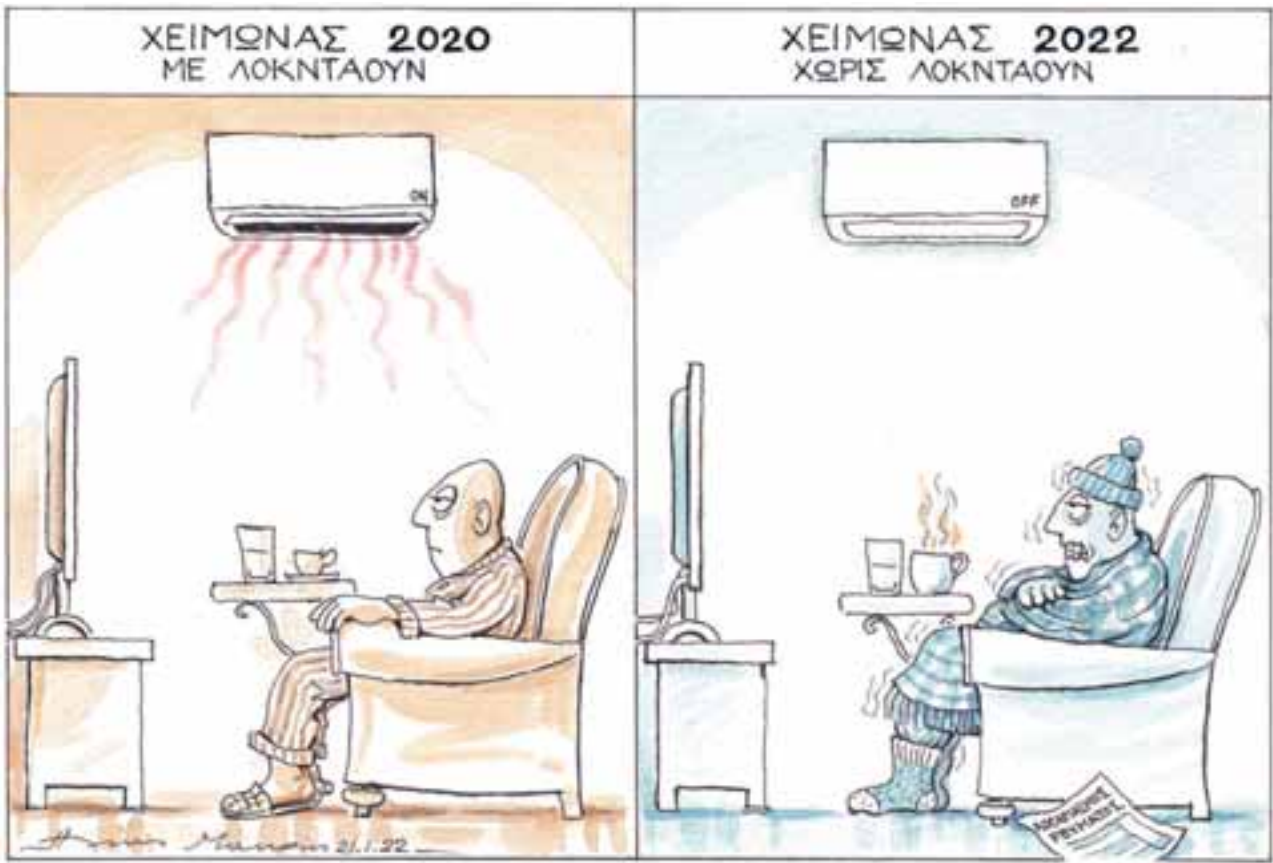
αγωγό EastMed, προτείνοντας με στήριξη Μπτσotάκη μία πιο ρεαλιστική όδευση, ο πρόεδρος Αναστασιάδης επέμενε στην αρχική και μη ρεαλιστική όδευση διά της μη οριοθετημένης θάλασσας μεταξύ Κύπρου και Κρήτης.

Ούτως εκόντων των πραγμάτων, απαιτείται άμεσος επανασχεδιασμός της ενεργειακής μας πολιτικής. Χρειάζεται να καταγράψουμε και αξιολογήσουμε όλες τις εναλλακτικές μας επιλογές. Η πρώτη επιλογή μας είναι αυτή που η ExxonMobil ανακοίνωσε την ημέρα που πήρε το θαλασσοτεμάχιο 10. Δηλαδή η κατασκευή τερματικού, αν τα κοιτάσματα που βρει το καθιστούν βιώσιμο (θα πρέπει αθροιστικά να βρούμε 10tcf). Άρα θα πρέπει να περιμένουμε τις επιβειωτικές γεωτρήσεις στα κοιτάσματα Γλαύκος (βρίσκεται σε εξέλιξη) και Καλυψώ των ENI/TO-TAL (αναμένεται εντός 2022). Η δεύτερη επιλογή, αν η πρώτη δεν είναι εφικτή, είναι η αποστολή όλων των ποσοτήτων των κοιτασμάτων μας στην Αίγυπτο για υγροποίηση και εξαγωγή στις διεθνείς αγορές.

Η τρίτη επιλογή είναι η αποστολή διά υποθαλάσσιου αγωγού στην Αίγυπτο και από εκεί διά χερσαίου αγωγού στα σύνορα με τη Λιβύη και από εκεί διά της οριοθετημένης θάλασσας μεταξύ Αιγύπτου και Ελλάδας στην Κρήτη. Πέραν του κυπριακού αερίου, ο

αγωγός μπορεί να μεταφέρει ισραηλινό ή και αιγυπτιακό αέριο. Η τέταρτη επιλογή μας είναι η διά αγωγού αποστολή του αερίου μας από τα κοιτάσματα αρχικά στην Κύπρο και από εκεί στην Τουρκία για δική της χρήση στο πλαίσιο μιας μερικής συμφωνίας. Μία τέτοια συμφωνία, αν και είναι πολύ δύσκολη, είναι όμως εφικτή. Προϋποθέτει την οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών μεταξύ Κ.Δ. και Τουρκίας. Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει και σοβαρά ανταλλάγματα στο Κυπριακό. Να θυμίσω ότι το 2014 η Τουρκία συζητούσε με τον πρόεδρο Αναστασιάδη ένα τέτοιο ενδεχόμενο στο πλαίσιο μιας συνολικής λύσης του Κυπριακού. Δυστυχώς, με την υιοθέτηση από την Τουρκία της θέσης για λύση δύο κρατών η ομοσπονδιακή λύση έχει απομακρυνθεί. Παράλληλα, τα χρονικά περιθώρια αξιοποίησης του φυσικού αερίου έχουν σμικρυνθεί λόγω των ευρωπαϊκών αποφάσεων για την πράσινη οικονομία. Αν δεν δράσουμε άμεσα το φυσικό αέριο που διαθέτουμε θα μείνει αναξιοποίητο. Ο νέος πρόεδρος της Κ.Δ., πλαισιωμένος με ικανή ομάδα τεχνοκρατών και διπλωματών, θα πρέπει να αποφασίσει ποια επιλογή είναι εθνικά η καλύτερη και να την υλοποιήσει τάχιστα.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Κράτος και φιλελευθερισμός στην πανδημική κρίση (III)

Σχολιάζοντας το «αόρατο χέρι» του Άνταμ Σμιθ, στις παραδόσεις του στο Κολέγιο της Γαλλίας το 1979, ο Μισέλ Φουκώ είπε ότι το σημαντικό στην έννοια αυτή δεν είναι πως υπάρχει ένας μηχανισμός που συντονίζει και κατευθύνει την οικονομική δραστηριότητα της «αγοράς», αλλά πως το «χέρι» αυτό είναι αόρατο. Οι όροι, σύμφωνα με τους οποίους το «χέρι» επιτελεί το έργο του, είναι άγνωστοι. Πρόκειται δηλαδή για δομική αδυναμία του κράτους να γνωρίσει τους «νόμους» της αγοράς και να παρέμβει αποτελεσματικά. Οποιοδήποτε κρατικό μέτρο φαίνεται να ρυθμίζει έναν τομέα της οικονομίας, αποδιοργανώνει άλλους, με σοβαρές συνέπειες στο σύνολο της εθνικής οικονομίας. Μάλιστα, όσο περισσότερο διαρκούν οι κρατικές παρεμβάσεις, τόσο μεγαλύτερη είναι η απορρύθμιση και σοβαρότερο το πλήγμα. Η φιλοσοφία του laissez faire είναι γνωστοποιηρτηκτής φύσης. Εκφράζει την αδυναμία επίλυσης της πολύπλοκης εξίσωσης της ανθρώπινης δραστη-

ριότητας. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι το κράτος δεν πρέπει ή δεν μπορεί να παρέμβει για να προστατεύσει τους πλέον αδύναμους πολίτες του. Η παρέμβαση θεωρείται δεδομένη και αυτονόητη για ένα βιοπολιτικό καθεστώς. Σημασία έχουν ο τρόπος και η διάρκεια της παρέμβασης.

Το φιλελεύθερο ή βιοπολιτικό κράτος δεν είναι το κράτος της μη παρέμβασης. Για μακρόχρονες περιόδους φιλελεύθερα κράτη έχουν παρέμβει αποφασιστικά προς υπεράσπιση της κοινωνίας τους. Το φιλελεύθερο κράτος είναι αυτό που ακολουθεί τη λογική της ελαχίστης δυνατής παρέμβασης, χωρίς όμως να κάνει εκπτώσεις στην ποιότητα της κοινωνικής λειτουργίας του. Για τον λόγο αυτό, ουδέποτε υπήρξε ένας και μοναδικός «ορθός» ή «ορθόδοξος» φιλελευθερισμός, αλλά ένα φάσμα φιλελεύθερων κρατικών επιλογών, από τον κοινωνικό φιλελευθερισμό και την κοινωνική οικονομία της αγοράς έως τον φιλελευθερισμό του Μάντσεστερ, τον νεοφιλελευθερισμό και τον αναρχοφιλελευθερισμό. Η κρατική φρόνηση έγκειται στην ορθή κα-

τανόηση και εκτίμηση των πραγματικών αναγκών έτσι ώστε την κατάλληλη στιγμή να επιλεγεί το μέγεθος και η διάρκεια της παρέμβασης. Αν για τον σύγχρονο Λεβιάθαν το πέρασμα στον κρατισμό είναι πάντα επίκαιρο και εύκολο, αντίθετα η αποδέσμευση από αυτόν έχει αποδειχθεί πολύ πιο δύσκολη. Οι διαδικασίες αλλαγής πλεύσης προς τον κρατισμό είναι βίαιες, άμεσες και αποτελεσματικές και θέτουν πάντοτε την κοινωνία σε θεμιτή ή αθέμιτη ομηρία. Οι αντίστροφες διαδικασίες απαγκίστρωσης της κοινωνίας από το κράτος υπήρξαν πάντοτε αναποτελεσματικές και χρονοβόρες. Ο λόγος είναι ότι η ζημιά που προκαλούν οι κρατικές παρεμβάσεις στην οικονομία και την κοινωνία, ως απόρροια δηλαδή της απορρύθμισης της αγοράς, δεν φαίνεται άμεσα, αλλά υποδόσκει σε μια φαινομενικά υγιή και εύρωστη πολιτική κοινωνία μέχρι την αιφνίδια κατάρρευσή της.

Θα μπορούσαμε άραγε να διευρύνουμε τη λογική του «αόρατου χεριού», όπως αυτή κατανοείται από τον Φουκώ, και σε άλλους τομείς της κρατικής παρέμβασης; Θα

μπορούσε αυτή η λογική να ισχύει και στην περίπτωση της διαρκούς κρατικής παρέμβασης λόγω της πανδημίας; Έχουν παρέλθει σχεδόν δύο χρόνια μετά από τον πρώτο «εγκλεισμό», την πρώτη τεραστίων διαστάσεων παρέμβαση του κράτους, η οποία «έκλεισε» την οικονομία και την κοινωνία και ακύρωσε όλες τις φιλελεύθερες αρχές, επιβάλλοντας αδιανόητους μέχρι σήμερα περιορισμούς στην καθημερινότητα των πολιτών που μόνο ολοκληρωτικά κράτη είχαν επιβάλει έως τώρα.

Το χειρότερο είναι ότι η «έκτακτη» αυτή κατάσταση διαιωνίζεται και τείνει να γίνει η κανονικότητα της επόμενης δεκαετίας. Συνεπικουρούμενο από στρατιές «ειδικών» όλων των ειδικοτήτων και από μερίδα του τύπου που αρέσκεται στην τρομολαγεία, δημοσιεύοντας πρωτοεξίδια με την επόμενη νέα υπερμεταδοτική και φονική μετάλλαξη, το βιοπολιτικό κράτος απλώνει τα πλοκάμια και σφίγγει όλο και πιο ασφυκτικά τους «ελεύθερους» κατά τα λοιπά πολίτες του. Πλέον ο φόβος της υποχρεωτικής καραντίνας πολιτών και της αναστολής ή του πε-

ριορισμού της λειτουργίας της εργασίας και της οικονομικής δραστηριότητας των επιχειρηματιών του ιδιωτικού τομέα τείνει να γίνει μεγαλύτερος από τον φόβο της ίδιας της πανδημίας. Το μοναδικό επιχείρημα ή άλλοθι για την εξουσία είναι οι «ειδικοί», επιδημιολόγοι και ιολόγοι, οι οποίοι καθημερινά απασχολούν τα δημοσιογραφικά και κοινωνικά fora. Μήπως όμως δεν υπάρχουν οικονομολόγοι και επιστημονικά παραδείγματα για τη λειτουργία της οικονομίας; Μήπως δεν διδάσκεται η οικονομία και οι νόμοι της στα πανεπιστήμια; Μήπως δεν υπάρχει διαρκής και πρωτότυπη οικονομική έρευνα; Ωστόσο, όλα αυτά δεν αρκούν για να πει ένα κράτος ότι θα διευθύνει την αγορά.

Παρότι έχουν παρέλθει δυο αιώνες από την διατύπωση της υπόθεσης του «αόρατου χεριού» από τον σκωτσέζο οικονομολόγο, η ουσία παραμένει ότι κανένας κρατικός μηχανισμός δεν είναι σε θέση να γνωρίζει τους νόμους της αγοράς, όπως και κανένας κρατικός μηχανισμός δεν είναι σε θέση να γνωρίζει τους νόμους της κοινωνίας. Όταν

ένα κράτος ισχυρίζεται το αντίθετο, υποκύπτει στον πειρασμό να κατασκευάσει μια νέα, πιο περιορισμένη και πιο ελεγχόμενη, κοινωνία, αποδομώντας την παλιά.

Σχεδόν δύο χρόνια μετά από την έναρξη της πανδημίας τα σημάδια είναι πλέον ανησυχητικά: έξαρση των ψυχικών νόσων και αποδυνάμωση των βασικών κοινωνικών δομών της οικογένειας και της εκπαίδευσης λόγω αύξησης της ενδοοικογενειακής και της σχολικής βίας, αποδυνάμωση του εργατικού και επιχειρησιακού δυναμικού, το οποίο πλέον εθίζεται στην ιδέα της κρατικής εγγύησης του εισοδήματος ανεξάρτητα από τον μόχθο και την προσπάθεια, οικονομικές συνθήκες στα πρόθυρα στασιμοληθωρισμού. Είναι πλέον καιρός το φιλελεύθερο κράτος να ασκήσει την κριτική του ικανότητα για αυτοπεριορισμό και να αφήσει ελεύθερη την κοινωνία.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Η αρχή προς το τέλος του αγωγού EastMed

Η τρικυμιώδης διαδρομή του εμβληματικού και φιλόδοξου ενεργειακού έργου που αποτέλεσε την κορωνίδα της τριμερούς 3+1

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Δύο χρόνια πριν, η έλευση του 2020 συνέπιπτε με το σημαντικότερο βήμα για την υλοποίηση ενός ενεργειακού έργου, το οποίο αμφισβητήθηκε εξ αρχής όσο κανένα άλλο. Τον αγωγό δηλαδή φυσικού αερίου EastMed, ο οποίος θα μετέφερε στις ευρωπαϊκές αγορές 10 δισ. κ.μ. Φ.Α. από τα κοιτάσματα της Ανατολικής Μεσογείου, μειώνοντας την εξάρτηση των ενεργειακών αναγκών της Γηραιάς Ηπείρου από τη Ρωσία. Δύο χρόνια μετά, τα φώτα της λαμπερής τελετής υπογραφής της διακυβερνητικής συμφωνίας για την κατασκευή του EastMed, στο Ζάππειο, τρεμοσβήνουν μετά και το non paper του αμερικανικού ΥΠΕΞ, με το οποίο οι ΗΠΑ ανακαλούν την πολιτική υποστήριξή τους στο κορυφαίο ενεργειακό έργο της περιοχής. Μια εξέλιξη αρνητική παρά το γεγονός ότι η συμμετοχή των ΗΠΑ περιοριζόταν μόνο σε διπλωματικό επίπεδο. Παρά τα όσα γράφονται και λέγονται, εξ αρχής ήταν ξεκάθαρο πως η εμπλοκή κρατών στην υλοποίηση του φιλόδοξου έργου δεν αφορούσε το οικονομικό σκέλος, αλλά τη δημιουργία του διακρατικού πλαισίου συμφωνιών υλοποίησης, πλαίσιο, το οποίο προχώρησε τάχιστα. Χωρίς να υποτιμάται το αρνητικό αποτύπωμα από την αλλαγή πλεύσης των ΗΠΑ, ο EastMed παρουσιάζει για δεύτερη φορά από εξαγγελίας του, σημάδια εσωστρέφειας, για την οποία ευθύνη δεν φέρει μόνο η Ουάσιγκτον αλλά και οι επιδιώξεις των άμεσα ενδιαφερόμενων κρατών (Κύπρου, Ελλάδας, Ισραήλ) που υπήρχαν πίσω από τις θερμές χειραφτίες και τα χαμόγελα των ηγετών.

Οι ακροβασίες

Για να γίνει περισσότερο κατανοητό πώς από τους πανηγυρισμούς του Ζαππείου, πριν από δύο χρόνια, εισήλαθε σε ένα νέο κύκλο εσωστρέφειας, θα πρέπει να ριχθεί περισσότερο φως στο παρασκήνιο των επιδιώξεων των άμεσα ενδιαφερόμενων χωρών, οι οποίες είχαν ως άρμα ένα έργο που η τύχη του θα κρίνονταν με τεχνοοικονομικά κριτήρια και όχι με βάση τις γεωπολιτικές φιλοδοξίες των κρατών. Επί του προκειμένου, χαρακτηριστικό ήταν ένα κομμάτι των δηλώσεων του Κυριάκου Μητσοτάκη αμέσως μετά την υπογραφή της διακρατικής συμφωνίας στο Ζάππειο, στις 2 Ιανουαρίου 2020. «Η συμφωνία του Ζαππείου για τον EastMed έχει οικονομική, αναπτυξιακή, διπλωματική, αλλά και γεωστρατηγική διάσταση». Η ιεράρχηση του Έλληνα πρωθυπουργού για τα χαρακτηριστικά ενός έργου

Ως κορυφαία στιγμή των διεργασιών για τον αγωγό EastMed θεωρείται η υπογραφή της διακρατικής συμφωνίας Κύπρου, Ελλάδας, Ισραήλ στην Αθήνα, με την οποία οι τρεις χώρες πραγματοποιούν ένα σημαντικό βήμα στο κομμάτι της περιφερειακής συνεργασίας.

του βελγνεκούς του EastMed ήταν ο κανόνας. Η εξαίρεση βρίσκεται πίσω από τα φώτα και αποκαλύπτεται από τη διαδρομή του έργου από το 2013 μέχρι και σήμερα. Αναλύοντας τα δεδομένα φαίνεται πως σιωπηρά –όχι κατ’ ανάγκη αυθαίρετα– η διπλωματική και γεωστρατηγική διάσταση μπήκε μπροστά από τα «άλογα» του έργου, δηλαδή την οικονομική και αναπτυξιακή διάσταση, όπου ο βηματισμός των τριών χωρών ήταν κοινός.

Η Ελλάδα

Πνευματικός πατέρας του EastMed θεωρείται ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Αντώνης Σαμαράς, επί θητείας του οποίου, το 2013 αρχικά, υπογράφηκε το μνημόνιο για την ενεργειακή συνεργασία Ελλάδας, Κύπρου και Ισραήλ, ενώ στη συνέχεια με πρωτοβουλία της Ελλάδας ο αγωγός Φ.Α. συμπεριλήφθηκε στο κατάλογο των Έργων Κοινού Ενδιαφέροντος (ΕΚΕ) της Ε.Ε., η οποία εκτός από την πολιτική ομπρέλα που θα προσέφερε, θα είχε συμμετοχή και σε ένα από τα βασικά ζητούμενα υλοποίησης του έργου, τη χρηματοδότηση. Ένα tweet του Γιάννη Μανιάτη, υπουργού Ενέργειας της κυβέρνησης Σαμαρά, μετά την υπογραφή της διακρατικής συμφωνίας το 2020, απαντά στο ποιος ήταν οι επιδιώξεις των Αθηνών την περίοδο εκείνη που η Ελλάδα ήταν βυθισμένη στην οικονομική κρίση και στα μνημόνια. «Περήφανος που το 2013-14 ενέταξα τον EastMed στα ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης PCIs . Με τους

Η Τριμερής του Ισραήλ το 2018 με την παρουσία του τότε Αμερικανού ΥΠΕΞ Μάικ Πομπέο, μεταφράσθηκε ως ψήφος εμπιστοσύνης όχι μόνο στον αγωγό αλλά και στο περιφερειακό σχήμα των 3+1.

αγωγούς TAP, EastMed, IGB, που επίσης εντάξαμε, μπορούμε να παρήκουμε στην Ε.Ε. το 10% του φυσικού αερίου της. Σπουδαίο γεωπολιτικό όπλο και στα ελληνοτουρκικά!». Ουσιαστικά αυτό που είπε ο κ. Μανιάτης ήταν πως η προοπτική μετατροπής της Ελλάδας σε νότια ενεργειακή πύλη της Ευρώπης, θα θωράκιζε τη χώρα απέναντι στον αναδυόμενο αναθεωρητισμό της Τουρκίας. Εδώ δεν πρέπει να αγνοηθεί πως υποστηρικτικά στην ιδιότητα αναδυόμενη «Μεγάλη Ιδέα», θα λειτουργήσουν το Ανεξάρτητο Σύστημα ΦΑ Αλεξανδρουπόλης αλλά και ο τερματικός Σταθμός Υγροποιημένου ΦΑ (LNG) Ρεβυθούσσας, για την τροφοδοσία του Εθνικού Συστήματος Μεταφοράς ΦΑ της Ελλάδας όσο και των αγορών γεγονικών χωρών των Βαλκανίων. Ο EastMed θα συμπλήρωνε την πολιτική των Αθηνών για επέκταση της παρουσίας της Ελλάδας στην Ανατολική Μεσόγειο, τα κοιτάσματα της οποίας θα έδιναν μια άλλη διά-

σταση στη θωράκιση της χώρας. Συμπληρωματικά τον ίδιο σκοπό, εικάζεται, ότι θα εξυπρεπήσουν και τα ενεργειακά έργα ηλεκτρικής διασύνδεσης της περιοχής με τα καλώδια EuroAsia Interconnector και EuroAfrica Interconnector.

Η Κύπρος

Χωρίς να υποτιμάται η γεωπολιτική διάσταση του EastMed, στη Λευκωσία ένα ενεργειακό έργο το οποίο θα είχε τη δυνατότητα να απορροφήσει το μεγαλύτερη κομμάτι των ποσοτήτων φυσικού αερίου της Ανατολικής Μεσογείου, ουσιαστικά θεωρείτο ως η ταφόπλακα στις φιλοδοξίες που υπήρχαν από την περίοδο διακυβέρνησης Χριστόφια, για κατασκευή ενός εργοστασίου LNG επί κυπριακού εδάφους. Φιλοδοξίες που παρέμειναν και επί διακυβέρνησης Νίκου Αναστασιάδη. Παρά την αποδοχή του EastMed σε τριμερές επίπεδο (Κύπρος, Ελλάδα, Ισραήλ), στο εσωτερικό της κυβέρνησης Αναστασιάδη η εικόνα έδειχνε πως δεν υπήρχε ιδιαίτερη ζέση για το έργο, ιδιαίτερα μετά την ανακοίνωση των πρώτων ποσοτήτων Φ.Α. που εντοπίστηκαν στο κοιτάσμα «Αφροδίτη» αλλά και την προοπτική νέων ανακαλύψεων από τις έρευνες σε άλλα τεμάχια της ΑΟΖ. Εδώ υπάρχουν δυο περίοδοι - σταθμοί που ουσιαστικά πείσαν σε αλλαγή πλεύσης τη Λευκωσία χωρίς ωστόσο το LNG, επί κυπριακού εδάφους, να εγκαταλείπεται. Μετά τις αρχικές τυμπανοκρουσίες για την κατασκευή ενός από τους μεγαλύτερους

αγωγούς Φ.Α. στην περιοχή, ο EastMed έπεσε στα αζήτητα υπό το βάρος και των καθολικών αρνητικών απόψεων ως προς το κομμάτι υλοποίησης σε τεchnοκρατικό επίπεδο. Η εξέλιξη αυτή προκάλεσε ιδιαίτερες σκοτούρες στα κυβερνητικά κλιμάκια στη Λευκωσία. Ωστόσο, το σκηνικό διαφοροποιήθηκε, όταν το Ισραήλ μπήκε μπροστά, έβγαλε τον EastMed από τα αζήτητα και τον κατέστησε την κορωνίδα του τριμερούς σχήματος Ισραήλ – Κύπρος - Ελλάδα. Από την περίοδο εκείνη και μετά φαίνεται πως η Λευκωσία διαφοροποίησε τις προτεραιότητές της, ευθυγραμμίζοντας πλήρως με Ελλάδα και Ισραήλ που έθεταν στην προμετωπίδα τη γεωστρατηγική και διπλωματική διάσταση του έργου. Ωστόσο, και εδώ οι φιλοδοξίες για LNG στο Βασιλικό δεν έβρισαν, απλώς μετατοπίστηκαν στην πλευρά των εταιρειών στις οποίες παραχωρήθηκαν τεμάχια της ΑΟΖ.

Το Ισραήλ

Αναμφίβολα η παρουσία του Βενιαμίν Νετανιάχου στο πηδάλιο του εβραϊκού κράτους έδωσε το φιλί της ζωής σε ένα έργο, το οποίο υπό άλλες περιστάσεις θα είχε σβήσει από τα πρώτα βήματά του. Κάτι που απειλήθηκε να γίνει όσο υπήρχε ζωντανή η προοπτική του αγωγού Φ.Α. που θα μετέφερε τα ισραηλινά κοιτάσματα στις αγορές μέσω Τουρκίας. Είναι η περίοδος που ο EastMed είχε εξαφανισθεί από την ατζέντα του τριμερούς σχήματος. Μέχρι τον Δεκέμβριο του 2016, όταν η Τριμερής Κύπρου, Ελλάδας, Ισραήλ στο Τελ Αβίβ, προς έκπληξη όλων, χαρακτήρισε τον EastMed τεχνικά και εμπορικά ρεαλιστικό έργο. Ότι ακριβώς δεν υποστηρίζαν οι επικριτές του. Η στροφή Νετανιάχου αποδίδεται στη δραματική επιδείνωση των σχέσεων με την Τουρκία και στο ναυάγιο των παρασκηνιακών διεργασιών, ο τουρκικός αγωγός να πάρει σάρκα και οστά. Ο EastMed εξυπνέτησε την πολιτική Νετανιάχου στο εσωτερικό, κρατώντας ανοιχτό τον διάδρομο των ισραηλινών κοιτασμάτων προς την Ευρώπη, ενώ από την άλλη μετατράπηκε σ’ ένα γεωπολιτικό εργαλείο στην προσωπική κόντρα με τον Τούρκο πρόεδρο. Η απομάκρυνση του Βενιαμίν Νετανιάχου ουσιαστικά υποδείχθηκε ως σηματοδοτεί το τέλος της ψήφου εμπιστοσύνης στον EastMed, μιας και την αλλαγή φρουράς στο Ισραήλ συνοδεύουν ενδείξεις πως επανακάμπτουν οι υποστηρικτές του τουρκο-ισραηλινού αγωγού και γενικά ενδείξεις αναθερμάνσης των σχέσεων και συνεργασίας των δυο χωρών.

Η τελευταία πινελιά από Ε.Ε.

Η συμμετοχή των ΗΠΑ στην Τριμερή Κύπρου- Ελλάδας- Ισραήλ, υπό τη μορφή 3+1, που επισημοποιήθηκε από τον τότε ΥΠΕΞ των ΗΠΑ Μάικ Πομπέο, έδωσε τεράστια ώθηση όχι μόνο στον EastMed αλλά και στις γεωπολιτικές φιλοδοξίες των τριών χωρών. Για τη Λευκωσία η αμερικανική υποστήριξη δεν μπορούσε παρά να είναι ένα ισχυρό διπλωματικό εργαλείο απέναντι στην τουρκική επιθετικότητα, μιας και η Ουάσιγκτον έδειχνε σημάδια μετακίνησης από την πάγια ερμηνεία πολιτική τήρησης ίσων αποστάσεων. Κάτι που βεβαίως ενδιέφερε και την Ελλάδα. Ωστόσο, η εξέλιξη των πραγμάτων ήλθε να δώσει απαντήσεις σε όσους εξέφραζαν επιφυλάξεις για τις αναγνώσεις που γίνονταν σ’ ένα έργο το οποίο στην ουσία είναι ανταγωνιστικό για το αμερικάνικο φυσικό αέριο στις ευρωπαϊκές αγορές. Όπως η Ελλάδα και το Ισραήλ, έτσι και οι ΗΠΑ θεώρησαν πως ο EastMed μπορούσε να βάλει φρένο στον αναθεωρητισμό της χώρας και τρικλοποδιές στον Ταγίπ Ερντογάν. Η αναθεώρηση πολιτικής υποστήριξης στον EastMed μεταφράζεται ως κίνηση που απειυθύνεται στη διάδοχη κατάσταση του Ταγίπ Ερντογάν. Ο τελευταίος κρίκος του EastMed είναι η Ε.Ε., η οποία έχει θέσει υπό τη σκέπη της το ενεργειακό έργο. Ως ΕΚΕ ο αγωγός έχει αντλήσει από τα ευρωπαϊκά ταμεία μέσω του προγράμματος «Συνδέοντας την Ευρώπη» €36,5 εκατομμύρια, για χρηματοδότηση τεchnοοικονομικών μελετών. Το επόμενο διάστημα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα αποφασίσει κατά πόσο το έργο θα διατηρηθεί αυτόν τον χαρακτηρισμό και θα ενταχθεί στον επόμενο, 5ο Ενωσιακό Κατάλογο ΕΚΕ. Τυχόν μη συμπερίληψη του EastMed στον επόμενο κατάλογο των ΕΚΕ, κάτι που γινόταν από το 2013 και εντεύθεν, θεωρείται ως η χαριστική βολή σε ένα έργο που διατηρήθηκε ζωντανό από γεωπολιτικές συγκυρίες και επειδή οι πρωταρχικές διαστάσεις του έργου όπως αυτές ιεραρχήθηκαν από τον Έλληνα πρωθυπουργό το 2020, πέρασαν σε δεύτερη μοίρα.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ

Γιατί ο EastMed δεν ήταν και δεν θα είναι ποτέ εφικτός;

Την προηγούμενη εβδομάδα, η κυβέρνηση των ΗΠΑ, με ένα non-paper, ουσιαστικά απέσυρε την υποστήριξή της για τον EastMed. Με βάση τις αναλύσεις στα πλαίσια ΜΜΕ, η απόσυρση των ΗΠΑ έπεσε σαν κεραυνός εν αιθρία. Ήταν όμως όντως τόσο ξαφνική αυτή η αποχώρηση; Η αλήθεια είναι πως όχι και τόσο. Υπάρχουν δύο βασικές αιτίες, η μία οικονομική η άλλη γεωπολιτική, και οι ενδείξεις ήταν φανερές εξ αρχής.

Κατ’ αρχάς, η συμφωνία μεταξύ Κύπρου, Ελλάδας και Ισραήλ δημιουργούσε το θεσμικό και νομικό πλαίσιο που θα επέτρεπε σε ενδιαφερόμενες εταιρείες να επενδύσουν για να κατασκευάσουν τον αγωγό. Η συμφωνία δεν ήταν μια συμφωνία για την κατασκευή του αγωγού. Η πραγματικότητα είναι ότι ουδέποτε ο EastMed θα μπορούσε να ήταν οικονομικά βιώσιμος. Σύμφωνα με μελέτες του ειδικού σε θέματα ενέργειας Χαράλαμπου Έλληνα και της οικονομολόγου Fiona Mullen, υπολογίζεται ότι η τιμή πώλησης του φυσικού αερίου από τον EastMed θα βρίσκεται γύρω στα

\$10MMBtu. Τη δεδομένη στιγμή με τις τιμές των πηγών ενέργειας στα ύψη μπορεί κάποιος να ισχυριστεί πως ο αγωγός είναι οικονομικά βιώσιμος, καθώς η μέση τιμή πώλησης στην Ε.Ε. βρίσκεται πάνω από τα \$30 MMBtu. Η τιμή αυτή όμως είναι δύσκολο να παραμείνει σ’ εκείνα τα επίπεδα μακροπρόθεσμα. Η τωρινή τιμή επηρεάζεται από τις πληθωριστικές τάσεις της παγκόσμιας οικονομίας και κυρίως τα προβλήματα στις σχέσεις Δύσης και Ρωσίας. Μεσοπρόθεσμα, οι τιμές του φυσικού αερίου υπολογίζεται πως θα πέσουν σταδιακά στα επίπεδα που βρίσκονταν τα τελευταία χρόνια πριν από τον καθιστά τον EastMed μη βιώσιμο. Επίσης, το ενδεχόμενο εξομάλυνσης των σχέσεων Δύσης και Ρωσίας θα οδηγήσει σε μια άμεση μείωση των τιμών. Ουσιαστικά, οι πλείστες εταιρείες ελέω αυτών των παραγόντων δεν βλέπουν με θετικό μάτι την επένδυση σε αυτό το πρότζεκτ που θα κοστίζει περί τα 6 με 7 δισεκατομμύρια ευρώ.

Το δεύτερο ζήτημα για τις ΗΠΑ αφορά γεωπολιτικούς υπολογισμούς σε σχέση με τη Ρωσία και την Τουρ-

Η Ε.Ε. χρειάζεται περίπου 470 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα φυσικού αερίου τον χρόνο άρα ο EastMed δεν θα μπορούσε να απαμβλύνει το πρόβλημα.

κία. Αναφορικά με τη Ρωσία, ο EastMed θα έχει τη δυνατότητα μεταφοράς 10 έως 20 δισεκατομμυρίων κυβικών μέτρων φυσικού αερίου στις ευρωπαϊκές αγορές εάν υλοποιηθεί. Οι ευρωπαϊκές αγορές

είναι κατά 40% περίπου εξαρτώμενες από το φτηνό ρωσικό φυσικό αέριο και για τις ΗΠΑ ο αγωγός θα είχε στρατηγική σημασία εφόσον θα μπορούσε να μειώσει την εξάρτηση της Ε.Ε. από τη Ρωσία και το

φυσικό της αέριο. Η Ε.Ε., όμως, χρειάζεται περίπου 470 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα φυσικού αερίου τον χρόνο άρα ο EastMed δεν θα μπορούσε να απαμβλύνει το πρόβλημα. Αυτομάτως, για την αμερικανική ηγεσία η σημασία του έργου υποβαθμίζεται.

Εν συνεχεία, είναι δεδομένο πως η αμερικανική κυβέρνηση αντιλαμβάνεται πως πέρα από την οικονομική μη βιωσιμότητα του επιχειρήματος αλλά και τη μικρή σημασία που θα έχει στην απόσβεση της ρωσικής επιρροής στην ενεργειακή αυτονομία της Ε.Ε., η κατασκευή του αγωγού με τις δικές της ευλογίες θα απομακρύνει περαιτέρω την Τουρκία.

Η απομάκρυνση της Τουρκίας από τις ΗΠΑ ταυτοχρόνως θα ενίσχυε την ευρασιατική τάση εντός της τουρκικής ηγεσίας που θέλει την Τουρκία σταδιακά να απαγκιστρώνεται από τη Δύση, κοιτάζοντας για συνέργειες ως ανεξάρτητος δρών προς την πλευρά της Κίνας και βέβαια της Ρωσίας. Μια τέτοια εξέλιξη θα ήταν αρνητική για τα αμερικανικά συμφέροντα τόσο στην Ανατολική Μεσόγειο και τη

Μέση Ανατολή όσο και για τη συνοχή του ΝΑΤΟ.

Εν κατακλείδι, από την υπόθεση του EastMed μπορούμε να εξαγάγουμε δύο βασικά συμπεράσματα για το μέλλον τα οποία βέβαια θα έπρεπε να τα είχαμε ήδη αντιληφθεί. Το πρώτο είναι πως χωρίς τη σύμφωνη γνώμη της Τουρκίας, μιας χώρας που έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει καταλυτικά για τη ματαίωση των όποιων σχεδιασμών δεν τη λαμβάνουν υπόψη στη περιοχή, δεν πρόκειται να υπάρξει όφελος από το φυσικό αέριο στην Κύπρο. Το δεύτερο είναι πως η εξωτερική πολιτική δεν είναι ένα πεδίο στο οποίο, ιδιαίτερα για ένα μικρό ημικατεχόμενο κράτος, υπάρχει η πολυτέλεια για διενέργεια κινήσεων που περισσότερο αποσκοπούν στην εσωτερική κατανάλωση και το μικροπολιτικό κέρδος παρά στην εξυπηρέτηση των εθνικών συμφερόντων της χώρας.

Ο κ. Αλέξανδρος Ζαχαριάδης είναι υποψήφιος διδάκτωρ Διεθνών Σχέσεων στο London School of Economics and Political Science και επικεφαλής ερευνών του 89 Initiative.

Παιδεία και σχολεία στη δίνη της πανδημίας

Τρεις ειδικοί μιλούν στην «Κ» για το πώς ο κορωνοϊός επηρέασε τη μαθησιακή διαδικασία και τι αποτύπωμα άφησε στα παιδιά

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΚΟΚΚΙΝΟΥ**

Εχοντας ήδη περάσει σχεδόν δύο χρόνια από την έναρξη της πανδημίας, τα σημάδια της αποτυπώνονται σε διάφορες πτυχές της ζωής μας. Μία από τις σημαντικότερες αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και την κοινωνικοποίηση των παιδιών. Έχει ενδιαφέρον λοιπόν να δούμε σε ποιο βαθμό έχει επηρεάσει την παιδεία η πανδημία και ποιες ηλικιακές ομάδες αγγίζει περισσότερο; Τρεις ειδικοί δίνουν στην «Κ» τη δική τους εξήγηση για τον αν είναι διαχειρίσιμη η ενδεχομένη ζημιά που έχει ήδη γίνει και ποιες δράσεις θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί ή και ποιες χρειάζονται από εδώ και πέρα ώστε να βελτιωθεί η διαμορφωθείσα κατάσταση.

Ο πρώην υπουργός Παιδείας κ. Ανδρέας Δημητρίου, μιλώντας στην «Καθημερινή», παραδέχτηκε πως σαφώς και η εκπαιδευτική διαδικασία είναι αποδιοργανωμένη, ενώ οι σχολικοί στόχοι αδυνατούν να επιτευχθούν, «ιδίαιτερα σε ό,τι αφορά την περίοδο που τα σχολεία ήταν κλειστά», προσθέτοντας πως παρατήρησε βαρύτατη διάσπαση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενώ το φαινόμενο αυτό όσο προχωράει ηλικιακά από τις μεγαλύτερες στις μικρότερες τάξεις γίνεται ακόμη πιο έντονο. Ακόμη όμως και σε πανεπιστημιακό επίπεδο, ο κύριος Δημητρίου υπογράμμισε πως υπάρχουν μαθήματα που δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, φέρνοντας σαν παραδείγματα την ανατομία και τη χειρουργική.

Σε ό,τι αφορά τις υποδομές, καθώς και τους λόγους που η εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία παρουσιάζεται ημιτέλης είπε χαρακτηριστικά: «Όταν μιλάμε για υποδομές πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι πρόκειται για το σπίτι που βρίσκεται το κάθε παιδί. Οπότε το κάθε παιδί δύναται να χρησιμοποιήσει τα διαθέσιμα μέσα κάτι που αυτομάτως δημιουργεί ανισότητα, αφού υπάρχουν σπίτια που έχουν σε αφθονία υλικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί (υπολογιστές, τάμ-

πλετ), ενώ άλλα όχι. Απαιτείται τεχνολογία αλλά και τεκνονομία κάτι που σχετίζεται άρρηκτα τόσο με τη μόρφωση των γονέων, όσο και με τα εισοδήματα κάτι που δίνει πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες στις προνομιούχες οικογένειες».

Αυτό που θα έπρεπε να είχε γίνει αλλά δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα, είναι μία συστηματική εξέταση όλων των παιδιών, όλων των ηλικιών και τάξεων ούτως ώστε να εντοπιστούν τα κενά και να δημιουργηθεί ένα εξατομικευμένο πρόγραμμα για να καλυφθούν. Μάλιστα, ο κ. Δημητρίου έκανε αναφορά για διορισμούς δασκάλων που θα εφημερεύουν (on-call) με σκοπό να συμπληρώνονται τα κενά. Πέραν όμως αυτού, εξόχως σημαντικό θεωρεί και το γεγονός πως θα έπρεπε να γίνει αναδιάταξη των στόχων και της ύλης των μαθημάτων με σκοπό τον εντοπισμό ουσιωδών λειτουργιών και εννοιών που παρά τη μείωση της διδακτέας ύλης θα έπρεπε να αφομοιωθεί. Ο κ. Δημητρίου προτείνει λοιπόν αναπροσανατολισμό των προτεραιοτήτων με βάση τα κεντρικά συστατικά του κάθε μαθήματος, για να μην υπάρχουν κενά που θα εντοπιστούν σε μεταγενέστερο στάδιο, ενώ διερωτήθηκε γιατί ακόμη το Υπουργείο Παιδείας δεν έχει προβεί στις ενέργειες για να εντοπίσει τα κενά που έχουν δημιουργηθεί. Κατάληκτικά, αποκάλυψε πως μέσω γραπτής επιστολής στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας αλλά και τον υπουργό Παιδείας εισπλήθηκε η δημιουργία μιας επιτροπής –συμπεριλαμβανομένου και του ίδιου– με συμμετοχή της Ακαδημίας, του Πανεπιστημίου Κύπρου, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και του Υπουργείου Παιδείας που θα βοηθήσει στην καταγραφή των προβλημάτων, τον εντοπισμό των ελλείψεων και τη δημιουργία ενός πλάνου «θεραπείας» όπως δεν έχει λάβει μέχρι σήμερα οποιαδήποτε απάντηση.

Διάσπαση σχολικής ροής

Στην «Κ» μίλησε και η φιλόλογος Κυριακή Στυλιανού, αναλύοντας το ψηφιδωτό των δυσκολιών και

Το πρώτο κύμα της πανδημίας ανέδειξε αρχικά τις ελλείψεις των σχολικών μονάδων ως προς τις υποδομές και τα τεχνολογικά μέσα και εργαλεία, αλλά κατάφερε να συσπειρώσει την εκπαιδευτική κοινότητα στην παραγωγή και ανταλλαγή ψηφιακού υλικού και στην άμεση ανταπόκριση για την έναρξη των διαδικτυακών μαθημάτων.

Ο κ. Δημητρίου αποκαλύπτει πως μέσω γραπτής επιστολής στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον υπουργό Παιδείας, εισιγήθηκε η δημιουργία μιας επιτροπής που θα βοηθήσει στην καταγραφή των προβλημάτων, χωρίς να έχει λάβει μέχρι σήμερα οποιαδήποτε απάντηση.

του μειωμένου επιπέδου εκπαίδευσης εν καιρώ πανδημίας. Τα τελευταία τρία χρόνια το εκπαιδευτικό περιβάλλον δέχτηκε αλυσίδα πληγμάτων από την πανδημία, επηρεάζοντας τόσο το εκπαιδευτικό προσωπικό και τους μαθητές, αλλά

και την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Τα απανωτά lockdowns, που προνοούσαν το κλείσιμο των σχολείων, επηρέασαν την ομαλή λειτουργία τους και διέσπασαν τη ροή της σχολικής χρονιάς. Στο χρονικό αυτό πλαίσιο, εκπαιδευτικοί και μαθητές, όπως είπε η κα Στυλιανού, κλήθηκαν να προσαρμοστούν σ' ένα νέο περιβάλλον με κύριο χαρακτηριστικό τη χρήση της τεχνολογίας και να εφαρμόσουν σε πολλές περιπτώσεις όχι μόνο εξ αποστάσεως εκπαίδευση αλλά και υβριδική διδασκαλία. Το πρώτο κύμα της πανδημίας ανέδειξε αρχικά τις ελλείψεις των σχολικών μονάδων ως προς τις υποδομές και τα τεχνολογικά μέσα και εργαλεία, αλλά κατάφερε να συσπειρώσει την εκπαιδευτική κοινότητα στην παραγωγή και ανταλλαγή ψηφιακού υλικού και στην άμεση ανταπόκριση για την έναρξη των διαδικτυακών μαθημάτων. Ταυτόχρονα, η κα Στυλιανού είπε πως διαφάνηκε το χαμηλό επίπεδο τεχνολογικού αλφα-

ριθτισμού εκπαιδευτικών και μαθητών, γεγονός παράδοξο δεδομένου της σφύζουσας ψηφιακής εποχής. Συγκεκριμένα, ενώ η γενιά «Ζ» θεωρείται εξοικειωμένη με ψηφιακά εργαλεία, παρατηρήθηκαν δυσκολίες στη χρήση της ψηφιακής πλατφόρμας, που προκρίθηκε και οι μαθητές αδυνατούσαν να συμμετάσχουν ενεργά στο μάθημα, αλλά και ν' ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του (π.χ. ψηφιακή υποβολή κατ' οίκον εργασίας, διαδικτυακά διαγωνίσματα), δημιουργώντας συνεπώς μαθητές δύο ταχυτήτων.

Τεχνικά προβλήματα που σημειώνονταν (π.χ. σύνδεση, καθυστέρηση, συντονισμός ομάδας) συνέβαλαν στη διάσπαση της συνοχής της τάξης, ενώ μετά δυσκολίας προωθείτο η συνεργατική μάθηση και η ανάπτυξη δεξιοτήτων ομαδικότητας, λόγω της απόστασης. Το διαδικτυακό μάθημα –όπως εφαρμόζεται ως επί το πλείστον– στερείται αμεσότητας, ενώ ο ρόλος του εκπαιδευτικού συχνά υποβαθμίζεται

λόγω της απαξιοτικής στάσης που τηρούν ορισμένοι μαθητές. Η τεχνολογία παρέχει αναμφίβολα τις δυνατότητες για διεξαγωγή διαδικτυακών μαθημάτων, εμπλουτισμένων με υλικό και διαδραστικές διαδικασίες, παρόλα αυτά ο περιορισμένος χρόνος προετοιμασίας και η έλλειψη επαρκούς κατάρτισης εμπόδιζαν την αποτελεσματική υιοθέτησή της.

Αίσθηση χαλαρότητας

Η κα Στυλιανού είπε επίσης πως η έλλειψη κινήτρων, η κούραση από την περιρρέουσα ατμόσφαιρα και η απουσία εξετάσεων επέβαλαν μια γενικότερη αίσθηση χαλαρότητας που αναμενόμενα είχε αρνητικό αντίκτυπο στην πρόοδο των μαθητών. «Με την έξαρση της πανδημίας, οι τάξεις διαμελίστηκαν και πολλοί εκπαιδευτικοί αντικαταστάθηκαν, με αποτέλεσμα να διακόπτεται η ροή των μαθημάτων και να κλονίζεται η σχέση μαθητή – εκπαιδευτικού, βασικό στοιχείο της μαθησιακής διαδικασίας». Όπως τόνισε ιδιαίτερα προβλήματα παρατηρούνται στις μεταβατικές τάξεις (Α Γυμνασίου και Λυκείου), καθώς πέραν της πανδημίας, οι μαθητές έρχονται αντιμέτωποι με ποικιλία προβλημάτων που αφορούν την ένταξη και την ομαλή ενσωμάτωσή τους σε ένα καινούριο κοινωνικό πλαίσιο. «Η εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης κάλλιστα θα αποτελούσε άριστη μελέτη περίπτωσης, πάνω στην οποία οι αρμόδιοι φορείς θα μπορούσαν να στηριχθούν, ώστε να δοκιμάσουν και να προτείνουν καλές πρακτικές που αποτελεσματικότερες λύσεις», είπε η κα Στυλιανού και τόνισε πως αντί γι' αυτό και διανύοντας περίπλοκη, πάνω στην οποία η πανδημία, «οι εκπαιδευτικοί παραμένουν αβοήθητοι, παλεύοντας να διασώσουν τον θεσμό του σχολείου και την αξιοπρέπεια του εκάστοτε μαθήματος. Η επιδημιολογική κρίση αναδεικνύεται εντέλει πολύπλοκη, τονίζοντας τις ρωγμές του πολιτειακού συστήματος αλλά και την έλλειψη των κοινωνικών ηθικών αξιών».

Πώς η έλλειψη κοινωνικοποίησης επηρέασε την παιδική ψυχοσύνθεση

Πέραν του καθαρά ακαδημαϊκού και εκπαιδευτικού μέρους του προβλήματος, ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί και στο κομμάτι που αφορά την ψυχοσύνθεση των παιδιών, καθώς οι επιπτώσεις είναι πολύπλευρες και ξεπερνούν κατά πολύ το μαθησιακό φάσμα. Τον πιο πάνω προβληματισμό θέσαμε στην εκπαιδευτική/σχολική ψυχολόγο, Ιφιγένεια Στυλιανού, η οποία ανέλυσε μέσα από την εμπειρία της τα πρώτα ευρήματα.

Μιλώντας στην «Καθημερινή» η κα Στυλιανού και όντας υπεύθυνη για την γνωστική και μαθησιακή αξιολόγηση αρκετών μαθητών –ασχολούμενη με τις αιτήσεις μαθητών για εγγραφή σε ιδιωτικά σχολεία– ανέφερε πως ένα από τα πρώτα σημεία που παρατηρείται και μπορεί να εξαχθεί ως συμπε-

ρασμα αφορά τη δυσκολία των παιδιών ν' ακολουθήσουν τους στόχους της τάξης. Ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις νεαρότερες ηλικίες –έγινε μνεία για μαθητές πρώτης δημοτικού– τα κατάλοιπα της πανδημίας στην εκπαίδευση καταδεικνύουν δυσκολία στην «κατάκτηση» της γνώσης. Μαζί με αυτό η εξ αποστάσεως εκπαίδευση εντείνει τη δυσκολία στην οργάνωση και τον προγραμματισμό, ενώ διαφαίνεται η έλλειψη ικανότητας των παιδιών για παρατεταμένη συγκέντρωση. Μένοντας στο ακαδημαϊκό σκέλος η κυρία Στυλιανού υπογράμμισε πως –ιδίαιτερα σε Κύπρο και Ελλάδα– οι ειδικοί θα πρέπει να είναι πολύ πιο προσεκτικοί στην αξιολόγηση των παιδιών, λαμβάνοντας υπόψη το κενό που δημιουργήθηκε ελέω κορωνοϊού.

«Τα παιδιά προσαρμόζονται πολύ πιο εύκολα από τους ενήλικες - Οι γονείς προσπαθούν αλλά δεν είναι εκπαιδευτικοί».

Σε μία πιο θετική νότα και συζητώντας τις κοινωνικές επιπτώσεις που ενδέχεται να δημιουργηθούν λόγω της μειωμένης επαφής και τριβής των μαθητών μεταξύ τους, τόνισε πως παρά τις αρχικές ανησυχίες για δυσκολία στην κοινωνικοποίηση και πλήγμα στον συναισθηματικό κόσμο, κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να υφίσταται, αφού τα παιδιά δείχνουν να ξαναβρίσκουν πολύ γρήγορα τους ρυθμούς τους –με την έξοδό τους στις αυλές

των σχολείων– δείχνοντας πολύ μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα από τους ενήλικες. Φυσικά δεν είναι όλα ρόδινα αφού –μέσω εμπειρικής παρατήρησης– εντοπίζονται αυξημένα περιστατικά που έχουν ως βάση συναισθηματικά προβλήματα. Πιο συγκεκριμένα λοιπόν, αρκετές είναι πλέον οι περιπτώσεις μαθητών που αντιμετωπίζουν γενικευμένο άγχος ή φοβίες. Φόβος για μικρόβια, άγχος μήπως κολλήσουν και μεταδώσουν τον ιό σε γονείς, παππούδες, γιαγιάδες και γενικά στο οικογενειακό τους περιβάλλον.

Τα παιδιά -ειδικά σε φάση με-tάβασης από το Γυμνάσιο στο Λύκειο- δεν είχαν τη δυνατότητα να παρακαθήσουν σε εξετάσεις κάτι που δημιουργεί το λεγόμενο «άγχος επίδοσης», λέει η κα Στυλιανού,

αφού οι μαθητές που δεν υποβλήθηκαν στη διαδικασία και ως εκ τούτου δεν νιώθουν εξοικειωμένοι με το μοντέλο. Παράλληλα θεωρεί πως τα σχολεία δεν έχουν προσαρμοστεί στις ανάγκες και διατηρούν το ίδιο πρόγραμμα. Σε μία εξαιρετικά σημαντική διαπίστωση η σχολική ψυχολόγος, Ιφιγένεια Στυλιανού ανέφερε στην «Κ» πως παρ'όλες τις δυσκολίες οι μαθητές δεν έχουν χάσει την ικανότητα σκέψης ή οποιοσδήποτε γνωστικές λειτουργίες. Αυτό που όμως απουσιάζει είναι ο τρόπος διαβάσματος, η εξάσκηση της παρατεταμένης προσοχής καθώς και ο προγραμματισμός. «Σε μία οποιαδήποτε κρίση, τα παιδιά έχουν την έμφυτη τάση να παρατηρούν τους γονείς. Η εποχή της πανδημίας αναπόφευκτα, επιφέρει καχυποψία, μικροβιοφοβία και δυ-

σκολίες στην προσαρμοστικότητα», πρόσθεσε. Ιδιαίτερα στις περιόδους που τα παιδιά παρέμεναν στο σπίτι, οι γονείς με όλη την καλή θέληση και διάθεση προσπαθούσαν να τα βάλουν να διαβάσουν. Είναι φυσιολογικό και κατανοητό, όμως οι γονείς δεν είναι εκπαιδευτικοί και αυτό συνήθως δεν βοηθά στην ανεξάρτητη ανάγνωση και μαθησιακή διαδικασία. Το κυριότερο μέρος του ζητήματος εντοπίζεται στην απουσία προγράμματος ή πλαισίου αφού είναι πρακτικά αδύνατον να χτιστεί μία ρουτίνα και καθημερινότητα όταν απουσιάζει η φροντίση με φυσική παρουσία. Το ζήτημα, το μάθημα, το διάλειμμα, το φαγητό, η ξεκούραση. Το σχολείο άλλωστε κινείται σε πολύ υψηλότερες «ταχύτητες» από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

ΑΡΘΡΟ / ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΧΑΣΑΠΗ

Τα Καλύτερά μας Χρόνια - Η ποιοτική σειρά του ΡΙΚ

Εδώ και 4 μήνες, τα απογεύματα Σαββάτου και Κυριακής το ΡΙΚ προβάλλει «Τα Καλύτερά μας Χρόνια». Μία νέα σειρά αυτοτελών επεισοδίων, παραγωγής ΕΡΤ, η οποία ταραίζει τα νερά, αν κρίνω από τη συζήτηση που έγινε τις γιορτές σε μια φιλική σύναξη. Οι συνομιλητές μοιράστηκαν ανάμεσα στους υπερασπιστές της σειράς, και στους ενάντιους. «Πώς είναι δυνατόν να έχει μια εκπομπή, έστω μυθοπλασίας, αυτό το όνομα, όταν διαδραματίζεται στα χρόνια της κούντας των Αθηνών» ήταν μία βασική ένσταση. Γίνεται να μιλούμε για το 1969, το 1970, το 1971 σαν τα καλύτερά μας χρόνια; Ένα ερώτημα που οπωσδήποτε προβλημάτισε. Από την άλλη, η σειρά

είναι χαριτωμένη, καλοφτιαγμένη και μεταφέρει τον θεατή στην ατμόσφαιρα της εποχής, τόσο μέσα από τα διαδραματιζόμενα στη ζωή της πενταμελούς οικογένειας των Αντωνόπουλων, όσο και με τα 'επίκαιρα', σύντομες ειδησεογραφικές προπαγανδιστικές εκπομπές της εποχής, που ανασύρτη από το πλούσιο αρχείο της ΕΡΤ.

Ένα στοιχείο που προσδίδει πρωτοτυπία, αλλά και τρυφερότητα, είναι η αφήγηση που γίνεται μέσω των αναμνήσεων του μικρού γιου Άγγελου. Ωριμος τώρα σχολιαστής, περιγράφει όσα εκτυλίσσονται τότε, με τη θωριά ενός παιδιού, στην αρχή της εφηβείας του. Ο Άγγελος δεν είναι νοσταλγός, ούτε αφελής. Στέκεται οξυτάτος παρατηρητής

των γεγονότων, μέσα κι' έξω απ' τον οικογένειά του, πασικίζει να ερμηνεύσει όσα του κρατούν οι μεγαλύτεροι με την πρόφαση ότι 'είναι μικρός και δεν θα τα καταλάβει'. Έτσι, συνδέοντας μισόλογα που αρπάζει το αυτί του, προκύπτουν αστείες καταστάσεις, όπως το ότι άφησε έγκυτο τη συμμαθήτριά του επειδή της έδωσε ένα φιλά. Ποιος αναγνώστης δεν ανακαλεί, αν συλλογιστεί, παρόμοια προσωπικά του βιώματα ως παιδί;

Ύστερα είναι στιγμές που ο πιτσιρικάς Άγγελος, όταν αφουγκράζεται συμβάντα στις ζωές των μεγάλων, παίρνει κριτικές θέσεις ως προς τους συνταγματάρχες και πρωτοβουλίες, όπως η απόπειρα του να απαγάγει (sic) την σύζυγο

του προέδρου της κυβέρνησης, και η δήλωση του ως αντιπολιτικού, όταν συλλαμβάνεται ο πολιτικοποιημένος φοιτητής αδελφός του.

Υπάρχουν αρκετές σειρές στην τηλεόραση, οι οποίες περιορίζονται σε μια επιφανειακή επίκληση μιας εποχής, ενώ εξελίσσονται σε 'έργα δωματίου', με έμφαση στα κοντινά πλάνα, τα οποία βολεύουν τους παραγωγούς, αφού κοστίζουν λιγότερο. Δεν συμβαίνει αυτό με 'Τα Καλύτερα μας Χρόνια'. Αυτή η σειρά εντάσσει οργανικά την εποχή στη μυθοπλασία, και οι πρωταγωνιστές της έχουν υψωμένες τις κεραίες στις συνεχείς εξελίξεις της κοινωνίας. Όπως είναι τα διαστημόπλοια στο φεγγάρι, η είσοδος στα σπίτια των συσκευών τηλεόρασης, η μόδα

της μίνι φούστας, οι επιτυχίες του ποδοσφαιρικού Παναθηναϊκού.

Φαίνεται, λοιπόν, ότι η σειρά σέβεται τους θεατές της, προσφέροντας εικόνες της εποχής της χούντας, σε συνδυασμό με τις καθημερινές μικρές και μεγάλες στιγμές μιας συνθησιμένης μικρομεσαίας οικογένειας, έτσι όπως πασικίζει να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις και δυσκολίες των περιστάσεων. Αυτά τα συστατικά την κάνουν μια σειρά που ψυχαγωγεί ενώ, χωρίς να επιβάλλεται, αφήνει τον θεατή να προσλάβει αβίαστα τα πολιτικά μηνύματα.

Αυτά κουβέντισε η ομήγυρη εκείνη τη γιορτινή συνεστίαση. Παρέμενε όμως η εκκρεμότητα, αν είναι ή όχι υπερβολή, να χαρακτη-

ρίζονται τα χρόνια της δικτατορίας σαν τα καλύτερα μας. Μήπως, εν τέλει, δεν υπάρχει μια απόλυτη αλήθεια; Η ιδέα η ζωή δεν συντίθεται από ένα πλέγμα αντικειμενικότητας και υποκειμενικότητας; Τα ίδια δεν συμβαίνουν σε κάθε άτομο, που μεγαλώνοντας καταλαμβάνεται από νοσταλγία των παιδικών χρόνων, της προστάσιας που παρέχει η φωλιά της οικογένειας; Αυτό το συναίσθημα ξεγνοιασιάς, κάτω από τις οικογενειακές φτερούγες δεν επικρατεί και συχνά δεν ξεπερνά την αντικειμενικότητα, ωριοποιώντας κάθε αναπόληση;

Ο κ. Ξενοφών Χασάπης (Ph.D.) είναι σύμβουλος και εκπαιδευτής Στελεχών Επιχειρήσεων και Νέων.

Το Ταμείο Ανάκαμψης, η ακρίβεια και οι κάλπες

Ο πολιτικός σχεδιασμός του Μαξίμου

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Σταθερά προσανατολισμένους στην ολοκλήρωση της τετραετίας παραμένει ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, ενώ πλέον καθίσταται σαφές πως στο πεδίο της οικονομίας τους επόμενους μήνες θα αναπτυχθούν δύο «αντίρροπες» δυνάμεις που θα ασκήσουν καθοριστική επιρροή στο πολιτικό κλίμα.

Στο «θετικό ισοζύγιο» που η κυβέρνηση εκτιμά ότι τελικώς θα επικρατήσει, συμπεριλαμβάνονται η προαναγγελθείσα αύξηση του κατώτατου μισθού, η αναμενόμενη ιδιαίτερα θετική τουριστική περίοδος και, κυρίως, η διάχυση του οφέλους από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης, που θα αρχίσει να γίνεται αντιληπτή από τα τέλη του πρώτου εξαμήνου του έτους. Στον αντίποδα, το Μέγαρο Μαξίμου αντιλαμβάνεται πλήρως την πίεση που ασκεί στα νοικοκυριά το ράλι στις τιμές της ενέργειας, καθώς μάλιστα πυροδοτεί ευρύτερες πληθωριστικές πιέσεις, αλλά και τη σημασία του μηνύματος που, σύμφωνα με πληροφορίες, έχουν εκπέμψει οι Βρυξέλλες ότι ο κύκλος των κάθε φύσεως μέτρων στήριξης θα πρέπει να τερματιστεί.

Ειδικότερα, σύμφωνα με πληροφορίες, υπάρχουν βάσιμες προσδοκίες ότι από την άνοιξη

θα αρχίσει η σταδιακή αποκλιμάκωση των τιμών της ενέργειας. Όμως, το επικρατέστερο –και με δυσμενείς επιπτώσεις– σενάριο προβλέπει ότι μέχρι το τέλος του 2022, στην καλύτερη περίπτωση, θα έχει απορροφηθεί περί το 50% των αυξήσεων που καταγράφθηκαν τους τελευταίους μήνες. Άρα η δοκιμασία για νοικοκυριά και επιχειρήσεις θα παραμείνει ισχυρή, ενώ τα «εργαλεία» στήριξης από την κυβέρνηση –σε αντίθεση με την περίοδο της πανδημίας– θα είναι περιορισμένα. Κατά τις ίδιες πηγές, λόγω και της ευρύτερης τάσης που αναμένεται να επικρατήσει στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- Είναι εξαιρετικά δυσχερής η επί μακρόν παράταση των κρατικών ενισχύσεων στο μέτωπο της ενέργειας, καθώς το κόστος τους ανέρχεται στα 400 εκατ. μηνιαίως. Πάντως, εντός της εβδομάδας θα πραγματοποιηθεί σύσκεψη υπό τον πρωθυπουργό στο Μέγαρο Μαξίμου προκειμένου να ληφθούν αποφάσεις για τα μέτρα του Φεβρουαρίου.

- Έχουν αποκλειστεί άλλες οριζόντιες παρεμβάσεις, όπως οι μειώσεις στον ΦΠΑ ή νέες άμεσες φοροελαφρύνσεις. Γενικότερα, όπως αναφέρουν συνομιλητές του πρωθυπουργού, η Αθήνα είναι υποχρεωμένη να κινηθεί εντός του γενικότερου πλαισίου που διαμορφώνεται στην Ευρω-

Εντός της εβδομάδας θα πραγματοποιηθεί σύσκεψη υπό τον πρωθυπουργό στο Μέγαρο Μαξίμου προκειμένου να ληφθούν αποφάσεις για τα μέτρα ενισχύσεων του Φεβρουαρίου, πάντα στο πλαίσιο της Ε.Ε. Από την άνοιξη αναμένεται αποκλιμάκωση του κόστους ενέργειας, ενώ η αύξηση του κατώτατου μισθού και οι πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης αναμένεται να αντισταθμίσουν την ακρίβεια που πιέζει νοικοκυριά και επιχειρήσεις.

Μήνυμα από τις Βρυξέλλες για περιορισμό των μέτρων στήριξης και την ανάγκη επιστροφής στη δημοσιονομική πειθαρχία.

παϊκή Ένωση, σύμφωνα με το οποίο, παρά τις όποιες αλλαγές συντελεστούν στο Σύμφωνο Σταθερότητας, «δεν μπορεί να συνεχιστεί η πολιτική των μεγάλων ελλειμμάτων» –που έγιναν αποδεκτά την τελευταία διετία– λόγω των σημαντικών οικονομικών παρενέργειων εξαιτίας της πανδημίας.

Όπως προαναφέρθηκε, πάντως, το επόμενο διάστημα αναμένονται και θετικά νέα, που εκτιμάται πως θα αντισταθμίσουν το πολιτικό κόστος από την

ακρίβεια και θα οδηγήσουν τη Ν.Δ. στον στόχο της αυτοδυναμίας έπειτα από διπλές εκλογές το φθινόπωρο του τρέχοντος έτους ή εντός του 2023.

Τα δυνατά χαρτιά

Ειδικότερα, η κυβέρνηση επενδύει:

- Πρώτον, στην αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 6% περίπου τον Μάιο, που θα αποτελέσει «ανάσα» για τα νοικοκυριά, παρότι αναγνωρίζεται πως μπορεί να πυροδοτήσει πληθωριστικές πιέσεις.

- Δεύτερον, σε νέους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, καθώς εκτιμάται πως για πρώτη φορά έπειτα από δύο χρόνια η οικονομία θα κινηθεί απαλλαγμένη από το φάσμα του κορωνοϊού. Ειδικά αναφορά γίνεται μάλιστα στον τουρισμό, καθώς σύμφωνα με εκτιμήσεις η πορεία του μπορεί να είναι καλύτερη ακόμη και

από ό,τι ήταν το «έτος ορόσημο» του 2019.

- Τρίτον και βασικότερο, στο Ταμείο Ανάκαμψης, καθώς αρχίζουν πλέον να τρέχουν τα προγράμματα που ενέκρινε τους τελευταίους μήνες ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών Θ. Σκυλακάκης. Ειδικότερα, όπως αναφέρεται, το πρώτο εξάμηνο του έτους αρχίζουν να υλοποιούνται τα επενδυτικά προγράμματα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αλλά και το πρόγραμμα «Εξοικονομώ», τα κονδύλια από το οποίο διαχέονται ευρύτερα στην πραγματική οικονομία. Επίσης το ίδιο διάστημα αρχίζει η ροή της πρώτης δόσης των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης στις επιχειρήσεις, με τα «εργοτάξια» να στήνονται μέσα στον χρόνο, ενώ από τις αρχές του 2023 ακολουθεί ο δημόσιος τομέας.

«Κάθε μέρα που θα «τρέχει» το Ταμείο Ανάκαμψης είναι μια

κερδισμένη μέρα», είναι το μότο που συζητείται, ενώ προστίθεται πως θα ήταν πολιτικό λάθος για την κυβέρνηση να οδηγήσει τη χώρα σε εκλογές με την ακρίβεια να πιέζει τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, χωρίς το αντίβαρο των πόρων από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Η συγκεκριμένη αποστροφή συνιστά μήνυμα πως ο πολιτικός σχεδιασμός του κ. Μητσοτάκη, που αποκλείει τις πρόωρες εκλογές, δεν πρόκειται να αλλάξει. Εξάλλου από τις πρόσφατες δημοσκοπήσεις είναι σαφές πως η πρωτοκαθεδρία της Ν.Δ. δεν αμφισβητείται. Επίσης, ένα από τα σημαντικότερα πολιτικά κεφάλαια που έχει οικοδομήσει ο πρωθυπουργός είναι η αξιοπιστία. Και αυτή θα μπορούσε να πληγεί εάν επέλεγε το χαρτί των πρόωγων εκλογών, χωρίς να έχουν μεσολαβήσει γεγονότα που τις επιβάλλουν.

Ο Τσίπρας «σφύριξε» το τέλος των τάσεων

Το πλούσιο παρασκήνιο του κρίσιμου Πολιτικού Συμβουλίου και οι αντιδράσεις κορυφαίων στελεχών του ΣΥΡΙΖΑ

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Στο Πολιτικό Συμβούλιο της Τετάρτης ο Νίκος Φίλινς περιορίστηκε απλώς στο να περιγράψει το κείμενο που είχε ετοιμάσει η «Ομπρέλα» ως συμβολή για τις θέσεις του κόμματος ενόψει του συνεδρίου. Η πρόταση του Αλέξη Τσίπρα για εκλογή προέδρου και Κεντρικής Επιτροπής από τα μέλη και όχι από το συνέδριο έσκασε σαν βόμβα στην αρχή της τηλεδιάσκεψης και άλλαξε τα πάντα. Τώρα, η αριστερή πτέρυγα ετοιμάζει τις δικές της απαντήσεις, οι οποίες δεν αποκλείεται να δημοσιοποιηθούν και μέσα στην εβδομάδα. Η πλειοψηφία, πάντως, δέχτηκε την πρωτοβουλία με ενθουσιασμό. Τον Ιούλιο του 2013, στο ιδρυτικό συνέδριο του ΣΥΡΙΖΑ, οι συνιστώσες σταμάτησαν να υπάρχουν. Μόνο οι τάσεις είχαν διασφαλιστεί στο καταστατικό. Τώρα αρκείτο εκτιμούν πως ο Αλέξης Τσίπρας «κλείνει το μάτι» στη μερική αποστράτευση. Δεν είναι τυχαίο ότι από το περιβάλλον του προέδρου διευκρίνιζαν από την πρώτη στιγμή πως ο αρχηγός του κόμματος δεν την πρόταση που επιθυμεί οι τάσεις να λειτουργούν πλέον μόνο ως ρεύματα ιδεών και όχι ως μηχανισμοί αναπαραγωγής στελεχών, με τα λεγόμενα «χαρτάκια» σε κάθε συνέδριο. Το όργανο, αφού ξεπέρασε το πρώτο ημίωρο της αμνηστίας και του αιφνιδιασμού, χωρίστηκε στα δύο. Ν. Βούτσικς, Ευκλ. Τσακαλώτος, Ν. Φίλινς, Π. Σκουρλέτης, Θ. Δρίτσας, Δ. Βίτσας, Ρ. Σβίγκου, Τ. Χριστοδουλοπούλου, Ε. Καραμαρά, Π. Λάμπρου και ο γραμματέας της νεολαίας, Κ. Βλαχάκης, βγήκαν με την αρνητική ψήφο τους στην αντιπαράθεση. Θεώρησαν ότι η αλλαγή του τρόπου εκλογής προέ-

δρου - Κ.Ε. δίνει στο κόμμα αρχηγικά χαρακτηριστικά, αλλάζει τη φυσιογνωμία του και χάνεται η λογοδοσία, αφού μέχρι σήμερα το συνέδριο ελέγχει και τον πρόεδρο και την Κεντρική Επιτροπή.

Οι διάλογοι

Όσα πληροφορείται η «Κ» ότι ειπώθηκαν στην κλειστή σύσκεψη είναι ενδεικτικά του κλίματος που υπάρχει στο κόμμα. Ο κ. Φίλινς τόνισε πως «δεν πρόκειται για πρόταση συμμετοχής και άμεσης δημοκρατίας, αλλά ένα μοντέλο κόμματος που οδηγεί στη συστηματική μετάλλαξη του ΣΥΡΙΖΑ». Ο τομεάρχης Παιδείας υποστήριξε ότι έτσι «θα αποθεωθεί η επικοινωνία και το star system και θα κερδίσει ο άκρατος παραγοντισμός». «Διχαστικό δίλημμα» χαρακτήρισε την πρόταση ο Π. Σκουρλέτης, συμπληρώνοντας πως «το πρόβλημα δεν ήταν ότι ο Αλέξης δεν είχε λυμένα χέρια, τα είχε πάντα».

Οι προεδρικοί, καθώς και τα άλλα στελέχη που στήριξαν την πλειοψηφία, θεώρησαν πως ο πρόεδρος με την κίνησή του –και την επικύρωση που θα έρθει από το συνέδριο– θα καταφέρει να ανακτήσει το ενδιαφέρον του κόσμου. Παράλληλα προετοιμάζει με τον καλύτερο τρόπο το κόμμα για τις εκλογές, σπάζοντας ταυτόχρονα τις υποσχέσεις που υπάρχουν. Όταν τον λόγο πήρε ο Πάνος Λάμπρου, λέγοντας πως «θα κάνω αγώνα για να μην περάσει αυτή η πρόταση», η απάντηση ήρθε από τον Γιάννη Ραγκούση: «Εγώ πάλι θα κάνω αγώνα για να περάσει αυτή η πρόταση. Είναι η πιο μεγάλη προοδευτική αλλαγή που μπορεί να γίνει στον ΣΥΡΙΖΑ».

Το γεγονός ότι ο πολυθρύητος μετασχηματισμός δεν έχει ολο-

Ο Αλέξης Τσίπρας επιθυμεί οι τάσεις να λειτουργούν πλέον μόνο ως ρεύματα ιδεών και όχι ως μηχανισμοί αναπαραγωγής στελεχών, με τα λεγόμενα «χαρτάκια» σε κάθε συνέδριο.

Η αριστερή πτέρυγα ετοιμάζει τις δικές της απαντήσεις, οι οποίες δεν αποκλείεται να δημοσιοποιηθούν και μέσα στην εβδομάδα.

κληρωθεί εδώ και δύομισι χρόνια είναι ένα βάρος που σπκώνει ο τέως πρωθυπουργός. Η δικαιολογία της πανδημίας υπάρχει, ωστόσο η αριθμητική της εκλογικής αναμέτρησης που πλησιάζει μπορεί να είναι αμείλικτη και να απειλήσει να ρίξει τον ΣΥΡΙΖΑ από τον θρόνο του δεύτερου ισχυρού πόλου που έχει αυτή τη στιγμή. Ρόλο για την απόφαση το κόμμα να συνομιλήσει πιο ενεργά με την

εκλογική του βάση έπαιξε και η εκλογή Ανδρουλάκη, που έρχεται και πιέζει την Κουμουνδούρου. Στο Π.Σ. ακούστηκε πως το κόμμα δεν μπορεί να μένει περιχαρακμένο σε μοντέλα παλαιών δεκαετιών. «Εξόχως δημοκρατική» χαρακτήρισε τη διαδικασία που πρότεινε ο πρόεδρος ένας εκ των συμμαχών, ο Θανάσης Θεοχαρόπουλος, συμπληρώνοντας: «Κάλλιο αργά παρά ποτέ».

Από την εξίσωση της κίνησης του Αλέξη Τσίπρα δεν μπορεί να παραβλεφθεί η ενίσχυση του ηγετικού του προφίλ, καθώς την κρισιμική στιγμή και ενώ έχει προηγηθεί η πρώτη διαγραφή ενός βουλευτή, του Παναγιώτη Κουρουμπλή, εμφανίζεται αποφασισμένος να τα αλλάξει όλα και να πάρει το παιχνίδι πάνω του. Μέσα στη συνεδρίαση ο αρχηγός

της αξιωματικής αντιπολίτευσης αναφέρθηκε στο παράδειγμα των Rodemos, των Βρετανών Εργατικών και της αριστερής πτέρυγας των Δημοκρατικών στις ΗΠΑ, που λειτούργουν στα ίδια πρότυπα σε σχέση με τα μέλη τους.

Την πιο σκληρή στάση στη συνεδρίαση φέρεται να κράτησε ο Ευκλείδης Τσακαλώτος. Κατά τη διάρκεια της επτάωρης συζήτησης, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», χτύπησε ένα καμπανάκι, τονίζοντας πως «σε αυτό το κόμμα δεν ξέρω αν θα μπορούν να συμμετέχουν και να συνεισφέρουν κάποιοι». Ο Αλέξης Τσίπρας επισήμανε πως η αξιωματική αντιπολίτευση πρέπει να γίνει ελκυστική και ότι δεν γίνεται πλέον ο ΣΥΡΙΖΑ να είναι πρώτος στους νέους, χωρίς εκπροσώπηση όπως στις οργανώσεις. Σύμφωνα με άλλες πηγές, όταν η Τ. Χριστοδουλοπούλου, που ήταν επίσης καταγγελλτική, χαρακτήρισε την πρόταση «αντιδραστική», ο πρόεδρος φέρεται να της απάντησε πως «αυτά καλύτερα είναι να μην πάτε να τα πείτε στις οργανώσεις». Ακολούθησε μια ιδεολογική τοποθέτηση του κ. Τσακαλώτου πως κανείς στην Αριστερά, ούτε ο Νίκος Πουλαντζάς, δεν θα προχωρούσε στην πρόταση για εκλογή του προέδρου και της Κ.Ε. εκτός συνεδρίου, με τον Αλέξη Τσίπρα να εξηγεί ότι οι εποχές είναι πολύ διαφορετικές, η διάχυση της πληροφωρίας και η κινητοποίηση που προέκυψε από αυτή άλλαξαν τα δεδομένα.

«Κόμμα μελών σημαίνει συμμετοχή και συναπόφαση. Δεν μπορούμε να το αρνούμαστε αν πραγματικά θέλουμε τη διεύρυνση», ανέφερε ο Νίκος Παππάς. Πίσω από τις αλλαγές, πάντως, υπάρχει και μια μειοψηφία που εκτιμά πως κρύβεται μια προσπά-

θεια διαχείρισης των αντιδράσεων και της επόμενης ημέρας από μια ενδεχόμενη εκλογική ήττα. Η πρόταση που πέρασε κατά πλειοψηφία (27-11) προβλέπει η καταγραφή ψηφοφορία να πραγματοποιηθεί δύο εβδομάδες μετά το συνέδριο, ενώ κάθε μέλος για να συμμετάσχει θα πρέπει να έχει εγγραφεί 7-10 μέρες πριν. Προτού ο Νίκος Βούτσικς ζητήσει τη διεξαγωγή ψηφοφορίας ώστε να καταγραφεί η διαφωνία των «11», η συζήτηση πήγε στον Π. Πολάκη. Οι Π. Παναγιώτου, Δ. Χατζηπουλάκης και Σπ. Δανέλλης, που έκαναν λόγο για «καμώματα» με αφορμή την ιστορία της ταβέρνας, άσκησαν σκληρή κριτική. «Τα ανοίγματα που γίνονται σε οργανωτικό και πολιτικό επίπεδο ακυρώνονται από παρεμβάσεις τύπου Πολάκη στη Δικαιοσύνη», είπε ο Νίκος Μπίτσινς. Μαζί του συμφώνησαν στελέχη από την «Ομπρέλα».

Οι θητείες

Όσον αφορά τη σκέψη για ανώτατο όριο τριετις θητείες ή δώδεκα συνεχόμενα χρόνια σε Βουλή/Ευρωβουλή, η οπτική της Επιτροπής Καταστατικού είναι η ισχύς του μέτρου να είναι αναδρομική από το πρώτο ιδρυτικό συνέδριο (Ιούλιος 2013). Αυτό σημαίνει πως, αν εγκριθεί από το κορυφαίο καθοδηγητικό όργανο, ο μόνος που κινδυνεύει να μη συμπεριληφθεί στις λίστες του κόμματος είναι ο Γιάννης Δραγασάκης, ο οποίος όμως στήριξε την πρόταση. Θεωρητικά, οι βουλευτές που εκλέγονται συνεχώς από το 2012 και μετά θα έχουν δικαίωμα να συμμετάσχουν για μία ακόμα φορά στις λίστες. Στο καταστατικό υπάρχει πρόβλεψη για εξαιρέσεις που μπορεί να δοθούν με απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής.

Τα Rafale και η ισορροπία δυνάμεων στο Αιγαίο

Η αέναη κούρσα Ελλάδας - Τουρκίας

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η «ισορροπία δυνάμεων» στο Αιγαίο αποτελεί ένα πάλαι ποτέ κλισέ του δημοσίου λόγου, που παραπέμπει στην εποχή που η Ουάσιγκτον αντιμετώπιζε Ελλάδα και Τουρκία υπό το πρίσμα του «επτά προς δέκα», της αναλογίας δηλαδή ενίσχυσης κάθε χώρας με αμερικανικά όπλα. Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, κυρίως όμως η ραγδαία αλλαγή των συσχετισμών ανάμεσα στις δύο πλευρές του Αιγαίου, οδήγησε τα τελευταία 25 χρόνια στην ανατροπή του «επτά προς δέκα», ενώ από το 2009 και μετά, η σχέση αυτή επιδεινώθηκε για δύο βασικούς λόγους: Πρώτον, λόγω της διακοπής οποιασδήποτε εξοπλιστικής δαπάνης ως αποτέλεσμα της πολυετούς δημοσιονομικής προσαρμογής της Ελλάδας. Και, δεύτερον, διότι η Τουρκία άρχισε να επενδύει σημαντικά κονδύλια από το «οικονομικό θαύμα» της περιόδου 2003-13 στην ανάπτυξη εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας.

Στην Ελλάδα γίνεται πλέον μια σοβαρή προσπάθεια ανάταξης των δυνατοτήτων των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ.), ωστόσο υπάρχουν τα «σκληρά» δεδομένα. Η Ελλάδα διαθέτει στρατιωτική ισχύ που δεν μπορεί να ανγοηθεί από κανέναν στην περιοχή, αλλά η Τουρκία, εμπειροπόλεμη πλέον και από τα μέτωπα στα οποία έχει βρεθεί (βόρεια Συρία), αναπτύσσεται ραγδαία. Το 2021 ξεκίνησε μια προσπάθεια ώστε η Ελλάδα να κλείσει αυτό το διαρκώς ευρυ-

Τα επόμενα χρόνια θα γίνει και μια σοβαρή συζήτηση σχετικά με το αν η Ελλάδα είναι έτοιμη να προχωρήσει και σε μαχητικά πέμπτης γενιάς (F-35).

νόμενο χάσμα και να αποκτήσει δυνατότητες αποτροπής που θα φέρουν τις Ε.Δ. στον 21ο αιώνα. Η άφιξη έξι αεροσκαφών πολλαπλού ρόλου τύπου Rafale στην 114 Πτέρυγα Μάχης (Π.Μ.) την περασμένη Τετάρτη και η ένταξη τους στην Πολεμική Αεροπορία (Π.Α.) αποτελεί την πρώτη ενίσχυση των Ε.Δ. από το 2005 (F-16).

Εως το 2024, η Π.Α. θα έχει συνολικά 24 Rafale, με μεγάλη εμβέλεια δράσης, αλλά και όπλα υποστρατηγικού χαρακτήρα, τα οποία ενισχύουν περαιτέρω τις δυνατότητες μακρού πλήγματος, κυρίως όμως ωθούν σε πιο ανεπτυγμένες τεχνολογίες. Τα επόμενα χρόνια στην Αθήνα θα γίνει και μια πολύ σοβαρή συζήτηση σχετικά με το αν η Ελλάδα είναι έτοιμη να προχωρήσει και σε μαχητικά πέμπτης γενιάς (F-35), διόλου εύκολη, καθώς μια τέτοια απόφαση θα πρέπει να οδηγήσει και σε πολύ εκτεταμένες εργασίες αναβάθμισης και υποδομών. Αν στην αεροπορική εξίσωση προστεθούν και τα υπό αναβάθμιση F-16 σε Viper, τότε φαίνεται ότι τουλάχιστον στους αιθέρες το ισοζύγιο ισχύος γέρνει συντριπτικά υπέρ της Π.Α.

Πρόκειται για προσωρινά ευνοϊκή συγκυρία. Λιγότερο από τρία χρόνια πριν, η Τουρκία βρισκόταν στο πρόγραμμα των F-35, με πρώτες παραλαβές το 2019-20. Η πρόθεση της Αγκυρας να προχωρήσει στην αναβάθμιση τμήματος του στόλου των F-16 σε Viper αποτελεί προσπάθεια εκσυγχρονισμού του υφιστάμενου

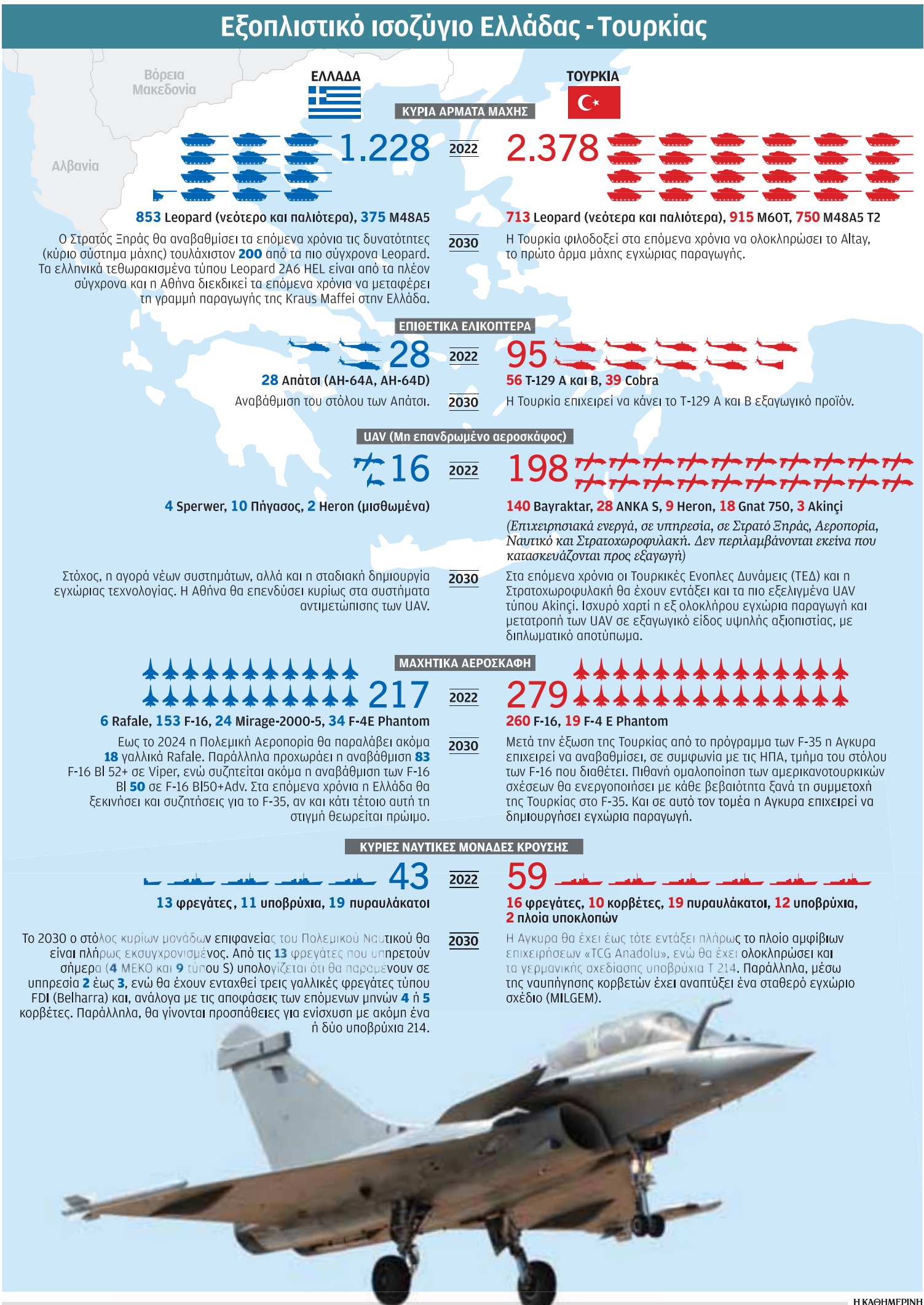
τουρκικού στόλου μαχητικών. Και θα πρέπει να σημειωθεί ότι παραμένει πάντα ανοικτό το ενδεχόμενο εξομάλυνσης των αμερικανοτουρκικών σχέσεων και επιστροφής στο πρόγραμμα των F-35. Η συμφωνία με το Κατάρ για στάθμευση Rafale στο τουρκικό έδαφος αποτελεί, επίσης, μια σαφή προσπάθεια αντιρρόπησης των ελληνικών αγορών.

Το τουρκικό πλεονέκτημα

Η Πολεμική Αεροπορία αποτελεί μία από τις πιο έμπειρες αεροπορίες στη Δύση και ο τρόπος με τον οποίο έχει εντάξει επιχειρησιακά, τις προηγούμενες δεκαετίες, μια ευρεία γκάμα τύπων μαχητικών και άλλων αεροσκαφών έχει δημιουργήσει παράδοση. Αντιθέτως, στον τομέα των μη επανδρωμένων αεροσκαφών (έχει επικρατήσει ως πολιτικώς ορθή η αποτύπωση ως Uninhabited Aerial Vehicle-UAV), η Ελλάδα έχει μείνει πολύ πίσω έναντι της Τουρκίας. Η χρήση Bayraktar, ANKA-S από το σύνολο των Τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων (ΤΕΔ) και τη βαριά οπλισμένη Στρατοαεροφυλακή μελετάται εδώ και μήνες από την Αθήνα. Τα UAV πέρα από τη στρατιωτική σημασία τους αποτελούν πολλαπλασιαστική διπλωματική ισχύος για την Αγκυρα, κάτι που έχει απασχολήσει ακόμη και το υπουργείο Εξωτερικών.

Η Αθήνα αναζητεί τρόπους για να εκθέσει την Αγκυρα ως εξαγωγό χώρα όπλων που αποσταθεροποιεί περιφερειακά θέατρα συγκρούσεων (Ναγκόρνο-Καραμπάχ, Αιθιοπία, Λιβύη, Ουκρανία). Ωστόσο, κάτι τέτοιο αποδεικνύεται πραγματικά πολύ δύσκολο. Για τα τουρκικά UAV έχουν εκδηλώσει ανοικτό ενδιαφέρον ακόμη και κράτη-μέλη της Ε.Ε. Σαφώς φθηνότερα από τα τεχνολογικά αιχμηρά αμερικανικά UAV και πολύ πιο αποτελεσματικά από τα φθηνά, αλλά επιχειρησιακά υποδεέστερα κινεζικά, τα τουρκικά μη επανδρωμένα αεροσκάφη εξάγονται από την Τουρκία με αύξηση 400% τα τελευταία χρόνια. Και στον επιχειρησιακό τομέα τα UAV έχουν δικαιώσει τις ΤΕΔ, καθώς στις δύο κρίσεις του 2020 (Εβρος και Ανατολική Μεσόγειος) παρείχαν επί 24ωρο επιχειρησιακή εικόνα. Παράλληλα, η σταδιακή ένταξη των Akinçi στις τάξεις των ΤΕΔ δείχνει ότι η τουρκική εγχώρια βιομηχανία έχει ουσιαστικές δυνατότητες. Κυρίως, όπως αναφέρουν στην «Κ» πηγές με άριστη γνώση του ζητήματος, παρά τα προβλήματα που κατά καιρούς αντιμετωπίζει η Τουρκία, τα UAV είναι ένα προϊόν 100% «Made in Turkey».

Προς το παρόν, οι πρακτικές δυνατότητες της Αθήνας στον τομέα των UAV εξαντλούνται στα δύο μισθωμένα από το Ισραήλ Heron και κάποια απαραιτωμένα Sperwer. Η πιθανότητα ανάπτυξης εγχώριας βιομηχανίας αργεί, οπότε η Αθήνα έχει αποδυθεί σε έναν αγώνα δρόμου για την προμήθεια αντιμέτρων. Η πρόσφατη προσπάθεια του υπουργού Εθνικής Αμυνας Ν. Παναγιωτόπουλου είχε και αυτόν τον σκοπό. Επιπλέον, για πρώτη φορά έπειτα από πολλά χρόνια, γίνεται μια προσπάθεια να υπερκεραστεί η δαιδαλώδης γραφειοκρατία στον τομέα των ερευνητικών προγραμμάτων, τα οποία στο παρελθόν λήμναζαν στα επitelεία ή στη Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλισμών. Αξιολογείται μια σειρά από καινοτόμους προτάσεις που επιχειρούν το αυτονόητο, να μεταφέρουν τις γνώσεις της τεχνητής νοημοσύνης στον τομέα της άμυνας.

Εκτός από Belharra θα «τρέξουν» και κορβέτες

Οι δύο χώρες αναμετρήθηκαν στο πεδίο της θάλασσας τον Αύγουστο του 2020. Παρότι ήδη υπήρχε η αίσθηση ότι το Πολεμικό Ναυτικό πρέπει να ενισχυθεί, η ανάγκη αυτή έγινε μετά το φθινόπωρο του 2020 αδήριτη. Παρά το γεγονός ότι το Π.Ν. ανταποκρίθηκε απολύτως στην αποστολή και η ναυτοσύνη των στελεχών του κράτησε την αντιπαράθεση σε ελεγχόμενη ένταση, φάνηκε ότι το τουρκικό ναυτικό δεν έχει καμία σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες. Ούτε επιχειρησιακά, ούτε όμως και τεχνολογικά. Διαθέτει έναν στόλο όχι εντυπωσιακό από πλευράς τεχνολογικών ικανοτήτων, αλλά καλά συντηρημένο και με δυνατότητες εγχώριας ναυπήγησης.

Η πλέον ανησυχητική για την Αθήνα ένδειξη ήταν ότι ενώ το Π.Ν. ήταν κυρίαρχο στο Αιγαίο, η απομάκρυνση από το αρχιπέλαγος και η επιχειρησιακή δράση μακριά από τις βάσεις του, στην Ανατολική Μεσόγειο, έφερνε την πλάστιγγα προς την τουρκική πλευρά. Ακριβώς η ανάγκη για ένα πλοίο με αντιαεροπορική προστασία, τεχνολογία η οποία ακόμα δεν έχει κατακτηθεί από τον αντίπαλο, αλλά και δυνατότητες μεγάλων αυτονομίας ήταν αυτή που οδήγησε στην απόφαση για αγορά τριών φρεγατών FDI Belharra με την προαίρεση

Η κρίση τον Αύγουστο του 2020 κατέδειξε την αδήριτη ανάγκη ενίσχυσης του Πολεμικού Ναυτικού – Η ένδειξη που ανησύχισε την Αθήνα.

για μία ακόμα. Οι δύο πρώτες θα φτάσουν στην Ελλάδα το 2025, ενώ παράλληλα θα «τρέξει» και ένα πρόγραμμα κορβετών, προκειμένου ο γηράσκων στόλος να ενισχυθεί ποσοτικά. Αυτή τη στιγμή η δύναμη των φρεγατών του Π.Ν. ανέρχεται σε 13, ωστόσο δύσκολα μπορεί από αυτά τα πλοία να παραμείνουν 2 ή 3 σε υπηρεσία τα επόμενα 5-7 χρόνια. Με τέσσερις ή πέντε κορβέτες και τρεις ή τέσσερις φρεγάτες, το Π.Ν. του 2030 θα προσεγγίζει τα 10-11 πλοία.

Η ψηφιακή εποχή

Ωστόσο, η πλέον σοβαρή παράμετρος που έχει μετατρέψει τις θέσεις της ηγεσίας του Π.Ν. σε διακεκαμμένη ζώνη, είναι ότι καλείται να μεταβεί από τη συμβατική τεχνολογία στην ψηφιακή. Αυτό σημαίνει ότι άμεσα, ήδη από το ακαδημαϊκό έτος

2022-23, θα πρέπει να βρεθεί λύση για τη στελέχωση των ψηφιακών φρεγατών. Θα είναι ένα πλοίο που χρειάζεται περισσότερο προγραμματιστές και λιγότερο παλαιότερες ειδικότητες οπλικών συστημάτων που κρίνονται ξεπερασμένα.

Ένα από τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Π.Ν. στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο είναι τα τέσσερα υποβρύχια αναερόβιας πρόωσης 214 («Παπανικολής»). Ωστόσο, τα επόμενα χρόνια αναμένεται να ανατραπεί καθώς σε τουρκικά ναυπηγεία σταδιακά κτιζονται τα τουρκικά T 214 υποβρύχια, γεγονός που θα φέρει εξισορρόπηση και σε αυτόν τον τομέα. Παράλληλα, η Τουρκία υπερτερεί σε μονάδες εγχώριας ναυπήγησης που έχουν ως σκοπό τη συγκέντρωση πληροφοριών. Μετά την καθέλκυση του «Ufuk» τον περασμένο Δεκέμβριο, η Τουρκία διαθέτει πλέον δύο πλοία υποκλοπών, ενώ με ενδιαφέρον αναμένεται πως θα προχωρήσει η υπόθεση του πλοίου αμφίβιων επιχειρήσεων «TCG Anadolu». Παρότι πρόκειται σαφώς για μονάδα προβολής ισχύος μακριά από το Αιγαίο, η δυνατότητα μεταφοράς σημαντικών δυνάμεων πυρός (ελικόπτερα και UAV) σε μεγάλες αποστάσεις δεν μπορεί παρά να

αντιμετωπίζεται από την Αθήνα με σκεπτικισμό.

Ο Στρατός Ήπρας

Η κρίση στον Εβρο τον Φεβρουάριο του 2020 έδειξε ότι οι μονάδες του Στρατού Ήπρας στο «ποτάμι» είναι εξαιρετικά αποτελεσματικές και με συσσωρευμένη εμπειρία ενός συνόρου που από πορώδεις μοιάζουν σχετικά γρήγορα να γίνει σκληρό και αδιαπέραστο εφόσον αυτό χρειαστεί. Παρά το γεγονός ότι τα οπτικά συστήματά του είναι πολύ λιγότερο εντυπωσιακά από τα Rafale ή τις φρεγάτες, η σημασία τους είναι καίρια. Σε αριθμούς ο ελληνικός στρατός διαθέτει περί τους 48.000 μόνιμους αξιωματικούς και υπαξιωματικούς, με τον αριθμό να φθάνει στις 93.000 αν προστεθούν οι στρατευσιμοι. Οι αριθμοί για τις χερσαίες τουρκικές δυνάμεις μοιάζουν σχετικά περιορισμένοι σε σχέση με το μέγεθος της χώρας (260.000), ωστόσο σε περίπτωση επιστράτευσης ο αριθμός αυτός μπορεί να αυξηθεί. Η κρίση του Εβρου κατέδειξε στην ελληνική πλευρά και την ισχύ των τουρκικών παραστρατιωτικών σωμάτων, όπως η Στρατοαεροφυλακή. Στην Τουρκία ο αριθμός όλων αυτών των σωμάτων, τα οποία διαθέτουν βαρύ οπλισμό και εκπαίδευση φθάνει στις 156.000.

Φως στα «σκοτεινά» πριβέ πάρτι

Το κυνήγι γυναικών, οι απειλές, η κοκαΐνη, ο ρόλος των social media – Η εξομολόγηση της νεαρής Μαρίας στην «Κ»

Της **ΑΛΕΞΙΑΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗ**

«**Αυτό** που συμβαίνει σήμερα στη νύχτα είναι ακραίο». Έτσι ξεκινάει την περιγραφή της η Μαρία*, η οποία μέχρι πρόσφατα εργαζόταν στη νυχτερινή ζωή της Θεσσαλονίκης. Για όσους δουλεύουν σε συγκεκριμένα νυχτερινά μαγαζιά τις πόλεις, τα περιστατικά που έγιναν γνωστά με αφορμή την υπόθεση καταγγελίας για βιασμό της 24χρονης Γεωργίας σε πολυτελές ξενοδοχείο την Πρωτοχρονιά δεν αποτέλεσαν καμία έκπληξη. Εδώ και καιρό, πλούσι-οι θαμώνες των μαγαζιών οργανώνουν πριβέ πάρτι σε Airbnb (διαμερίσματα βραχυχρόνιας μίσθωσης), βίλες στην ανατολική Θεσσαλονίκη και ακριβές σουίτες σε πολυτελή ξενοδοχεία, με ναρκωτικά και αλκοόλ, στα οποία καλούν νέες γυναίκες οι οποίες πέφτουν πολλές φορές θύματα ενός οργανωμένου κυκλώματος εκμετάλλευσης.

«Αυτό που ισχύει γι’ αυτούς τους ανθρώπους είναι ότι οι γυναίκες είναι αντικείμενα, διακοσμητικές, είναι ένα κομμάτι κρέας, που τις προσεγγίζουν γιατί θέλουν μόνο το κορμί τους», αναφέρει η Μαρία, η οποία έχει βρεθεί σε αντίστοιχα πάρτι. Όπως επισημαίνει, δεν σταματούν αν η κοπέλα είναι ανήλικη. «Το αντίθετο! Είναι η εύκολη λεία». Ο βασιικός στόχος, όμως, είναι κορίτσια στα πρώτα τους φοιτητικά χρόνια, 18-19 ετών, όταν είναι ακόμη ευάλωτα. Συχνά, κάποια εξ αυτών δεν έχουν μεγάλο εισόδημα ή προέρχονται από την ερπωχία.

«Τις προσεγγίζουν ανοίγοντας σαμπάνιες. Τα περισσότερα κορίτσια, που είναι 19 ετών, ενθουσιάζονται με το κομμάτι αυτό. Δεν μπορούν να καταλάβουν ότι όλο αυτό είναι ένα ψεύτικο κόλπο που το κάνουν για να τις εντυπωσιάσουν. Θεωρούν ότι ο άνδρας που έχουν απέναντί τους, ο όμορφος επιχειρηματίας που τους ανοίγει σαμπάνιες, θα τις ερωτευτεί και θα ζήσουν τη ζωή που επικρατεί στο Instagram». Αρκετές φορές μάλιστα, όπως περιγράφει, όταν το μαγαζί έχει VIP δωμάτια, καλούν τις κοπέλες που τους αρέσουν εκεί, τους ανοίγουν μπουκάλια και τις κερνάνε. «Βλέπεις άνδρες πετριγυρισμένους από εμφανίσιμες γυναίκες, μόνο για να κάνουν το κομμάτι τους». Η τακτική ωστόσο δεν σταματάει μόνο στις σαμπάνιες

και στα σφηνάκια. Πλέον στη νύχτα, βασίλισσα είναι η κοκαΐνη. «Μπαίνεις σε πολλά κλαμπ μέσα, και υπάρχουν στρώμένες γραμμές (κοκαΐνης) στην τουαλέτα. Και σε πιέζουν οι άλλοι να πεις. Ακόμη και να μη σε γνωρίζει καλά ο άλλος, σου λέει: “Έχω μαζί μου, θέλω να πεις μαζί μου”. Μου έχουν κάνει πολλές φορές την πρόκληση να πω μαζί τους και αρνούμαι. Είναι όμως πολύ πιεστικοί», περιγράφει η Μαρία. Εχοντας δουλέψει νυχτερινές βάρδιες, έχει δει συχνά άνδρες να τραβούν τις κοπέλες από το χέρι στις γυναικείες τουαλέτες, προσπαθώντας να τις πείσουν να κάνουν χρήση κοκαΐνης μαζί. Στο τέλος της βραδιάς, πριν κλείσει το μαγαζί, έρχεται συχνά και η πρόσκληση για κάποιο πάρτι σε Airbnb ή βίλα. Η Μα-

«Δεν σταματούν αν η κοπέλα είναι ανήλικη. Το αντίθετο! Είναι η εύκολη λεία».

ρία θυμάται ένα χαρακτηριστικό περιστατικό, όπου ήταν στο μπαρ μια 15χρονη η οποία ήταν εμφανώς μεθυσμένη και είχαν μαζευτεί γύρω της άνδρες, που συνέχιζαν να την κερνάνε σφηνάκια. «Την προέτρεψα να σταματήσει να πίνει και να φύγει». Αυτό όμως δεν έγινε. «Η κοπέλα έφυγε μπαίνοντας σε ένα αυτοκίνητο. Ο άνδρας που τη συνόδευε της είπε ότι η παρέα του έχει κλείσει Airbnb. Αυτοί θέλουν να κάνουν το κομμάτι τους και δεν έχουν ενδοιασμό, γιατί νομίζουν ότι με τα λεφτά τους μπορούν να κάνουν τα πάντα, νιώθουν ότι δεν τους ακουμπάει κάτι», αναφέρει η Μαρία. Όπως λέει, «τέτοιες συμπεριφορές επιδεικνύουν συνήθως άνδρες του μαγαζιού που έχουν χρήματα. Συχνά είναι επιχειρηματίες, γιοι πλούσιων οικογενειών ή ακόμη και συγγενείς πολιτικών. Οσο πιο φανταχτερός και όμορφος, τόσο πιο κωμένος σε όλη αυτή τη βρωμιά», υπογραμμίζει.

Η δύναμη των ατόμων αυτών ήταν και ο λόγος που και να γινόταν κάτι ενάντια στη δόληση κάποιων κοριτσιών, αυτές φοβούνταν πολύ να το μαρτυρήσουν. Σύμφωνα με τη Μαρία, υπήρχαν περιπτώσεις που ο προϊστάμενος κοριτσιών σε νυχτερινό κέντρο

Πλούσιοι θαμώνες κάποιων μαγαζιών οργανώνουν πριβέ πάρτι με ναρκωτικά και αλκοόλ, στα οποία καλούν νέες γυναίκες, οι οποίες πέφτουν πολλές φορές θύματα ενός οργανωμένου κυκλώματος εκμετάλλευσης.

τις εκβίαζε ότι δεν θα τις πληρώνε για την εργασία τους εάν δεν ενέδιδαν στον σεξουαλικό εκβιασμό που τους είχε κάνει. Η ίδια η Μαρία έχει ακούσει μαρτυρία κοριτσιού που είχε βιώσει τον εκβιασμό αυτό, χωρίς να μιλήσει ποτέ γι’ αυτό.

Η λεία των ανδρών που πηγαίνουν ή οργανώνουν τα πριβέ πάρτι δεν είναι μόνο θαμώνες σε συγκεκριμένα νυχτερινά μαγαζιά, αλλά ακόμη κι εντυπωσιακές κοπέλες που είναι κάπως γνωστές στα social media και κορίτσια που δουλεύουν στη νύχτα. Η Μαρία έχει βρεθεί σε τέτοια πάρτι. Η πρόσκληση συνήθως περιλαμβάνει και την προτροπή να φέρεις μία ή δυο φίλες σου μαζί. «Δεν σου λένε από την αρχή που είναι το μέρος όπου θα γίνει το πάρτι. Πρώτα συμφωνείς ότι θα πας και μετά σου στέλνουν τη διεύθυνση», αναφέρει.

Ακριβά δώρα για δέλεαρ

Η ίδια έχει τύχει να δεχθεί απίθανες προσκλήσεις. Σε μια περίπτωση, περιγράφει, το δέλεαρ ήταν ότι στο πάρτι οι «οικοδεσπότες» θα πρόσφεραν ακριβά δώρα όπως διαμαντένια κοσμήματα, αλλά και όποια άλλη αμοιβή ζητούσαν τα κορίτσια, αρκεί οι προσκεκλημένοι να έμεναν ευ-

χαριστημένοι. Η Μαρία δεν έχει ακούσει μέχρι σήμερα καταγγελία για βιασμό σε τέτοιο πάρτι, στην ερώτηση όμως για το εάν το σεξ είναι συναινετικό στις συγκεκρινώσεις αυτές, θέτει ένα προβληματισμό. «Είναι λεπτή η γραμμή σε όλο αυτό. Άλλες συναινούν γιατί έχουν πει και δεν ξέρουν τι τους γίνεται, άλλες συναινούν γιατί θαμπώνονται από μια ψεύτικη ζωή, άλλες γιατί έχουν ανάγκη να το κάνουν εξαιτίας χρημάτων ή της εξάρτησης από κοκαΐνη», λέει, προσθέτοντας ότι γνωρίζει κορίτσια που τα κάνουν όλα αυτά για μια γραμμή κοκαΐνη. Μάλιστα, ο κύκλος αυτός μετατρέπεται έπειτα αυτά τα κορίτσια στις «κυνηγούς» που θα φέρουν νέες γυναίκες, επιμένοντας μάλιστα σε ενοχλητικό βαθμό προσπαθώντας να τη μεταπείσει, όταν η Μαρία αρνηθήκε. Υπογραμμίζει πως η επιμονή των ανθρώπων αυτών είναι χαρακτηριστική και δεν έρχεται πάντα από ανθρώπους γνωστούς. Κάποια κορίτσια τα προσεγγίζουν απευθείας μέσω

Instagram. Η ίδια λάμβανε για μια περίοδο σχεδόν καθημερινά μηνύματα από άνθρωπο της νύχτας που ήταν μπλεγμένος στον κύκλο αυτό και της έστελνε, χωρίς καν να τη γνωρίζει προσωπικά, συνεχώς μηνύματα, του στυλ «πού είσαι;», «πάλι δεν απάντησες» ή «πάλι διάβασε το μήνυμά μου εφόσον επέστρεψες σπίτι» στις 5 και στις 6 τα ξημερώματα.

Πολλές νύχτες, όπως τονίζει η ίδια, το παράλληλο σύμπαν της νύχτας στη Θεσσαλονίκη γίνεται φανερό με ένα scroll στα social media και κυρίως τους λογαριασμούς στο Instagram. Εκεί, σε αναρτήσεις που απευθύνονται σε έναν κλειστό κύκλο ανθρώπων –διαδικτυακών φίλων των χρηστών– εμφανίζονται φωτογραφίες από σουίτες και ακριβές βίλες, αλκοόλ και στιγμιότυπα διασκέδασης. Είναι οι εικόνες που συχνά θαμπώνουν νέες γυναίκες, δινοντάς τους την ελπίδα μιας ονειρεμένης, πολυτελούς ζωής. «Τα social media παίζουν τεράστιο ρόλο. Όλα γίνονται για ένα story, για να βγάλουν μια φωτογραφία με σαμπάνια», παρατηρεί η Μαρία.

* Το όνομα της γυναίκας που εξομολογήθηκε τα παραπάνω στην «Κ» είναι συμβολικό.

«Είχε γυρίσει το μάτι του»

Η Μαρία λέει ότι μια γυναίκα πρέπει να είναι δυνατή και να έχει αναπτύξει συγκεκριμένες συμπεριφορές για να επιβιώσει στη νύχτα. Οστόσο, ο κίνδυνος δεν περιορίζεται στις τουαλέτες νυχτερινών μαγαζιών και πριβέ πάρτι. Η ίδια έχει πέσει θύμα πολύ γνωστού αθλητή που ζούσε στην πόλη. Όταν τον γνώρισε, της είχε αρέσει. Πήγε σπίτι του ύστερα από πρόσκληση του ίδιου, για να καθίσουν στο διαμέρισμά του. «Δεν πήγα για κάτι άλλο. Πήγα με την προοπτική να καθίσουμε, να γνωριστούμε και να τα πούμε. Δεν πέραμε. Αρχισε να έρχεται κοντά μου. Εγώ αποφάσισα ότι δεν θέλω να γίνει κάτι παραπάνω. Έγινε πάρα πολύ επιθετικός, άρχισε να φωνάζει, ήταν η πρώτη φορά στη ζωή μου που φοβήθηκα, και δεν φοβάμαι εύκολα. Είπα, μη μιλήσεις τώρα και κλείσε το στόμα σου, γιατί είτε μπορεί να σε σπάσει στο ξύλο, είτε μπορεί να σε βιάσει, είτε να σε σκοτώσει, είτε να σου κάνει το στίδιόποτε. Είχε γυρίσει το μάτι του. Είχα πάθει σοκ. Δεν μίλησα. Κλειδώνει την πόρτα, έγινε αυτό που έγινε γιατί το ήθελε αυτός και εγώ ήμουν φοβισμένη και δεν μίλησα, το οποίο είναι ένα είδος βιασμού. Έγινε ό,τι έγινε και για καλή μου τύχη χτυπάει το τηλέφωνο – γιατί όταν του είπα ότι θα φύγω είχε γίνει ακόμη πιο επιθετικός», περιγράφει. Στο τηλέφωνο ήταν μια διαφημιστική εταιρεία, η Μαρία όμως προσποιήθηκε ότι ήταν από τη δουλειά της και με την πρόφαση αυτή έφυγε από το σπίτι του αθλητή. «Με απειλούσε μετά. Ξεχάστηκε όλο αυτό γιατί τον έκανα block. Δεν είχα μιλήσει για πολλούς μήνες σε κανέναν. Το έβαψα και σκέφτηκα “να γιατί δεν μιλούν”. Είχα ξεχάσει».

Διπλή έρευνα στη Θεσσαλονίκη για την καταγγελία της 24χρονης

Μια εγκληματικότητα βαριά και σκοτεινή, όπως όλα δείχνουν, ήταν καλά κρυμμένη για χρόνια κάτω από το κοινωνικό καλί και ανθούσε με σκηνικά βίας, ταπείνωσης και θικής εξόντωσης των θυμάτων, με την ανοχή, την αδιαφορία και τον φόβο να καθορίζουν την τύχη όσων έχουν βιώσει βιασμούς και σεξουαλικές κακοποιήσεις παντός είδους. Η πρόσφατη καταγγελία της 24χρονης στη Θεσσαλονίκη, που προκάλεσε θύελλα αντιδράσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και άμεση παρέμβαση των δικαστικών αρχών, ήταν μία ακόμη καταγγελία από τις πολλές που φθάνουν τελευταία στις δικαστικές αρχές με θύματα ανήλικες ή ενήλικες κοπέλες.

Η 24χρονη που κατήγγειλε βιασμό παραμονή της Πρωτοχρονιάς σε δωμάτιο πολυτελούς ξενοδοχείου, άνοιξε διπλή εισαγγελική έρευνα, τα αποτελέσματα της οποίας ακόμη δεν μπορούν με ακρίβεια να αποτιμηθούν. Οι εισαγγελικές αρχές της Θεσσαλονίκης, που υπήρξαν και ο αρχικός αποδέκτης της καταγγελίας της 24χρονης Γεωργίας Μπίκα, με πρωτοβουλία του προϊσταμένου τους Παναγιώτη Παναγιωτόπουλου ξεκίνησαν άμεσα, εκτός από την έρευνα για τον βιασμό της κοπέλας, εκτεταμένη έρευ-

να για μαστροπεία και για διακίνηση ναρκωτικών. Και η μία καλά κρυμμένη για χρόνια κάτω από το κοινωνικό καλί και ανθούσε με σκηνικά βίας, ταπείνωσης και θικής εξόντωσης των θυμάτων, με την ανοχή, την αδιαφορία και τον φόβο να καθορίζουν την τύχη όσων έχουν βιώσει βιασμούς και σεξουαλικές κακοποιήσεις παντός είδους. Η πρόσφατη καταγγελία της 24χρονης στη Θεσσαλονίκη, που προκάλεσε θύελλα αντιδράσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και άμεση παρέμβαση των δικαστικών αρχών, ήταν μία ακόμη καταγγελία από τις πολλές που φθάνουν τελευταία στις δικαστικές αρχές με θύματα ανήλικες ή ενήλικες κοπέλες.

Πέραν του βιασμού ψάχνουν για κύκλωμα μαστροπείας και διακίνησης ναρκωτικών.

νιάς, δεν μετείχε, όπως ξεκαθαρίζουν από την πρώτη ημέρα οι εισαγγελικές αρχές, σε ομάδα νεαρών γυναικών που προσέφεραν σεξουαλικές υπηρεσίες επι* αμοιβή.

Μετά την καταγγελία της Γεωργίας Μπίκα, που έγινε μέσως μετά τη σεξουαλική κακοποίηση της, ασκήθηκε ποινική δίωξη εις βάρος ενός 27χρονου, τον οποίο αναγνώρισε το θύμα ως το άτομο που προέβη στη σεξουαλική κακοποίησή της χωρίς τη συναινεσή της και χωρίς να μπορεί να

Η 24χρονη Γεωργία Μπίκα έχει δώσει μέχρι τώρα τέσσερις καταθέσεις περιγράφοντας τα γεγονότα.

αντισταθεί, καθώς βρισκόταν σε πλήρη αδυναμία και χωρίς έλεγχο συνειδήσης. Ο κατηγορούμενος, ένας προς το παρόν αφού οι έρευνες συνεχίζονται και δεν αποκλείεται να καταλήξουν στην εμπλοκή και άλλων, είναι ο Βασίλης Λεβέντης και η κατηγορία που του έχει αποδοθεί με τα μέχρι τώρα στοιχεία είναι προβολή γενετήσιας αξιοπρέπειας και για τον λόγο αυτόν έχει αφαιρεθεί ελεύθερος με περιοριστικούς όρους. Ο ίδιος με δήλωσή του αρνείται ότι βίασε την κοπέλα και

ισχυρίζεται πως ό,τι έγινε, έγινε με τη συναινεσή της. Πάντως, οι δικαστικές αρχές διερευνούν με εξαιρετική προσοχή την όλη υπόθεση και δεν είναι τυχαίο πως η κοπέλα έχει δώσει μέχρι τώρα τέσσερις καταθέσεις περιγράφοντας τα γεγονότα, όπως η ίδια τα βίωσε, επιχειρώντας να θυμηθεί όσο της είναι δυνατόν λεπτομέρειες, πρόσωπα και τις ακριβείς συνθήκες υπό τις οποίες σεξουαλικά κακοποιήθηκε.

Αναβάθμιση κατηγορίας

Η τελευταία κατάθεση του θύματος δόθηκε στην ανακρίτρια την Παρασκευή, ενώ δεν αποκλείεται να κληθεί εκ νέου από τις δικαστικές αρχές, όσο οι έρευνες θα προχωρούν και νεότερα στοιχεία θα έρχονται να προστεθούν στο ήδη υπάρχοντα. Σε κάθε περίπτωση, εισαγγελικές πηγές τόνιζαν ότι είναι πιθανόν η κατηγορία να αναβαθμιστεί επί το βαρύτερο, αν από τις τοξικολογικές εξετάσεις που ήδη διενεργούνται και αποτελέσματά τους αναμένονται, προκύψει ότι η κοπέλα ήταν υπό την επίρρεια ναρκωτικών ή υπνωτικών ουσιών, αν δηλαδή επιβεβαιωθεί ότι της έριξαν κάτι στο ποτό για να καταστεί ανίκανη να αντιδράσει. Αλλωστε, οι πρόσφατες αλλαγές στον Ποινικό Κώδικα, που απο-

δείχθηκαν σοφές, τιμωρούν με ισόβια τον βιασμό και με πολυτελείς καθείρξεις τις σεξουαλικές κακοποιήσεις όταν το θύμα είναι ανίκανο να αντιδράσει.

Κατά την ανακριτική διαδικασία, πάντως, που βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, ήδη έχουν καταθέσει μια 17χρονη κοπέλα, που πήγε στο επίμαχο πάρτι μαζί με τη Γεωργία Μπίκα, ο εργοδότης της Γεωργίας, στον οποίο το κορίτσι τηλεφώνησε όταν συνειδητοποίησε τι της είχε συμβεί, και άλλα άτομα, που από τις καταθέσεις που έχουν δοθεί έως τώρα φαίνεται να γνώριζαν στοιχεία για τη διερευνώμενη υπόθεση. Παράλληλα, στην έρευνα για κύκλωμα μαστροπείας και διακίνησης ναρκωτικών που έχει διαταχθεί από την εισαγγελία και διενεργείται από την αστυνομία, κλήθηκε ο Μάνος Παπαδόπουλος, ο οποίος ήταν εκείνος που έστειλε τη Γεωργία Μπίκα στο πάρτι την παραμονή της Πρωτοχρονιάς. Ο συγκεκριμένος ελέγχεται για μα-στροπεία ή και διακίνηση ναρκωτικών, εφόσον αποδειχθούν με στοιχεία οι κατηγορίες αυτές, καθώς η Γεωργία Μπίκα στις αρχικές καταθέσεις της, μεταξύ άλλων, λέει ότι ο Παπαδόπουλος την είχε στείλει και άλλες φορές σε πάρτι, τουλάχιστον τέσσερις, ενώ της είχε προτείνει, αν θέλει

και κόκα, χωρίς η ίδια να δεχθεί.

Στο πλαίσιο της έρευνας για τη μαστροπεία και τα ναρκωτικά κατασχέθηκαν την Παρασκευή τα κινητά τηλέφωνα και οι ηλεκτρονικές συσκευές του Μάνου Παπαδόπουλου, που είναι και το κεντρικό πρόσωπο αυτής της έρευνας, προς το παρόν, διότι μπορεί να προκύψουν και άλλοι ως μετέχοντες σε κύκλωμα μαστροπείας, ενώ ανάλογες κατασχέσεις έγιναν και σε κινητά και ηλεκτρονικές συσκευές των τεσσάρων νεαρών που ήταν στο πάρτι από τους οποίους ο ένας, ο Βασίλης Λεβέντης, είναι ήδη κατηγορούμενος για τη σεξουαλική κακοποίηση της 24χρονης.

Τα αποτελέσματα της τοξικολογικής της κοπέλας που αναμένονται και η επιβεβαίωση δεύτερου ατόμου στην σεξουαλική κακοποίηση της είναι τα κρίσιμα στοιχεία, που, κατά τις εισαγγελικές αρχές, μπορεί να θεμελιώσουν ομαδικό βιασμό, κατηγορία βαρύτερη που επισύρει ισόβια, εκτινάχοντας το θερμομέτρο της ποινικής κατηγορίας στα ύψη. Και βέβαια, εάν υπάρξει αναβάθμιση της κατηγορίας είτε σε βιασμό είτε σε σεξουαλική κακοποίηση ανικανού να αντιδράσει, τότε η προσωρινή κράτηση των κατηγορουμένων μπαίνει για τα καλά στο τραπέζι.

Η πανδημία τελειώνει τα προνόμια των πλουσίων

Ο Τομά Πικετί μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ

Ο **Τομά Πικετί** είναι ένας από τους πιο διάσημους οικονομολόγους στον κόσμο. Οι ογκώδεις τόμοι του για την ανισότητα και τα επικίνδυνα μονοπάτια στα οποία οδηγεί τον παγκόσμιο καπιταλισμό έχουν επαινεθεί ευρύτατα από άλλους αστέρες του κλάδου, όπως οι νομπελίστες Πολ Κρούγκμαν και Ρόμπερτ Σόλου. Το «Κεφάλαιο στον 21ο Αιώνα» πούλησε εκατομμύρια αντίτυπα και το βρίσκει κανείς στη βιβλιοθήκη οποιοδήποτε θέλει να θεωρείται μελετητής της σύγχρονης πολιτικής οικονομίας.

Στο ακόμα πιο φιλόδοξο «Κεφάλαιο και Ιδεολογία», που εκδόθηκε το 2019 και κυκλοφόρησε πρόσφατα στην Ελλάδα από τις Εκδόσεις Πατάκη, ο 50χρονος Γάλλος καθηγητής επιχειρεί να εξηγήσει το σύνθετο πλέγμα ιδεών, πολιτικών διαδικασιών και θεσμών που δικαιολογούν και διαιωνίζουν επίπεδα ακραίας ανισότητας στη Δύση, ειδικά τα τελευταία 40 χρόνια. Η λύση που προτείνει, για να αποτραπεί ο θρίαμβος του ξενοφοβικού λαϊκισμού, είναι ένας «συμμετοχικός σοσιαλισμός» που θα βασιστεί στην προοδευτική φορολόγηση του εισοδήματος και στη βαριά φορολόγηση της κληρονομιάς.

Στην αποκλειστική συνέντευξη που παραχώρησε, μέσω ηλεκτρονικής επικοινωνίας, στην «Κ», ο κ. Πικετί χαρακτηρίζει «παράξενη» την απροθυμία πολλών που υποστηρίζουν στη θεωρία την ισότητα των ευκαιριών να συζητήσουν επί συγκεκριμένων προτάσεων για την επίτευξή της. Θεωρεί εν μέρει πλασματικό τον διαχωρισμό μεταξύ των αξιοκρατικά αναδειχθέντων μεγιστάνων στη Δύση και των ολιγαρχών σε αυταρχικά καθεστώτα, καθώς, όπως παρατηρεί, ούτε οι μεν ούτε οι δε πληρώνουν φόρους. Πιστεύει, ωστόσο, ότι οι ανάγκες εξυπηρέτησης του χρέους της πανδημίας θα οδηγήσουν στο τέλος των φορολογικών προνομίων των δισεκατομμυριούχων.

Σχετικά με την τρέχουσα επικαιρότητα εκφράζει την πεποίθησή ότι η Αριστερά θα κάνει την επάνοδό της στη Γαλλία, όπως έκανε στη Γερμανία και στην Ισπανία. Τέλος, αρνείται ότι η ισχυρή ανάκαμψη της γαλλικής οικονομίας συνδέεται με την οικονομική πολιτική του προέδρου Μακρόν.

— Δίνετε έμφαση στην εισαγωγή του βιβλίου «Κεφάλαιο και Ιδεολογία» στο ότι η πρόοδος δεν είναι γραμμική και πως εί-

ναι λάθος να θεωρούμε ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ εθνών και μεταξύ οικονομικών παραγόντων αρκεί για να οδηγήσει στην κοινωνική αρμονία. Δεν είναι όμως αναγκαία συνθήκη; Θα μπορούσε να έχει επιτευχθεί η εκρηκτική ανάπτυξη και η κοινωνική πρόοδος των τελευταίων δύο αιώνων, στην οποία αναφέρεστε, χωρίς τον παγκόσμιο καπιταλισμό, βασισμένο στην ισχυρή προστασία της ιδιωτικής ιδιοκτησίας και στο κίνητρο του κέρδους;

— Αυτό που δείχνω στο «Κεφάλαιο και Ιδεολογία» και σε πιο συνοπτική μορφή στο «Η Σύνοψη Ιστορία της Ισότητας» είναι ότι παρατηρούμε μια μακρά πορεία προς μεγαλύτερη ισότητα που ξεκινάει από τα τέλη του 18ου αιώνα και ότι αυτή η πορεία έχει συμβάλει ζωτικά στη σύγχρονη ευημερία και στη διαδικασία δημιουργίας πλούτου. Χωρίς ίση πρόσβαση στην παιδεία και σε μια ευρεία γκάμα κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, δεν μπορεί να υπάρξει βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Η πορεία προς την ισότητα ξεκινάει με την κατάργηση των αριστοκρατικών προνομίων το 1789 και την εξέγερση των σκλάβων στον Αγίο Δομίνγκο το 1791. Τα δύο αυτά γεγονότα σηματοδοτούν την αρχή του τέλους για τις ιεραρχικές κοινωνίες από τη μια και για τις αποικιοκρατικές και δουλοκτητικές κοινωνίες από την άλλη.

Η πορεία προς την ισότητα συνεχίζεται κατά τον 19ο αιώνα με την κατάργηση της δουλείας και την ανάπτυξη του εργατικού κινήματος, και στον 20ό αιώνα με τη θέσπιση της κοινωνικής ασφάλισης, της μαζικής παιδείας και της προοδευτικής φορολογίας. Στην πράξη, η Βιομηχανική Επανάσταση συνοδεύθηκε από μεγάλης έκτασης βία: δουλεία και αποικιοκρατικές παλλοτριώσεις, παγκόσμιοι πόλεμοι μεταξύ ευρωπαϊκών ιμπεριαλιστικών δυνάμεων κ.ο.κ. Αυτή η βία δεν ήταν αναγκαία συνθήκη για την ανάπτυξη. Είναι εύκολο να φανταστεί κανείς μια άλλη πορεία, με λιγότερη βία, περισσότερη ισότητα και περισσότερη ευημερία. Στην τελική ανάλυση, όμως, επικράτησε η λογική της ισότητας και των ίσων δικαιωμάτων – και αυτή είναι η πορεία που πρέπει να ακολουθήσουμε στο μέλλον.

— Δεν αναγνωρίζετε δικαίωμα –όπως κι αν περιοριστεί εις το όνομα άλλων επιδιώξεων– στους γονείς να μεταβιβάσουν

Τα βιβλία του διαπρεπούς Γάλλου οικονομολόγου Τομά Πικετί έχουν πουλήσει εκατομμύρια αντίτυπα και βρίσκονται στις βιβλιοθήκες όλων των μελετητών της σύγχρονης πολιτικής οικονομίας.

τον πλούτο τους στα παιδιά τους; Δεν θα έπρεπε αυτό το δικαίωμα να έχει σημαντικό βάρος στην επιλογή της φορολογικής πολιτικής, έναντι των θετικών συνεπειών για την ισότητα των δημοτικών φόρων επί της κληρονομιάς;

— Υπάρχει πάντα μια ένταση μεταξύ της επιθυμίας των γονέων να μεταβιβάσουν τον πλούτο τους στα παιδιά τους και να τους παράσχουν την καλύτερη δυνατή παιδεία, και της λογικής των ίσων δικαιωμάτων και της ισότητας των ευκαιριών. Προσωπικά αναγνωρίζω ότι αυτό δεν συνεπάγεται πλήρη ισότητα.

Για παράδειγμα, προτείνω την αναδιανομή της κληρονομιάς, με μια ελάχιστη κληρονομιά για όλους στην ηλικία των 25 ετών ίση με το 60% της μέσης περιουσίας (στη Γαλλία σήμερα αυτό ισοδυναμεί με περίπου 120.000 ευρώ). Οι πόροι για την πολιτική αυτή θα προκύψουν από την προοδευτική φορολόγηση της μεγάλης κληρονομιάς και των μεγάλων περιουσιών. Νέοι άνθρωποι που σήμερα λαμβάνουν μηδενική ή σχεδόν μηδενική κληρονομιά (περίπου ο μισός πληθυσμός) θα λάβουν, βάσει της πρότασής μου, 120.000 ευρώ, ενώ νέοι που σήμερα λαμβάνουν 1 εκατ. ευρώ θα λάβουν «μόλις» 600.000 ευρώ, μετά την καταβολή των φόρων για τη χρηματοδότηση της ελάχιστης κληρονομιάς για όλους. Όπως βλέπετε, απέχουμε ακόμα πολύ, ακόμα και με αυτήν την πολιτική, από τις ίσες ευκαιρίες. Κατά τη γνώμη μου μπορούν και πρέπει να πάμε ακόμα πιο πέρα.

Ορισμένοι ισχυρίζονται ότι πρέπει να θέσουμε περιορισμούς στο πώς τα χρήματα αυτά θα χρησιμοποιηθούν. Σύμφωνοι, αλλά οι

περιορισμοί αυτοί θα πρέπει να ισχύουν για τους πιο εύπορους κληρονόμους. Αυτό που βρισκω παράξενο είναι ότι πολλοί άνθρωποι τάσσονται υπέρ της ισότητας των ευκαιριών σε θεωρητικό επίπεδο, αλλά αντιτάσσονται σθεναρά σε οποιαδήποτε συζήτηση επί χειροπιαστών προτάσεων σε αυτή την κατεύθυνση. Αυτό δεν είναι ιδιαίτερα συνεπές.

— Όσον αφορά τη θεωρία της διανεμητικής δικαιοσύνης, ποιες μορφές ανισότητας θεωρείτε ότι δικαιολογούνται; Συμφωνείτε με την Αρχή της Διαφοράς του Τζον Ρολς (σύμφωνα με την οποία οι ανισότητες δικαιολογούνται μόνον όταν ωφελούν τους οικονομικά πιο ευάλωτους); Ή δεν είναι αρκετά ριζοσπαστική;

— Συμφωνώ με την Αρχή της Διαφοράς του Ρολς, αρκεί να την πάρουμε πραγματικά σοβαρά – για παράδειγμα να εφαρμόζεται και στην αναδιανομή της κληρονομιάς.

— Πέρα από το γεγονός ότι βλέπετε τον κόσμο των ιδεών ως πιο αυτόνομο από την οικονομία, πόσο στενά συνδέεται η δική σας έννοια της ιδεολογίας με αυτήν του Μαρξ; Δεν είναι και η δική σας πολιτική φιλοσοφία μια μορφή ιδεολογίας;

— Στο βιβλίο μου προσπάθη να χρησιμοποιώ τον όρο «ιδεολογία» με θετική έννοια, δηλαδή ως ένα συνεπές σύνολο ιδεών για την οργάνωση των κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών σχέσεων σε μια ιδεατή κοινωνία. Προσπαθώ φυσικά να εισαγάγω στην ανάλυσή μου ιστορικά στοιχεία και στατιστικά, ώστε να διδαχθούμε όλοι από την ιστορική εμπειρία και να τροποποιήσουμε αναλόγως τις πεποιθήσεις μας. Αλλά τα ιστορικά στοιχεία από μόνα τους δεν αρκούν για να μας κάνουν όλους να συμφωνήσουμε

“

Ο Μπέζος και ο Μασκ δεν πληρώνουν φόρους – όπως οι Ρώσοι ολιγάρχες. Πρέπει να θεσπιστεί ένας προοδευτικός φόρος επί της περιουσίας των δισεκατομμυριούχων.

“

Ελάχιστη κληρονομιά για όλους στην ηλικία των 25, ίση με το 60% της μέσης περιουσίας (στη Γαλλία αυτό ισοδυναμεί με περίπου 120.000 ευρώ).

για τους θεσμούς που ορίζουν την ιδεατή κοινωνία. Η ιδεολογική αντιπαράθεση και οι διαφορές δεν γίνονται να ξεπεραστούν.

— Επικρίνεται στο βιβλίο τη δικτική τάση δικαιολόγησης του πλούτου των δισεκατομμυριούχων ως προϊόν ενός αξιοκρατικού συστήματος και της καινοτομίας που παράγουν, σε αντίστιξη με τον πλουτισμό των ολιγαρχών σε ανελεύθερες κοινωνίες, που βασίζεται στη στενή σχέση με το καθεστώς. Όσο υπερβολικά μεγάλη και αν είναι η περιουσία ενός Μπέζος ή ενός Μασκ, ωστόσο ο διαχωρισμός αυτός δεν είναι θεμελιώδως σωστός;

— Οχι, θεωρώ ότι ο διαχωρισμός είναι πολύ λιγότερο ξεκάθαρος απ' ό,τι συμβατικά θεωρείται. Ο Μπέζος και ο Μασκ δεν πληρώνουν φόρους – όπως οι Ρώσοι ολιγάρχες. Όπως έδειξε η Pro Publica το 2021, οι δισεκατομμυριούχοι στις ΗΠΑ δεν πληρώνουν σχεδόν καθόλου φόρους σε ομοσπονδιακό επίπεδο. Ο μόνος τρόπος να αναγκαστούν να πληρώσουν επαρκή ποσά σε φόρους είναι να θεσπιστεί ένας προοδευτικός φόρος επί της περιουσίας τους. Κάποια στιγμή θα γίνει αυτό.

— Θα πετύχει η πανδημία εκεί όπου απέτυχε η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση – στην αλλαγή της κυρίαρχης ιδεολογίας στη Δύση στην κατεύθυνση ποσοιούδους ισότητας ευκαιριών και μεγαλύτερης αναδιανομής;

— Θεωρώ ότι οι ανάγκες εξυπηρέτησης του χρέους που σωρεύτηκε για την αντιμετώπιση της κρίσης της πανδημίας θα οδηγήσουν στο τέλος των φορολογικών προνομίων των δισεκατομμυριούχων, με τον ίδιο τρόπο που η δημοσιονομική κρίση [της δεκαετίας του 1980] οδήγησε στο τέλος των αριστοκρατικών προνομίων με τη Γαλλική Επανάσταση.

Ιδεολογία και Ευρωζώνη

Από το σχεδόν 1.000 σελίδων «Κεφάλαιο και Ιδεολογία» δεν θα μπορούσε να λείπει η κρίση στην Ευρωζώνη. Η οπτική του Πικετί, αναμενόμενα, είναι παρεμφερής με αυτήν ενός άλλου διεθνούς φήμης οικονομολόγου, με μια σύντομη, αλλά τρικυμιώδη θητεία ως υπουργού Οικονομικών της Ελλάδας: «Το 2015 υπήρξε σαφής πολιτική επιλογή να ταπεινωθεί η Ελλάδα, ένοχη στα μάτια των ευρωπαϊκών αρχών (ιδίως της Γερμανίας και της Γαλλίας) που εξέλεξε κυβέρνηση ριζοσπαστικής Αριστεράς με επικεφαλής τον ΣΥΡΙΖΑ, ο οποίος ήταν εναντίον της λιτότητας», γράφει ο Γάλλος καθηγητής. Συνδέει μάλιστα την πολιτική αυτή με την ανάγκη αποτροπής της μετάδοσης του φαινομένου αμφισβήτησης της λιτότητας σε άλλες χώρες – και ειδικά στην Ισπανία.

Ο Πικετί δεν παραλείπει να σημειώσει ότι η «εχθρότητα που προκάλεσε ο ΣΥΡΙΖΑ εξηγείται εν μέρει από τις αθεϊστικές των ηγετών του, οι οποίοι μερικές φορές έδιναν την εντύπωση, κατά τη διάρκεια της κρίσης του 2015, ότι ζήτησαν κανόνες εξαιρέσης για μοναδικό όφελος της Ελλάδας. Αντιθέτως, η κρίση δημόσιου χρέους της Ευρωζώνης απαιτεί πραγματικά ολοκληρωμένες λύσεις που να περιλαμβάνουν και την Ιταλία, την Πορτογαλία κ.λπ., καθώς και σύσταση κοινών κοινοβουλευτικών οργάνων, στα οποία κάθε χώρα (όπως η Ελλάδα) θα έχει μόνο περιορισμένο βάρος. Όλα δείχνουν, ωστόσο, ότι αν οι Ευρωπαίοι ηγέτες (ιδίαιτερα οι Γαλλο-Γερμανοί) είχαν προτείνει ολοκληρωμένες λύσεις στη βάση ενός οριζόντια κοινωνικής δικαιοσύνης, οι αξιωματούχοι του ΣΥΡΙΖΑ θα ήταν οι πρώτοι που θα το καταλάβαιναν».

Χαρακτηρίζει επίσης «ενδιαφέρον» ότι οι ηγέτες της Ανατολικής Ευρώπης «ήταν συχνά οι πιο εχθρικοί απέναντι στη ρητορική του ΣΥΡΙΖΑ – νόμιζαν ότι έβλεπαν τις ψευτικές υποσχέσεις των κομμουνιστών, τις οποίες είχαν πληρώσει ακριβά (σε ένα πολύ διαφορετικό πλαίσιο φυσικά), καθώς και την αλαζονεία ενός παλαιού μέλους της ευρωπαϊκής λέσχης μπροστά στους νεοφερμένους (οι συγκρούσεις ταυτότητας δεν έχουν βγει ποτέ από το πρόγραμμα της Ευρώπης)».

Η Αριστερά θα επανέλθει στη Γαλλία, όπως σε Ισπανία και Γερμανία

— Πόσο σημαντική είναι η συμφωνία του ΟΟΣΑ για την ελάχιστη εταιρική φορολόγηση; Πόσο αισιόδοξος είστε ότι οι πρόσφατες πρωτοβουλίες της Ε.Ε. στο πεδίο αυτό θα πετύχουν να μειώσουν τις δυνατότητες φοροαποφυγής για φυσικά πρόσωπα μεγάλων οικονομικών επιφάνειας και πολυεθνικές εταιρείες;

— Ο ελάχιστος φορολογικός συντελεστής του 15% είναι υπερβολικά χαμηλός. Είναι πιο χαμηλός από τον συντελεστή με τον οποίο φορολογούνται μικρομεσαίες επιχειρήσεις στη Γαλλία ή την Ελλάδα. Αυτές οι πιο μικρές εταιρείες δεν

Ο ελάχιστος φορολογικός συντελεστής του 15% είναι υπερβολικά χαμηλός. Οι χώρες του Νότου δεν θα επωφεληθούν κάποιο σημαντικό μερίδιο από τα νέα φορολογικά έσοδα που θα προκύψουν.

μπορούν εξίσου εύκολα όσο οι πολυεθνικές να στήσουν μια θυγατρική σε έναν φορολογικό παράδεισο. Το άλλο μείζον

ελάττωμα της συμφωνίας του ΟΟΣΑ είναι ότι οι χώρες του Νότου δεν θα εισπράξουν κάποιο σημαντικό μερίδιο από τα νέα φορολογικά έσοδα που θα προκύψουν.

— Σχετικά με τη Γαλλία: έχετε επικρίνει τον πρόεδρο Μακρόν για δεξιά προσέγγιση στην οικονομική πολιτική. Δεν έχουν οι πολιτικές του προσδώσει έναν νέο δυναμισμό στη γαλλική οικονομία; Δεν έχουν συμβάλει σε μια πιο σθεναρή ανάκαμψη στη Γαλλία σε σύγκριση με άλλες μεγάλες ευρωπαϊκές οικονομίες;

— Οχι, δεν είναι έτσι. Η ανεργ-

ία στη Γαλλία κορυφώθηκε το 2012-13 στον απόηχο των ανόπτων ευρωπαϊκών αποφάσεων εκείνων των ημερών για τα δημοσιονομικά. Αρχισε να αποκλιμακώνεται το 2014-15. Τώρα έχουμε επιστρέψει στο επίπεδο του 7% – ακριβώς εκεί όπου βρισκόμασταν στις παραμονές της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008. Στο μεσοδιάστημα η ανεργία ξεπέρασε το 10% εξαιτίας της πολύ κακής διαχείρισης της κρίσης. Χρειάστηκαν δέκα χρόνια για να συνέλθουμε από αυτά τα λάθη, άρα δεν πρόκειται για κάτι το οποίο μπορεί κανείς να είναι ιδιαίτερα υπερήφανος. Σε κάθε περίπτωση, αν κοιτά-

ξετε τα στοιχεία θα δείτε ότι η ανεργία μειώνεται σταθερά από το 2015, χωρίς η τάση να επιταχύνεται από το 2017 [που ανέλαβε την προεδρία ο Μακρόν] και μετά.

— Γιατί έχει περιθωριοποιηθεί πολιτικά η Αριστερά στη Γαλλία;

— Ο Μακρόν προσέλκυσε μέρος των κεντροαριστερών ψηφοφόρων και των αιρετών αξιωματούχων και τους μετακίνησε προς τα κεντροδεξιά – και ολόένα και περισσότερο προς τα δεξιά, μάλιστα. Από πολλές απόψεις, εφάρμοσε την οικονομική πλατφόρμα της Δεξί-

ας: κατάργηση του φόρου επί της περιουσίας, απελευθέρωση της αγοράς εργασίας κ.ο.κ. Το αποτέλεσμα ήταν το κόμμα της Κεντροδεξιάς να στραφεί περισσότερο προς το θέμα της μετανάστευσης και προς την αντι-ισλαμική ρητορική, ώστε να μπορέσει να ανταγωνιστεί την ακροδεξιά. Έτσι όλο το πολιτικό τοπίο έχει μετακινηθεί προς τα δεξιά. Αυτό όμως δεν πρόκειται να λύσει τα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά προβλήματα που πρέπει να επιλύσουμε. Είμαι πεπεισμένος ότι η Αριστερά θα επανέλθει, όπως το έκανε στην Ισπανία και τη Γερμανία.

Στην κόψη του ξυραφιού η κρίση στην Ουκρανία

Ανεβαίνει το γεωπολιτικό θερμόμετρο

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Στη συνέντευξη Τύπου της περασμένης Τετάρτης, ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν διαχώρισε το ενδεχόμενο ελάσσονος ρωσικής επιχείρησης εντός των ουκρανικών συνόρων (minor incursion) από το ενδεχόμενο να επιλέξει η Ρωσία μεγάλο πόλεμο εναντίον της Ουκρανίας. Είναι αυτονόητο ότι η αντίδραση σε μια μικρής έκτασης και διάρκειας εχθρική ενέργεια είναι διαφορετική από την αντίδραση σε έναν σαρωτικό πόλεμο που απειλεί την κρατική υπόσταση μιας χώρας, αλλά η δήλωση του Μπάιντεν επικρίθηκε σφοδρά ως υποτιθέμενο πράσινο φως προς τη Μόσχα, ενώ ο Λευκός Οίκος έσπευσε σε σειρά διευκρινιστικών δηλώσεων.

Λιγότερη προσοχή δόθηκε στην κατάνληξη της δήλωσης του Αμερικανού προέδρου, σύμφωνα με την οποία το δεύτερο ενδεχόμενο θα ήταν «καταστροφικό για τη Ρωσία». Η διαμάχη γύρω από την Ουκρανία είναι τόσο οξεία και ο κίνδυνος εσφαλμένων υπολογισμών παραμένει τόσο υψηλός, μεταξύ άλλων, γιατί δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν συμεριζόχεται αυτή την εκτίμηση για το τι συνιστά καταστροφή. Ο Πούτιν δίνει με πολύ πειστικό τρόπο την εντύπωση ότι για τη Ρωσία ένας πόλεμος που θα συνέτριβε τον ουκρανικό στρατό και θα έφερνε ρωσικές δυνάμεις στο Κίεβο, παρά τις αναπόφευκτες ρωσικές απώλει-

ες και τις βαριές συνέπειες στη διεθνή σκηνή, θα ήταν προτιμότερος από το status quo. Τα ρωσικά στρατεύματα που έφθασαν στη Λευκορωσία «για ασκήσεις» απέχουν τέσσερις ώρες από το Κίεβο, ενώ η δύναμη πυρός της Ρωσίας είναι πολλαπλάσια αυτής που απαιτείται για να υπερνικηθούν οι ουκρανικές αντιστάσεις.

Τα 630 δισ. δολάρια

Παράλληλα, τα ρωσικά συναλλαγματικά αποθέματα βρίσκονται σε ιστορικά υψηλά επίπεδα (630 δισ. δολάρια) επιτρέποντας στη Μόσχα να ξεφύγει για κά-

Ο αντιγματικός Πούτιν και το μήνυμα του Μπάιντεν: ανοχή στο ενδεχόμενο ελάσσονος ρωσικής επιχείρησης, «καταστροφικός» για τη Μόσχα τυχόν σαρωτικός πόλεμος.

ποιο χρονικό διάστημα από τις κυρώσεις που θεωρείται δεδομένο ότι θα της επιβληθούν, σε περίπτωση που κινηθεί κατά της Ουκρανίας. Επιπλέον, αν η κρίση έχει επιπτώσεις στις αγορές ενέργειας, η ζημιά από την πιθανή εκτίναξη των τιμών δεν θα βαρύνει τη χώρα που παράγει φυσικό αέριο και πετρέλαιο, αλλά αυτές που το καταναλώνουν, δηλαδή την Ευρώπη.

Όλες οι παραπάνω παράμε-

Τα ρωσικά στρατεύματα (στη φωτογραφία, όχημα-ραντάρ των πυραύλων S-400) που έφθασαν στη Λευκορωσία «για ασκήσεις» απέχουν τέσσερις ώρες από το Κίεβο. Η δύναμη πυρός της Ρωσίας είναι πολλαπλάσια αυτής που απαιτείται για να υπερνικηθούν οι ουκρανικές αντιστάσεις.

Τι εκτιμούν Παρίσι, Βερολίνο

Γαλλικές πηγές που μίλησαν στην εφημερίδα Le Monde σημείωσαν ότι η εκτίμηση της Γαλλίας και της Γερμανίας για το επίπεδο κινδύνου είναι διαφορετική από την εκτίμηση των ΗΠΑ, με τους Ευρωπαίους να μην έχουν ανικνεύσει τα σημάδια εκείνα (μεταφορές καυσίμων, περαιτέρω ενισχύσεων) που θα «έδειχναν» επικείμενη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία σε σύντομο χρονικό διάστημα. Η εισβολή, ωστόσο, είναι μόνο μία από τις επιλογές που θα είχε στη διάθεσή της η Ρωσία εάν επέλεγε κλιμάκωση. Αλλα πιθανά σενάρια περιλαμβάνουν επιθέσεις με πυραύλους από ξηρά, θάλασσα και αέρα, χωρίς την ανάμειξη χερσαίων δυνάμεων, οι οποίες θα γίνονταν στόχοι της ουκρανικής αντίστασης. Η δυτική στρατιωτική εμπλοκή στην Ουκρανία περιλαμβάνει την αποστολή στη χώρα αντιαρματικών πυραύλων, με το σκεπτικό ότι της αποτροπής ρωσικής εισβολής αλλά της αντίστασης στις ρωσικές δυνάμεις κατοχής σε δεύτερο χρόνο.

τροι προσδίδουν στην Ρωσία την αίσθηση ότι ήρθε η στιγμή να βγει από τον ρόλο της ηττημένης του ψυχρού πολέμου. Επιπλέον η Μόσχα έχει την αίσθηση ότι στο εξής ο χρόνος μετράει αντίστροφα. Η στροφή της Ουκρανίας προς τη Δύση δείχνει να μονιμοποιείται. Πλέον, όσο περνάει ο καιρός οι ουκρανικές ένοπλες δυνάμεις ενισχύονται, λαμβάνουν όλο και περισσότερη δυτική βοήθεια και τίποτα δεν αποκλείει

την εγκατάσταση στην Ουκρανία δυτικών πυραύλων ικανών να πλήξουν εντός πενταλέπτου τη Μόσχα. Στο πακέτο των αιτημάτων που έχει διατυπώσει η Ρωσία και τα οποία η Ουάσινγκτον αρνείται μέχρι στιγμής να αποδεχθεί, είναι γραπτές διαβεβαιώσεις ότι κάτι τέτοιο δεν πρόκειται να συμβεί. Σύμφωνα με τα όσα έχουν γίνει γνωστά έως τώρα, η αμερικανική κυβέρνηση δεν σκοπεύει να προσφέρει γραπτές

εγγυήσεις ασφαλείας στην Ρωσία. Η μόνη αμερικανική δέσμευση μέχρι στιγμής είναι ότι στα ρωσικά αιτήματα θα δοθούν γραπτές απαντήσεις εντός της επόμενης εβδομάδας.

Οι πυρετώδεις διπλωματικές επαφές συνεχίζονται, με τελευταία τη συνάντηση των υπουργών Εξωτερικών των δύο χωρών, Αντονι Μπλίνκεν και Σεργκέι Λαβρόφ, στη Γενεύη την Παρασκευή. Αν ο Βλαντιμίρ Πούτιν βελτιωθεί ότι δεν θα υπάρξουν αποτελέσματα, θα βρεθεί μπροστά στο δίλημμα είτε να αποδεχθεί ότι οι ρωσικές απειλές για «τεχνικές - στρατιωτικές απαιτήσεις» ήταν μιλόφα είτε να δώσει πράγματι τις απαντήσεις αυτές. Ίσως γι' αυτό ο Αμερικανός πρόεδρος Μπάιντεν προσέφερε στην Μόσχα τη διέξοδο της «ελάσσονος» επιχείρησης, παρά την οργή του Κιέβου, ώστε και η Ρωσία να μη φανεί ότι διατύπωσε κενές απειλές και να μην υπάρξει κάποια σοβαρή αλλαγή στις υφιστάμενες ισορροπίες.

Είναι δυνατόν όμως να έχει ξεκινήσει ο Πούτιν προσπάθεια συνολικής επαναδιαπραγμάτευ-

σης με τη Δύση και να κηρύξει τη νίκη εξαπολύοντας μερικές επιθέσεις εναντίον ουκρανικών ψηφιακών υποδομών ή ενισχύοντας ελαφρά τη θέση των φιλορώσων ανταρτών του Ντονμπάς; Έχουν γραφτεί πολλά τον τελευταίο καιρό για τη δυσκολία να ερμηνευθούν οι προθέσεις του και για τη μοναδική συνθήκη που έχει διαμορφωθεί στη Ρωσία, με τον πρόεδρο να χειρίζεται προσωπικά και σε λεπτομέρειες όλες τις σοβαρές υποθέσεις εξωτερικής πολιτικής και άμυνας, χωρίς σημαντικούς συμβούλους, χωρίς καν το πολιτικό γραφείο που επικύρωνε τις αποφάσεις του Κρεμλίνου επί ΕΣΣΔ. Αλλά η συζήτηση γύρω από τις μεθόδους που θα επιλέξει ο Πούτιν και γύρω από τις κυρώσεις που θα υποστεί θα έπρεπε να έρχεται σε δεύτερο χρόνο. Το πρωτεύον είναι να γίνουν κατανοητοί οι στρατηγικοί στόχοι του και να αρθρώσει η Δύση μια απάντηση που να πείθει τους λαούς που θα υποστούν τις συνέπειες μιας διαμενομένης εξέλιξης ότι έγιναν όλες οι δυνατές προσπάθειες να αποτραπεί.

Η πυραυλική «φλυαρία» της Βόρειας Κορέας

Τα μηνύματα του σταλινικού καθεστώτος της Πιονγιάνγκ το οποίο δυσανασχετεί με τις συνεχιζόμενες αμερικανικές κυρώσεις

Την ανησυχία της διεθνούς κοινότητας προκαλούν οι τέσσερις πυραυλικές δοκιμές προηγμένων βαλλιστικών πυραύλων που έχει πραγματοποιήσει σε μόλις τρεις βδομάδες η Βόρεια Κορέα. Το απομονωμένο σταλινικό καθεστώς επιδιώκει άραγε με τον τρόπο αυτό να αποκτήσει πάλι θέση στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων ή η πυραυλική εμμονή του Κιμ Γιονγκ Ουν αποτελεί προάγγελο επανέναρχης των πυρηνικών δοκιμών;

Σε πρώτη ανάγνωση, οι αλεπαλληλές πυραυλικές δοκιμές από την Πρωτοχρονιά πραγματοποιήθηκαν ως υπενθύμιση προς τη διεθνή κοινότητα ότι η Βόρεια Κορέα διαθέτει ακόμη την ικανότητα να κατασκευάζει προηγμένους βαλλιστικούς πυραύλους, ικανούς να φέρουν πυρηνική γόμωση, παρά τις εμπορικές κυρώσεις εναντίον της, σύμφωνα με άρθρο του Guardian. Με κάθε τις εκτόξευση, η Πιονγιάνγκ στέλνει συγκεκριμένο πολιτικό μήνυμα στην Ουάσινγκτον. Το 2017, «γιόρτασε» την 4η Ιουλίου, ημέρα της αμερικανικής ανεξαρτησίας, με δοκιμή πυραύλου μεγάλου βεληνεκούς, ικανού να πλήξει τις ηπειρωτικές ΗΠΑ. Την άνοιξη του 2019, ύστερα από πολύμηνη σιγή, η Πιονγιάνγκ εξέφραζε τη δυσaráσκειά της για το ναυάγιο των συνομιλιών των αρχών του έτους εκείνου για το πυρηνικό της πρόγραμμα, με μπαράζ εκτοξεύσεων πυραύλων μικρού βεληνεκούς.

Τα τελευταία μηνύματα από το καθεστώς του Κιμ Γιονγκ Ουν

είναι πιο απειλητικά από ποτέ. Το 2022 ξεκίνησε με προειδοποιητικές δοκιμές, εφόσον ο Κιμ δεν δεσμευτεί αφεξής από το μορατόριουμ που η ίδια κήρυξε το 2018 για δοκιμές πυρηνικών όπλων και πυραύλων μεγάλου βεληνεκούς. Την Πέμπτη, εκπρόσωπος του καθεστώτος ανακοίνωσε ότι δεν θεωρεί πλέον «προκλητική» την επανάληψη των πυρηνικών δοκιμών. Η απόφαση ανακοινώθηκε στο περιθώριο έκτακτης σύσκεψης του πολιτικού γραφείου υπό τον Κιμ,

Την Πέμπτη, εκπρόσωπος της βορειοκορεατικής κυβέρνησης ανακοίνωσε ότι δεν θεωρεί πλέον «προκλητική» την επανάληψη των πυρηνικών δοκιμών.

ο οποίος υπογράμμισε την ετοιμότητα της σοσιαλιστικής χώρας να απορροήσει την αμερικανική επιθετικότητα. «Πρέπει να προετοιμασθούμε για μακροχρόνια αντιπαράθεση με τους Αμερικανούς ιμπεριαλιστές», ανέφερε η ανακοίνωση του πολιτικού.

Κατά τη διάρκεια της προεδρίας Μπάιντεν, οι ΗΠΑ απέρριψαν με συνοπτικές διαδικασίες τις απαιτήσεις της Πιονγιάνγκ για χαλάρωση των κυρώσεων και απομάκρυνση αμερικανικών

Εικόνα εκτόξευσης βαλλιστικού πυραύλου από βαγόνι, που έδωσε στη δημοσιότητα η Βόρεια Κορέα πριν από περίπου δέκα ημέρες.

στρατηγικών όπλων από την κορεατική χερσόνησο. Ο Κιμ πέρασε τους τελευταίους δώδεκα μήνες ασκώντας έμμεση πίεση στον Μπάιντεν, αποφεύγοντας ωστόσο να προχωρήσει σε δοκιμή πυρηνικού όπλου ή πυραύλου μεγάλου βεληνεκούς. Η εφεκτική στάση του Κιμ δεν απέδωσε, όμως, καρπούς, με τις ΗΠΑ να επιμένουν στο εμπορικό εμπάργκο και στις κυρώσεις εναντίον συγκεκριμένων βορειοκορεατών κυβερνητικών αξιωματούχων.

Η σημερινή ρητορική από μέρους της Πιονγιάνγκ δεν έχει φθάσει στα επίπεδα των πολεμικών ιαχών του 2017, όταν ο Κιμ προειδοποιούσε τις ΗΠΑ για «φωτιά και οργή». Η υποχώρηση της δημοτικότητας του καθεστώτος, ωστόσο, εξαιτίας της πανδημίας και των οικονομικών προβλημάτων, ίσως πείσει τον Κιμ να παίξει και πάλι τον «πυρηνικό άσο». Παρά την πρόταση της Ουάσινγκτον για συνομιλίες «χωρίς όρους και εκβιασμούς», η

κυβέρνηση Μπάιντεν δεν μοιάζει πρόθυμη να αποσύρει τις οικονομικές κυρώσεις, εφόσον ο Κιμ δεν δεσμευτεί να αναστείλει το πυρηνικό του πρόγραμμα. Η Βόρεια Κορέα ενδέχεται, σύμφωνα με ειδικούς, να προβεί σε δοκιμή πυραύλου μεγάλου βεληνεκούς, η οποία θα συμπίπτει με την επέτειο της γέννησης του Κιμ Γιονγκ Ιλ τον Φεβρουάριο, ή τον Απρίλιο με αφορμή τα 110 χρόνια από τη γέννηση του Κιμ Ιλ Σουνγκ, ιδρυτή της λαϊκής δημοκρατίας και παππού του σημερινού ηγέτη.

Το βορειοκορεατικό πυρηνικό και πυραυλικό πρόγραμμα δεν έχει εξαφανισθεί. Αντιθέτως, θα ενισχυθεί και θα οδηγήσει στην κατασκευή νέων και πιο προηγμένων όπλων χάρη στην απουσία ουσιαστικής και σοβαρής διπλωματίας μετά την αποτυχία των συνομιλιών Τραμπ - Κιμ στις αρχές του 2019», σημειώνει ο Ντάριλ Κίμπαλ, επικεφαλής του ινστιτούτου Arms Control Association στην Ουάσινγκτον.

Ο Κιμ Γιονγκ Ουν

Ικανός παίκτης στη διεθνή διπλωματική σκακιέρα αποδείχθηκε ο Κιμ Γιονγκ Ουν, διαφεύγοντας τις προσδοκίες κυρίως Αμερικανών αναλυτών, οι οποίοι θεωρούσαν ότι ο νεαρός τότε «διάδοχος» θα αποτύγχανε στη δυναστική αποστολή του: τη διατήρηση της οικογένειας Κιμ στην εξουσία. Ο Κιμ ήταν μόλις 27 ετών το 2011, όταν «εκτοξεύθηκε» στην εξουσία μετά τον αιφνίδιο θάνατο του πατέρα του, Κιμ

Γιονγκ Ιλ. Ο πρώην σύμβουλος του Λευκού Οίκου επί Μπους, Βίκτορ Τσα, εκτιμούσε τότε ότι η κατάρρευση του καθεστώτος ή ένα στρατιωτικό πραξικόπημα δεν ήταν παρά ζήτημα «εβδομάδων ή μηνών», σύμφωνα με την εφημερίδα Le Monde. Ακόμη καν εάν ο διάδοχος κατάφερνε να επιβιώσει «θα βρισκόταν υπό την κηδεμονία συμβουλίου άτυπων αντιβασιλέων». Δέκα και πλέον χρόνια αργότερα, το καθεστώς και ο Κιμ Γιονγκ Ουν παραμένουν στη θέση τους. Η εξουσία του δεν αμφισβητείται από κανέναν, ενώ στις αρχές του 2021, το κόμμα του απέδωσε τον τίτλο «ύπατος ηγέτης», τοποθετώντας τον πάλι ποτέ ευτραφή τρόφιμο ελβετικού οικότροφείου στο ίδιο επίπεδο με τον παππού και τον πατέρα του. Ο Κιμ εδραίωσε την κυριαρχία του αξιοποιώντας την καταστολή τα τρία πρώτα χρόνια του στην εξουσία, «εκκαθαρίζοντας» κομματικά, στρατιωτικά και κρατικά στελέχη, τα οποία θεωρούνταν προσκεείμενα στο Πεκίνο, όπως ο θείος του, Τζανγκ Σονγκ Τάεκ. Έχοντας ελευθερώσει το πεδίο, μετά τη δολοφονία με δηλητήριο του ετεροθαλούς αδελφού του σε αεροδρόμιο της Μαλαισίας, επέλεξε πολιτική χαλάρωση, υιοθετώντας περισσότερο αντιπροσωπευτικό σύστημα εκλογής κομματικών στελεχών. Την ίδια στιγμή, ο νεαρός ηγέτης επανέφερε τον στρατό στο επίκεντρο της ιδεολογικής και πολιτικής ζωής.

REUTERS

Το ευρωπαϊκό χαρτί του Μακρόν

Οι φιλοδοξίες της γαλλικής προεδρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαπλέκονται με τις προεδρικές εκλογές του Απριλίου

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Όταν η σκληρή οικονομική πραγματικότητα άρχιζε να ροκανίζει τη δημοτικότητα του, ο Φρανσουά Μιτεράν αναζητούσε αντίβαρο στην υψηλών τόνων ευρωπαϊκή του πολιτική. Για τον μακροβιότερο πρόεδρο της Πέμπτης Δημοκρατίας, οι δύο ευρωπαϊκές προεδρίες της Γαλλίας προσέφεραν ιδανικές ευκαιρίες να αναδειχθεί σε ηγέτη πανηπειρωτικής κλίμακας: η πρώτη, το δεύτερο εξάμηνο του 1989, συνέπεσε με τη διάλυση του ανατολικού μπλοκ και την πτώση του Τείχους του Βερολίνου. Η δεύτερη, το πρώτο εξάμηνο του 1995, σηματοδεύτηκε από τον εμφύλιο στη Βοσνία και τη μεγάλη διευρυνση της Ε.Ε.

Κάτι ανάλογο συνέβη με την τελευταία γαλλική προεδρία του 2008, επί Νικολά Σαρκοζί. Δύο νέες διεθνείς αναστατώσεις, ο πόλεμος μεταξύ Ρωσίας και Γεωργίας και η έναρξη της μεγάλης χρηματοπιστωτικής κρίσης, που θα συγκλόνιζε τις δυτικές κοινωνίες, χάρισαν στον Γάλλο προεδρεύοντα της Ένωσης διεθνή ακτινοβολία. Και στις δύο περιπτώσεις, το ρητορικό ερώτημα του Χένρι Κίσιγκερ –σε ποιον πρέπει να τηλεφωνήσω εάν θελήσω να μιλήσω με την Ευρωπαϊκή Ένωση;– είχε βρει προσωρινή απάντηση.

Ο Εμανουέλ Μακρόν δεν είχε ακόμη ενδηλικωθεί επί προεδρίας Μιτεράν, ενώ το 2008 ήταν απλώς ένας τριαντάχρονος χρηματιστής του ομίλου Ρότσιλντ. Είναι πολύ πιθανό, όμως, ότι αποκόμισε από τα προηγούμενα των δύο προκατόχων του την πεποίθηση πως το ευρωπαϊκό χαρτί είναι εξαργυρώσιμο στο εσωτερικό πολιτικό χρηματιστήριο. Κάτι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς θα κληθεί να δώσει τη μάχη για την επανεκλογή του στην προεδρική αναμέτρηση της 10ης και της 24ης Απριλίου. Το γεγονός ότι και αυτή η γαλλική προεδρία της Ένωσης, στο πρώτο εξάμηνο του 2022, συμπίπτει με μια σοβαρή γεωπολιτική κρίση, στην Ουκρα-

Μια Ευρώπη «πλήρως ανεξάρτητη, που θα αποφασίζει μόνη της για το μέλλον της και δεν θα εξαρτάται από τις επιλογές άλλων μεγάλων δυνάμεων», ζήτησε από το βήμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο, την περασμένη Τετάρτη, ο Εμανουέλ Μακρόν.

Αναθεώρηση του Συμφώνου Σταθερότητας, του χώρου Σένγκεν και της πολιτικής ασύλου προωθεί το Παρίσι, παρά τις ισχυρές αντιστάσεις άλλων κρατών-μελών.

νία, και με τη διεθνή κρίση της πανδημίας κάνει τις αναλογίες ακόμη ισχυρότερες. Παρουσιάζοντας τις προτεραιότητες της γαλλικής προεδρίας από το βήμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο, την περασμένη Τετάρτη, ο Εμανουέλ Μακρόν σκιαγράφησε το όραμά του για την Ευρώπη όχι των προσεχών έξι μηνών, αλλά των επόμενων δέκα χρόνων: Μια Ευρώπη «πλήρως ανεξάρτητη, που θα αποφασίζει μόνη της για το

μέλλον της και δεν θα εξαρτάται από τις επιλογές άλλων μεγάλων δυνάμεων». Μια Ευρώπη ικανή να υπερασπίζεται αυτοτελώς τα εξωτερικά της σύνορα, με ένα νέο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης για περισσότερες, καλύτερες αμειβόμενες και σταθερές θέσεις εργασίας, με κολοσσιαίες επενδύσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την αναρρίκηση της Ένωσης σε θέση ισότιμου παίκτη με ΗΠΑ - Κίνα στο πεδίο της ψηφιακής οικονομίας.

Ο πολιτικός υπολογισμός είναι προφανής. Ενόψει των εκλογών του Απριλίου, ο Εμανουέλ Μακρόν επιδιώκει να συσπειρώσει το δικό του στρατόπεδο και να διασπάσει τους αντιπάλους του χαράσσοντας τη διαχωριστική γραμμή «ευρωπαϊστές - ευρωσκεπτικιστές», με τον ίδιο να εκπροσωπεί τους πρώτους και την ακροδεξιά Μαρίν Λεπέν τους

δεύτερους. Αυτή η διαχωριστική γραμμή φέρνει σε δύσκολη θέση την υποψήφια της Κεντροδεξιάς Βαλερί Πεκρές, ενδεχομένως την πιο επικίνδυνη αντίπαλο του Μακρόν, η οποία, σύμφωνα με τις τελευταίες δημοσκοπήσεις, δίνει μάχη στήθος με στήθος με τη Λεπέν για τη είσοδο στον δεύτερο γύρο. Απέναντι στη Λεπέν, ο Μακρόν είναι βέβαιο ότι θα επικρατήσει και πάλι, όπως και το 2017, καθώς οι αριστεροί ψηφοφόροι θα τον ψηφίσουν ανόρεκτα για να μη νικήσει η Ακροδεξιά.

Η περίπτωση Πεκρές

Σε μια μονομαχία Μακρόν - Πεκρές, όμως, η μεγάλη πλειοψηφία τους θα μείνει παγερά αδιάφορη, ενώ πολλοί ψηφοφόροι της Λεπέν θα ψηφίσουν Πεκρές. Η αμφισβημία έναντι της Ευρώπης είναι η αχίλλειος πτέρνα της γαλλικής Κεντροδεξιάς, όπως έδειξε το επεισόδιο της Πρωτοχρο-

νιάς, όταν η Πεκρές ταυτίστηκε με τη Λεπέν, κατηγορώντας τον Μακρόν ότι διαγράφει τη γαλλική εθνική ταυτότητα επειδή η Αψίδα του Θριάμβου ντύθηκε με τη σημαία της Ε.Ε. Φυσικά η Πεκρές δεν αμφισβητεί τη θέση της Γαλλίας στο ευρωπαϊκό σχέδιο. Ωστόσο, υπό την πίεση της Ακροδεξιάς, υιοθέτησε τη θέση για προτεραιότητα του εθνικού δικαίου έναντι του ευρωπαϊκού, πήρε το μέρος της εθνικιστικής κυβέρνησης της Πολωνίας στη διαμάχη της με τις Βρυξέλλες και, κατά την πρόσφατη επίσκεψή της στην Αθήνα, όπου συναντήθηκε με τον Κυριάκο Μητσοτάκη, εγκωμίασε το «ελληνικό μοντέλο» για τη σκληρή αντιμετώπιση του μεταναστευτικού. Αναπόφευκτα, η ηλεκτρισμένη πολιτική ατμόσφαιρα της προεκλογικής Γαλλίας έριξε τη σκιά της στο Στρασβούργο, την περασμένη Τετάρτη. Ανεβαίνοντας

στο βήμα μετά τον Μακρόν ο επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, Μάνφρεντ Βέμπερ, τόνισε ότι «χρειαζόμαστε περισσότερες μεγάλες λέξεις», όπως αυτές που συνηθίζει να χρησιμοποιεί ο Γάλλος πρόεδρος μεταξύ Πνύκας, Σορβόννης και Στρασβούργου, ενώ ξεκαθάρισε ότι η παράταξη του υποστηρίζει τη Βαλερί Πεκρές.

Αμέσως μετά, καθώς εναλλάσσονταν στο βήμα Γάλλοι εκπρόσωποι των διαφόρων ρευμάτων, η γαλλική πολιτική αρένα μεταφέρθηκε στο ημικύκλιο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. «Θα μείνετε στην Ιστορία ως ο πρόεδρος της αδράνειας στο κλιματικό», αναφώνησε ο Πράσινος Γιανίκ Ζαντό, συγκρίνοντας τον Μακρόν με τη Μέριλ Στριπ στην πολύκροτη ταινία «Don't Look Up». Η αριστερή Μανόν Ομπρί θύμισε τους βαρύτατους τραυματισμούς «Κίτρινων Γιλέκων» στη Γαλλία, ενώ ο ακροδεξιός Ζορντάν Μπαρντελά χρέωσε στον πρόεδρο ότι μετατρέπει την Ευρώπη σε «πίσω αυλή των ΗΠΑ, λεία της Κίνας και ξενοδοχείο της Αφρικής».

Ανεξάρτητα από το εσωτερικό πολιτικό παιχνίδι, η γαλλική προεδρία έχει ήδη θέσει στην ημερήσια διάταξη τα κρίσιμα ζητήματα για το μέλλον της Ένωσης: Αναθεώρηση του ξεπερασμένου Συμφώνου Σταθερότητας, της συνθήκης Σένγκεν και της πολιτικής ασύλου, μεγάλες δημόσιες επενδύσεις για κλιματικό και ψηφιακές υποδομές, επαναφορά της πάγιας γαλλικής ιδέας για Ευρώπη των δύο ταχυτήτων (και μόνο υπό αυτό το πρίσμα προοπτική διευρύνσης στα Δυτικά Βαλκάνια), διάλογος με τη Ρωσία για την ευρωπαϊκή ασφάλεια, αυτόνομα από τις ΗΠΑ, βήματα για την ευρωπαϊκή. Το ερώτημα, βεβαίως, αν οι έξι ακρωτηριασμένοι (λόγω προεδρικών εκλογών), μήνες της γαλλικής προεδρίας αρκέσουν για να γίνουν ουσιαστικά βήματα σε αυτά τα μεγάλα και δύσκολα θέματα, παραμένει ανοικτό.

Ο «σουΰπερ Μάριο» κοιτάζει επίμονα προς το Κυρηνάλιο

Θα είναι ο νέος πρόεδρος της Δημοκρατίας;

Του JASON HOROWITZ
THE NEW YORK TIMES

Πρόσφατα, κατά τη διάρκεια διάσκεψης κορυφής στη Ρώμη, ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν επαινεσε κατ' ιδίαν τον Ιταλό πρωθυπουργό Μάριο Ντράγκι, αναγνωρίζοντας ότι «απέδειξε πως οι δημοκρατίες μπορούν να λειτουργήσουν εύρυθμα». Από τον περασμένο Φεβρουάριο, όποτε ανέλαβε τα καθήκοντά του, ο «σουΰπερ Μάριο» πραγματοποιήσε άθλους: σταθεροποίησε την πολιτική κατάσταση, πολέμησε τον λαϊκισμό, καθυσύχασε τις διεθνείς χρηματαγορές υπολοίπωντας τις πολυαναμενόμενες μεταρρυθμίσεις και επέβαλε αυστηρά μέτρα κατά της πανδημίας. Στην πραγματικότητα, μετέβαλε ένα χαοτικό κράτος που προκαλούσε χλεύη, σε πρωταγωνιστή της ευρωπαϊκής σκηνής, γεμίζοντας περηφάνια τους συμπατριώτες του.

Αιφνιδίως οι Ιταλοί βρέθηκαν αντιμέτωποι με ένα εξαιρετικά δυσάρεστο ενδεχόμενο: ο Μάριο Ντράγκι, πρώην πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, ενδέχεται να εγκαταλείψει το Παλάτσο Κίτζι. Την επόμενη εβδομάδα, η ιταλική Βουλή θα ψηφίσει τον νέο πρόεδρο της

Δημοκρατίας και όλοι γνωρίζουν ότι ο «σουΰπερ Μάριο» επιθυμεί το αξίωμα. Αν, τελικά, το όραμά του γίνει πραγματικότητα, εξηγούν οι υποστηρικτές του, θα ανοίξει ο δρόμος για μία ακόμη κυβέρνηση τεχνοκρατών ή για την επομένη κυβέρνηση εθνικής ενότητας, που θα μπορούσε να είναι βιώσιμη έως το 2023.

Η αβεβαιότητα, ωστόσο, για το μέλλον ήδη πυροδότησε μηχανορραφίες, αποκαλύπτοντας μύχιες πολιτικές φιλοδοξίες, ωθώντας για μία ακόμη φορά την Ιταλία στο γνώριμο αλλά επικίνδυνο χείλος της αστάθειας. Βουλευτές, αλλά και η ιταλική κοινωνία, φοβούνται πως η κυβερνητική αποτελεσματικότητα θα εξανεμισθεί χωρίς κανείς να αποκλείει το ενδεχόμενο πρόωγων εκλογών, κάτι που όλοι απεύχονται. Το πολιτικό χάος ενδέχεται να δυναμτίσει τη μεγαλύτερη ευκαιρία για εκσυγχρονισμό και μεταρρυθμίσεις που είχε η Ιταλία τις τελευταίες δεκαετίες. Ταυτόχρονα θα κινδυνεύσουν δισεκατομμύρια ευρώ που εισέπραξε η Ρώμη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης.

«Θα είναι κρίμα να χαθεί η ευκαιρία, εάν ο Μάριο Ντράγκι εγκαταλείψει την πρωθυπουργία, τη στιγμή που λαμβάνουν

Ως πρωθυπουργός ο Μάριο Ντράγκι σταθεροποίησε την πολιτική κατάσταση στην Ιταλία, πολέμησε τον λαϊκισμό, καθυσύχασε τις διεθνείς χρηματαγορές, υλοποίησε μεταρρυθμίσεις και επέβαλε αυστηρά μέτρα κατά της πανδημίας.

Την επόμενη εβδομάδα στην ιταλική Βουλή η κρίσιμη ψηφοφορία – Οι υποστηρικτές του θεωρούν ιδανική για τη χώρα μια τέτοια εξέλιξη.

σάρκα και οστά οι μεταρρυθμίσεις και η Ιταλία μπορεί να αναδειχθεί σε ηγέτιδα στην Ευρώπη», επισημαίνει ο Βιτόριο Κολάο, υπουργός Καινοτομίας και Ψηφιακού Μετασχηματισμού, πρώην διευθύνων σύμβουλος της Vodafone.

Ο «σουΰπερ Μάριο» ανέλαβε τα καθήκοντά του ως υπηρεσιακός πρωθυπουργός μεσοσήπης της πολιτικής κρίσης, τον Φεβρουάριο του 2021. Ήταν προσωπική επιλογή του προέδρου

της Δημοκρατίας, Σέρτζιο Ματαρέλα. Το «τυχερό αστέρι» του ήταν ότι η Ε.Ε. συμφώνησε να χορηγήσει στη Ιταλία περισσότερα από 200 δισεκατομμύρια ευρώ, πακτωλό χρημάτων που ενίσχυσε το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα. Το γεγονός ότι αυτός ο θησαυρός παραδόθηκε στα χέρια του Ντράγκι καθυσύχασε τις διεθνείς αγορές και τους Ευρωπαίους ηγέτες, επιτρέποντας τον εκσυγχρονισμό της χώρας. Όταν ο Κολάο ρωτήθηκε αν η ιταλική κυβέρνηση μπορεί να προχωρήσει το μεταρρυθμιστικό της έργο απόντος του Ντράγκι, αυτός τόνισε ότι η ολοκληρωτική απουσία του συνιστά «κακό σενάριο».

Οι υποστηρικτές του Ιταλού πρωθυπουργού, βέβαια, εκτιμούν ότι ένας άνθρωπος του κύρους του Ντράγκι, με άριστες διασυνδέσεις με τους ξένους

ηγέτες και με τη διεθνή ΜΜΕ, θα δώσει πυχμή στην ιταλική προεδρία. Το προεδρικό αξίωμα είναι σε μεγάλο βαθμό εθιμοτυπικό, αλλά στις περιόδους πολιτικής κρίσης ο ανώτατος πολιτειακός άρχων αποκτά υπερεξουσίες. Μπορεί να επιλέξει τον πρωθυπουργό και τα μέλη του υπουργικού συμβουλίου, να απορρίψει τους αδύναμους κυβερνητικούς συνασπισμούς και έχει δικαίωμα να διαλύσει τη Βουλή.

Πολλοί, πάντως, κατακρίνουν τον «σουΰπερ Μάριο» ότι έχει εξελιχθεί σε απλό ισορροπιστή των κομματικών ενδοκυβερνητικών αντιπαράθεσεων, παρότι σε πρόσφατη συνέντευξή του υποστήριξε ότι είναι ο μόνος που λαμβάνει τις αποφάσεις. Ο πολιτικός του μήνας του μέλιτος τελείωσε. Τι του επιφυλάσσει το μέλλον παραμένει, επί του παρόντος, άγνωστο.

Το παρασκήνιο πήρε φωτιά

Κρεσέντο σενarioλογίας στην Ιταλία προκάλεσε η πιθανή ανάρρηση του Μάριο Ντράγκι στο ύπατο πολιτειακό αξίωμα. Στο κατώφλι του Κυρηναλίου, βέβαια, συνωστίζονται πολλοί «μνηστήρες», μεταξύ των οποίων ο Σίλβιο Μπερλουσκόνι. Αυτός, μάλιστα, πρόσφατα απείλησε με χάος την πολιτική τάξη, λέγοντας ότι θα αποσύρει το κόμμα του από τον κυβερνητικό συνασπισμό εάν εκλεγεί ο Ντράγκι πρόεδρος. Την ίδια στιγμή, οι πολιτικές ζυμώσεις έχουν ανάψει. Ήδη πραγματοποιούνται μυστικές διαπραγματεύσεις ανάμεσα στην εθνικιστική Λέγκα του Ματέο Σαλβίνι και στο κεντροαριστερό Δημοκρατικό Κόμμα. Στόχος τους, η παραμονή Ντράγκι στην πρωθυπουργία με μια κυβέρνηση κομματικών ηγετών και όχι τεχνοκρατών. Άλλοι, βέβαια, προφανώς όχι ο πρωθυπουργός, ευελπιστούν ότι κανείς από τους υποψηφίους δεν θα καταφέρει να εκλεγεί στον πρώτο γύρο και ο Σέρτζιο Ματαρέλα, 80 ετών σήμερα, θα πεισθεί να παραμείνει στο Κυρηνάλιο για λίγα χρόνια ακόμη. Κάτι τέτοιο θα βάλει στον «πάγο» το όραμα του «σουΰπερ Μάριο». Στον πολιτικό χρόνο της Ιταλίας, τα «λίγα χρόνια» μπορεί να αποδειχθούν αιωνιότητα.

Δεν κυλάει η μπάλα στο χορτάρι

Η κουλτούρα και η κακή νοοτροπία δεν επιτρέπουν την βελτίωση του ποδοσφαίρου μας

Τον **ΠΑΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Γιατί μας αρέσει τόσο πολύ η Πρέμιερ Λιγκ; Ποιος είναι ο λόγος που μας θέλγει η ισπανική Πριμέρα Ντιβιζιόν; Τι είναι αυτό που μας σπρώχνει τόσο πολύ να δούμε ένα αγώνα στην Μπουντεσλίγκα ή στη Σέριε Α; Η απάντηση είναι προφανής. Αγώνιζονται οι κορυφαίοι ποδοσφαιριστές στον κόσμο με συνέπεια να προσφέρουν το καλύτερο θέαμα. Οι μπακ-νισμοί που προσφέρουν οπτική ευδαιμονία είναι οι ωραίοι συνδυασμοί και η γρηγοράδα στο χορτάρι που πολλές φορές δεν μας αφήνουν να πάρουμε ανάσα. Απαραίτητη διευκρίνιση, όχι να τρέχουν γρήγορα οι

Πολύ μεγάλη η διαφορά στον καθαρό χρόνο ενός κυπριακού αγώνα σε σχέση με τα κορυφαία πρωταθλήματα.

ποδοσφαιριστές αλλά να κυλάει συνεχώς η μπάλα στον «πράσινο καμβά». Η ταχύτητα στο ποδόσφαιρο είναι πέραν πάσης αμφιβολίας το σπουδαιότερο στοιχείο για να διακρίνει ένας αντικειμενικός παρατηρητής την ποιότητα μιας ομάδας ή εν προκειμένω ενός πρωταθλήματος. Γι' αυτό και πρωταθλήματα όπως η αγγλική Πρέμιερ Λιγκ ή η γερμανική Μπουντεσλίγκα ή ακόμη και η γαλλική Λίγκα και η ισπανική Πριμέρα Ντιβιζιόν θεωρούνται από τα κορυφαία στην Ευρώπη και συνάμα και στον κόσμο. Η βελτίωση της ποιότητας ενός πρωταθλήματος, πέρα από την τεχνική κατάρτιση, ξεκινά από το βασικό ερώτημα «πόση ώρα και πόσο γρήγορα κυλάει η μπάλα στο χορτάρι;». Κυρίως η ταχύτητα με την οποία πάει από παίκτη σε παίκτη.

Πρόσφατα ο Χένινγκ Μπεργκ, ο προπονητής της Ομόνοιας, μετά τον αγώνα με τη Δόξα στο Μακάρειο το οποίο είχε διεξαχθεί στις 19 Δεκεμβρίου είχε εκφράσει παράπονα σε δηλώσεις του στο κανάλι της ομάδας του ότι στο β' μίχχρονο ο καθαρός χρόνος ήταν μόλις 19 λεπτά (από τα 45 συν τον χρόνο καθυστέρησης). Σε αυτόν τον τομέα, παρ' ότι οι κυπριακές ομάδες στην Ευρώπη έχουν πετύχει σπουδαία πράγματα σε συλλογικό επίπεδο καταφέροντας μεγάλες προκρίσεις και αποτελέσματα απέναντι σε σπουδαιότερους αντιπάλους, εντούτοις δεν περιποιεί τιμή για το πρωτάθλημά μας.

Ένας άλλος ξένος προπονητής, Γερμανός στην καταγωγή, ο Αλεξάντερ Τσόρνιγκερ σε συνέντευξή του στο περιοδικό του Απόλλωνα επεσήμανε το σοβαρό αυτό πρόβλημα, κληθείς να απαντήσει για την ποιότητα του πρωταθλήματός μας. «Η ταχύτητα δεν είναι ότι επίπεδο που θα έπρεπε» είπε, θεωρώντας πως είναι ένα ισορροπημένο πρωτάθλημα και πρόσθεσε: «Οι ομάδες με ταχύτητα είναι σε καλύτερη θέση». Η εκτίμηση του κ. Τσόρνιγκερ είναι

Πρόσφατα ο Χένινγκ Μπεργκ, μετά τον αγώνα της Ομόνοιας με τη Δόξα στο Μακάρειο, είχε εκφράσει παράπονα ότι στο β' μίχχρονο ο καθαρός χρόνος ήταν μόλις 19 λεπτά (από τα 45 συν τον χρόνο καθυστέρησης).

πως: «Οχι μόνο το πρωτάθλημα αλλά και η εθνική ομάδα (της Κύπρου) αν θέλει να κάνει τα επόμενα βήματα και αν θέλει να είναι επιτυχημένη σε σχέση με άλλες χώρες πρέπει να αναπτύξει την ταχύτητα στο παιχνίδι της». Ουσιαστικά εδώ έχουμε δύο καταθέσεις από δύο προπονητές με πολλές παραστάσεις από την αγγλική Πρέμιερ Λιγκ ως ποδοσφαιριστής ο Μπεργκ και από την γερμανική Μπουντεσλίγκα ο Τσόρνιγκερ ως προπονητής, που επαναφέρουν το μεγαλύτερο ίσως μειονέκτημα που αντιμετωπίζουμε ως κυπριακό ποδόσφαιρο.

Σύμφωνα με τον τεχνικό διευθυντή της ΚΟΠ Σάββα Κωνσταντίνου ο οποίος ανέλυσε τη διαχείριση του χρόνου σε ένα ποδοσφαιρικό αγώνα το 2017 σε σεμινάριο διαιτητών και βοηθών διαιτητών κατηγορίας Elite, επεσήμανε τους σημαντικότερους λόγους που υπάρχει μεγάλη διαφορά στον καθαρό χρόνο ενός αγώνα ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος από τα κορυφαία πρωταθλήματα.

1. Η τεχνική κατάρτιση των ποδοσφαιριστών.
2. Η φυσική κατάσταση των ποδοσφαιριστών.
3. Η καλύτερη οργάνωση στα γήπεδα (συμπεριφορά ball boys για παράδειγμα).
4. Η κουλτούρα / νοοτροπία ποδοσφαιριστών, προπονητών, φιλάθλων, διαιτητών.
5. Η φυσική κατάσταση των διαιτητών.
6. Η διαχείριση του παιχνιδιού από το διαιτητή.

Εξαιρώντας τον πρώτο παράγοντα που αφορά την κατάρτιση των ποδοσφαιριστών που είναι ίσως ο δυσκολότερος στην άμβλυνση του προβλήματος οι υπόλοιποι πέντε παράγοντες είναι στο πλαίσιο που το κυπριακό ποδόσφαιρο μπορεί να λύσει πολύ εύκολα. Ειδικά όταν επιμεινουμε στη λύση θεμάτων όπως αναφέρονται στους παράγοντες 3, 4, και 6.

Ο καθαρός χρόνος ενός αγώνα της Πρέμιερ Λιγκ είναι περίπου 65 λεπτά, ενώ ο αντίστοιχος χρόνος σε αγώνα κυπριακού πρωταθλήματος πέφτει στα 47,

Στο χέρι ομοσπονδίας και ομάδων η αλλαγή κουλτούρας

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε τότε στη δημοσιότητα ο Σάββας Κωνσταντίνου αποκάλυψε ότι ο καθαρός χρόνος στο αγγλικό, γερμανικό και ισπανικό πρωτάθλημα ήταν περίπου 65 λεπτά. Ο αντίστοιχος χρόνος στους αγώνες του κυπριακού πρωταθλήματος έπεφτε στα 47 λεπτά, δηλαδή 23 ½ λεπτά κάθε μίχχρονο. Περίπου ο μισός χρόνος γίνεται μεταξύ της κακής διαχείρισης των αγώνων των διαιτητών, στην αργοπορία να επιστρέφουν νωρίς οι μπάλες στον αγωνιστικό χώρο και στους συχνά ψεύτικους τραυματισμούς ποδοσφαιριστών των οποίων τους ευνοεί το μέχρι στιγμής αποτέλεσμα. Ειδικότερα οι τελευταίοι παράγοντες είναι στο χέρι της ομοσπονδίας και των ομάδων να καλλιεργήσουν μια διαφορετική κουλτούρα έτσι ώστε να επιμκυνθεί ο καθαρός χρόνος στους αγώνες.

Εφόσον το πετύχουν, αυξάνονται και οι πιθανότητες οι ποδοσφαιριστές, που συνηθίζουν να παίζουν πολύ περισσότερα λεπτά από τα μόλις 47 λεπτά, να δημιουργούν ένα καλύτερο επίπεδο φυσικής κατάστασης. Και επειδή όλα είναι αλληλένδετα, η καλύτερη φυσική κατά-

σταση θα προσφέρει στον Κύπριο ποδοσφαιριστή τη δυνατότητα να ανταποκρίνεται αρπότερα απέναντι στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις ή οι διεθνείς μας απέναντι σε καλύτερες εθνικές ομάδες.

Συνεπώς καλύτερες αποδόσεις, αυξάνονται οι πιθανότητες για τεκτικά αποτελέσματα ως εκ τούτου μεγεθύνεται και η αγοραστική τους αξία. Εν τέλει εφόσον προκύψει ο ενάρετος κύκλος, από τα πολύ απλά και βασικά στοιχεία, δημιουργούνται καλύτερες προοπτικές για μεταγραφή στο εξωτερικό που θα δώσουν την ευκαιρία στην απόκομιση εμπειριών αλλά και στην περαιτέρω ανέλιξη τους. Η σούμα σε τέτοιες περιπτώσεις γέρνει τη ζυγαριά προς την πλευρά της προόδου και της ανάπτυξης του κυπριακού πρωταθλήματος, στην αναβάθμισή του και την εξέλιξή του. Εάν τα τελευταία χρόνια καταφέραμε να εξασφαλίσουμε δύο φορές πέντε ευρωπαϊκά εισιτήρια με δύο-τρία, αλλά βήματα μπορούμε να το πετύχουμε και άλλες φορές αλλά και να δημιουργήσουμε τη βάση για να χτίσουμε καλύτερα αποτελέσματα για το αντιπροσωπευτικό μας συγκρότημα.

όρος δεν αφορά μόνο τους φίλους της Ομόνοιας.

* * * * *

Μαρίνος Τζιωνής

Κατά τις ενδείξεις ο Μαρίνος Τζιωνής εγκαταλείπει την Ομόνοια και εντάσσεται στην ομάδα του Κάνσας Σίτυ. Αν αυτό γίνει, η Ομόνοια θα βάλει ένα σεβαστό ποσό στο ταμείο της. Είναι μια ανταμοιβή για ένα παιδί που δούλεψε μεν σκληρά είχε όμως και τη δυνατότητα να δείξει την αξία του. Γιατί οι προπονητές τον πίστεψαν. Βεβαίως είναι ο Χένινγκ Μπεργκ που τον έσπρωξε για τα καλά, αλλά να θυμίσουμε ότι αυτός που τον έριξε στην πρώτη ομάδα για πρώτη φορά ήταν ο Αναστασιού.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Η διαίτησσία είναι το Α και το Ω

Τον **ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Παλαιότερα ήμασταν πολλοί. Χιλιάδες, εντός και εκτός γηπέδου. Στις κερκίδες, στους δρόμους, στα καφενεία, εστιατόρια, μπαρ και σε σπίτια. Πλέον τα δεδομένα είναι διαφορετικά. Ο κόσμος για χίλους δύο λόγους, έχει στρέψει την πλάτη του για τα καλά σ' ό,τι έχει να κάνει με το κυπριακό ποδόσφαιρο. Έχουν απομεινεί λίγοι, όσοι παρακολουθούν τις εξελίξεις... και η διατήρηση του ενδιαφέροντός τους κρέμεται από μια κλωστή. Δεν είναι της παρούσης ν' αναλύσουμε ούτε και να παραθέσουμε τα αίτια που το κυπριακό ποδόσφαιρο δεν αποτελεί προτεραιότητα για τους περισσότερους. Η βασική πάντως αιτία είναι η αναξιοπιστία που πηγάζει μέσα από την λειτουργία της Ομοσπονδίας, η οποία επιδιέεται για χρόνια ώρα σε συνεχείς επιθετικές κατά του αθλήματος κινήσεις. Τελευταία και χειρότερη, ν' αυξήσουν τις ομάδες για τα επόμενα τρία χρόνια σε δεκατέσσερις. Όπως και να έχει ποτέ και κανένα δεν έπεισαν, ότι η παρουσία τους εκεί είναι προς όφελος του αθλήματος και όχι για τα προσωπικά συμφέροντά τους. Απ' όλες όμως τις παθογένειες, τον κύριο οπαδό, λόγω και της λειψής ποδοσφαιρικής «διαπαιδαγώγησης» που πάει πίσω σε βάθος δεκαετιών, αυτό που τον ενοχλεί περισσότερο είναι η διαίτησσία. Μπορεί να μην τον αγγίζει η ερασιτεχνική αντίληψη των ιθυνόντων, μπορεί να συμβιβάζεται με τις απαιτούμενες γηπεδικές εγκαταστάσεις, ν' αγνοεί την κακοδιαχείριση του προέδρου της ομάδας ακόμη και τους στημένους αγώνες που εκτυλίσσονται ενώπιόν του... αυτό που τον απασχολεί και τον ενδιαφέρει είναι η διαίτησσία. Η διαίτησσία έτσι και αλλιώς ήταν ο λόγος που έβριζε μες στο γήπεδο από μικρό παιδί, η διαίτησσία πίστευε ήταν ο λόγος που έχανε η ομάδα του, η διαίτησσία είναι υπεύθυνη για την κακή πορεία της, η διαίτησσία ήταν ο βασικός λόγος που συζητούσε για ποδόσφαιρο. Η διαίτησσία εν ολίγοις για τον κύριο οπαδό είναι το Α και το Ω στην ποδοσφαιρική κοσμοθεωρία του. Η πλειοψηφία των οπαδών έχοντας όμως μια πιο σύγχρονη αντίληψη περί του αθλήματος, περίμενε ως μεσσία την έλευση της τεχνολογίας. Συνειδητοποιώντας όμως ότι ούτε και με την αυτή τα πράγματα διορθώνονται, το ποσοστό των οπαδών που θα παραμείνει στο κυπριακό ποδόσφαιρο είναι δεδομένο ότι θα μειωθεί ακόμη περισσότερο. Δεν αναφερόμαστε στην προσέλευση των οπαδών στα γήπεδα η οποία έτσι και αλλιώς αποδεδειγμένα έχει πληγεί. Αναφερόμαστε στο ενδιαφέρον που επιδεικνύει ο κόσμος. Με λίγα λόγια στην περαιτέρω υποβάθμιση του προϊόντος που είναι μια εμφανής. Και μπορεί τους παράγοντες να μην τους πολύ απασχολεί αφού έτσι και αλλιώς υιοθετούν πρακτικά τη μέθοδο της αρπακτής, μακροπρόθεσμα πάντως το ποδόσφαιρο θα πληγεί ανεπανόρθωτα. Αν όμως κάποιοι κόπτονται και θέλουν να σώσουν ό,τι σώζεται θα πρέπει να διαφυλάξουν τουλάχιστον το «ποδοσφαιρικό δίκαιο» την ώρα του αγώνα.

Κύπελλο σημαίνει...

Τον **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

Με ξεκάθαρο τον τίτλο του αουτσάιντερ, η ΠΑΕΕΚ κρατούσε τη νίκη μέχρι και το τελευταίο λεπτό, σε βάρος της ΑΕΚ. Σε βάρος του ξεκάθαρου φαβορί της αναμέτρησης και μιας ομάδας που συγκαταλέγεται στα φαβορί για την κατάκτηση του τροπαίου. Δεν τα κατάφερε στο τέλος, δεν είχε, ωστόσο, την ευκαιρία να φθάσει σε μια μεγάλη και μάλλον ανέλπιστη επιτυχία, σε μια βραδιά που οι συγκυρίες, η τύχη έστω και γενικότερα η αγωνιστική παρουσία του αντίπαλου ήταν τέτοια που της έδινε αυξημένες ελπίδες. Γιατί απλά, η διοργάνωση του κυπέλλου στη χώρα μας είναι... κομμένη και ραμμένη στα μέτρα των μεγάλων δυναμέων του χώρου. Κύπελλο σημαίνει εκπλήξεις ή έστω περισσότερες πιθανότητες μιας απρόσμενης κατάληξης σε μια αναμέτρηση ή στη διοργάνωση γενικότερα σε σχέση με το πρωτάθλημα, όπου σε 30 ή 32 αγωνιστικές θα επικρατήσει στο τέλος η καλύτερη ομάδα. Κύπελλο σημαίνει δυνατότητα και άλλων ομάδων, πέραν των παραδοσιακών μεγάλων δυναμέων, να κυνηγήσουν τη διακρίση και γιατί όχι την κατάκτηση του τροπαίου. Σε μια διοργάνωση κυπέλλου σημαντικό ρόλο παίζει και ο παράγοντας τύχη, στις κληρώσεις του κάθε γύρου. Στη δική μας περίπτωση, η διοργάνωση του κυπέλλου, αρχίζει με κλήρωση - ορισμό και με δεδομένο το ζευγάρι μιας ομάδας πρώτης κατηγορίας με ομάδες της δεύτερης κατηγορίας, έστω σε μονούς αγώνες. Απ' εκεί και πέρα, οι διπλοί αγώνες από τη δεύτερη φάση μέχρι και τη ημιτελική, ξεκάθαρα μειώνουν την πιθανότητα διακρίσεως των ομάδων που δεν συγκαταλέγονται σε μεγάλα φαβορί. Δεν το αποκλείει, γι' αυτό και είχαμε εκπλήξεις σε κάποιες περιπτώσεις, γι' αυτό και μέχρι τον τελικό έφθασαν τα προηγουμένα χρόνια, ο Λιγενής, ο Ερμής, ο ΑΠΟΠ/Κινύρας, με την ομάδα της Πέγχειας μάλιστα να κατακτά και το τρόπαιο! Όλοι τότε είχαν αναδείξει τη θετική πλευρά τέτοιων εκπλήξεων, για το ενδιαφέρον της διοργάνωσης, ποτέ, ωστόσο, η διοργανώτρια αρχή δεν θέλησε να βοηθήσει για ανάλογη συνέχεια. Πριν από λίγες μέρες, η Άρσεναλ αποκλείστηκε από τη Νότιχαμ Φόρεστ, η Σανκτ Πάουλι, ομάδα δεύτερης κατηγορίας στη Γερμανία, απέκλεισε την Ντόρτμουντ. Αν υπήρχαν επαναληπτικοί πολύ πιθανόν τα φαβορί να συνέχιζαν. Στην Αγγλία, τη Γερμανία, την Ιταλία και στις πλείστες χώρες της Ευρώπης, έτσι διεξάγονται οι διοργανώσεις του κυπέλλου. Δεν βαριέστε, τι περισσότερο γνωρίζουν αυτοί από εμάς σε σχέση με το ποδόσφαιρο;

Κτύπημα στο μπάσκετ

Τι έγινε ρε παιδιά στο αγώνα ΕΝΑΔ Αγίου Δομετίου - ΑΠΟΕΛ, για την 12η αγωνιστική της Basket League (22/12/2021); Τελικό σκορ 103-74. Μετά την καταγγελία της ΚΟΚ προς την Επιτροπή Δεοντολογίας και Προστασίας του Αθλητισμού, (έπειτα από πληροφορίες που δέχθηκε από εταιρείες συνεργάτες της, οι οποίες εργάζονται στο κομμάτι της παρακολούθησης της στοιχηματικής δραστηριότητας των αγώνων πρωταθλημάτων της ΚΟΚ) η Επιτροπή έχει αποφασίσει την έναρξη έρευνας για τον αγώνα. Η ΕΝΑΔ σε ανακοίνωση αναφέρει και τα ακόλουθα: «Το Σωματείο μας μαζί με την εν λόγω εταιρεία επιθυμεί να προχωρήσει η έρευνα το ταχύτερο δυνατό ώστε να

φανερωθεί αν και από ποιούς χειραγωγήθηκε ο εν λόγω αγώνας». Δεν τα χρειάζεται το μπάσκετ αυτά τα πράγματα τώρα που ξαναζωντανεύει. Δεν τα χρειάζεται...

* * * * *

Μάζιτς - ορισμοί

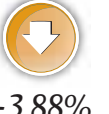
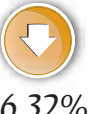
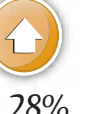
Δικαίωμα του κυρίου Μίλορατ Μάζιτς να εμπιστευτεί περισσότερο τους διαιτητές που ο ίδιος θεωρεί πιο ικανούς ή έμπειρους. Δικαίωμα του κυρίου Μάζιτς να αποφασίζει ως προς τη συχνότητα που κάποιοι διαιτητές ορίζονται ή μένουν εκτός για ένα χρονικό διάστημα, μικρό ή μεγάλο. Υποχρέωση, ωστόσο, του κυρίου Μάζιτς, να αντιμετωπίζει τους διαιτητές με τον ίδιο τρόπο, σε

περιπτώσεις που αποδεδειγμένα αυτοί υποπίπτουν σε σοβαρά λάθη. Γιατί κάποιοι, σε περιπτώσεις σοβαρών λαθών, είτε στο γήπεδο, είτε στο VAR, «εξαφανίζονται» για σημαντικό χρονικό διάστημα και άλλοι ορίζονται κάθε εβδομάδα, κάθε αγωνιστική και σε περισσότερους από ένα αγώνες στην ίδια αγωνιστική!

* * * * *

Ο «σωστός» φίλαθλος

Βάλλεται ο Χένινγκ Μπεργκ, βάλλεται και ο Σταύρος Παπασταύρου για την κατάσταση στην Ομόνοια. Το καλοκαίρι λατρεύονταν σαν Θεοί. Οι κανόνες του «σωστού» φίλαθλου πρέπει να τηρούνται. Εννοείται ότι ο

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	ΛΑΓΚΑΡΝΤ	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. 0,55%						 ΛΑΓΚΑΡΝΤ Δεν αλλάζει ρότα την ώρα που καλπάζει ο πληθωρισμός Σελ. 10		
		-3,88%	-6,32%	-2,14%	-0,74%	0,28%		2,56%	-0,67%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

Μοντέλο βιώσιμου τουρισμού στη Ρόδο

Στη δημιουργία κοινού φορέα, που θα αξιολογεί και προωθεί επενδυτικά σχέδια για μετατροπή της Ρόδου σε πλήρως βιώσιμο τουριστικό προορισμό, προχωρούν η Περιφέρεια Νοτ. Αιγαίου και ο γερμανικός tour operator TUI Group. Η πρωτοβουλία τελεί υπό την αιγίδα του Πρωθυπουργού. **Σελ. 6**

ΕΛΛΑΔΑ

Νέες επιδοτήσεις για ώθηση ηλεκτροκίνησης

Νέο πρόγραμμα αγοράς ηλεκτρικών αυτοκινήτων από φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσειςστην Ελλάδα με αυξημένες επιδοτήσεις τον Απρίλιο προανήγγειλε ο υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας Κ. Σκρέκας. Εξέφρασε αισιοδοξία ότι τα νέα μέτρα θα δώσουν περαιτέρω ώθηση στην ηλεκτροκίνηση. **Σελ. 8**

ΑΓΟΡΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Στην ιδιοκατοίκηση στρέφονται οι Έλληνες

Η ελληνική αγορά ακινήτων έχει αξιόλογες προοπτικές για σταθερή ανάκαμψη, αφού υπάρχει έντονο ενδιαφέρον σε διάφορες κατηγορίες ακινήτων, εκτιμά ο διευθύνων εταιρός της Delfi Partners & Company, Γ. Μούντης. Επανερχεται το ενδιαφέρον εγχώριων αγοραστών για ιδιοκατοίκηση. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	1,01%	0,37%
Γερμανία	-0,06%	0,02%
Γαλλία	0,33%	0,00%
Ιταλία	1,28%	0,07%
Ισπανία	0,63%	0,05%
Ιρλανδία	0,42%	0,11%
Ελλάδα	1,67%	0,18%
Ην. Βασίλειο	1,22%	0,12%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Αναπάντητες αγγελίες εργασίας παντού

Προτιμούν την ανεργία παρά ένα δύσκολο εργασιακό περιβάλλον - Οξύ πρόβλημα στα ξενοδοχεία

Έντονο είναι το πρόβλημα της έλλειψης προσωπικού που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις. Ιδιαίτερα οξύ είναι το πρόβλημα στην ξενοδοχειακή και γενικότερα στην τουριστική βιομηχανία και το λιανικό εμπόριο, γεγονός που θέτει σε άμεσο κίνδυνο τη βιωσιμότητα

των επιχειρήσεων. Στο τέλος του 2021 ήταν καταγεγραμμένοι 4.436 άνεργοι στον τομέα της φιλοξενίας και των υπηρεσιών εστίασης. Στον ευρύτερο τομέα χονδρικού και λιανικού εμπορίου, οι εγγεγραμμένοι άνεργοι ανέρχονταν στις 2.327. Οι εκτιμήσεις ωστόσο από

τους εκπροσώπους των συγκεκριμένων κλάδων ανεβάζουν ακόμη περισσότερο τον αριθμό των αναγκών σε προσωπικό. Οι αγγελίες για πρόσληψη προσωπικού δεν βρίσκουν ανταπόκριση. Ειδικότερα εκτιμούν ότι ένας από τους λόγους που δεν καλύπτονται οι κενές θέ-

σεις είναι οι συνθήκες εργασίας, που δεν καθιστούν ελκυστική την εργασία σε συγκεκριμένους κλάδους: αυξημένες ώρες εργασίας, χαμηλοί μισθοί, αντίξοο εργασιακό περιβάλλον. Επίσης, πολλοί νέοι με δυνατό ακαδημαϊκά προσόντα, αναζητούν καλύτερες θέσεις. Στην

ξενοδοχειακή βιομηχανία τα κενά σε προσωπικό, αποτελούν δαμόκλειο σπάθι για τις επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα ορισμένες είτε να υπολειπονται είτε να εξετάζουν το σενάριο αναβολής του ανοίγματός τους ακόμη και επ' αόριστον. **Σελ. 3**

Μπαράζ αυξήσεων τιμών βασικών προϊόντων στις ΗΠΑ

Η βιομηχανία καταναλωτικών ειδών, απορρυπαντικών και ειδών προσωπικής υγιεινής Procter & Gamble προεξοφλεί περαιτέρω επιτάχυνση του πληθωρισμού και αιτία, όπως αναφέρει στη σχετική ανακοίνωσή της, είναι η αύξηση του κόστους των πρώτων υλών. Ανακοινώνοντας τα αποτελέσματά της για το τέταρτο τρίμηνο του 2021, η εταιρεία καταναλωτικών ειδών προειδοποίησε τους εμπόρους λιανικής για περαιτέρω αυξήσεις τιμών σε προϊόντα ευρείας κατανάλωσης, πολλές από τις οποίες θα ισχύσουν από το τέλος Φεβρουαρίου, ενώ σε είδη προσωπικής υγιεινής οι τιμές θα αυξηθούν στα μέσα Απριλίου. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των CARLO PIZZINELLI και IPPEI SHIBATA*

Η σχέση προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας έχει διαταραχθεί

Δύο χρόνια έχουν περάσει από τότε που η πανδημία ανατάραξε την αγορά εργασίας και σήμερα στις προηγμένες οικονομίες οι θέσεις εργασίας είναι πάμπολλες, αλλά οι εργαζόμενοι δεν έχουν πλήρως επιστρέψει. Αυτό το χάσμα, όπου ο δείκτης απασχόλησης είναι χαμηλότερος από τα προ πανδημίας επίπεδα, παρατηρείται σε ΗΠΑ και Βρετανία. Εκεί η ανάκαμψη της απασχόλησης παραμένει ατελής, παραμένοντας σε χαμηλότερα από τα προ πανδημίας επίπεδα. Νέα στοιχεία που προκύπτουν από έρευνα του ΔΝΤ δείχνουν πως υπάρχουν τέσσερις εξηγήσεις για το φαινόμενο. Πρώτον, ότι η διάθεση αναζήτησης εργασίας επηρεάζεται από τη γενναιοδωρή στή-

ριξη στο πλαίσιο των δημοσιονομικών προγραμμάτων της πανδημίας. Δεύτερον, παρατηρείται δυσαρμονία ανάμεσα στο είδος των θέσεων και στην προθυμία των ανθρώπων να τις πληρώσουν. Τρίτον, οι μητέρες με μικρά παιδιά εξέρχονται του εργατικού δυναμικού διότι το σύστημα φύλαξης και τα σχολεία λειτουργούν ακανόνιστα. Τέταρτον, οι μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενοι δεν επανέρχονται στις εργασίες τους. Εάν η ευρύτερη τάση της αθροινίας προσφερόμενης εργασίας χωρίς ανάλογη ανταπόκριση συνεχιστεί, τότε μπορεί να επιφέρει μεγάλες συνέπειες στην ανάπτυξη, στην ανισότητα και στον πληθωρισμό. Μια παρατεταμένα αδύναμη ανάκαμψη στην αγορά ερ-

Οι θέσεις εργασίας που προσφέρονται είναι άφθονες, αλλά οι εργαζόμενοι δεν έχουν πλήρως επιστρέψει.

γασίας, ενώ παραμένει σταθερή η ζήτηση για προσωπικό, μπορεί να ανακόψει την οικονομική ανάπτυξη, προξενώντας άνοδο στους μισθούς. Κι ενώ οι υψηλότεροι μισθοί μπορεί να είναι καλή επιλογή για τους εργαζομένους, πυροδοτούν περαιτέρω τον πληθωρισμό.

Η πρώτη εξήγηση της κατάστασης έχει να κάνει με το ότι τα προγράμματα στήριξης των εισοδημάτων, διαρκούσης της πανδημίας, επέτρεψαν στους εργαζομένους να είναι επιλεκτικοί, επιβραδύνοντας την ανάκαμψη της απασχόλησης. Ωστόσο, προκαταρκτικά στοιχεία στις ΗΠΑ δείχνουν ότι η πρώτη απώσωση των μέτρων στήριξης επηρέασαν μόνο προσωρινά την επάνοδο στην εργασία. Η δεύτερη εξήγηση του μη συνδυασμού θέσεων και αναζήτησης δείχνει ότι οι εργασίες που απαιτούν προσωπική επαφή, όπως στα εστιατόρια, στα ξενοδοχεία και στην ψυχαγωγία, επλήγησαν ιδιαίζοντως σκληρά. Η τπλεργασία είχε καλύτερη επίδοση, ενώ στον κλάδο της δια-

νομής και παράδοσης ειδών παρατηρήθηκε μεγάλη ακμή. Μήπως όσοι έχασαν τη θέση τους στις πληγείσες επιχειρήσεις θέλησαν να αναζητήσουν αλλού εργασία, οπότε υπήρξε αναντιστοιχία; Εν μέρει ναι, αν και τελικά, προς μεγάλη μας έκπληξη, η αναντιστοιχία είναι μικρότερη από εκείνη στην κρίση του 2007-2008. Ως προς τη γυναικεία συμμετοχή στις ΗΠΑ, η έλλειψη δομών φύλαξης και το παρατεταμένο κλείσιμο των σχολείων επιφόρτισε επιπλέον τις μητέρες με μικρά παιδιά.

* Οι κ. Carlo Pizzinelli και Ippei Shibata είναι οικονομολόγοι του Τμήματος Ερευνών του ΔΝΤ. Το άρθρο δημοσιεύεται στο ιστολόγιο του ΔΝΤ.

Φορολογικός οδηγός για το 2022 - Κύπρος

Ο οδηγός είναι διαθέσιμος στην αγγλική γλώσσα

Φορολογικός οδηγός για το 2022 - Κύπρος

Ο οδηγός είναι διαθέσιμος στην αγγλική γλώσσα

ΑΝΑΛΥΣΗ / REUTERS

Υψηλό το κόστος της πράσινης μετάβασης

Η μετάβαση στην εποχή της πράσινης ενέργειας, κάτι το οποίο είναι αναγκαίο για να αποτραπεί η ραγδαία άνοδος της θερμοκρασίας, μπορεί να αφαιρέσει από το παγκόσμιο ΑΕΠ έως το 2050 το 2%, αν και πιθανολογείται πως θα υπάρξει ανάκαμψη πριν από την εκπνοή του 21ου αιώνα. Τα σχετικά αναφέρονται σε έκθεση από τον όμιλο συμβούλων επιχειρήσεων στον κλάδο των πρώτων υλών Wood Mackenzie, η οποία δόθηκε χθες στη δημοσιότητα. Κι ενώ οι επενδύσεις σε τεχνολογίες, όπως είναι όσες αφορούν την παραγωγή ενέργειας από τον ήλιο και τον άνεμο, αλλά

Μέχρι το 2050 το παγκόσμιο ΑΕΠ μπορεί να μειωθεί έως 2%, εκτιμά σε έκθεσή της η Wood Mackenzie.

και την προηγμένη μορφή μπαταριών, αναμένεται πως θα δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας, η όλη διαδικασία της μετάβασης πιθανώς να προζενήσει και απώλειες στο πεδίο της απασχόλησης και στα φορολογικά έσοδα που προέρχονται από την παραγωγή ορυκτών καυσίμων. Όπως επισημαίνει ο πρώτος τη τάξει οικονομολόγος της Wood Mackenzie, Πίτερ Μάρτιν, «με κανέναν τρόπο δεν επιδιώκουμε να δηλώσουμε ότι δεν θα πρέπει να επιδιώξουμε τη μετάβαση ή ότι θα πρέπει να ανακόψουμε ταχύτητα. Η βλάβη και η ζημία σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα θα έχει αντισταθ-

μιστικά οφέλη μακροπρόθεσμα». Τα οφέλη από το να περιοριστεί η άνοδος της θερμοκρασίας του πλανήτη στον 1,5 βαθμό Κελσίου, όπως έχει διατυπωθεί ως αίτημα από τον ΟΗΕ, θα μπορούσε δυνητικά να αυξήσει την παγκόσμια παραγωγή κατά 1,6% έως το 2050 σε μια αθροιστική προσέγγιση, όπως αναφέρεται στην έκθεση. Εντούτοις, οι αναγκαίες δράσεις που απαιτούνται για να πυροδοτηθεί η ενεργειακή μετάβαση και να αποτραπεί η άνοδος της θερμοκρασίας πέραν του 1,5 βαθμού Κελσίου θα έχει αποτέλεσμα να αφαιρεθεί 3,6% από το παγκόσμιο ΑΕΠ το 2050, προκαλώντας κάμψη 2%. Οι επιπτώσεις θα αποδειχθούν ανομοιογενείς για τις επιμέρους χώρες και οικονομίες. Η Κίνα θα βιώσει το σχεδόν 27% του αθροιστικού πλήγματος των 75 τρισεκατομμυρίων δολαρίων στο συνολικό ΑΕΠ έως το 2050, ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες το περίπου 12%, η Ευρωπαϊκή Ένωση το 11% και περίπου 7% η Ινδία. Οικονομίες, όπως το Ιράκ, οι οποίες δεν έχουν χρηματοπιστωτικά αποθέματα προς επένδυση σε κλάδους άλλους πέραν των ορυκτών καυσίμων, πιθανώς να επωμιστούν το βαρύτερο φορτίο και να εμφανίσουν στο ΑΕΠ τους τις μεγαλύτερες απώλειες. Οι δε πλούσιες οικονομίες με εδραιωμένες κεφαλαιαγορές, οι οποίες ήδη έχουν προβεί σε υψηλές επενδύσεις στις τεχνολογίες της ενεργειακής μετάβασης ή έχουν την πρόθεση να επενδύσουν σε αυτές, θα βρεθούν σε καλύτερη θέση. Λόγου χάριν, τέλος, η Γαλλία και η Ελβετία είναι πιθανόν να εμφανίσουν μια συγκρατημένη τόνωση στην οικονομική τους ανάπτυξη.

Οι επιπτώσεις θα αποδειχθούν ανομοιογενείς για τις επιμέρους χώρες και οικονομίες.

Τα μάτια μας, καθρέφτης της μακροζωίας

Τα μάτια δεν είναι μόνον ο καθρέφτης της ψυχής, αλλά και ένα ανοικτό παράθυρο στην κατάσταση της υγείας μας, χάρη στο οποίο μπορεί να προβλεφθεί πότε θα εγκαταλείψουμε τα εγκόσμια.

Ειδικότερα, μελέτη που εκπονήθηκε από ερευνητές του Πανεπιστημίου της Μελβούρνης και του Ερευνητικού Κέντρου Οφθαλμού και δημοσιεύθηκε την Τρίτη στην επιθεώρηση British Journal of Ophthalmology διαπιστώνει ότι ο αμ-

φεραν να υπολογίσουν τη διαφορά ανάμεσα στην πραγματική, χρονολογική ηλικία των συμμετεχόντων και στην πραγματική, βιολογική ηλικία τους, όπως αυτή αποκάλυπτόταν από την εξέταση του αμφιβλοπτεροειδούς τους.

Για κάθε διετία διαφοράς μεταξύ της βιολογικής ηλικίας που αποκάλυπτε ο οφθαλμός και της πραγματικής ηλικίας του ατόμου, ο κίνδυνος θανάτου, από οποιοδήποτε αίτιο, αυξανόταν κατά 2%. Μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ των δύο, που μπορούσαν να φτάσουν τα τρία, πέντε ή και δέκα χρόνια, συνδέονταν με αύξηση του κινδύνου θανάτου ακόμα και κατά 67%, από συγκεκριμένα αίτια, ιδιαίτερα αν συνδέονταν με χρόνια προβλήματα υγείας, όπως η υπέρταση, η παχυσαρκία, το κάπνισμα και άλλα. Σχολιάζοντας τη μελέτη ο δρ Σουνίρ Γκαργκ, καθηγητής Οφθαλμολογίας στο Οφθαλμιατρικό Νοσοκομείο Ουίλς της Πενσιλβάνια και εκπρόσωπος Τύπου της Αμερικανικής Ακαδημίας Οφθαλμολογίας, τόνισε ότι «η χρήση του αλγορίθμου επέτρεψε τον καθορισμό της πραγματικής, βιολογικής ηλικίας των συμμετεχόντων από την εξέταση μιας έγχρωμης φωτογραφίας του αμφιβλοπτεροειδούς τους, με κανονιστική αξιοπιστία. Εμείς οι γιατροί, χωρίς τη βοήθεια τέτοιων εξελιγμένων ηλεκτρονικών συστημάτων δεν μπορούμε να το επιτύχουμε. Μπορούμε να διακρίνουμε ένα παιδί από έναν ηλικιωμένο, αλλά δεν μπορούμε να διακρίνουμε αν κάποιος είναι 70 ή 80 ετών».

ΔΗΚΤΗΣ

Τέλος εποχής

Η νευρικότητα των αγορών, που ξεκίνησε με την εμφάνιση της μετάλλαξης «Ομικρον», συνεχίζεται καθώς έχει επικρατήσει η άποψη ότι βρισκόμαστε μπροστά στο τέλος της χαλαρής νομισματικής πολιτικής από τις κεντρικές τράπεζες. Αυτό με άλλα λόγια σημαίνει ότι τα επιτόκια θα ξεκινήσουν την ανοδική τους πορεία δυσκολεύοντας τη χρηματοδότηση και φρενώνοντας τις αναπτυξιακές προοπτικές της οικονομίας. Η αστάθεια των αγορών που είχε ξεκινήσει από τα ομόλογα έχει πλέον επεκταθεί στις μετοχικές αξίες, καθώς εκτιμάται ότι η καταναλωτική ζήτηση σε συνθήκες «αφικτής» νομισματικής πολιτικής θα είναι μειωμένη επηρεάζοντας αρνητικά τις προοπτικές κερδοφορίας των επιχειρήσεων.

Οικονομική αρχιτεκτονική

Σημαντική προτεραιότητα για τους σχεδιασμούς της οικονομικής αρχιτεκτονικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποκτά η ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης και η επιτάχυνση προόδου στην ενοποίηση των κεφαλαιαγορών τώρα που το Λονδίνο βρίσκεται εκτός της Ένωσης. Σύμφωνα με τα όσα συζητήθηκαν στο τελευταίο Eurogroup, οι πιο πάνω στόχοι εφόσον υλοποιηθούν θα επιτρέψουν τη μείωση του κόστους των επόμενων κρίσεων προσδίδοντας παράλληλα μεγάλη αναπτυξιακή δυναμική στην ευρωπαϊκή οικονομία. Οφέλη αναγνωρίζονται και για το ίδιο το ευρώ καθώς η επέλαση των ψηφιακών νομισμάτων αρχίζει να προκαλεί ανησυχίες στις κεντρικές τράπεζες παγκοσμίως.

Βασικός μέτοχος

Ος βασικός μέτοχος σε εταιρεία που αναπτύσσει θεραπεία κατά της covid 19 εμφανίζεται να είναι ο παγκόσμιος πρωταθλητής του τένις Novak Djokovic. Η Quant Bio Res, είναι εταιρεία βιοτεχνολογίας που ιδρύθηκε στη Δανία και, σύμφωνα με τις διαθέσιμες πληροφορίες, ο Σέρβος τενίστας εισήλθε στο μετοχικό της κεφάλαιο τον Ιούνιο του 2020 αποκτώντας το 80% των μετοχών. Η μέθοδος που η εταιρεία εφαρμόζει αφορά στην «απενεργοποίηση» της δράσης του ιού σε ένα άτομο, εφόσον έχει μολυνθεί και αναμένεται να ξεκινήσει κλινικές μελέτες το ερχόμενο καλοκαίρι. Υπενθυμίζουμε ότι ο «Νόλες», όπως τον αποκαλούν οι θαυμαστές του, απασχόλησε την παγκόσμια κοινή γνώμη προσφάτως λόγω της άρνησής του να εμβολιαστεί με αποτέλεσμα να μην του επιτραπεί η συμμετοχή στο Australian open.

Σοβαρό πλήγμα

Σημαντικές είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν όσοι ασχολούνται με την «εξόρυξη» κρυπτονομισμάτων καθώς μετά το Καζακσταν, που μετατρέπεται σε αφιλόξενο τόπο για την

Στην δίνη του προεκλογικού εισέρχεται αργά αλλά σταθερά η κυπριακή οικονομία, με την πρώτη πράξη να αφορά στις τράπεζες.

συγκεκριμένη δραστηριότητα, και η Ρωσία έρχεται μέσω της κεντρικής της τράπεζας να επιβάλει απαγορεύσεις στην «εξόρυξη» κρυπτονομισμάτων. Οι δυο προαναφερθείσες χώρες αποτελούν μαζί με τις ΗΠΑ τις τρεις σημαντικότερες περιοχές «εξόρυξης» bitcoin παγκοσμίως. Η πρόθεση της ρωσικής τράπεζας αφορά στην απαγόρευση διενέργειας από όλες τις τράπεζες της χώρας οποιασδήποτε δραστηριότητας που εμπλέκει τα κρυπτονομίσματα. Αυτό θεωρείται σοβαρό πλήγμα καθώς ο ετήσιος τζίρος εκτιμάται στα 5 δισ. δολάρια.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Αφερεγγυότητα Ισολογισμού ή Λογιστική Αφερεγγυότητα

Αφερεγγυότητα Ισολογισμού ή Λογιστική Αφερεγγυότητα καλείται η χρηματοοικονομική κατάσταση κατά την οποία ο οφειλέτης (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) παρυσιάζει αδυναμία αποπληρωμής των υποχρεώσεων του στην προσυμφωνημένη χρονική περίοδο, λόγω του ότι το σύνολο των υποχρεώσεών του υπερβαίνει το σύνολο των περιουσιακών του στοιχείων.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Ψηφιακές απαγορεύσεις

Μετά τις ΗΠΑ προχωρεί και η Ευρωπαϊκή Ένωση ένα βήμα πιο κοντά στην απαγόρευση από τις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης προσφοράς επιλογών στους διαφημιζόμενους για στόχευση στόμων, που θα δουν μια διαφήμιση στη βάση ευαισθητών κριτηρίων επιλογής, όπως είναι η θρησκεία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός και ο φυλετικός ή εθνικός προσδιορισμός. Η εξέλιξη επηρεάζει κατά κύριο λόγο τις δημοφιλείς πλατφόρμες της Google και Facebook που χρησιμοποιούν τέτοιες στρατηγικές. Σύμφωνα με ειδικούς του χώρου, εφόσον η απαγόρευση πάρει τελική μορφή και ενσωματωθεί στις σχετικές κανονιστικές διατάξεις ενδέχεται να επηρεάσει σημαντικά τον κλάδο των επιχειρήσεων τεχνολογίας συνολικά.

Κοινή γνώμη

Χωρίς να λαμβάνει συγκεκριμένη θέση η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ (FED) έδωσε στη δημοσιότητα τη μελέτη που εκπονήθηκε αναφορικά με την προοπτική δημιουργίας ενός ψηφιακού δολαρίου. Η έκθεση συνολικής έκτασης 40 σελίδων παραθέτει τόσο τα πλεονεκτήματα όσο και τα προβλήματα που θα προκύψουν από ένα τέτοιο εγχείρημα ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζει η απουσία συμπερασμάτων που θα έδινε το στίγμα των προθέσεων της τράπεζας. Σύμφωνα με τα όσα αφήνονται να διαρρεύσουν, η FED δεν επιθυμεί σε αυτό το στάδιο να τοποθετηθεί προτού «ακούσει» την κοινή γνώμη στο εσωτερικό της χώρας.

100 δεύτερα πριν από τον αφανισμό

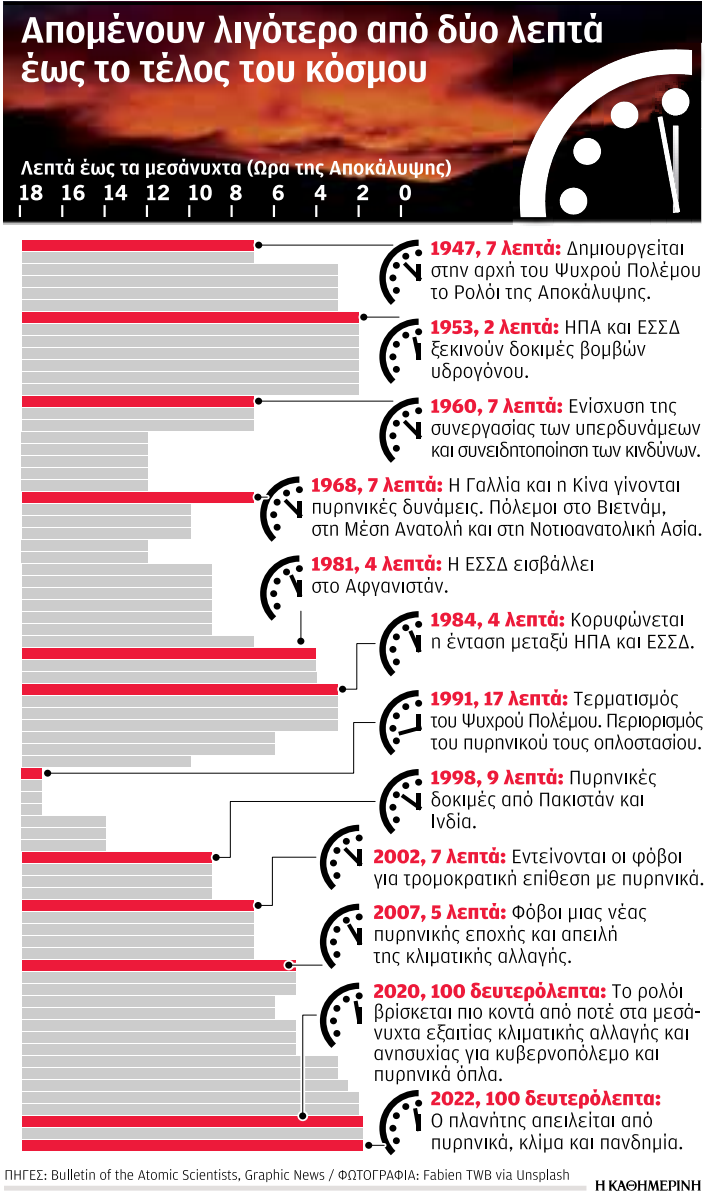
Μόλις 100 δευτερόλεπτα απομένουν, σύμφωνα με το Ρολόι της Αποκάλυψης, μέχρι τον ολοκληρωτικό αφανισμό του ανθρωπίνου είδους. Αυτός ο μηχανισμός αξιολόγησης των κινδύνων που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα δημιουργήθηκε πριν από 75 χρόνια και διατηρείται μέχρι σήμερα. Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, φαίνεται ότι προσεγγίζουμε όλο και περισσότερο την Ωρα της Κρίσης. Η φετινή είναι η τρίτη, συνεχώς, χρονιά που οι δείκτες του ρολογιού βρίσκονται μόλις 100 δευτερόλεπτα πριν από τα μεσάνυχτα, δηλαδή ο πλανήτης μας βρίσκεται πολύ πιο σύντομα στον αφανισμό από ό,τι κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου.

Η Επιθεώρηση Πυρηνικών Επιστημόνων, που αξιολογεί ετησίως την παγκόσμια κατάσταση προκειμένου να μετακινήσει τους δείκτες του ρολογιού στην ορθή θέση, αιτιολογώντας τη φετινή απόφασή της, ανέφερε ότι οι δείκτες παρέμειναν φέτος στην ίδια θέση με πέρυσι, προκειμένου με αυτόν τον τρόπο να φανερωθεί ότι όποια πρόοδος συντελέστηκε τους τελευταίους δώδεκα μήνες εξουδετερώνεται από τον πολλαπλασιασμό των πυρηνικών εξοπλισμών, την κλιματική κρίση, αλλά και την ενίσχυση των βιολογικών απειλών, όπως αποδεικνύει ο κορωνοϊός. Μεταξύ των θετικών εξελίξεων που χαρακτηρίσαν την περασμένη χρονιά, αναφέρει η ανακοίνωση της επιτροπής επιστημόνων, είναι η απόφαση επέκτασης της συνθήκης START μεταξύ Ρωσίας και

ΗΠΑ, η επανεκκίνηση των συνομιλιών για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν και η ανάλυση της ηγεσίας στις Ηνωμένες Πολιτείες από μια αμερικανική κυβέρνηση που αναγνωρίζει την κλιματική επίσημη και δεσμεύθηκε στην περικοπή των εκπομπών αερίων που ευθύνονται για το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Αντίπαλον δέος στις ενθαρρυντικές εξελίξεις η εξακολούθηση των επενδύσεων σε πυρηνικούς εξοπλισμούς, η απουσία προόδου στις συνομιλίες για το ιρανικό πυρηνικό πρόγραμμα και η αδυναμία δέσμευσης της παγκόσμιας κοινότητας σε δράσεις που θα βοηθούσαν στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Όπως εξηγεί ο Σκοτ Σαγκάν, καθηγητής Πολιτικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο Στάνφορντ «το Ρολόι της Αποκάλυψης δεν ρυθμίζεται με βάση τις καλές προθέσεις, αλλά τις αποδείξεις δράσης ή αδράνειας».

Η επιστημονική επιτροπή, επίσης, συνηπόλογισε τις απειλές από βιολογικούς παράγοντες, ιδιαίτερα αφού η πανδημία έδειξε πόσο αδύναμοι και ευάλωτοι είμαστε έναντι τους. «Το γεγονός ότι συνεχίζονται προγράμματα βιολογικών όπλων στη Ρωσία, στη Βόρεια Κορέα, ενώ ακολουθούν η Κίνα και το Ιράν, πρέπει να μας προβληματίσει», υπογραμμίζει η Ασα Μ. Τζορτζ, επικεφαλής της διοικητικής επιτροπής για τη bioάμυνα. «Βρισκόμαστε στο χείλος ενός γκερεμού. Δεν χρειάζονται πολλά για να κάνουμε το τελευταίο βήμα».

Αναπάντητες αγγελίες για μια θέση εργασίας

Προτιμότερη η ανεργία παρά ένα δύσκολο εργασιακό περιβάλλον - Προσλήψεις με το σταγονόμετρο και το 2022

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Ανατρέχοντας στα στατιστικά στοιχεία των εγγεγραμμένων ανέργων, εύλογα δημιουργείται προβληματισμός για τους λόγους που οι θέσεις σε λιανικό και τουριστικό τομέα δεν καλύπτονται, από την στιγμή που υπάρχει μεγάλος αριθμός εγγεγραμμένων ανέργων στους συγκεκριμένους τομείς. Συγκεκριμένα, κατά το τέλος του 2021 ήταν καταγεγραμμένοι 4.436 εγγεγραμμένοι άνεργοι στον τομέα της φιλοξενίας και των υπηρεσιών εστίασης, με τον αριθμό να είναι αυξημένος σε σχέση με τον Νοέμβριο μετά και το τέλος της τουριστικής σεζόν. Στον ευρύτερο τομέα χονδρικού και λιανικού εμπορίου, οι εγγεγραμμένοι άνεργοι ανέρχονταν στις 2.327. Οι εκτιμήσεις ωστόσο από τους εκπροσώπους των συγκεκριμένων κλάδων ανεβάζουν ακόμη περισσότερο τον αριθμό των αναγκών σε προσωπικό. Συγκεκριμένα, αναζητούνται επιπλέον 3-4 χιλιάδες υπάλληλοι στον τουριστικό τομέα ενώ σε 2,7 χιλιάδες υπολογίζονται οι ανάγκες μόνο για το λιανικό εμπόριο.

Τα αίτια

Υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις και σύμφωνα με τα στοιχεία, οι αγγελίες για πρόσληψη προσωπικού δεν βρίσκουν ανταπόκριση, ενώ το φαινόμενο της έλλειψης εργατικού δυναμικού είναι έντονο. Πρόκειται για πρόβλημα πολυπαραγοντικό και πολυδιάστατο όπως αναφέρει ο κοσμήτορας της σχολής διοίκησης επιχειρήσεων στο πανεπιστήμιο Phillips, Αντρέας Χατζής. Από την μια, όπως εξήγησε, ενδεχομένως να υπάρχουν συνθήκες που δεν καθιστούν ελκυστική την εργασία σε συγκεκριμένους κλάδους: αυξημένες ώρες εργασίας, χαμηλοί μισθοί, αντίξοο εργασιακό περιβάλλον. Ένας σημαντικός παράγοντας, είναι από την άλλη η νοοτροπία νεότερων κατά κύριο λόγο γενιών, που έχοντας στις αποσκευές τους δυνατότα ακαδημαϊκά εφόδια αναζητούν θέσεις εργασίας όχι μόνο με ψηλότερες απολαβές, αλλά θέσεις τις οποίες οι ίδιοι αντιλαμβάνονται ότι ανταποκρίνονται στις δεξιότητές τους.

Μη ικανοποιητικές απολαβές και δύσκολο πρόγραμμα δεν καθιστούν ελκυστική την εργασία σε συγκεκριμένους κλάδους. Την ίδια ώρα, η πλειοψηφία των νέων, έχοντας στις αποσκευές τους δυνατότα ακαδημαϊκά εφόδια, αναζητούν θέσεις εργασίας όχι μόνο με ψηλότερες απολαβές, αλλά θέσεις τις οποίες οι ίδιοι αντιλαμβάνονται ότι ανταποκρίνονται στις δεξιότητές τους.

θα συνεχίσει να απασχολεί τις επιχειρήσεις και τους επόμενους μήνες, ενώ σύμφωνα με τον κ. Χατζή δεν προβλέπεται ότι θα επιλυθεί αποτελεσματικά τουλάχιστον, εντός του τρέχοντος έτους. Ανάλογες εκτιμήσεις έχουν εκφραστεί από οικονομολόγους και εκτός Κύπρου, εφόσον οι ξαφνικές παραιτήσεις υπαλλήλων και η αδυναμία αναπλήρωσής τους δεν είναι κυρίαρχο φαινόμενο. Τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό πάντως, οι ελλείψεις αφορούν ως επί το πλείστον, θέσεις εργασίας χαμηλά αμειβόμενες.

Οριακά τα ξενοδοχεία

Το πρόβλημα και η ανησυχία που το συνοδεύει, αποτυπώνεται στις αναφορές και τις δηλώσεις εκπροσώπων επαγγελματιών κλάδων, κυρίως δε στον τουριστικό τομέα αλλά και το λιανικό εμπόριο που βλέπουν τα χρονικά όρια να στενεύουν ενόψει της επικείμενης καλοκαιρινής σεζόν.

Μιλώντας στην «Κ» ο γενικός διευθυντής ΠΑΣΥΣΕ, Φιλόκυπρος Ρουσσουνίδης, υπογράμμισε ότι τα κενά σε προσωπικό, αποτελούν δομικό κλειδί για τις τουριστικές επιχειρήσεις, με αριθμό αυτών είτε να υπολείπονται - με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, είτε να εξετάζουν το σενάριο αναβολής του ανοίγματός τους ακόμη και επ'αόριστον. Αυτή την στιγμή οι ανάγκες προσωπικού στην βιομηχανία ξεπερνούν τις 3-4 χιλιάδες επισημαίνει ο κ. Ρουσσουνίδης. Στο μεταξύ, οι επενδύσεις στον τουρισμό τρέχουν. Αυτό συνεπάγεται αύξηση των προσφερόμενων θέσεων εργασίας και άρα επδείνωση της σημερινής εικόνας. Από την άλλη

Η μη ελκυστικότητα των προσφερομένων θέσεων, είναι στους παράγοντες οι οποίοι συντηρούν ψηλά τα επίπεδα έλλειψης προσωπικού.

υπάρχουν και οι εκτιμήσεις για καθυστέρηση στις εργασίες αποπεράτωσης των νέων έργων, η οποία συνδέεται και με το πρόβλημα έλλειψης προσωπικού, αφού απειλεί την εύρυθμη λειτουργία μιας επιχείρησης. Οι ξενοδοχείο αποδίδουν από την πλευρά τους το πρόβλημα σε δύο παράγοντες- την επιστροφή των κοινωνικών εργαζομένων στις χώρες τους, λόγω της αβεβαιότητας της πανδημίας, οι πλείστοι εκ των οποίων, δεν επέστρεψαν ποτέ. Η ίδια αβεβαιότητα και η μεταβλητότητα του κλάδου, έστρεψε και τους Κύπριους εργαζόμενους σε άλλες βιομηχανίες με πιο σταθερό και ασφαλές περιβάλλον.

Σε αναβρασμό το λιανικό

Ο δεύτερος κατά σειρά κλάδος με τις περισσότερες ελλείψεις είναι το λιανικό εμπόριο, ενώ οι επιγραφές ζητούνται πωλητές/πωλήτριες κ.ο.κ, «κοσμοούν» ολοένα και συχνότερα τις βιτρίνες των καταστημάτων.

Τα περιθώρια στενεύουν για τις επιχειρήσεις του κλάδου εφόσον σύμφωνα με τον γ.γ. του συνδέσμου λιανικού εμπορίου Μάριο Αντωνίου, πρόκειται για ένα τομέα ο οποίος επηρεάζεται άμεσα από τον τουρισμό. Το επόμενο τρίμηνο θα είναι καθοριστικό για την έκβαση της

σεζόν μετά τον Μάρτη. Έτσι, με ενδεχόμενη αύξηση των τουριστικών αφίξεων, οι ανάγκες σε προσωπικό σε διάφορες ειδικότητες θα γίνουν πιο επιτακτικές.

Στο περίμενε

Έκθεση εργασίας προγραμματίζει το Υπουργείο Εργασίας, η οποία αναμένεται να πραγματοποιηθεί μέχρι τέλος Ιανουαρίου στη Λευκωσία, με στόχο να πληρωθούν 13 χιλιάδες θέσεις εργασίας. Η έκθεση θα γίνει υπό τον συντονισμό λειτουργών του αρμόδιου Υπουργείου, με την συμμετοχή της εργοδοτικής πλευράς όλων των τομέων της οικονομίας αλλά και των εγγεγραμμένων ανέργων. Η ημερομηνία διεξαγωγής της έκθεσης τουλάχιστον μέχρι στιγμής εκκρεμεί.

Ο κ. Αντωνίου κάνει λόγο για σοβαρές καθυστερήσεις από πλευράς Υπουργείου ως προς την διαχείριση του όλου ζητήματος. Λύσεις πρέπει να βρεθούν άμεσα, αφού αυτό που διακυβεύεται είναι κάτι περισσότερο από την ευημερία μιας επιχείρησης. Όπως χαρακτηριστικά τονίζει ο κ. Ρουσσουνίδης, το 2022 θα είναι μια χρονιά, όπου πολλές χώρες θα επαναπροσδιοριστούν στον τουριστικό χάρτη και πρέπει να είμαστε πανέτοιμοι να μπορούμε να έχουμε την ανάπτυξη και να μπούμε σε ρυθμούς ανάκαμψης το 2022. Αλλιώς θα χάσουμε το τρένο και θα έχουμε πολύ δυσμενή αποτελέσματα». Σε αυτό το πλαίσιο είναι επίσης σαφές ότι δεν μπορούν να γίνουν προσλήψεις εξήρπες και με εκπαιδύσεις, αφού το επίπεδο του προσωπικού αντανακλάται στο επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών και στο τέλος, της εικόνας της Κύπρου ως τουριστικού προορισμού.

Ψηλό κόστος ζωής

Το κόστος ζωής στην Κύπρο είναι επίσης μεταξύ άλλων στους παράγοντες για τους οποίους κοινοτικοί εργαζόμενοι είτε δεν επέστρεψαν στην Κύπρο αφοτότου έφυγαν με την έναρξη της πανδημίας, είτε δεν επιλέγουν γενικότερα το νησί για την απασχόλησή τους. Σύμφωνα με στοιχεία από την Eurostat, η Κύπρος είναι σίγουρα ακριβότερη σε σχέση με τις χώρες από τις οποίες αντλεί προσωπικό. Ενδεικτικά, σύμφωνα με την ιστοσελίδα σύγκρισης τιμών Numbeo, το κόστος ζωής για παράδειγμα στη Λευκωσία εκτιμάται γύρω στα 744 ευρώ χωρίς σε αυτό το ποσό να υπολογίζεται η τιμή του ενοικίου. Σε σύγκριση με την Αθήνα για παράδειγμα, ο δείκτης τιμών καταναλωτή είναι αυξημένος κατά 9,43% σε σχέση με την Λευκωσία, και 8,58% ψηλότερο είναι το κόστος των ενοικίων. Μεγαλύτερη είναι η απόκλιση σε σύγκριση με το κόστος τιμών σε άλλες χώρες όπως για παράδειγμα η Πολωνία και η Βουλγαρία. Για παράδειγμα σε σύγκριση με την Λευκωσία,

στην Βαρσοβία, πρωτεύουσα της Πολωνίας, ο δείκτης τιμών καταναλωτή είναι χαμηλότερος κατά 32,08% αν και το κόστος του ενοικίου είναι ψηλότερο κατά 6%. Ανά-

Υπάρχει ανάγκη κάλυψης πέραν των 3-4 χιλιάδων θέσεων στην ξενοδοχειακή βιομηχανία επισημαίνει ο ΠΑΣΥΣΕ.

λογη είναι και η εικόνα και για το κόστος ζωής στην Σόφια της Βουλγαρίας, στην οποία όμως, βάσει στοιχείων, το ενοίκιο είναι γύρω στο 24% χαμηλότερο σε σύγκριση με το κόστος του ενοικίου στη Λευκωσία. Σίγουρα διαχρονικά υπήρχε απόκλιση στο κόστος ζωής, ωστόσο πλέον με την αβεβαιότητα της πανδημίας η ζυγαριά δύσκολα γέρνει υπέρ της εργασίας στο εξωτερικό.

Ξεκινά τον Μάρτιο η πρώτη επαγγελματική τουριστική ακαδημία Τροόδους, Φεβρουάριο του 2023 οι πρώτοι απόφοιτοι.

Βρίσκουν λύσεις και προσωπικό στις Πλάτρες

Μια πρωτοβουλία η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει παράδειγμα στην προσπάθεια εξεύρεσης προσωπικού έρχεται από το Δίκτυο Τροόδους και συγκεκριμένα τις Πλάτρες, με την δημιουργία της τουριστικής ακαδημίας. Πρόκειται για ένα πιλοτικό πρόγραμμα ενός έτους, με τα μαθήματα να ξεκινούν τον προσεχή Μάρτιο στο ξενοδοχείο Forest Park. Αν υπάρξει ενδιαφέρον, είναι δυνατό η εκπαίδευση του προσωπικού να γίνει και σε δεύτερο ξενοδοχείο στην Κακοπετριά. Στόχος είναι τον Φεβρουάριο του 2023 να είναι έτοιμη η πρώτη φουρνιά εκπαιδευμένου προσωπικού του προγράμματος, το οποίο θα μπορεί να εργαστεί στις τουριστικές επιχειρήσεις των

Πλατρών. Οι ανάγκες σε προσωπικό μόνο για τις τουριστικές επιχειρήσεις των Πλατρών έχουν καταγραφεί και συνολικά ανέρχονται σε 37 θέσεις εργασίας. Σύμφωνα με τα καταγεγραμμένα στοιχεία, υπάρχουν ανάγκες για 15 τραπέζοκόμους, 11 καμαριέρες, τρεις barmen, δύο υπάλληλους υποδοχής, επτά βοηθούς μάγειρες και ένα βοηθό ζαχαροπλαστικής. Μιλώντας στην «Κ» ο κοινοτάρχης Πλατρών Παναγιώτης Παπαδόπουλος, σημείωσε ότι η εκπαίδευση του προσωπικού χορηγείται από δέκα επιχειρήσεις, οι οποίες στη συνέχεια θα εργοδοτήσουν τους απόφοιτους οι οποίοι θα κατέχουν επαγγελματικά διπλώματα για τον τουριστικό τομέα. Το πρόγραμμα προσφέρεται επί του

παρόντος στην ελληνική γλώσσα ενώ θα δίνεται προτεραιότητα σε κατοίκους της περιφέρειας Τροόδους. Η επαγγελματική ακαδημία τουρισμού είναι μια πρωτοβουλία του Δικτύου Τροόδους σε συνεργασία με το Mesoygios Education Group και είναι το πρώτο βήμα προς την υλοποίηση του ευρύτερου έργου εκπαιδευτικής ανάπτυξης στην περιφέρεια Τροόδους.

Οι στόχοι

Η ίδρυση της Ακαδημίας έχει στόχο κατ' αρχάς, να καλύψει τις ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό των ξενοδοχειακών και επισιτιστικών επιχειρήσεων στην περιφέρεια Τροόδους με νέους εκπαιδευμένους επαγγελματίες του κλάδου, καθώς

επίσης και να αναβαθμίσει το επίπεδο και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, ως αποτέλεσμα της εκπαίδευσης του προσωπικού. Ο κ. Παπαδόπουλος τονίζει ότι η επιτυχία ενός τέτοιου εγχειρήματος, θα βοηθήσει ουσιαστικά την ανάπτυξη των Πλατρών, όχι μόνο σε τουριστικό και οικονομικό αλλά και κοινωνικό επίπεδο.

Με υποτροφία

Τα έξοδα της εκπαίδευσης του προσωπικού θα καλυφθούν από τους εργοδότες υπό μορφή υποτροφιών. Οι υποτροφίες «Σπουδάζω και Εργάζομαι» περιλαμβάνουν, διδάκτρα €3.600 (μηνιαίες δόσεις των €300 X 12 μήνες), μηνιαίο επίδομα (καθαρός μισθός μείον η μην-

νιαία δόση διδάκτρων), διαμονή σε διαμερίσματα/κατοικίες των εργοδοτών, διατροφή κατά τη διάρκεια των ωρών πρακτικής άσκησης στις επιχειρήσεις των εργοδοτών και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη (ΓΕΣΥ). Η Ακαδημία έχει εξασφαλίσει όλες τις άδειες (ΚΕΚ / ΔΕΚ / ΚΑΕΠ) από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ). Σημειώνεται ότι η υλοποίηση των προγραμμάτων θα βασιστεί στο Ελβετικό μοντέλο εκπαίδευσης σε ορεινά ξενοδοχεία και θέρετρα, ενώ το Κολέγιο Μεσόγειος το οποίο συμμετέχει στο πρόγραμμα είναι συνδεδεμένο με τα πανεπιστήμια ξενοδοχειακών σπουδών του Εκπαιδευτικού Οργανισμού SOMMET της Ελβετίας Les Roches και Glion.

Ενώπιον Βρυξελλών το πρώτο σχέδιο αγροτικής πολιτικής

Το συνολικό ποσό του Σχεδίου 2023– 2027 έχει ευρωπαϊκή συνεισφορά 378,2 εκατ. και δημόσια δαπάνη 460,2 εκατ.

Τον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Ενώπιον Βρυξελλών το πρώτο ολοκληρωμένο προσχέδιο του Στρατηγικού Σχεδίου Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027. Υποβλήθηκε επίσημα στις 30 Δεκεμβρίου 2021, ενώ, όπως ενημερώνει το Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, αναμένονται οι γραπτές παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις αρχές Απριλίου 2022. Παράλληλα, η Διαχειριστική Αρχή και οι άλλες εμπλεκόμενες υπηρεσίες συνεχίζουν την βελτίωση της ποιότητας του Στρατηγικού Σχεδίου και ιδιαίτερα την αναδιαμόρφωση συγκεκριμένων σημείων, τα οποία χρήζουν περαιτέρω επεξεργασίας (π.χ. καθορισμός δεικτών, κατανομές ποσών, επιβεβαίωση ποσών ενίσχυσης). Ως εκ τούτου, η διαδικασία διαβούλευσης με όλους τους ενδιαφερομένους και ιδιαίτερα με τις αγροτικές οργανώσεις συνεχίζεται παράλληλα με τις συζητήσεις με την ΕΕ μέχρι την υποβολή του τελικού Στρατηγικού Σχεδίου Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027. Σύμφωνα με τη σχετική παρουσίαση του Στρατηγικού Σχεδίου, το συνολικό ποσό του Σχεδίου θα έχει ευρωπαϊκή συνεισφορά ύψους 378,2 εκατομμυρίων ευρώ και δημόσια δαπάνη ύψους 460,2 εκατομμυρίων ευρώ.

Αναλυτικότερα, υπάρχουν δύο πυλώνες με τον πρώτο πυλώνα να εμπεριέχει τις άμεσες πληρωμές και την κοινή οργάνωση αγοράς, ενώ ο δεύτερος πυλώνας την αγροτική ανάπτυξη. Όσον αφορά στις άμεσες πληρωμές, η ευρωπαϊκή συνεισφορά θα είναι της τάξης των 238,2 εκατ. ευρώ και η δημόσια δαπάνη στα 238 εκατ. ευρώ. Περνώντας στα της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς, η ευρωπαϊκή συνεισφορά θα είναι στα 21,1 εκατ. ευρώ, και η δημόσια δαπάνη στα 22 εκατ. ευρώ. Τέλος, όσον αφορά το κονδύλι για την αγροτική ανάπτυξη, η ευρωπαϊκή συνεισφορά ανέρχεται στα 118,8 εκατ. ευρώ και η δημόσια δαπάνη στα 201,6 εκατ. ευρώ.

Οι 9 ειδικοί στόχοι

Το (προ)σχέδιο του Στρατηγικού Σχεδίου Αγροτικής Πολιτικής 2023 – 2027 εμπεριέχει εννέα ειδικούς στόχους. Ο πρώτος αφορά στην υποστήριξη βιώσιμων γεωργικών εισοδημάτων και ανθεκτικότητας

σε ολόκληρη την Ένωση για τη στήριξη της επισιτιστικής ασφάλειας. Σύμφωνα με το στόχο αυτό, προκρίνεται η παροχή αναδιανεμητικής ενίσχυσης προς όφελος των μικρών και μεσαίων εκμεταλεψέων μέσα από τις άμεσες πληρωμές για πρώτη φορά, η αύξηση ποσού ενίσχυσης στις ορεινές περιοχές στα πλαίσια της αγροτικής ανάπτυξης, το ολοκληρωμένο πλαίσιο στήριξης δράσεων ενεργητικής προστασίας καλλιεργειών (αντιχαλαζικά, αντιβρόχινα συστήματα), η διατήρηση συνδεδεμένων ενισχύσεων στα αιγοπρόβατα και η εισαγωγή νέου μέτρου για αποκα-

Αναμένονται οι γραπτές παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις αρχές Απριλίου 2022.

τάσταση γεωργικού δυναμικού μετά από φυσικές καταστροφές.

Ο δεύτερος ειδικός στόχος αφορά στην ενίσχυση του προσανατολισμού προς την αγορά και αύξηση της ανταγωνιστικότητας, εστιάζοντας μεταξύ άλλων στην έρευνα, την τεχνολογία και την ψηφιοποίηση. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε νέες τεχνολογίες παραγωγής και τεχνολογίες γεωργίας ακριβείας, στη μείωση του κόστους ενέργειας στις παραγωγικές μονάδες μέσω αξιοποίησης των ΑΠΕ, στην αύξηση προϋπολογισμού για βελτίωση των οργανωμένων υποδομών στέγασης κτηνοτροφικών μονάδων και των παρεχόμενων σε αυτές υπηρεσιών και στην αναθεώρηση / βελτίωση τρόπου εφαρμογής υφιστάμενου μέτρου συνεργασίας (π.χ. υποβολή αιτήσης σε μια φάση).

Ο τρίτος ειδικός στόχος αφορά στη βελτίωση της θέσης των αγροτών στην αλυσίδα τροφίμων. Ειδικότερα, θα γίνει προσπάθεια ενίσχυσης του ρόλου των Ομάδων/Οργανώσεων Παραγωγών στην αλυσίδα αξίας, θα γίνει εφαρμογή Κοινών Οργανώσεων Αγοράς στους τομείς των Οπωροκηπευτικών, του Οίνου και του Μέλιου, θα προχωρήσει η διασύνδεση πρωτογενούς τομέα με τουρισμό και γαστρονομία – ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασίας, αλλά και θα γίνει

προώθηση ηλεκτρονικού εμπορίου γεωργικών προϊόντων.

Ο τέταρτος ειδικός στόχος αφορά στη συμβολή στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτήν, καθώς και στη συμβολή στην παραγωγή βιώσιμων μορφών ενέργειας. Ειδικότερα, στο πλάνο είναι η χρηματοδότηση νέων έργων αξιοποίησης ανακυκλωμένου νερού για αντιμετάσταση της χρήσης επιφανειακών και υπόγειων νερών, να υπάρξει αυξημένος προϋπολογισμός για διαχείριση κτηνοτροφικών αποβλήτων με αυξημένα μέγιστα ποσά ανά γεωργική εκμετάλλευση, να εισαχθεί νέο μέτρο για μείωση της αμμονίας από τις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις και να γίνει συνέχιση δασικών παρεμβάσεων με βελτιωμένες πρόνοιες για τις δράσεις δάσωσης.

Ο πέμπτος ειδικός στόχος αφορά στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών πόρων όπως είναι το νερό, το έδαφος και ο αέρας. Με αυτό τον ειδικό στόχο, θα γίνει εισαγωγή νέας δράσης για μείωση απωλειών μεγάλων αρδευτικών δικτύων και θα δημιουργηθούν διευρυμένα οικονομικά κίνητρα μέσω νέας δράσης για τοποθέτηση κομπόστας στις εκμεταλλεύσεις. Επίσης στόχος είναι η δημιουργία υποδομών κυκλικής οικονομίας (μικρές τοπικές υποδομές για διαχείριση γεωργικών αποβλήτων), η ενθάρρυνση συνεργασιών για προώθηση δράσεων και εναισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών για θέματα ανακύκλωσης, κυκλικής οικονομίας και η εισαγωγή για πρώτη φορά αγροπεριβαλλοντικών παρεμβάσεων για θερμοκήπια (π.χ. ηλιοαπολύμανση).

Ο έκτος ειδικός στόχος αφορά στη συμβολή στην προστασία της βιοποικιλότητας, ενίσχυση των υπηρεσιών οικοσυστήματος και διατήρηση οικοτόπων. Αναλυτικότερα, θα προωθηθούν αντισταθμιστικές ενισχύσεις στους γεωργούς για τήρηση υποχρεώσεων που προκύπτουν από τα διατάγματα περιοχών Natura 2000, αλλά και συμπερίληψη και των νέων διαταγμάτων για Ζώνες Ειδικής Προστασίας που ετοιμάζονται από την Υπηρεσία Θήρας. Θα γίνει εισαγωγή νέας δράσης για τοποθέτηση και συντήρηση φωλιών για ανθρωποπούλια στοχεύοντας στη

Το Στρατηγικό Σχέδιο Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027 σε ευρώ

		Ευρωπαϊκή Συνεισφορά €	Δημόσια Δαπάνη €
Α' Πυλώνας	Άμεσες Πληρωμές Κοινή Οργάνωση Αγοράς	238,237,700 21,198,265	238,237,700 22,046,530
Β' Πυλώνας	Αγροτική Ανάπτυξη	118,852,570	201,680,395
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΠ		378,288,535	460,214,625

φυσική αντιμετώπιση τρωκτικών, ενώ θα γίνει και ενθάρρυνση δημιουργίας και συντήρησης ξερολιθιών μέσω αναθεωρημένων αυξημένων ενισχύσεων. Προνοείται η εισαγωγή νέας δράσης για διατήρηση παλαιών αμπελώνων οινοπαραγωγής με γηγενείς ποικιλίες και τέλος η διατήρηση στοιχείων του τοπίου/ντισίδες βιοποικιλότητας εντός των εκμεταλλεύσεων.

Ο έβδομος ειδικός στόχος αφορά στην προσέλκυση νέων γεωργών

και διευκόλυνση της επιχειρηματικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές. Προνοείται εφαρμογή παρεμβάσεων για νέους γεωργούς και από τους δύο πυλώνες της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και ευνοϊκότερο πλαίσιο ενισχύσεων για την εγκατάσταση νέων γεωργών στις ορεινές περιοχές με υψηλότερα ποσά ενίσχυσης. Θα γίνει προσπάθεια για δυνατότητα εξασφάλισης χρηματοδότησης μέσα από τα εργαλεία πρόσβασης σε

κεφάλαια που εφαρμόζει το Υπουργείο Οικονομικών, αλλά και θα δοθούν δυνατότητες επιχειρηματικής ανάπτυξης μέσα από τις παρεμβάσεις των Ομάδων Τοπικής Δράσης.

Ο όγδοος ειδικός στόχος αφορά στην προώθηση της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές συμπεριλαμβανομένης της βιοοικονομίας και της βιώσιμης δασοκομίας. Συγκεκριμένα, στην ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών δημοσίων κοινωνικών παροχών, κατάρτισης και επιχειρηματικότητας στις αγροτικές περιοχές, στα συστήματα διαχείρισης και ανακύκλωσης αποβλήτων συσκευασίας και κλαδευμάτων και στην διαμόρφωση πλαισίου για ανάδειξη έξυπνων χωριών.

Ο ένατος ειδικός στόχος αφορά στην βελτίωση της ανταπόκρισης της γεωργίας της ΕΕ στις απαιτήσεις της κοινωνίας σχετικά με τα τρόφιμα και την υγεία συμπεριλαμβανομένης της απαιτήσης για ασφαλή, θρεπτικά και βιώσιμα τρόφιμα, απορρίμματα τροφίμων καθώς και για καλή μεταχείριση ζώων. Δέσμευση για σημαντική αύξηση των εκμεταλλεύσεων και των εκτάσεων στη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία. Θα γίνει εισαγωγή νέου μέτρου για την ευμερσία των χοίρων για αντιμετώπιση της πρακτικής για κόψιμο των ουρών, αλλά και εισαγωγή νέου μέτρου για την μείωση της χρήσης αντιβιοτικών στη χοιροτροφία με καταβολή ενισχύσεων που συνδέεται με τις επιδόσεις.

Η μεθοδολογία και τα κριτήρια

Όπως καταγράφεται στην 700σέλιδη έκθεση που έχουν ενσωματώσει οι ειδικοί της Βρυξέλλας, ο εντοπισμός των αναγκών και η ιεράρχησή τους πραγματοποιήθηκε με ενιαίο τρόπο για το σύνολο της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Όπως σημειώνεται, για την ιεράρχηση των αναγκών ακολουθήθηκε μια πολυεπίπεδη μεθοδολογία που περιελάμβανε και την διενέργεια ηλεκτρονικής διαβούλευσης (τηλε-ψηφοφορίας) σε ειδική συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης. Τα αποτελέσματα της ηλεκτρονικής διαβούλευσης (τηλε-ψηφοφορίας) σε ειδική επιτροπή που συστάθηκε για το σκοπό αυτό υπό το συντονισμό της Διαχειριστικής Αρχής και την εμπλοκή των ανεξάρτητων αξιολογητών, που διενήργησαν την εκ των προτέρων αξιολόγηση

λόγηση του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Τα κριτήρια που λήφθηκαν υπόψη για την διενέργεια της ιεράρχησης περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων α) το κατά πόσο η ανάγκη εξυπηρετείται ή δύναται να εξυπηρετηθεί πλήρως, μερικώς ή καθόλου από το Στρατηγικό Σχέδιο Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, β) τα αποτελέσματα της διαβούλευσης με τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης, γ) τις γενικές πολιτικές κατευθύνσεις του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος δ) τα αποτελέσματα της ευρείας διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε στο στάδιο της ετοιμασίας της ανάλυσης SWOT (μελέτη δηλαδή που εμφανίζει αδυναμίες, δυνατότητες, λύσεις αντιμετώπισης και άλλα).

ΑΝΑΛΥΣΗ / Τον ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ*

Απαραίτητες δεξιότητες για τα στελέχη

Το ξεκίνημα της νέας χρονιάς αποτελεί παραδοσιακά και μια περίοδο στοχασμού, όπου τόσο οι επιχειρήσεις όσο και τα στελέχη του ιδιωτικού τομέα θέτουν στόχους για την εταιρική και προσωπική τους ανάπτυξη.

Ενα υπερέκτασμα που προέκυψε τη χρονιά που πέρασε ήταν το παράδοξο της ταυτόχρονης ανεργίας –κυρίως στα ηλικιακά προφίλ των <30 και των >55 ετών– με την αδυναμία των εταιρειών να βρουν τα στελέχη που είναι απαραίτητα για την καλύτερη λειτουργία και την περαιτέρω ανάπτυξη τους. Σημείο αναφοράς είναι οι δεξιότητες εκείνες που αποτελούν σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και θα εξασφαλίσουν την επιτυχία, ενισχύοντας τη μελλοντική προοπτική και των δύο πλευρών.

Συγκεκριμένα, οι εταιρείες και στην Ελλάδα, όπως έχει καταγραφεί από την έρευνά μας σε μεγάλο αριθ-

μό ελληνικών και πολυεθνικών εταιρειών, αναζητούν έμπειρα στελέχη με τα εξής κρίσιμα χαρακτηριστικά και δεξιότητες:

1. Υψηλή συναισθηματική νοημοσύνη - EQ. Είναι απαραίτητη ικανότητα για την άσκηση ηγεσίας σε ένα ταχέως εναλλασσόμενο επιχειρηματικό και εταιρικό περιβάλλον, που προϋποθέτει υψηλή αυτογνωσία, σταθερότητα, αυτοπεποίθηση, συμπεριφορά, υψηλό αίσθημα ευθύνης απέναντι στην εταιρεία και στο προσωπικό.

2. Αριστες επικοινωνιακές δεξιότητες. Η μεγαλύτερη αμεσότητα με συνεργάτες, πελάτες, προμηθευτές, μέσω της εύκολης σύνδεσης και συνεργασίας με κάθε γωνία του πλανήτη, αλλά και της απομακρυσμένων εργασιών του προσωπικού μέσα από αντιστοιχίες πλατφόρμες, καθίσταται σοβαρή προτεραιότητα επιτυχίας.

3. Ενσυναίσθηση. Μια σημαν-

Η δυνατότητα υποστήριξης του τριπτύχου περιβάλλον - κοινωνία - διακυβέρνηση/ESG είναι μια απαίτηση της εποχής.

τική έκφραση της συναισθηματικής νοημοσύνης που συνδέεται άμεσα με την ικανότητα ενός στελέχους να εμπνέει, να παρακινεί, να ενδυναμώνει και να υποστηρίζει αποτελεσματικά τους υφιστάμενους του, που περισσόδετα από ποτέ χρειάζονται την ηγετική καθοδήγηση υψηλού επιπέδου.

4. Διαχείριση αλλαγής. Η ικανότητα να ξεπερνά τα εμπόδια και τις δυσκολίες, να προσαρμόζεται άμεσα στις νέες συνθήκες και να

Τη χρονιά που πέρασε σημειώθηκε αδυναμία των εταιρειών να βρουν τα στελέχη που είναι απαραίτητα για την καλύτερη λειτουργία και την περαιτέρω ανάπτυξη τους.

καθοδηγή την ομάδα του με επιτυχία στον νέο δρόμο που οδηγούν τα γεγονότα και οι συνθήκες της παγκοσμιοποιημένης αγοράς. Η αναζήτηση και εφαρμογή περισσότερων λύσεων για κάθε πρόβλημα, και όχι περισσότερων προβλημάτων για κάθε λύση!

5. Ψηφιακές δεξιότητες. Η ραγδαία ανάπτυξη νέων εργαλείων πληροφορικής και ψηφιοποίησης, η συνεχής αυτοματοποίηση των εργασιών οδηγούν στην ανάγκη στελεχών που να κατέχουν αντίστοιχες γνώσεις και εμπειρίες, και να υποστηρίζουν αποτελεσματικά τη μετάβαση στην «Ελλάδα 2.0».

6. Υποστήριξη στο τρίπτυχο: περιβάλλον - κοινωνία - διακυβέρνηση | ESG. Είναι μια απαίτηση της εποχής που επηρεάζει άμεσα το μέλλον όλων της κοινωνίας. Αφορά απλές και σύνθετες δράσεις για όλες τις επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους και αντικειμένου, και

σύντομα θα επηρεάζει τη δυνατότητα πρόσβασης για την άντληση κεφαλαίων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τα funds.

7. Διαχείριση στρες και ισορροπία προσωπικής και εργασιακής ζωής. Οι εργασιακές απαιτήσεις δεν θα γίνουν ποτέ λιγότερες και η καθημερινότητα πιο απλή και εύκολα διαχειρίσιμη. Η βαρύτητα δίνεται στην ικανότητα ενός στελέχους να αντεπεξέρχεται την πίεση, να εφαρμόζει τεχνικές διαχείρισης του καθημερινού στρες και να εκπαιδεύει και το προσωπικό, ώστε το όφελος να μεταφέρεται, από τον εργασιακό χώρο, στην προσωπική ζωή και στις οικογένειες όλων των εργαζομένων.

* Ο κ. Κωνσταντίνος Παπαχατζής είναι διευθύνων σύμβουλος στην εταιρεία συμβούλων επιχειρήσεων ΑΝΑΔΕΙΞΗ, www.anadeixi.gr k.papachatzis@anadeixi.gr.

«Περιοσεύουν» περίπου 100 υπάλληλοι στην ΚΕΔΙΠΕΣ

Επικαιροποιήθηκε η μελέτη για τις ανάγκες της στη βάση και της μετεξέλιξής της σε AMC

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

«Περιοσεύουν» κατά προσέγγιση 100 υπάλληλοι στην ΚΕΔΙΠΕΣ, καθώς και η νέα μελέτη που διεξήγαγε ανεξάρτητος οίκος επιβεβαιώνει πως οι ανάγκες της εταιρείας δεν είναι στα 360 άτομα που εργοδοτεί σήμερα, αλλά στα 260. Η νέα μελέτη που ολοκληρώθηκε καταδεικνύει πως δεν δικαιολογεί πλέον να εργοδοτεί ούτε 360 άτομα προσωπικού, υπό την μετεξέλιξη της ιδίως σε εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων (AMC). Υπό αυτή τη σκοπιά, οι συζητήσεις για πλεονασμούς αρχίζουν ξανά να αναπτύσσονται, καθώς πλέον η μελέτη για τις ανάγκες της ΚΕΔΙΠΕΣ είναι επικαιροποιημένη και η εταιρεία έχει καλύτερο διαπραγματευτικό χαρτί. Η προηγούμενη μελέτη, αν και σωστή στους αριθμούς, ήταν αρκετά παλιά και δεν είχε την ίδια αξία όπως τη «σημερινή». Η εταιρεία λοιπόν προχωρά εκ νέου στην αξιολόγηση όλων των νόμιμων ενεργειών που προβλέπει η νομοθεσία περιλαμβανομένων και της εξέτασης του ενδεχομένου πλεονασμών. Αξίζει να σημειωθεί πως το Σχέδιο Εθελούσιας Αποχώρησης και το Σχέδιο το οποίο περιελάμβανε τρεις επιλογές που τέθηκαν ενώπιον του προσωπικού του πρώην Συνεργατισμού που μεταφέρθηκε στην Altamira Asset Management και που «έτρεξε» εντός Οκτωβρίου επέλεξαν 58 άτομα εκ των οποίων 38 από το προσωπικό της ΚΕΔΙΠΕΣ ενώ τα υπόλοιπα 20 προέρχονταν από το επηρεαζόμενο προσωπικό της Altamira. Ως εκ τούτου, μετά την ολοκλήρωση του Σχεδίου και των ενεργειών που αφορούσαν το προσωπικό της Altamira, το προσωπικό της ΚΕΔΙΠΕΣ ανέρχεται πλέον κατ' ακρίβεια σε 362 άτομα και όντως η μεί-

Η ΚΕΔΙΠΕΣ, υπό προϋποθέσεις, θα μπορούσε να παράσχει κατά την περίοδο 2022-2024 μια σημαντική λύση στο θέμα των ΜΕΔ μέσω της ενδεχόμενης αγοράς δανείων ύψους περίπου 1 με 1,5 δισ. ευρώ.

ωση του προσωπικού της κατά 100 – 130 άτομα δεν έγινε κατορθωτή.

Υπενθυμίζεται ότι το Υπουργείο Οικονομικών είχε δώσει «λευκή επιταγή» σε όποιες αποφάσεις κρίνει η ΚΕΔΙΠΕΣ πως θα πρέπει να προχωρήσει σε σχέση με το θέμα των υπαλλήλων της. Το Υπουργείο Οικονομικών είχε ανακοινώσει ότι στηρίζει πλήρως τις ενέργειες του Διοικητικού Συμβουλίου της ΚΕΔΙΠΕΣ για μείωση του προσωπικού, καθώς και των εναλλακτικών πλάνων / σχεδίων που επεξεργάζεται, με βάση –πάντα– το σχετικό νομικό πλαίσιο.

Η μετεξέλιξη

Την ίδια ώρα, προχωρούν οι διαδι-

κασίες για την μετεξέλιξη της υφιστάμενης οντότητας σε εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων (AMC). Οι ομάδες που εργάζονται πάνω σε αυτό το πρότζεκτ είναι τρεις: ομάδα από την ΚΕΔΙΠΕΣ, από την KPMG (την εταιρεία που είναι ο υπεύθυνος – σύμβουλος του πρότζεκτ), αλλά και από το Υπουργείο Οικονομικών.

Στόχος, η ΚΕΔΙΠΕΣ να μπορεί να αγοράζει καρτοφυλάκια μη εξυπηρετούμενων δανείων, από πιστωτικά ιδρύματα ή από άλλες εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων και να τα εξυγιανεί. Τα ΜΕΔ από κοντά στα 3,7 δισ. ευρώ που θα βρεθούν μετά και την πώληση προβληματικών δανείων της Ελληνικής

Τράπεζας, αναμένεται να μειωθούν περαιτέρω με την έλευση μίας AMC στη χώρα. Όπως είχε δηλώσει ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης προ μερικών μηνών σε σχετική ανακοίνωση του Υπουργείου Οικονομικών, «με βάση το επιχειρηματικό πλάνο της ΚΕΔΙΠΕΣ ενδεχόμενη μετεξέλιξη της σε Εθνική Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων θα μπορούσε, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να παρέχει κατά την περίοδο 2022-2024 μια σημαντική λύση στο θέμα των ΜΕΔ μέσω της ενδεχόμενης αγοράς από πιστωτικά ιδρύματα και άλλες εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, δανείων ύψους περίπου 1 με 1,5 δισ. ευρώ».

Συνεχής αύξηση τιμών ακινήτων

Ο Δείκτης Τιμών Κατοικιών (οικίες και διαμερίσματα) κατά το τρίτο τρίμηνο του 2021, σημείωσε τριμηνιαία αύξηση 0,5% το τρίτο τρίμηνο του 2021 σε σχέση με 0,3% το δεύτερο τρίμηνο του 2021. Σύμφωνα με σχετική ανάλυση της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, η άνοδος του Δείκτη προέρχεται από αύξηση κατά 1% στις τιμές διαμερισμάτων σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και κατά 0,3% στις τιμές των οικιών την ίδια περίοδο. Σε ετήσια βάση παρουσιάζεται επίσης αύξηση των τιμών των κατοικιών κατά 1,2% το τρίτο τρίμηνο του 2021 από 0,3% το δεύτερο τρίμηνο του 2021. Οι τιμές των διαμερισμάτων κατά το υπό εξέταση τρίμηνο κατέγραψαν ετήσια αύξηση 4,5%, ενώ οι τιμές των οικιών μειώθηκαν κατά 0,3%. Η Κεντρική σχολιάζει πως και αυτό το τρίμηνο φαίνεται ότι το ενδιαφέρον της εγχώριας αγοράς τόσο για σκοπούς επένδυσης όσο και για απόκτηση πρώτης κατοικίας οδηγεί σε σημαντική άνοδο στην αγορά ακινήτων ιδιαίτερα όσον αφορά τα διαμερίσματα και τις μικρές κατοικίες. Σύμφωνα με ανεπίσημες εκτιμήσεις από ειδικούς της αγοράς ακινήτων η πλειοψηφία των πράξεων που γίνονται στην αγορά ακινήτων αφορά διαμερίσματα και μικρές καινούριες κατοικίες από αγοραστές, οι οποίοι επιθυμούν να αξιοποιήσουν την κρατική επιδότηση επιτοκίου για στεγαστικά δάνεια, αλλά και τα χαμηλά επιτόκια στα στεγαστικά δάνεια που παραχωρούν οι τράπεζες.

Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2021 οι τιμές κατοικιών σε τριμηνιαία βάση σημείωσαν αυξήσεις σε όλες τις επαρχίες με εξαίρεση την επαρχία Λευκωσίας στην οποία παρέμειναν σταθερές. Συγκεκριμένα, στη Λεμεσό καταγράφηκε αύξηση 0,1%, στη Λάρνακα 1,7%, στην Πάφο 1,6% και στην Αμμόχωστο 0,6%. Όσον αφορά τις ετήσιες μεταβολές στους δείκτες τιμών κατοικιών ανά επαρχία, καταγράφηκε αύξηση στη Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο ενώ στις υπόλοιπες περιοχές καταγράφηκαν μειώσεις. Συγκεκριμένα, στη Λεμεσό οι τιμές κατοικιών αυξήθηκαν κατά 2,9%, στη Λάρνακα κατά 2,9% και στην Πάφο κατά 1%. Αντίθετα, στη Λευκωσία οι τιμές συνεχίζουν την καθοδική τους πορεία, παρουσιάζοντας μείωση κατά 1,2% σε ετήσια βάση, και στην Αμμόχωστο 0,7%.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Η NIPD Genetics ενσωματώθηκε και επίσημα στον παγκόσμιο κολοσσό Medicovert

Τεράστιες προοπτικές ανέλιξης για μια από τις πιο πετυχημένες start-up της Κύπρου

Ολοκληρώθηκε στα μέσα Ιανουαρίου 2022, και επίσημα, η εξαγορά της NIPD Genetics Public Company Limited από τη Medicovert Investment B.V., ανοίγοντας πλέον τεράστιες προοπτικές παγκοσμίου ανάπτυξης σε μία από τις πιο επιτυχημένες κυπριακές start-up εταιρείες, η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα του σχεδιασμού, ανάπτυξης, παραγωγής και παροχής μη επεμβατικών γενετικών εξετάσεων.

Με την έγκριση της εξαγοράς από την Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού (ΕΠΑ) της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο ευρωπαϊκός κολοσσός της υγειονομικής περιθαλψής και διαγνωστικών υπηρεσιών Medicovert, ενισχύει την παρουσία του στο μετοχικό κεφάλαιο της NIPD Genetics από 18,9% σε 87,2% των δικαιωμάτων ψήφου. Η τιμή αγοράς για το 68,3% των μετοχών που αποκτήθηκαν, ανέρχεται στα €44,4 εκατομμύρια χωρίς την ανάληψη χρέους, γεγονός που υποδηλώνει την επιχειρηματική αξία της σε €65 εκατ. Η χρηματοδότηση της συναλλαγής πραγματοποιήθηκε με τις τρέχουσες δεσμευμένες δανειακές διευκολύνσεις και η αξία της συναλλαγής συνεπάγεται με υψηλό μονοψήφιο πολλαπλασιαστή EBITDA, εξαιρουμένων των συνεργειών. Τα έσοδα για το 2020 ανήλθαν στα €16,2 εκατ.

Ο καθηγητής Φίλιππος Πατσαλής, ιδρυτής και CEO της NIPD Genetics, σημείωσε σε δήλωσή του ότι η εξαγορά της NIPD Genetics από τη Medicovert έχει πάρα πολύ μεγάλη σημασία για την Κύπρο, αφού η έδρα της εταιρείας θα εξακολουθήσει να είναι η Λευκωσία. Ο καθηγητής Πατσαλής τόνισε εξάλλου ότι, η NIPD Genetics εξελίχθηκε σε ένα λαμπρό παράδειγμα στον τομέα της βιοτεχνολογίας και της επιστήμης γενετικής και ευχαρίστησε όλους τους συνεργάτες του οι οποίοι βοήθησαν με τον επαγγελματισμό και την αφοσίωσή τους, στη μεγάλη αυτή επιτυχία. «Η NIPD Genetics και η Medicovert Group είναι παροχείς υγειονομικής περιθαλψής παγκόσμιας εμβέλειας που ακμάζουν

ως στρατηγικοί εταίροι τα τελευταία τρία χρόνια. Αναμένουμε ότι η πλήρης ευθυγράμμιση που επιτυγχάνεται με τη συγχώνευσή μας θα επιταχύνει την ανάπτυξη και των δύο εταιρειών, για τη συνεχή παροχή άριστων υπηρεσιών και καινοτόμων γενετικών προϊόντων που ανταποκρίνονται στις

ανάγκες των γιατρών και των ασθενών σε όλο τον κόσμο», ανέφερε ο καθηγητής Φίλιππος Πατσαλής.

«Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας εξαγοράς της NIPD Genetics, βρισκόμαστε στην αφετηρία

ενός νέου κεφαλαίου ανάπτυξης. Οι γενετικές εξετάσεις γίνονται πλέον κεντρικός πυλώνας στις διαγνωστικές εξετάσεις και η εξαγορά αυτή θα εξελίξει τη φιλοδοξία μας να γηγούμε σε αυτόν τον τομέα. Η νέα τεχνολογία και η τεχνογνωσία που θα ενσωματώσουμε, ενισχυμένη με την παγκόσμια εμβέλειά μας, θα μας επιτρέψουν να γίνουμε ηγέτης της αγοράς στον τομέα των γενετικών εξετάσεων», δήλωσε ο Staffan Ternström, COO, Diagnostic Services, Medicovert.

Για περισσότερες πληροφορίες:

communications@nipd.com, www.nipd.com

Η Medicovert είναι μια κορυφαία διεθνής εταιρεία υγειονομικής περιθαλψής και διαγνωστικών υπηρεσιών και ιδρύθηκε το 1995. Η Medicovert διαθέτει μεγάλο αριθμό κλινικών, νοσοκομείων, ειδικών εγκαταστάσεων και εργαστηρίων, με πρόσβαση σε μεγάλες αγορές όπως Πολωνία, Γερμανία και άλλες ευρωπαϊκές αγορές. Προσφέρει ένα ευρύ φάσμα υψηλής ποιότητας υπηρεσιών υγειονομικής περιθαλψής. Το 2020, η Medicovert είχε έσοδα περίπου €998 εκατ. και 32,000 εργαζόμενους. www.medicovert.com

Η NIPD Genetics είναι μια κορυφαία καινοτόμα εταιρεία βιοτεχνολογίας με έδρα την Κύπρο που σχεδιάζει, αναπτύσσει, παράγει και παρέχει in vitro γενετικές εξετάσεις. Η ιδιόκτητη τεχνολογική πλατφόρμα και οι υπηρεσίες βιοτεχνολογίας της NIPD Genetics καλύπτουν όλους τους τύπους γενετικών παθήσεων σε ολόκληρο το ανθρώπινο γονιδίωμα και μπορούν να εφαρμοστούν σε πολλές περιπτώσεις, από εξετάσεις ρουτίνας DNA μέχρι περίπλοκες ιδιόκτητες μη επεμβατικές εξετάσεις, όπως ο προγεννητικός έλεγχος και η υγρή βιοψία. Η NIPD Genetics προσφέρει προηγμένες υπηρεσίες γενετικών εξετάσεων σε περισσότερες από 30 χώρες στην Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική. www.nipd.com

Ρεκόρ στην κατανάλωση φυσικού αερίου σημειώθηκε το 2021

Διαμορφώθηκε στα 69,96 εκατ. MWh, αυξημένη κατά 10,8% σε σύγκριση με το 2020

Της **ΧΡΥΣΕΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Νέο ρεκόρ σημείωσε το 2021 η κατανάλωση φυσικού αερίου σημειώνοντας αύξηση 10,87% (69,96 εκατ. MWh) σε σύγκριση με το 2020 (63,1 εκατ. MWh), οπότε η εγχώρια κατανάλωση σημείωσε το προηγούμενο ρεκόρ καταγράφοντας αύξηση 9,58% έναντι του 2019. Τα στοιχεία για την κατανάλωση φυσικού αερίου το 2021 που δημοσιοποίησε ο ΔΕΣΦΑ αποτυπώνουν και τις ανατροπές που έφερε η ενεργειακή κρίση στο κομμάτι των εισαγωγών, με το LNG, που το 2020 λόγω χαμηλών τιμών κάλυψε το 46,18% των εισαγωγών, να περιορίζεται το 2021 στο 31,8%. Αντίστοιχα, το αέριο των αγωγών μέσω των τριών σημείων εισόδου της χώρας ανέκτησε το χαμένο έδαφος καλύπτοντας συνολικά το 68,2% των εισαγωγών. Το σημείο εισόδου στο Σιδηρόκαστρο -από όπου εισέρχεται στην Ελλάδα το αέριο που εισάγουμε από τη ρωσική Gazprom- παρέμεινε η κύρια πύλη εισροής φυσικού αερίου καλύπτοντας το 45,5% των συνολικών εισαγωγών (77,73 TWh) έναντι 45,73% το 2020. Μέσω του νέου σημείου εισόδου στη Νέα Μεσημβρία (αγωγός TAP) κατά το πρώτο έτος λειτουργίας του το 2021, εισήχθη ποσότητα υψηλότερη των 13,61 TWh που αντιστοιχεί στο 17,5% των συνολικών εισαγωγών, ενώ ποσοστό 5,17% (4,02 TWh) εισήχθη από τους Κήπους Εβρου. Η ηλεκτροπαραγωγή, παρά τις υψηλές τιμές φυσικού αερίου, κάλυψε και το 2021 το μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας ζήτησης, 68,65%, ποσοστό αυξημένο κατά 3,65% σε σχέση με το 2020 (65%). Οι οικιακοί καταναλωτές και οι συνδεδεμένες στα δίκτυα διανομής επιχειρήσεις κάλυψαν το 18,77% και οι βιομηχανίες που συνδέονται απευθείας με το σύστημα υψηλής τάσης το 12,56% έναντι 16% πέρυσι.

Η αυξημένη κατανάλωση φυσικού αερίου στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής ερμηνεύει σε μεγάλο βαθμό και το γεγονός ότι η Αθήνα συγκαταλέγεται στις ακριβότερες πόλεις της Ευρώπης ως προς τις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας.

Το ρωσικό αέριο καλύπτει το 45,5% των συνολικών εισαγωγών αερίου της χώρας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα στοιχεία για τις εισαγωγές LNG, με τις εισαγωγές των δύο μεγαλύτερων παραγωγών ΗΠΑ και Κατάρ να υποχωρούν κατά 26,96% και 44,59% αντίστοιχα σε σχέση με το 2020, όταν το αμερικανικό LNG κάλυψε το 48% των εισαγωγών στη Ρεβυθούσα και το Κατάρ το 22%. Η Αλγερία που είδε τις εξαγωγές της προς την Ελλάδα να μειώνονται από το 20% το 2019 στο 9% το 2020, τις αύξησε φέτος κατά 60,24%. Αυξημένες κατά 29,75% παρουσιάστη-

καν και οι εισαγωγές LNG από την Αίγυπτο. Οι ΗΠΑ παρέμειναν ο μεγαλύτερος εισαγωγέας LNG στη χώρα μας με 12,29 TWh (50,14%), με σημαντικές εισαγωγές ποσοτήτων να καταγράφονται κυρίως κατά το δ΄ τρίμηνο του έτους, και την Αλγερία να ακολουθεί στη δεύτερη θέση με 5,40 TWh (22,04%). Επονται Κατάρ και Αίγυπτος με 4,74 (19,37%) και 1,12 TWh (4,59%) αντίστοιχα, ενώ στην τελευταία θέση για το 2021 βρίσκεται η Ανγκόλα με 0,94 TWh (3,84%).

Η αυξημένη κατανάλωση φυσικού αερίου στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής ερμηνεύει σε μεγάλο βαθμό και το γεγονός ότι η Αθήνα συγκαταλέγεται στις ακριβότερες πόλεις της Ευρώπης ως προς τις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της μηνιαίας έρευνας για τον δείκτη τιμών ενέργειας οικιακής χρήσης

(HEPI) που διεξάγουν οι ρυθμιστικές αρχές ενέργειας της Αυστρίας (Energie Control) και της Ουγγαρίας (MEKH) σε συνεργασία με την εταιρεία ενεργειακών συμβούλων VaasaEET, η Αθήνα ήταν τον Δεκέμβριο η έκτη ακριβότερη πόλη στην Ευρώπη σε σχέση με τις τιμές λιανικής ηλεκτρικού ρεύματος. Τα νοικοκυριά του Λεκανοπεδίου πλήρωσαν με 0,315 ευρώ την κιλοβατώρα. Η ακριβότερη πόλη της Ευρώπης ήταν η Κοπεγχάγη με τιμή σχεδόν 0,40 ευρώ. Ακολούθησαν το Λονδίνο με 0,396 ευρώ, οι Βρυξέλλες με λίγο πάνω από 0,37 ευρώ, το Βερολίνο με 0,362 ευρώ και το Αμστερνταμ με περίπου 0,343 ευρώ. Οι τιμές αυτές συμπεριλαμβάνουν και τους φόρους. Η μέση τιμή ηλεκτρικού ρεύματος στην Ε.Ε. ήταν στα 0,24 ευρώ και στις 33 πόλεις της έρευνας στα 0,23 ευρώ ανά κιλοβατώρα.

Μοντέλο βιώσιμου τουρισμού στη Ρόδο

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Στη δημιουργία κοινού φορέα που θα αξιολογεί και θα προωθεί επενδυτικά σχέδια για τη μετατροπή της Ρόδου σε πλήρως βιώσιμο τουριστικό προορισμό προχωρούν η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και ο γερμανικός tour operator TUI Group. Η πρωτοβουλία τελεί υπό την αιγίδα του Γραφείου του Πρωθυπουργού, ο οποίος είχε την Τετάρτη τηλεδιάσκεψη με τον διευθύνοντα σύμβουλο του γερμανικού τουριστικού οργανισμού, Fritz Joussem, κατά την οποία ο τελευταίος τού παρουσίασε την πρωτοβουλία που αναπτύσσει από κοινού με τον περιφερειάρχη Νοτίου Αιγαίου Γιώργο Χατζηνάρκο.

«Πέρυσι 1,5 εκατομμύριο πελάτες της TUI επισκέφθηκαν την Ελλάδα», σημείωσε ο διευθύνων σύμβουλος του ομίλου μιλώντας με τον πρωθυπουργό, προσθέτοντας ότι «ήδη για φέτος πιστεύουμε ότι θα υπερβούμε τα προ κρίσης επίπεδα. Άρα, ο σχεδιασμός μας για το τρέχον έτος αφορά 3 εκατομμύρια πελάτες της TUI στην Ελλάδα». «Πιστεύουμε ότι η Ελλάδα θα ξεπεράσει τα προ κρίσης επίπεδα και θα αποτελέσει έναν από τους κερδοσιμότερους της υγειονομικής κρίσης», σημείωσε ο κ. Joussem, ενώ υπογράμμισε ότι τα μέτρα προστασίας που κατάρτισε και ενεργοποίησε η Ελλάδα κατά τη διάρκεια της πανδημίας αποτέλεσαν κρίσιμο στήριγμα για τον τουρισμό.

Στην τηλεδιάσκεψη συμμετείχαν από ελληνικής πλευράς ο υπουργός Τουρισμού Βασίλης Κικίλιας, ο υπουργός Επικρατείας Ακινς Σκέρτσος, ο περιφερειάρχης Νοτίου Αιγαίου Γιώργος Χα-

Πιστεύουμε ότι η Ελλάδα θα ξεπεράσει τα προ κρίσης επίπεδα το 2022, λέει ο CEO της TUI, Fritz Joussem.

Πρωτοβουλία TUI και Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου υπό την αιγίδα του πρωθυπουργού.

τζηνάρκος και ο δήμαρχος Ρόδου Αντώνης Καμπουράκης.

Τα επενδυτικά σχέδια που θα υποβάλλονται προς αξιολόγηση από τον νέο φορέα, εφόσον εγκριθούν θα χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία αλλά και εθνικούς πόρους και βέβαια και από ίδια κεφάλαια και τραπεζικό δανεισμό των επενδυτών. Τα έξοδα για τη λειτουργία του φορέα, που φέρει την επωνυμία The Rhodes Co-Lab

Sustainable Destination, θα καλυφθούν μεταξύ άλλων και από ίδιους πόρους του TUI Group αλλά και του TUI Care Foundation.

Σήμερα Πέμπτη η πρωτοβουλία παρουσιάζεται στους κοινωνικούς και οικονομικούς εταίρους της Ρόδου, με ιδιαίτερη έμφαση να δίδεται στη διασφάλιση της δυνατότητας συμμετοχής στις δράσεις του προγράμματος του συνόλου των εμπλεκόμενων στην προσπάθεια, συμπεριλαμβανομένων βεβαίως των κατοίκων του νησιού. Η Ρόδος άλλωστε, εκτός από πεδίο υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων και των υπόλοιπων δράσεων, θα είναι η έδρα του Co-Lab.

Στόχος της πρωτοβουλίας είναι η δημιουργία ενός μοντέλου

βιώσιμου τουρισμού του μέλλοντος, η οποία θα μπορεί ως εμπειρία να μεταφερθεί και σε άλλους προορισμούς στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, αναφέρουν πηγές που συμμετέχουν σε αυτήν. Η υλοποίηση αυτού του στόχου θα βασιστεί σε τέσσερις πυλώνες:

Ο ένας αφορά επενδυτικά σχέδια για την ανάπτυξη και χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, διαχείρισης υδάτων και βιώσιμων μεταφορών.

Ο δεύτερος αφορά τη διαχείριση των αποβλήτων και τη δημιουργία και προαγωγή προμηθευτών για τουριστικές δραστηριότητες που ακολουθούν πρακτικές βιωσιμότητας.

Ο τρίτος άξονας αφορά τον επανασχεδιασμό του ίδιου του τουριστικού προϊόντος και των υπηρεσιών, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας αλλά και την ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας με παράλληλη ενεργοποίηση των νέων μέσα από την εκπαίδευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους.

Και τέταρτον, επενδυτικά σχέδια θα αξιολογηθούν και για την αναδάσωση και ανάκτηση γης, τη διατήρηση και επαναφορά της φυσικής βιοποικιλότητας αλλά και τη θαλάσσια και παράκτια προστασία του περιβάλλοντος.

Η διάρκεια του προγράμματος θα είναι πενταετής και, όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, είναι πλήρως ευθυγραμμισμένο με τις αρχές, τις δράσεις και τους στόχους τόσο του ευρωπαϊκού Green Deal και τους στόχους της Ε.Ε. για τη βιωσιμότητα όσο και με αυτούς της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και τη Sustainability Agenda της TUI.

Η ακρίβεια ροκανίζει την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών

Σημαντική μείωση της αγοραστικής δύναμης για τα νοικοκυριά, που λαμβάνει δραματικές διαστάσεις στα χαμηλότερα εισοδηματικά κλιμάκια, αλλά και αρνητικές επιδόσεις στην απασχόληση, καταγράφει το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ, επισημαίνοντας ότι η ακρίβεια «ροκάνισε» το 10,4% του κατώτατου μισθού, ενώ σε περιπτώσεις εργαζομένων με μερική απασχόληση, οι απώλειες άγγιξαν το 13,7% του μέσου μισθού τους.

Αναλυτικά, στο νέο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ με τίτλο «Ακρίβεια, αγοραστική δύναμη και αγορά εργασίας», οι επιστημονικοί συνεργάτες της Συνομοσπονδίας χαρακτηρίζουν «τοξικό κοκτέιλ» το κύμα ακρίβειας σε συνδυασμό με την υγειονομική κρίση και τις επιπτώσεις του προγράμματος οικονομικής αναπροσαρμογής, καθώς:

– Η απώλεια αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων λόγω του κύματος ακρίβειας συνεχίστηκε και τον Δεκέμβριο του 2021. Ειδικότερα, η απώλεια αγοραστικής δύναμης του κατώτατου μισθού έφτασε το 10,4%, ενώ του μέσου μισθού των εργαζομένων μερικής απασχόλησης άγγιξε το 13,7%. Τον ίδιο μήνα το μέσο μηνιαίο ατομικό διαθέσιμο εισόδημα απώλεσε περίπου το 7% της αγοραστικής δύναμης σε ετήσια βάση. – Το 2020 οι ετήσιες καθαρές αποδοχές ενός νοικοκυριού με δύο ενήλικες και δύο παιδιά μειώθηκαν σε μονάδες αγοραστικής δύναμης έναντι του 2019. Επίσης, στην Ελλάδα οι αποδοχές αυτές αντιστοιχού-

σαν το 2020 στο 74,3% του μέσου όρου της Ευρωζώνης. – Εξίσου μεγάλη είναι η απόκλιση του ποσοστού απασχόλησης έναντι των κρατών-μελών της Ευρωζώνης. Το γ΄ τρίμηνο του 2021 η Ελλάδα κατέγραψε τη δεύτερη χειρότερη επίδοση, με την απόκλιση μεταξύ του μέσου όρου της Ευρωζώνης και της Ελλάδας να είναι ίση με 8,8 ποσοστιαίες μονάδες. Επιπλέον, στην Ελλάδα το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών το γ΄ τρίμηνο του 2021 ήταν πολύ χαμηλότερο από αυτό των ανδρών.

Τον Δεκέμβριο οι απώλειες στον κατώτατο μισθό έφθασαν το 10,4%, σύμφωνα με τη ΓΣΕΕ.

– Στο ίδιο διάστημα η Ελλάδα κατέγραψε τη δεύτερη χειρότερη επίδοση στην Ευρωζώνη όσον αφορά τη μετάβαση από την ανεργία στην απασχόληση και το υψηλότερο ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (67,1%).

Να σημειωθεί πάντως, ότι σύμφωνα με τα χθεσινά επίσημα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, τον Νοέμβριο του 2021 υπήρξε νέα μικρή υποχώρηση του ποσοστού ανεργίας, καθώς διαμορφώθηκε στο 13,3% από το αναμενόμενο 13,4% τον Οκτώβριο. Σύμφωνα με τα εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία, 624.858 άτομα ήταν άνεργα, με τους κάτω των 24 να πλήττονται περισσότερο.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΛΟΥΡΟΥ

Αναγκαίος ο ψηφιακός μετασχηματισμός των μικρομεσαίων

Η αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας αποτελεί προαπαιτούμενο για τη βιωσιμότητα των μικρομεσαίων εταιρειών, σύμφωνα με έρευνα σε δείγμα 149 επιχειρήσεων που πραγματοποιήσε το Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, με επιστημονικά υπεύθυνο τον καθηγητή Γρ. Χονδροκούκη,

αντιπρύτανη Έρευνας και Διά Βίου Εκπαίδευσης Παν. Πειραιώς. Προς την κατεύθυνση αυτή, μία στις τρεις από τις ερωτηθείσες επιχειρήσεις καταφέρνει να εφαρμόζει τεχνολογικές εφαρμογές πριν από την πλειονότητα των ανταγωνιστών της.

Επίσης, όπως σημειώνει η έρευνα για τις επιπτώσεις της πανδημίας στις μικρομεσαίες, το 54% των επιχειρήσεων που έχουν ψηφιοποιήσει τις διαδικασίες τους κατέγραψε άνοδο κύκλου εργασιών, εν μέσω της υγειονομικής κρίσης, το 2020 έναντι του 2019.

Αντίθετα, ποσοστό 13,52% εμφάνισε μείωση τζίρου. Εξάλλου, τρεις στους τέσσερις επιχειρηματίες αναγνωρίζουν ότι η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών συνέβαλε σημαντικά στην ανθεκτικότητα των επιχειρήσεών τους, με την πλειονότητα (58,4%) αυτών να θεωρεί ότι η υιοθέτηση της τεχνολογίας συμβάλλει και στην ανάκτηση των ρυθμών ανάπτυξης. Αυτού του είδους οι εταιρείες χρησιμοποιούν Διαδίκτυο και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, πραγματοποιούν ηλεκτρονικές τραπεζικές συναλλαγές, ενώ οι περισσότερες υιοθετούν τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους και το μοντέλο της τηλεργασίας.

Σύμφωνα με την έρευνα, οι επιχειρήσεις που κατάφεραν να ενισχύουν τον τζίρο τους σε

ποσοστό άνω του 30% εν μέσω πανδημίας, και αντιπροσωπεύουν το 9,4% του συνολικού δείγματος, έχουν υιοθετήσει σύγχρονες τεχνολογικές εφαρμογές.

Ευρύτερα, τρεις στις τέσσερις επιχειρήσεις του δείγματος διαθέτουν ανθρώπινο δυναμικό το οποίο στη συντριπτική του πλειονότητα χειρίζεται ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Παρ' όλα αυτά, όμως, όπως προκύπτει από την έρευνα, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις διαθέ-

Το 58,4% των επιχειρηματιών θεωρεί ότι η υιοθέτηση της τεχνολογίας συμβάλλει στην ανάκτηση των ρυθμών ανάπτυξης.

τούν χαμηλά επίπεδα ψηφιακής ωριμότητας, με το 13,4% των πολύ μικρών ή μικρών επιχειρήσεων τον δείγματος να αναγνωρίζει ότι είναι αναγκαίος ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός τους, χωρίς όμως να πράττει τις απαραίτητες ενέργειες προς την κατεύθυνση αυτή.

«Η περίοδος της πανδημίας αποτέλεσε μια σημαντική καμπή στη σύγχρονη επιχειρηματικότητα. Από τη μία «πλήγωσε» αφάνταστα την πλειονότητα των επιχειρήσεων –κυρίως τις μικρές και μεσαίες– και από την άλλη σηματοδότησε την έναρξη μιας νέας εποχής εξαιτίας του ψηφιακού μετασχηματισμού τους», αναφέρει ο πρόεδρος του ΕΕΑ Γιάννης Χατζηθεοδοσίου.

Η ενέργεια θα παραμείνει ακριβή

Οι τιμές φυσικού αερίου και ρεύματος θα συνεχίσουν να είναι υψηλές τα επόμενα δύο-τρία χρόνια, λέει η Κομισιόν

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Με υψηλές τιμές φυσικού αερίου και ρεύματος θα πρέπει να μάθουν να ζουν τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις της Ευρώπης, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που αποτυπώνονται στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αγορά φυσικού αερίου και ηλεκτρισμού το τρίτο τρίμηνο του 2021, το οποίο έφερε την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη σε επίπεδα προ πανδημίας (αύξηση 3% σε σχέση με το 2020).

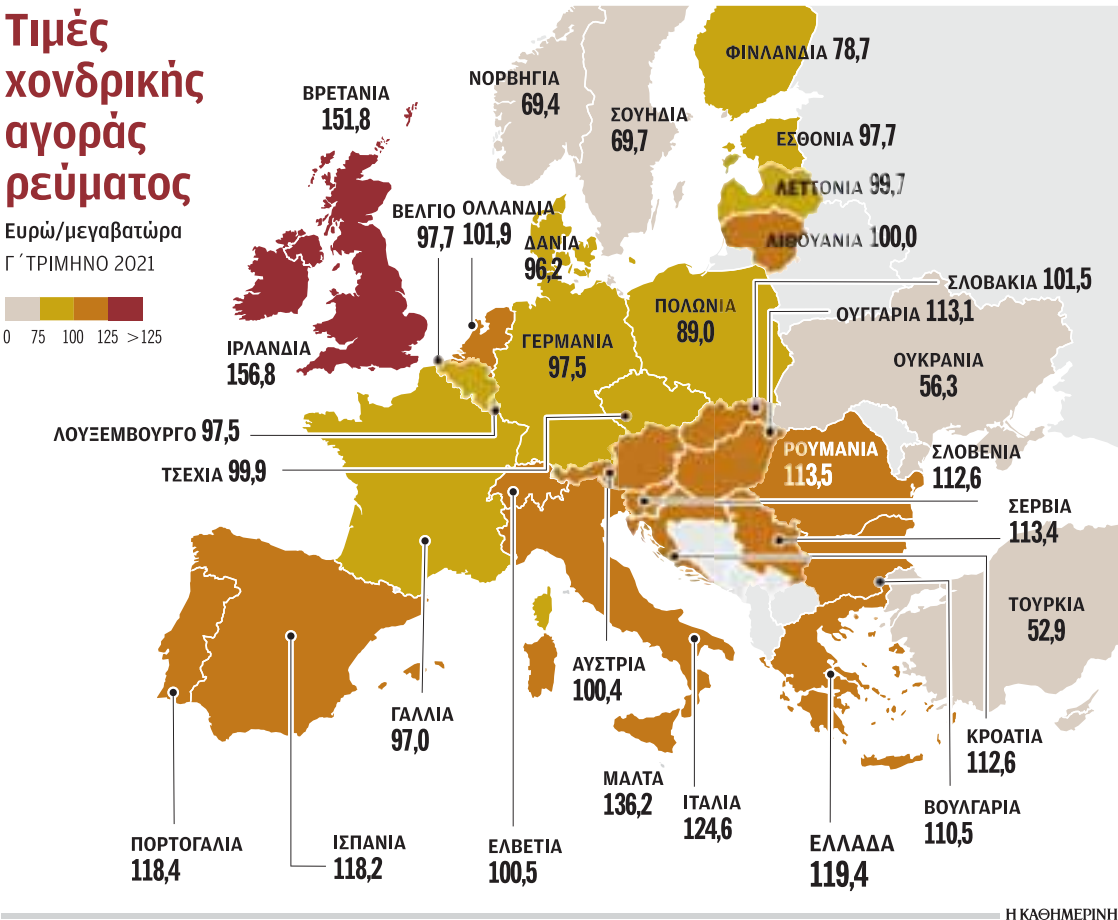
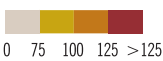
Αναλύοντας τις τιμές φυσικού αερίου βάσει των προθεσμιακών τιμών του ολλανδικού κόμβου TTF, η έκθεση της Επιτροπής διαπιστώνει ότι «οι τυπικές τιμές δεκαετίας (στην

Τα στοιχεία της έκθεσης αποτυπώνουν και τις αδυναμίες του ελληνικού ηλεκτρικού συστήματος.

περιοχή των 15-25 ευρώ/MWh) δεν είναι πιθανό να επιστρέψουν στα επόμενα δύο-τρία χρόνια». Όσον αφορά μάλιστα τις τιμές λιανικής φυσικού αερίου, εκτιμά ότι τους επόμενους μήνες αναμένεται περαιτέρω αύξηση, καθώς δεν έχουν μετακυλιστεί στην κατανάλωση οι υψηλές τιμές του τέταρτου τριμήνου 2021. Αντίστοιχα θα κινηθούν και οι τιμές ηλεκτρισμού, οι οποίες επηρεάζονται από τις τιμές φυσικού αερίου

Τιμές χονδρικής αγοράς ρεύματος

Ευρώ/μεγαβατώρα
Γ΄ ΤΡΙΜΗΝΟ 2021

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

και τις τιμές των CO₂, η μέση τιμή των οποίων διαμορφώθηκε στο τρίτο τρίμηνο στα 57 ευρώ/τόνος, σημειώνοντας ετήσια αύξηση 169%.

Η μέση χονδρεμπορική τιμή ρεύματος στην Ευρώπη διαμορφώθηκε στα 105 ευρώ/MWh, καταγράφοντας ετήσια αύξηση 211%. Ακριβότερη αγορά στο γ' τρίμηνο αναδείχθηκε η Ιρλανδία με μέση τιμή 157 ευρώ/MWh, δεύτερη το Ηνωμένο Βασίλειο με τιμή 152 ευρώ/MWh

και τρίτη η Ιταλία με τιμή 125 ευρώ/MWh. Ακολουθεί η Ελλάδα με τιμή 119,4 ευρώ/MWh και οι χώρες της Ιβηρικής χερσονήσου με λίγο πάνω από τα 118 ευρώ/MWh.

Τα στοιχεία της έκθεσης αποτυπώνουν και τις αδυναμίες του ελληνικού ηλεκτρικού συστήματος, το οποίο εμφανίζεται εξαιρετικά ευάλωτο στις διακυμάνσεις του εισαγόμενου φυσικού αερίου, λόγω αφενός της οριακής επάρκειας και αφετέρου του

ακριβού μείγματος καυσίμου. Η Ελλάδα, σύμφωνα με την έκθεση, είναι η μόνη χώρα στην Ε.Ε. στην οποία η ηλεκτροπαραγωγή από φυσικό αέριο αυξήθηκε κατά 24%, την ώρα που σε όλες τις άλλες χώρες μειώθηκε προς αντιστάθμιση του υψηλού κόστους και μάλιστα σε κάποιες με εντυπωσιακά ποσοστά, όπως στην Ολλανδία κατά 49%, στη Γαλλία κατά 46%, στη Γερμανία κατά 30% και στην Ισπανία κατά 21%. Επίσης, είναι η χώρα με

τη μεγαλύτερη αύξηση λιγνιτικής παραγωγής, 53% σε επίπεδο έτους, μεταξύ των συνολικά έξι χωρών που αύξησαν την παραγωγή από άνθρακα.

Τα στοιχεία πιστοποιούν τα προβλήματα επάρκειας της ελληνικής αγοράς ηλεκτρισμού και την υψηλή εξάρτησή της από το εισαγόμενο φυσικό αέριο, που σε περιόδους κρίσης, όταν οι καιρικές συνθήκες δεν ευνοούν την παραγωγή των ΑΠΕ, καθιστούν απαραίτητη τη λιγνιτική παραγωγή, η οποία όμως, λόγω του εμπροσθοβαρούς προγράμματος απολιγνιτοποίησης της ΔΕΗ και της συνακόλουθης απαξίωσης των μονάδων, καθίσταται όλο και πιο ακριβή.

Η αύξηση της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα το γ' τρίμηνο κατά 13,4% (δευτέρα μεγαλύτερη πανευρωπαϊκά) «απαιτούσε πρακτικά όλες τις πηγές παραγωγής να συμβάλλουν στο μείγμα ηλεκτρικής ενέργειας», σημειώνει η έκθεση της Επιτροπής σχολιάζοντας την αύξηση του φυσικού αερίου για ηλεκτροπαραγωγή κατά 24% και αναδεικνύοντας τα προβλήματα επάρκειας.

Η άνοδος των τιμών φυσικού αερίου, όπως αναφέρεται στην έκθεση, έχει αντιστρέψει τη μετάβαση από άνθρακα σε φυσικό αέριο, καθώς πολλές χώρες αντιστάθμισαν εν μέρει την παραγωγή φυσικού αερίου με άνθρακα και λιγνίτη, η συνολική παραγωγή των οποίων αυξήθηκε κατά 15%.

Αντίθετα, κατά 18% μειώθηκε η παραγωγή από φυσικό αέριο, με συνέπεια να αυξηθεί κατά 1% και το περιβαλλοντικό

αποτύπωμα στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας. Το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας εξακολουθούσε να φτάνει στο 37%, ξεπερνώντας και πάλι τα ορυκτά καύσιμα (35%). Η Γερμανία αντιστάθμισε τη μείωση της παραγωγής από αέριο με την αύξηση του άνθρακα και του λιγνίτη, σε μικρότερο βαθμό των πυρηνικών, ενώ σημαντικά αυξήθηκε και η παραγωγή των υδροηλεκτρικών. Αντίστοιχα, στη Γαλλία η αύξηση της παραγόμενης ενέργειας κατά 17%, καθώς μειώθηκε η παραγωγή από φυσικό αέριο, αντισταθμίστηκε από την άνοδο της πυρηνικής ενέργειας και των υδροηλεκτρικών.

Ο λιγνίτης

Η Ελλάδα δεν διαθέτει την πολυτέλεια αντιστάθμισης της ακριβής παραγωγής φυσικού αερίου με άλλες πηγές, καθώς για να καλυφθεί η αυξανόμενη ζήτηση θα πρέπει να λειτουργούν όλες οι διαθέσιμες μονάδες. Το ελληνικό σύστημα δεν κατάφερε να αξιοποιήσει και το πλεονέκτημα της χρήσης του λιγνίτη, η παραγωγή του οποίου σε άλλες χώρες κατέστη οικονομικότερη από αυτή του φυσικού αερίου, αφού το λειτουργικό κόστος των μονάδων της ΔΕΗ παρέμεινε υψηλό, αποτέλεσμα και της απαξίωσής τους ενόψει του προγράμματος απολιγνιτοποίησης.

Αντιθέτως, χώρες όπως η Γερμανία, που έχουν προγραμματίσει απόσυρση των ανθρακικών μονάδων τους με ορίζοντα το 2038, αξιοποίησαν πλήρως το συγκυριακό πλεονέκτημα του «φθηνού» άνθρακα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η No1 ενημερωτική εφαρμογή στην Κύπρο

Μείνετε ενημερωμένοι!

Κατεβάστε την εφαρμογή της Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

Διαπραγματεύσεις Αθήνας - Θεσμών για τον έλεγχο του ΤΧΣ

Η κυβέρνηση θέλει να διορίζει την πλειοψηφία των μελών του Ταμείου

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Τον διορισμό της πλειοψηφίας των μελών του ΤΧΣ από το υπουργείο Οικονομικών επιδιώκει η κυβέρνηση στο πλαίσιο της αλλαγής του νόμου για το Ταμείο, που θα αποτελέσει αντικείμενο της διαπραγματεύσης με τους θεσμούς.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», το υπουργείο Οικονομικών επιδιώκει να ενισχύσει τον ρόλο του στη διοίκηση του Ταμείου, διορίζοντας π.χ. απευθείας 4 από τα 7 μέλη του νέου διοικητικού συμβουλίου που θα συγκροτηθεί μετά και την αλλαγή της δομής του ΤΧΣ. Σήμερα, το υπουργείο διορίζει απευθείας μόνο ένα μέλος (και ένα μέλος προτείνει η ΤτΕ), ενώ τα υπόλοιπα 5 μέλη του γενικού συμβουλίου πρέπει να εγκριθούν από το Euroworking Group έπειτα από πρόταση της επιτροπής επιλογής του Ταμείου που «ελέγχεται» από τους θεσμούς. Η επιδίωξη του υπουργείου Οικονομικών θεωρείται καθοριστική ενόψει και της χάραξης της στρατηγικής αποεπένδυσης που δρομολογείται για τις τράπεζες, και αναμένεται να αποτελέσει αντικείμενο σκληρής διαπραγματεύσης με τους επικεφαλής των θεσμών στη συζήτηση που θα γίνει στις 25 Ιανουαρίου.

Αλλα κρίσιμα θέματα που περιαλαμβάνονται στον νέο νόμο που επιτεργάζεται το υπουργείο Οικονομικών, στο πλαίσιο της αλλαγής του θεσμικού πλαισίου που διέπει τις σχέσεις του Ταμείου με τις τράπεζες, είναι:

- Η κατάργηση του βέτο και η διατήρηση του υπό συγκριμένες προϋποθέσεις που έχουν να κάνουν με την επίδοση κάθε τράπεζας στη μείωση των κόκκινων δανείων.
- Τα ειδικά δικαιώματα του Ταμείου και η διασύνδεσή τους με το ποσοστό που διαθέτει το ΤΧΣ σε κάθε τράπεζα.
- Η ευχέρεια να δίνεται bonus στα τραπεζικά στελέχη.
- Η αλλαγή των κανόνων για τη σύνθεση των μελών των διοικητικών συμβουλίων των τραπεζών.

Το βέτο

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», το υπουργείο Οικονομικών εμφανίζεται διατεθειμένο να περιορίσει το δικαίωμα του βέτο που έχει σήμερα το Ταμείο για μια σειρά θέματα στις τράπεζες, με εξαίρεση τις αποφάσεις που έχουν να κάνουν με την κεφα-

Σήμερα το υπουργείο Οικονομικών διορίζει απευθείας στο ΤΧΣ μόνο ένα μέλος (και ένα μέλος προτείνει η ΤτΕ), ενώ τα υπόλοιπα 5 μέλη του γενικού συμβουλίου πρέπει να εγκριθούν από το Euroworking Group ύστερα από πρόταση της επιτροπής επιλογής του Ταμείου, που «ελέγχεται» από τους θεσμούς.

Η επιδίωξη του ΥΠΟΙΚ θεωρείται καθοριστική ενόψει και της χάραξης της στρατηγικής αποεπένδυσης για τις τράπεζες.

λαιακά τους ενίσχυση, όπως οι αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου, η διάθεση μετοχών κ.λπ. Το βέτο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, για τα υπόλοιπα θέματα επιδιώκεται να συνδεθεί με την πρόοδο που έχει κάνει κάθε τράπεζα στη μείωση των κόκκινων δανείων, χωρίς να έχει καθοριστεί ακόμη ποιο θα είναι το όριο βάσει του οποίου θα συμφωνηθεί ο περιορισμός του, δηλαδή εάν θα είναι 5% ή 10% το ποσοστό των ΝΡΕς.

Αντίστοιχη διασύνδεση, αλλά με το ποσοστό που έχει σήμερα το ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο κάθε τράπεζας, επιδιώκει να επιτύχει το υπουργείο Οικονομικών και στα ειδικά δικαιώματα που έχει σήμερα το Ταμείο. Σήμερα, το ΤΧΣ ελέγχει ποσοστό 40,3% στην Εθνική Τράπεζα και 27% στην Τράπεζα Πειραιώς. Το ποσοστό του στην Alpha Bank έχει μειωθεί στο 9%, ενώ στη Eurobank είναι μόλις 1,4%. Έτσι, όσο μικρότερο είναι το ποσοστό του ΤΧΣ σε μια τράπεζα, τόσο λιγότερα θα είναι και τα ειδικά δικαιώματα που διαθέτει. Υπενθυμίζεται ότι τα ειδικά δικαιώματα με βάση τον υφιστάμενο νόμο αφορούν:

- α) Το δικαίωμα να ζητεί τη σύγκληση της γενικής συνέλευσης των μετόχων.
 - β) Το δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης του Δ.Σ. της τράπεζας:
 - ι) Σχετικές με τη διανομή μερισμάτων και την πολιτική παροχών και πρόσθετων απολαβών (bonus) προς τον πρόεδρο, τον διευθύνοντα σύμβουλο και τα λοιπά μέλη του Δ.Σ., για όσους έχουν τη θέση ή εκτελούν καθήκοντα γενικού διευθυντή, καθώς και για τους αναπληρωτές τους.
 - ii) Που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των καταθετών ή να επηρεάσει σοβαρά τη ρευστότητα ή τη φερεγγυότητα ή την εν γένει συνετή και εύρυθμη λειτουργία του πιστωτικού ιδρύματος (όπως επιχειρηματική στρατηγική, διαχείριση στοιχείων ενεργητικού - παθητικού κ.λπ.).
 - iii) Που αφορά εταιρικές πράξεις οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τη συμμετοχή του Ταμείου στο μετοχικό κεφάλαιο της τράπεζας.
 - γ) Το δικαίωμα να ζητεί την αναβολή επί 3 εργάσιμες ημέρες της συνεδρίασης του Δ.Σ. της τράπεζας προκειμένου να λάβει οδηγίες από την εκτελεστική επιτροπή του Ταμείου.
 - δ) Το δικαίωμα να ζητεί τη σύγκληση του Δ.Σ.
 - ε) Το δικαίωμα να εγκρίνει τον οικονομικό διευθυντή.
- Η κατάργηση του πλαφόν για τις αμοιβές τόσο των μελών του

διοικητικού συμβουλίου όσο και των στελεχών σε θέσεις γενικών διευθυντών και αναπληρωτών γενικών διευθυντών, θεωρείται, σύμφωνα με πληροφορίες, κρίσιμο θέμα όχι μόνο για τις τράπεζες, αλλά και για τους θεσμούς που θεωρούν ότι με βάση τους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης η απελευθέρωση των αμοιβών αποτελεί ένδειξη καλής λειτουργίας της τράπεζας. Να σημειωθεί ότι το ΤΧΣ δεν έχει χρειαστεί μέχρι σήμερα να ασκήσει βέτο στο θέμα αμοιβών, καθώς ο νόμος που ορίζει ότι οι αμοιβές αυτές δεν μπορούν να υπερβαίνουν το σύνολο των αποδοχών του διοικητή της ΤτΕ, ενώ δεν επιτρέπονται τα bonus για όλο το χρονικό διάστημα συμμετοχής του πιστωτικού ιδρύματος στο πρόγραμμα κεφαλαιακής ενίσχυσης, που προκύπτει από τον σχετικό νόμο.

Τα κριτήρια

Κρίσιμο θέμα στη συνάντηση θα είναι και αυτό της κατάργησης των αυστηρών κριτηρίων (15ετής εμπειρία σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και 3 χρόνια θητείας ως μέλη διεθνούς τραπεζικού ομίλου) για τη στελέχωση των διοικητικών συμβουλίων των τραπεζών, που εισαγείται το υπουργείο Οικονομικών, αλλά δεν φαίνεται να βρίσκει ευήκοα ότα στους θεσμούς, που θεωρούν ότι πρόκειται για κανόνες που έχουν ενισχύσει την εύρυθμη λειτουργία των ελληνικών τραπεζών.

Ερχεται νέο πρόγραμμα επιδότησης για αγορά ηλεκτρικών οχημάτων

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Νέο πρόγραμμα αγοράς ηλεκτρικών αυτοκινήτων από φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις με αυξημένες επιδοτήσεις μέσα στον Απρίλιο προανήγγειλε ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Κώστας Σκρέκας από το συνέδριο της ΗΑΕΕ Ecomobility.

Ο υπουργός εξέφρασε την αισιοδοξία ότι τα νέα μέτρα που θα ανακοινωθούν μέσα στην επόμενη εβδομάδα, σε συνδυασμό με τα συνολικά κεφάλαια ύψους 220 εκατ. ευρώ που θα αξιοποιηθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης θα δώσουν μεγαλύτερη ώθηση στην ηλεκτροκίνηση, η οποία μέσα στο 2021 σημείωσε σημαντική αύξηση. Οι ταξινομήσεις ηλεκτρικών αυτοκινήτων έφτασαν πέρυσι τις 6.967 έναντι στόχου για 3.750, με το ποσοστό να εκτινάσσεται κοντά στο 7% του συνόλου.

Ηλεκτρικά ποδήλατα

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσίασε η γενική γραμματέας Ενέργειας Αλεξάνδρα Σδούκου, ο πρώτος κύκλος του προγράμματος «Κινούμαι ηλεκτρικά» έκλεισε με 19.000 αιτήσεις και τζίρο 70 εκατ. ευρώ στην αγορά, εκ των οποίων το 69% ήταν τα ηλεκτρικά ποδήλατα. Το 2022 το ΥΠΕΝ θα εστιάσει στις υποδομές φόρτισης και στο πλαίσιο αυτό έχει ζητήσει τεχνική βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και μια ανάλυση της ελληνικής αγοράς.

Η μελέτη, σύμφωνα με την κ. Σδούκου, έδειξε ότι η αναλογία διαθέσιμων φορτιστών είναι στα ίδια επίπεδα με την Ευρώπη, δηλαδή έναν φορτιστή προς έξι οχήματα. Υπάρχουν πάντως κενά, όπως η συγκέντρωση των φορτιστών σε μεγάλα αστικά κέντρα.

Η πλειονότητα βρίσκεται σε ιδιωτικούς χώρους, όπως εμπορικά κέντρα, και μόλις το 6% σε δημόσιους κοινόχρηστους χώρους, δηλαδή στους δρόμους, ενώ ικανοποιητική κρίνεται η κάλυψη των αυτοκινητοδρόμων με 40 φορτιστές στους Σταθμούς Εξυπηρέτησης Αυτοκινητιστών (ΣΕΑ) των εθνικών οδών.

Η κ. Σδούκου στάθηκε και στο θέμα των τιμών χρέωσης, που κυμαίνονται μεταξύ 45-50 λεπτά η килоβατώρα και θεωρούνται σχετικά υψηλές, επισημαίνοντας ότι είναι ένα θέ-

μα που το υπουργείο θα δει προσεκτικά σε συνεργασία με τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ), γιατί υπάρχει κίνδυνος να αποθαρρυνθούν όσοι χρειάζονται τη δημόσια φόρτιση.

Για την εποπτεία της αγοράς και την προστασία των καταναλωτών μίλησε ο πρόεδρος της ΡΑΕ Αθανάσιος Δαγούμας, ανακοινώνοντας ότι η ΡΑΕ σχεδιάζει να δημιουργήσει πλατφόρμα παρακολούθησης των υποδομών ηλεκτροκίνησης, ώστε να παρακολουθεί άμεσα

Θα ξεκινήσει τον Απρίλιο – Ο πρώτος κύκλος του προγράμματος «Κινούμαι ηλεκτρικά» έκλεισε με 19.000 αιτήσεις και τζίρο 70 εκατ.

και αποτελεσματικά την τιμολόγηση της ηλεκτρικής ενέργειας για τις υπηρεσίες ηλεκτροκίνησης. Στο πλαίσιο αυτό μάλιστα ο κ. Δαγούμας θα έχει συνάντηση μέσα στις επόμενες ημέρες με τους 15 φορείς εκμετάλλευσης υποδομών.

Για το νέο πρόγραμμα για τη χρηματοδότηση αντικατάστασης των ταξί με ηλεκτροκίνητα, με σύνολο επιδότησης πάνω από 20.000 ευρώ, μίλησε ο υπουργός Μεταφορών Κ. Καραμανλής. Τόνισε ότι εκπονείται σχέδιο για την εγκατάσταση υποδομών φόρτισης στις πιάτσες των ταξί με προτεραιότητα τα σημεία που το επιτρέπει εύκολα το δίκτυο, ενώ σημείωσε σε ό,τι αφορά τις δημόσιες μεταφορές, ότι προχωράει ο διαγωνισμός για τα πρώτα 770 πράσινα λεωφορεία.

Στο βασικό οδικό δίκτυο, σύμφωνα με τον κ. Καραμανλή, υπάρχει κάλυψη με φορτιστές σε πυκνότητα έως 60 κλμ. και στόχος είναι έως το 2025 να υπάρχουν 12.000 σημεία φόρτισης και 25.000 το 2030. Ανακοίνωσε, τέλος, ότι μέσα στους επόμενους μήνες θα τεθεί σε λειτουργία μητρώο χρηστών και φορέων της αγοράς.

Οπως είπε, συγκροτείται μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων με τις απαραίτητες πληροφορίες για τους δημόσια προσβάσιμους φορτιστές, στην οποία οι ενδιαφερόμενοι θα έχουν πρόσβαση από το κινητό μέσω μιας ειδικής εφαρμογής.

Σε 15 μεγάλες ελληνικές startups το 77% των χρηματοδοτήσεων του 2021

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Νεοφυείς εταιρείες τεχνολογίας δύο ταχυτήτων έχει αρχίσει να παράγει το οικοσύστημα των ελληνικών startups, με μεγάλες εταιρείες να «σπκώνουν» πολύ μεγάλους γύρους χρηματοδότησης, ενώ άλλες μικρότερες –που είναι σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης (pre seed, seed)– να μένουν χωρίς χρηματοδότηση, λόγω και της μειωμένης προσφοράς κεφαλαίων για νέες επενδύσεις από τα επενδυτικά κεφάλαια του Equifund κατά την τελευταία διετία (2020-2021).

Αυτό προκύπτει από τη μελέτη του εγκώριου επενδυτικού κεφαλαίου Marathon Venture Capital, «Startups Ελλήνων ιδρυτών: Επενδύσεις και Εξαγορές 2021», η οποία καταληγεί στο συμπέρασμα πως οι startups Ελλήνων ιδρυτών, με ή χωρίς παρουσία στην Ελλάδα, άντλησαν συνολικά κεφάλαια ύψους 4,5 δισ. δολ. από Έλληνες και ξένους κυρίως επενδυτές, ποσό που εμφανίζεται αυξημένο κατά 239% σε σχέση με το 2020. Από τα 4,5 δισ. δολ., τα

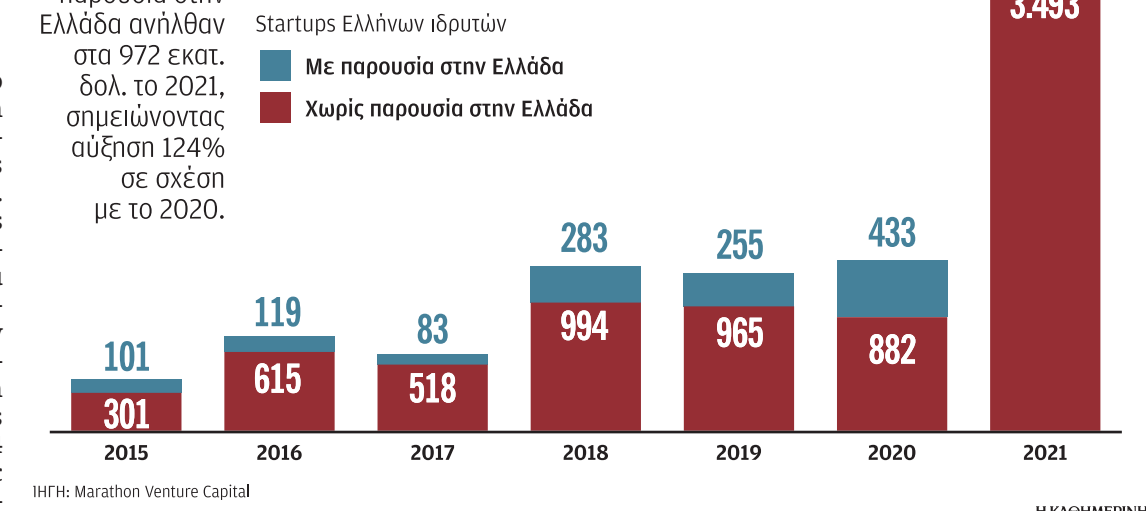
Εχουν αρχίσει να δημιουργούνται νεοφυείς εταιρείες δύο ταχυτήτων.

972 εκατ. δολ. αντλήθηκαν από νεοφυείς εταιρείες με έδρα ή παρουσία στην Ελλάδα (παράρτημα Έρευνας και Ανάπτυξης κ.λπ.), ενώ τα υπόλοιπα 3,5 δισ. δολ. από Έλληνες startupper που δεν έχουν κάποια παρουσία στη χώρα μας. Πέρυσι, οι Έλληνες ιδρυτές startup με παρουσία στη χώρα μας άντλησαν σχεδόν το σύνολο των κεφαλαίων που είχε αντλήσει αυτή η κατηγορία των startupper από το 2010 έως το 2020 (1,34 δισ. δολ.), ενώ σε σύγκριση με το 2020 καταγράφεται μια αύξηση της τάξεως του 124%. Βέβαια, από τα κεφάλαια των 972 εκατ. υπολογίζεται περίπου ότι τα 750 εκατ., ήτοι ένα ποσοστό 77%, κατευθύνθηκαν σε περίπου 15 μεγάλες εταιρείες (Blueground, Viva, Schoox, Epignosis, LearnWorlds, Hellas Direct κ.ά.).

Οι επενδύσεις σε εταιρείες Ελλήνων ιδρυτών με παρουσία στην Ελλάδα ανήλθαν στα 972 εκατ. δολ. το 2021, σημειώνοντας αύξηση 124% σε σχέση με το 2020.

Υψος επενδύσεων σε startups Ελλήνων ιδρυτών

ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΔΟΛ.

Ενα άλλο ενδιαφέρον εύρημα της μελέτης που δείχνει πως έχουν αρχίσει να δημιουργούνται startups δύο ταχυτήτων είναι ότι ο αριθμός των επενδύσεων επιπέδου seed έχει μειωθεί το 2021 σε σύγκριση με το 2020.

Έτσι, ενώ τα κεφάλαια που διοχετεύθηκαν το 2021 συνιστούν ρεκόρ, οι επενδύσεις pre-seed και seed, δηλαδή οι πρώτοι γύροι χρηματοδότησης από θεσμικούς επενδυτές που κάνουν οι εταιρείες σε πολύ πρώιμα στάδια ανάπτυξης για

να βγουν στην αγορά, έχουν σχεδόν καθηλωθεί. Ενδεικτικά, ο αριθμός των seed επενδύσεων για εταιρείες με παρουσία στην Ελλάδα ήταν 34 το 2021, από 35 το 2020, 69 το 2019, 45 το 2018 και 75 το 2016.

Στο μεταξύ, ο αριθμός των

Η Amazon ανοίγει το πρώτο high tech κατάστημα ρούχων

Με αυτοματισμούς και μια «μαγική ντουλάπα» επεκτείνεται στον χώρο της μόδας

Το νέο κατάστημα ρούχων του κολοσσού υψηλής τεχνολογίας της Amazon.com θα λειτουργεί, όπως και όλες οι άλλες δραστηριότητές της, με αλγορίθμους, όπως ήταν αναμενόμενο, μια και με τη μέθοδο αυτή θα δίδονται χρήσιμες συμβουλές στους πελάτες και στις πελάτισσες, δημιουργώντας κάτι σαν «μαγική ντουλάπα» μέσα στα κλασικά δοκιμαστήρια. Ο όμιλος, ο μεγαλύτερος στο διαδικτυακό λιανεμπόριο σε όλο τον κόσμο εκτός Κίνας, κάνει ακόμα ένα βήμα για να επεκτείνει τις δραστηριότητές του στη μόδα, ανακοινώνοντας πως θα ανοίξει το πρώτο στα χρονικά κατάστημα ρούχων με μια γερή δόση τεχνολογίας. «Δεν θα μπορούσαμε να κάνουμε τίποτε σε ένα φυσικό κατάστημα, το οποίο δεν θα πιστεύαμε πως θα συνέβαλλε σημαντικά σε μια βελτιωμένη εμπειρία για το κοινό», παρατηρεί η Σιμόνα Βίσεν, διευθυντικό στέλεχος της εταιρείας. Το πρότυπο κατάστημα ανοίγει στο Λος Αντζέλες με την επωνυμία Amazon Style και αναπτύσσεται σε μια έκταση 2.787 τετραγωνικών μέτρων, δηλαδή μικρότερη από ένα συνθησισμένο πολυκατάστημα. Στα ράφια θα υπάρχουν δείγματα ρούχων και αξεσουάρ, ενώ οι πελάτες θα σαρώνουν έναν κωδικό, κάνοντας χρήση της αντίστοιχης εφαρμογής της Amazon στο έξυπνο κινητό τους τηλέφωνο, όπως αναφέρει σε σχετικό του δημοσίευμα το ειδησεογραφικό πρακτορείο Reuters. Έτσι θα μπορούν να διαλέξουν

Το Amazon Style θα προσελκύσει ευρεία γκάμα καταναλωτών, καθώς θα διαθέτει πλειάδα εμπορικών σημάτων.

το χρώμα και το μέγεθος που θέλουν. Τα ρούχα στη συνέχεια θα τοποθετούνται από το προσωπικό στο δοκιμαστήριο. Ειδάλλως, εάν δεν επιθυμούν οι πελάτες και οι πελάτισσες να τα δοκιμάσουν, απλώς θα κατευθύνονται στο ταμείο.

Τώρα έρχεται η ώρα για να δοκιμαστούν τα ρούχα. Οι πελάτες και οι πελάτισσες θα εισέρχονται σε μια εικονική ουρά για το δοκιμαστήριο, το οποίο ξεκλειδώνει με το κινητό τους, όταν αυτό είναι έτοιμο. Εντός του ευρύτερου χώρου του δοκιμαστηρίου «έχει δημιουργηθεί ένας προσωπικός χώρος-ντουλάπα, όπου και θα μπορείς να ψωνίζεις και, αν θέλεις, να μη φύγεις ποτέ», διευκρινίζει κ. Βίσεν. Κάθε ντουλάπα διαθέτει οθόνη αφής, μέσω της οποίας

το άτομο θα παραγγέλνει και επιπλέον ρούχα, εάν επιθυμεί, τα οποία εντός ολίγων λεπτών θα τα παραδίδει με ασφάλεια το προσωπικό. «Μοιάζει σαν μαγική ντουλάπα με φαινομενικά απεριόριστες δυνατότητες επιλογών», προσθέτει η κ. Βίσεν. Αλλωστε θα υπάρχει καταγεγραμμένο από την Amazon κάθε προϊόν που θα σαρώνει ο ενδιαφερόμενος, οπότε οι αλγόριθμοι θα μπορούν να προχωρήσουν σε συμβουλές συνδυασμών και χρωμάτων, ενώ υπάρχει και η δυνατότητα μισρών ερευνών που θα γίνονται στο κατάστημα για να καταγραφούν οι καταναλωτικές τάσεις. Εάν δεν θελήσουν οι πελάτες βοήθεια υπαλλήλων, όπως επισημαίνει η Amazon, μπορούν να κάνουν μόνοι τους τη δια-

δικασία. Ήδη από το παρελθόν ο αμερικανικός όμιλος υψηλής τεχνολογίας είχε πρωτοστατήσει στη δημιουργία τεχνολογίας για να διευκολύνονται οι πελάτες και οι πελάτισσες να διαλέγουν ρούχα. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία, η Amazon έχει ξεπεράσει τη Walmart στις Ηνωμένες Πολιτείες ως το κατάστημα ρούχων με τις περισσότερες επισκέψεις και αγορές. Ωστόσο έχει περιθώριο να επεκταθεί και να ανταγωνιστεί αλυσίδες πολυκαταστημάτων όπως οι Macy's και Nordstrom, ενώ το νέο της φυσικό κατάστημα στο Λος Αντζέλες, όπως τόνισε η Σιμόνα Βίσεν, αναμένεται να προσελκύσει ευρεία γκάμα καταναλωτών, καθώς θα διαθέτει πλειάδα εμπορικών σημάτων.

REUTERS

Στα 100 εκατ. δολάρια οι αποδοχές του CEO της Apple για το 2021

Προφανώς και ο διευθύνων σύμβουλος της Apple, Τιμ Κουκ, αμείβεται πολύ πιο πλούσιοπάροχα από τους ανθρώπους που εργάζονται γι' αυτόν, και τα τελευταία στοιχεία δείχνουν πόσο μεγάλη είναι αυτή η διαφορά. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρει σε δημοσίευσμά του το ειδησεογραφικό πρακτορείο Ρόιτερς, το παρελθόν έτος οι αμοιβές του επικεφαλής ήταν 1.447 φορές ο μέσος μισθός στον όμιλο, όταν το 2020 η αναλογία ήταν 256 φορές. Οι αποδοχές του Τιμ Κουκ, ο οποίος είναι ζάπλουτος ούτως ή άλλως, ενισχύθηκαν και από το ότι πληρώθηκε και σε μετοχές. Αθροιστικά το 2021 είχε εισπράξει ποσόν της τάξεως των σχεδόν 100 εκατ. δολαρίων, 98,7 εκατ. δολαρίων για την ακρίβεια, εντυπωσιακά αυξημένο από τα 14,87 εκατ. δολάρια του 2020. Αντιστοίχως, ένας μέσος μισθός των υπαλλήλων της Apple είχε διαμορφωθεί στις 68.254 δολάρια σε ετήσια βάση αναφορικά με το 2021, όπως η ίδια η εταιρεία δήλωσε. Επιπλέον, προσέθεσε ότι είχε διαλέξει τον μέσο μισθό ενός νέου υπαλλήλου για να γίνει η σύγκριση, διότι υπήρξαν αλλαγές στο σύστημα προσλήψεων καθώς και αμοιβών. Αναλογικά το 2020 ο μέσος μισθός στον αμερικανικό όμιλο υψηλής τεχνολογίας έφθανε ετησίως τις 57.783 δολάρια και οι απολαβές του Τιμ Κουκ ήταν 256 φορές το εν λόγω ποσόν. Αξίζει να επισημανθεί πως η Apple, η κατασκευάστρια εταιρεία των εμβληματικών κινητών iPhone, ευνοήθηκε ιδιαίτερα τα τελευταία δύο χρόνια χάρις στη ζωνρή ζήτηση συσκευών και υπηρεσιών εξαιτίας της τηλεργασίας. Οι χρήστες, καθώς εργάζονταν από το σπίτι,

REUTERS

Ο Τιμ Κουκ ανέλαβε τη θέση του CEO της Apple τον Αύγουστο του 2011.

Η αμοιβή του ήταν κατά 1.447 φορές μεγαλύτερη του μέσου μισθού στην Apple.

ήθελαν βελτιωμένες και αναβαθμισμένες υποδομές. Το οικονομικό έτος 2021, τα έσοδα της Apple αυξήθηκαν περισσότερο από 30% σε ετήσια βάση στα 365,82 δισ. δολάρια, ενώ για βραχύ διάστημα η χρηματιστηριακή της αξίας ξεπέρασε φέτος πρώτη φορά στα χρονικά τα 3 δισ. δολάρια. Το πηδάλιο της Apple το πήρε τον Αύγουστο του 2011, αφότου ο Στιβ Τζομπς, συνιδρυτής της εταιρείας, αποχώρησε και λίγο αργότερα απεβίωσε – έκτοτε έχει εκτιναχθεί άνω του 1.000% η μετοχή της Apple.

REUTERS

PIK1 | PIKHD

“PLAYLIST” ΜΙΑ ΑΓΚΑΛΙΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

Σίγουρα δεν είναι ούτε η πρώτη, ούτε η τελευταία μουσική τηλεοπτική εκπομπή. Έχει όμως θετική ατμόσφαιρα, που ξυπνά όμορφα συναισθήματα και αναμνήσεις και γίνεται ένα ζεστό καταφύγιο χαλάρωσης και ψυχαγωγίας. Η αγαπημένη ηθοποιός Μάρα Κωνσταντίνου τραγουδά, χορεύει και με μπόλικη τρέλα και χαμόγελο δίνει μια αλληλωτική νότα στην εκπομπή.

Οκτώ βιρτουόζοι μουσικοί, με μαέστρο τον Νικόλα Μαυρέση, συναντούν τον καταξιωμένο μουσικό Χρήστο Φιλίππου και μαζί φτιάχνουν την εξαιρετική μπάντα του Playlist, την ορχήστρα μας. Το Playlist μας ταξιδεύει σε μουσικά μονοπάτια που μας κάνουν να αφήσουμε για λίγο πίσω το άγχος και την πίεση της καθημερινότητας.

Παρουσίαση
Μάρα Κωνσταντίνου

Οργάνωση Παραγωγής / Καλλιτεχνική Διεύθυνση
Χρήστος Φιλίππου

Σκηνοθεσία / Επιμέλεια Παραγωγής
Μόνικα Φανουρίου

Σάββατο
9:30 μ.μ.
PIK 1 & PIK HD

PIK1 | PIKHD

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Επικαιρική εκπομπή με επίκεντρο τις πολιτικές εξελίξεις στην Κύπρο και διεθνώς. Στόχος είναι η ανάλυση των θεμάτων από τους πρωταγωνιστές της επικαιρότητας και μια δεύτερη ανάγνωση των γεγονότων από πολιτικούς, ακαδημαϊκούς και τεχνοκράτες. Αξιοποιώντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τηλεθεάτριες και τηλεθεατές θα μπορούν να υποβάλουν τα ερωτήματα τους.

Έρευνα – Παρουσίαση
Αντρέας Κημήτρης

Επιμέλεια – Σκηνοθεσία
Λιάνα Κωνσταντίνου

Πέμπτη
10.00 μ.μ.
PIK 1 & PIK HD

Ο πληθωρισμός καλπάζει, η Λαγκάρντ δεν αλλάζει ρότα

Την ίδια στιγμή παρατηρούνται ουρές στη Γερμανία για διανομή τροφίμων

Ενώ η Κριστίν Λαγκάρντ επιμένει πως ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη δεν είναι τόσο πειστικός όσο στις ΗΠΑ και πως η ΕΚΤ «έχει κάθε λόγο να μην αντιδράσει δυναμικά όπως η Federal Reserve», ο πληθωρισμός, που πλέον έχει φτάσει στο 5% στην Ευρωζώνη, υποβαθμίζει καθημερινά το βιοτικό επίπεδο των Ευρωπαίων. Ανάμεσά τους βέβαια και οι Γερμανοί, που έχουν επικρίνει τη χαλαρή νομισματική πολιτική.

Ετσι, την ώρα που η κ. Λαγκάρντ δήλωνε στον γαλλικό ραδιοφωνικό σταθμό ότι «είναι πολύ διαφορετικές οι καταστάσεις» ανάμεσα στις ΗΠΑ και στην Ευρωζώνη, συνταξιούχοι, άνεργοι και νεαρά ζευγάρια στη Γερμανία στέκονταν στην ουρά για να πάρουν ζαρζαβατικά και άλλα φρέσκα προϊόντα δευτέρας διανομής που μοιράζουν δωρεάν τα γερμανικά σούπερ μάρκετ σε όσους έχουν ανάγκη. Και βέβαια δεν είναι μόνον η κ. Λαγκάρντ που εμμένει στην ίδια στάση της ΕΚΤ, αλλά και η πλειονότητα των στελεχών της. Την ίδια στιγμή, μιλώντας στον ισπανικό τηλεοπτικό σταθμό TVE, ο Πάμπλο Χερνάντες ντε Κος, μέλος του Δ.Σ. της ΕΚΤ, επαναλάμβανε όσα έχει πει η πρόεδρος της ΕΚΤ

από τον Δεκέμβριο, ότι «υπό τις τρέχουσες συνθήκες και με τις υφιστάμενες προβλέψεις για τον πληθωρισμό, δεν αναμένεται αύξηση επιτοκίων μέσα στο 2022».

Σύμφωνα, όμως, με σχετικό ρεπορτάζ της Deutsche Welle, στη Βόννη έξω από την αποθήκη τροφίμων Bonner Tafel και μέσα στο κρύο και στη βροχή του Ιανουαρίου σχηματίζεται ουρά από κατοίκους της περιοχής που αναμένουν τα δωρεάν τρόφιμα. Και δεν συρρέουν μόνον οι κάτοικοι της περιοχής, αλλά ακόμη και από άλλα μέρη, που έχουν κάνει ταξίδι τεσσάρων ωρών για να πάρουν τα δωρεάν τρόφιμα. Ο Γκίντερ Γκίεζα, εθελοντής της Tafel που βοηθάει στη διανομή, τονίζει πως «έχουμε παρατηρήσει ότι προς το τέλος του μηνός, όταν τελειώνουν τα χρήματα, τότε αρχίζουν να ρωτούν αν μπορούν να πάρουν λίγο περισσότερο». Και συμπληρώνει: «Αντιλαμβάνεστε ποια είναι η κατάσταση, και αυτό συμβαίνει όταν υπάρχει πληθωρισμός και αρχίζει να γίνεται ανασυγκπητός». Όπως επισημαίνει η γερμανική εφημερίδα, ο πληθωρισμός στη Γερμανία έφτασε στο 3,1% στο σύνολο του περασμένου έτους, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη άνοδο των τελευταίων

Ο πληθωρισμός στη Γερμανία έφτασε στο 3,1% στο σύνολο του περασμένου έτους, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη άνοδο των τελευταίων 30 ετών. Τον Δεκέμβριο, άλλωστε, εκτοξεύθηκε στο 5%, όπως και σε όλη την Ευρωζώνη.

Η ΕΚΤ έχει κάθε λόγο να μην αντιδράσει δυναμικά όπως η Fed, λέει η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

30 ετών. Τον Δεκέμβριο, άλλωστε, εκτοξεύθηκε στο 5%, όπως και σε όλη την Ευρωζώνη, και η αντίθεση είναι εντονότερη με το 2020, όταν δεν υπερέβη το 0,5% και βέβαια ήταν πολύ χαμηλότερος από τον στόχο του 2% που έχει θέσει η ΕΚΤ. Καθοριστικός παράγοντας που επιτάχυνε τον πληθωρισμό ήταν βέβαια οι τιμές της ενέργειας, που εκτοξεύθηκαν εν μέσω θεαματικής ανόδου της ζήτησης και μειωμένης προσφοράς. Οι τιμές της ενέργειας αυξάνουν έτσι το συνολι-

κό κόστος της βιομηχανικής παραγωγής με αποτέλεσμα να μην μπορούν οι Γερμανοί έμποροι να προσφέρουν πιο ανταγωνιστικές τιμές. Ετσι, οι καταναλωτές δυσκολεύονται να αντεπεξέλθουν στην ακρίβεια, ενώ πολλές επιχειρήσεις διερωτώνται κατά πόσον θα μπορέσουν να εξακολουθήσουν να λειτουργούν. «Όλοι γνωρίζουν πως η Γερμανία διέθετε ισχυρή κλωστοϋφαντουργία τη δεκαετία του 1950, μέχρις ότου άρχισαν να μετακινούνται οι βιομηχανίες στην Ασία επειδή ήταν απαγορευτικό το λειτουργικό κόστος», τονίζει ο Χέινο Μπούντεμπεργκ, τεχνικός διευθυντής στη Waelzholz, που παράγει λάμες, επισημαίνοντας έτσι τον κίνδυνο εξαφάνισης γερμανικών βιομηχανιών.

Το σχετικό ρεπορτάζ της Deutsche Welle υπογραμμίζει πως το ζήτημα του πληθωρισμού είναι εξαιρετικά ακανθώδες στη

Γερμανία, που έχει ένα τραυματικό ιστορικό πολλαπλών επεισοδίων πληθωρισμού μέσα στον 20ό αιώνα, όταν η αγοραστική δύναμη του γερμανικού λαού κυριολεκτικά εξανεμίστηκε. Είναι άλλωστε ευρέως γνωστό πως ο υπερπληθωρισμός που έπληξε τη χώρα το 1923, όταν η Γερμανία εγκατέλειψε τον κανόνα του χρυσού και στη συνέχεια ηττήθηκε στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, ανάγκασε πολλούς εργοδότες να πληρώνουν τους υπαλλήλους τους σε καθημερινή βάση. Καθώς οι τιμές ανέβαιναν, καθημερινά οι εργαζόμενοι έπαιρναν τους μισθούς τους και έσπευδαν να αγοράσουν ό,τι μπορούσαν προτού μειωθεί κι άλλο η αξία τους. Πολλοί αναγκάστηκαν να ανταλλάσσουν προϊόντα ή ακόμη και υπηρεσίες με προϊόντα. Στη συνέχεια η Γερμανία γνώρισε νέο πλήγμα από τον υψηλό πληθωρισμό μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και στη διάρ-

κεια της ενεργειακής κρίσης της δεκαετίας του 1970. Σε μια χώρα που έχει αυτό το τραυματικό παρελθόν, η προοπτική περαιτέρω επιτάχυνσης του πληθωρισμού εμπνέει εντονότερη ανησυχία. Όπως έχει επισημάνει ο Αμερικανός οικονομολόγος και κάτοχος Νομπελ Οικονομίας Ρόμπερτ Σίλερ, ακόμη και ο φόβος απέναντι στη θεωρητική πιθανότητα του πληθωρισμού αρκεί για να επιφέρει αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία. Τα τελευταία στοιχεία καταδεικνύουν πως ο κίνδυνος είναι ορατός και θα πληγούν περισσότερο οι οικονομικά ασθενέστεροι. Όπως εξηγεί ο Γκίντερ Γκίεζα, εθελοντής της Tafel, όταν στο βενζιναδίκιο πρέπει κανείς να πληρώσει σήμερα 100 ευρώ αντί για 80 που πλήρωνε προ καιρού, «για κάποιους αυτά τα 20 ευρώ είναι πολύ επώδυνα και ορισμένοι αναγκάζονται να επιλέξουν αν θα πάρουν βενζίνη ή γάλα».

Μπαράζ αυξήσεων από μεγάλες βιομηχανίες σε προϊόντα ευρείας κατανάλωσης

Η βιομηχανία καταναλωτικών ειδών, απορρυπαντικών και ειδών προσωπικής υγιεινής Procter & Gamble προσεξοφλεί περαιτέρω επιτάχυνση του πληθωρισμού και αιτία, όπως αναφέρει στη σχετική ανακοίνωσή της, είναι η αύξηση του κόστους των πρώτων υλών. Ανακοινώνοντας τα αποτελέσματά της για το τέταρτο τρίμηνο του 2021, η εταιρεία καταναλωτικών ειδών προειδοποίησε τους εμπόρους λιανικής για περαιτέρω αυξήσεις τιμών σε προϊόντα όπως το απορρυπαντικό Tide και η οδοντόπαστα Crest, πολλές από τις οποίες θα ισχύσουν από το τέλος Φεβρουαρίου, ενώ σε είδη προσωπικής υγιεινής οι τιμές θα αυξηθούν στα μέσα Απριλίου. Πρόκειται για το δεύτερο συναπτό τρίμηνο που η εταιρεία αναβαθμίζει τις προβλέψεις της για τις τιμές και τον πληθωρισμό. Εκτιμά πως το πρώτο τρίμηνο του 2022 θα καταβάλει 2,3 δισ. δολάρια για πρώτες

Ανατιμήσεις από Procter & Gamble, Nestlé και Danone στις ΗΠΑ.

ύλες και εμπορεύματα και 300 εκατ. δολάρια για μεταφορικά, ενώ το προηγούμενο τρίμηνο οι προβλέψεις της μιλούσαν για 2,1 δισ. δολάρια για πρώτες ύλες και 200 εκατ. δολάρια για μεταφορικά. Η εταιρεία έχει ήδη αυξήσει τις τιμές της σε 10 κατηγορίες προϊόντων της που καλύπτουν ένα μεγάλο φάσμα καταναλωτικών ειδών, από προϊόντα περιποίησης βρεφών, είδη προσωπικής υγιεινής για γυναίκες και για ηλικιωμένους μέχρι προϊόντα για καθαρισμό σπιτιών, σαμπουάν, αφρόλουτρα και κρέμες σώματος. Και όπως επισημαίνουν σχετικά ρεπορτάζ των New York Times, της Wall Street Journal και του

Το απορρυπαντικό Tide και η οδοντόπαστα Crest θα είναι ακριβότερα στα ράφια των σούπερ μάρκετ στις ΗΠΑ στα τέλη Φεβρουαρίου.

αμερικανικού ειδησεογραφικού δικτύου CNBC, οι αυξήσεις των τιμών δεν πρόκειται να πλήξουν μόνο τον Αμερικανό καταναλωτή. Η Procter & Gamble

αυξάνει τις τιμές της σε όλες τις αγορές. Ο γενικός οικονομικός διευθυντής της εταιρείας, Αντρέ Σούλτεν, τόνισε πως «ο βαθμός και η χρονική στιγμή των αυξή-

σεων διαφέρουν ανάλογα με την κατηγορία, το εμπορικό σήμα και συχνά το είδος του προϊόντος σε κάθε εμπορικό σήμα και δεν πρόκειται για ενιαίες, ομοιόμορφες αυξήσεις». Σημειώτουν ότι τα στελέχη της εταιρείας υπογραμμίζουν ότι οι περισσότερες αυξήσεις που έχει ανακοινώσει δεν έχουν ακόμη επιβληθεί.

Η εταιρεία με τα περισσότερα παγκοσμίως γνωστά εμπορικά σήματα καταναλωτικών ειδών και ειδών πρώτης ανάγκης δεν είναι η μόνη που αναγκάζεται να ανεβάσει τις τιμές σε μεγάλη γκάμα προϊόντων της, καθώς ο πληθωρισμός στις ΗΠΑ έχει φτάσει στο 7%. Όπως υπογραμμίζει το σχετικό ρεπορτάζ των New York Times, πολλές επιχειρήσεις αγωνίζονται να αντιμετωπίσουν το αυξημένο κόστος που έχει επιφέρει το έμφραγμα στην εφοδιαστική αλυσίδα, το οποίο αναμένεται να επιδεινωθεί τους επόμενους μήνες εξαιτίας

των νέων lockdowns στην Κίνα και των ελλείψεων προσωπικού σε εργοστάσια, λιμάνια και μεταφορικές εταιρείες φορτηγών στις ΗΠΑ.

Βιομηχανίες τροφίμων όπως οι Nestlé και Danone έχουν ανακοινώσει από το περασμένο έτος ότι θα αυξήσουν τις τιμές τους για να καλύψουν το αυξημένο κόστος των πρώτων υλών, των εργατικών και των μεταφορικών.

Εκτίναξη μεταφορικών

Όπως αναφέρει η αμερικανική εφημερίδα, το κόστος φόρτωσης ενός κοντέινερ 12 μέτρων για τη μεταφορά προϊόντων από την Ασία προς τη Δυτική Ακτή των Ηνωμένων Πολιτειών κυμαίνεται αυτή την εβδομάδα στα 14.637 δολάρια, έχοντας υποχωρήσει από τις 20.000 που είχε εκτοξευθεί τον Σεπτέμβριο, αλλά παραμένει δεκαπλάσιο από το αντίστοιχο πριν από μόλις δύο χρόνια.

«Ενεση» 3,8 δισ. δολ. στις κρατικές τράπεζες της Τουρκίας

Του **FIRAT KOZOK / BLOOMBERG**

Η Τουρκία σχεδιάζει να διοχετεύσει κεφαλαιακή «ένεση» ύψους 51,5 δισ. τουρκικών λιρών, ποσό αντίστοιχο των 3,8 δισ. δολαρίων, στις κρατικές τράπεζες ώστε να συνεχίσουν τον δανεισμό στις επιχειρήσεις, παρά το γεγονός ότι η θεαματική πτώση της λίρας έχει διαβρώσει την κεφαλαιακή τους επάρκεια.

Σύμφωνα με αξιωματούχο που μίλησε στο Bloomberg σε καθεστώς ανωνυμίας, αλλά γνωρίζει τις σχετικές αποφάσεις, το κρατικό επενδυτικό ταμείο της Τουρκίας θα ενισχύσει τα κεφάλαια των TC Ziraat Bankasi AS, Turkije Halk Bankasi AS και Turkije Vakiflar Bankasi TAO, καθώς και τις θυγατρικές τους της ισλαμικής τραπεζικής. Το σχέδιο που προωθεί τώρα η κυ-

Η νέα ενίσχυση θα προέλθει από το κρατικό επενδυτικό ταμείο της χώρας TWF.

βέρνηση προβλέπει πως η Ziraat θα λάβει 22,5 δισ. τουρκικές λίρες, οι Halkbank και Vakifbank θα λάβουν από 13,5 δισ. τουρκικές λίρες εκάστη, ενώ οι θυγατρικές τους της ισλαμικής τραπεζικής θα λάβουν συνολικά 2 δισ. τουρκικές λίρες. Η είδηση έδωσε ώθηση στις μετοχές των τραπεζών στο χρηματιστήριο της Κωνσταντινούπολης, με τη μετοχή της Halkbank να σημειώνει άλμα 3,9% και της Vakifbank να ακολουθεί με άνοδο 3,3%. Ο γενικός δείκτης του τραπεζικού κλάδου σημείωσε

επίσης κέρδη 0,8%. Η πτώση της τουρκικής λίρας και η προσπάθεια των κρατικών τραπεζών να διατηρήσουν χαμηλό το κόστος του δανεισμού στη διάρκεια της πανδημίας έχουν εξαντλήσει τα ταμεία των τουρκικών τραπεζών, που χρειάζονται πλέον «ενέσεις» κεφαλαίων από την κυβέρνηση για τρίτη φορά σε χρονικό διάστημα περίπου τριών ετών.

Το κρατικό επενδυτικό ταμείο της Τουρκίας, Turkije Varlik Fonu, το γνωστό με το ακρωνύμιο TWF, είναι ο σημαντικότερος μέτοχος των τριών μεγαλύτερων κρατικών τραπεζών της χώρας. Ως εκ τούτου, τους έχει διοχετεύσει κεφάλαια συνολικού ύψους 6,7 δισ. δολαρίων σε δύο διαφορετικούς γύρους ενίσχυσης το 2019 και το 2020. Χρηματοδότησε τους δύο αυτούς

γύρους «ενέσεων» κεφαλαίων εκδίδοντας ομόλογα του τουρκικού δημοσίου και του τουρκικού υπουργείου Οικονομίας τα οποία και πούλησε σε τουρκικές τράπεζες. Σύμφωνα όμως με τα τελευταία στοιχεία της τουρκικής εποπτικής αρχής τραπεζών, παρά τις «ενέσεις» κεφαλαίου ο μέσος όρος βασικών ιδίων κεφαλαίων των κρατικών τραπεζών της Τουρκίας υποχώρησε στα τέλη Νοεμβρίου στο 16% από το επίπεδο του 18% στο οποίο βρισκόταν το 2019. Κι ενώ οι εκπρόσωποι των τριών τραπεζών απέφυγαν να απαντήσουν στις ερωτήσεις δημοσιογράφων του Bloomberg, ο εκπρόσωπος του κρατικού επενδυτικού ταμείου δήλωσε πως το TWF θα εξακολουθήσει να στηρίζει τις κρατικές τράπεζες, όπως έχει κάνει στο παρελθόν.

Το σχέδιο που προωθεί τώρα η τουρκική κυβέρνηση προβλέπει πως η Ziraat θα λάβει 22,5 δισ. τουρκικές λίρες, ενώ οι Halkbank και Vakifbank θα λάβουν από 13,5 δισ.

Μέτρα στήριξης από την Ε.Ε. Ζητάει η βιομηχανία μετάλλου

Φόβοι για κύμα πτωχεύσεων ή μείωση της παραγωγής λόγω ενεργειακής κρίσης

Καθώς η παρατεταμένη ενεργειακή κρίση εξακολουθεί να πιέζει ασφυκτικά τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες αυξάνοντας θεαματικά το κόστος παραγωγής τους, η Eurometaux, ένωση βιομηχανιών μετάλλου με μέλη κολλοσσούς του κλάδου όπως οι Glencore και Rio Tinto, απευθύνει έκκληση στην Κομισιόν να απελευθερώσει στρατηγικά αποθέματα φυσικού αερίου αλλά και να θέσει ανώτατο όριο στις τιμές του γαιάνθρακα.

Σε σχετική επιστολή της προς την πρόεδρο της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, στην οποία ζητάει παράλληλα να εγκριθούν επείγοντες κρατικές ενισχύσεις προς τις βιομηχανίες του κλάδου, η Eurometaux προειδοποιεί πως αν δεν υπάρξει άμεση μέριμνα, ο κλάδος θα πληγεί από νέο κύμα πτωχεύσεων ή μειώσεων της παραγωγής και περικοπών.

Όπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, στην επιστολή της η Eurometaux υπογραμμίζει παράλληλα πως μια περαιτέρω αποδυνάμωση του κλάδου των βιομηχανιών χάλυβα «θα αποβεί εις βάρος των στρατηγικών στόχων της Ευρώπης για αυτονομία». Η ενεργειακή κρίση έχει αναγκάσει ευρωπαϊκές βιομηχανίες μετάλλου να μειώσουν την παραγωγή τους.

Ανάμεσα τους η Aluminium Dunkerque, η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή βιομηχανία μετάλλου, που έχει μειώσει την παραγωγή της κατά 15%. Παράλληλα, η βιομηχανία ψευδαργύ-

Στην Ευρώπη τους τελευταίους μήνες έχει διακοπεί ή αναβληθεί η παραγωγή 820.000 τόνων αλουμινίου και 750.000 τόνων επεξεργασμένου ψευδαργύρου.

ρου Nyrstar, που ανήκει στην Trafigura, έχει «παγώσει» την παραγωγή σε κυτήριο στο Ομπί της βόρειας Γαλλίας, όπου παράγονται υπό κανονικές συνθήκες 150.000 τόνοι ψευδαργύρου ετησίως, ενώ έχει μειώσει την παραγωγή στο ήμισυ σε άλλες

τρεις μονάδες της. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Goldman Sachs, στην Ευρώπη τους τελευταίους μήνες έχει διακοπεί ή αναβληθεί η παραγωγή 820.000 τόνων αλουμινίου και 750.000 τόνων επεξεργασμένου ψευδαργύρου.

Ο επενδυτικός κολοσσός επισημαίνει μάλιστα πως ένα κυτήριο αλουμινίου στην Ευρώπη που έχει δεχθεί την πίεση από τις τιμές της ενέργειας το τέταρτο τρίμηνο του 2021 θα έχει υποστεί ζημία της τάξης των 1.000 δολαρίων για κάθε τόνο μετάλλου που παράγει. Αντιστοίχως, για τους παραγωγούς ψευδαργύρου η ζημία είναι μικρότερη της τάξης των 540 δολαρίων ο τόνος.

Οι βιομηχανίες παραγωγής αλουμινίου, χαλκού, ψευδαργύρου και σιλικόνης είναι εντάσε-

ως ενέργειας και καταναλώνουν σαφώς περισσότερη ενέργεια σε σύγκριση με άλλες βιομηχανίες μετάλλων, όπως του χάλυβα. Έτσι, το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας αντιπροσωπεύει τουλάχιστον το 40% της παραγωγής τους. Η Eurometaux προειδοποιεί την Ε.Ε. πως κινδυνεύει να μην έχει επάρκεια στα μέταλλα που απαιτούνται για την παραγωγή μπαταριών για ηλεκτροκίνητα οχήματα και για την παραγωγή ανεμογεννητριών και φωτοβολταϊκών. Ως εκ τούτου, τονίζει, μπορεί να διακυβευθούν καίρια σχέδιά της, όπως η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής με την Πράσινη Συμφωνία.

Παράλληλα δεν θα έχει τη στρατηγικής σημασίας αυτόρκεια που επιδιώκει, καθώς «η αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση για μέταλλα αυτή τη στιγμή καλύπτεται από την παραγωγική δυνατότητα επεξεργασίας που έχουν άλλα μέρη στον κόσμο». Σε ό,τι αφορά, άλλωστε, την «εργαλειοθήκη» που έχει δημοσιεύσει η Κομισιόν με διάφορα μέτρα για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης, μεταξύ των οποίων οι φοροαπαλλαγές και η οικονομική στήριξη, δεν φαίνεται να πείθουν την Eurometaux, καθώς ζητάει συγκεκριμένα μέτρα για να αποφευχθεί «μια δεκαετία επαναλαμβανόμενων αυξήσεων των τιμών της ενέργειας».

Έχει προηγηθεί πριν από λίγες ημέρες η διάσκεψη που συγκάλεσε η Γαλλία ως προεδρεύουσα της Ε.Ε. γύρω από

Η Aluminium Dunkerque, η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή βιομηχανία μετάλλου, έχει μειώσει την παραγωγή της κατά 15%.

τις δράσεις που χρειάζονται για να διασφαλίσει η Ε.Ε. επάρκεια προσφοράς σε κρίσιμες πρώτες ύλες, όπως τα βιομηχανικά μέταλλα. Η γαλλική πρωτοβουλία οφείλεται στο πλήγμα που έχει δεχθεί ο κλάδος, με αποτέλεσμα να αναγκάζονται μεγάλες ευ-

ρωπαϊκές βιομηχανίες, μεταξύ των οποίων και αυτοκινητοβιομηχανίες, να εισάγουν μέταλλα από τις ΗΠΑ ή την Κίνα. Όπως επισημαίνει η βρετανική εφημερίδα, συχνά τα εισαγόμενα αυτά μέταλλα έχουν ισχυρότερο αποτύπωμα άνθρακα.

Accountant & Corporate Administrator Vacancy

Ζητείται για άμεση απασχόληση (πλήρη ή μερική).

Προσόντα: LCCI Level 3 (Higher) στη Λογιστική ή συναφή, τουλάχιστον δύο χρόνια σχετική πείρα, Ελληνική & Αγγλική γλώσσα, βασικές γνώσεις Η/Υ.

Καθήκοντα: Διεκπεραίωση Λογιστικών, Μισθολογίων και υποβολή Ετήσιων Εκθέσεων για επιτόπιες και διεθνείς Εταιρείες.

Τηλέφωνο Επικοινωνίας: **22-673800**

Πρωθήστε το Βιογραφικό σας στο **info@fci.com.cy**

Διεύθυνση: Χριστόδουλου Σώζου 2, Eiffel Tower, 1096 Λευκωσία - Κύπρος

ΙΑΤΡΙΚΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ

Η εταιρεία Μ.Σ. Ιακωβίδης & Σια Λτδ, επιθυμεί να προσλάβει άμεσα 2 Επιστημονικούς Συνεργάτες πλήρους απασχόλησης, για την επιστημονική ενημέρωση και πρωτόηση νέων φαρμακευτικών προϊόντων, με βάση την Λευκωσία και την Λεμεσό. Οι αιτήσεις θα πρέπει να κατέχουν τα ακόλουθα:

Κατάρτιση & Εμπειρία

- Πανεπιστημιακό Πτυχίο Φαρμακευτικής, Βιολογίας, Χημείας ή άλλων συναφών κλάδων
- Οργανωτική και διοικητική ικανότητα
- Ακεραιότητα χαρακτήρα, ανάληψη υπευθυνοτήτων και πρωτοβουλιών
- Πάθος για πωλήσεις και ανάπτυξη προϊόντων στην αγορά
- Άριστη γνώση της ελληνικής και της αγγλικής γλώσσας
- Γρήγορη αφομοίωση, προσαρμοστικότητα και μεθοδικότητα
- Πολύ καλή γνώση χειρισμού Η/Υ και εφαρμογών MS Office
- Κάτοχοι Άδειας Οδήγησης είναι απαραίτητο
- 1-2 χρόνια προηγούμενη εμπειρία σε ανάλογη θέση, θα θεωρηθεί ως επιπρόσθετο προσόν

Η Εταιρεία Προσφέρει

- Ελκυστικό πακέτο αναλόγως προσόντων και εμπειρίας
- Ταμείο Προνοίας
- Εταιρικό Όχημα
- Συμμετοχή σε Ομαδικό Σχέδιο Ασφάλειας Ζωής
- Ευκαιρίες κατάρτισης, ανέλιξης και συνεχούς εκπαίδευσης

Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται όπως αποστείλουν βιογραφικό στο e-mail: Phaedra.jacovides@msjgroup.com Όλες οι αιτήσεις θα θεωρηθούν ανιστηρά εμπιστευτικές.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω Δήλωση Μεταβίβασης: 6/Π/91/2022

Πωλητής /τές: CCSRE REAL ESTATE COMPANY LIMITED ΓΡΗΓΟΡ ΑΥΣΕΝΤΙΟΥ 8, 1096 ΤΡΥΠΙΩΤΗΣ, ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Αγοραστής: (1) ΛΑΜΠΡΟΥ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΜΑΡΟΥΛΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΙΙΙ, 24Α, 8720 ΓΙΟΛΟΥ, ΠΑΦΟΣ (2) ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΕΙΡΗΝΗ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΙΙΙ, 24Α, 8720 ΓΙΟΛΟΥ, ΠΑΦΟΣ Ακίνητο: Αρ. Εγγραφής: 0/28723 Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 0/2-148-349/2/1177/7 Είδος Ακινήτου: ΟΙΚΟΠΕΔΟ Υποιδιοκτησίες Εμβαδό τ.μ.: 493 Γεωγραφική Περιοχή: ΠΑΦΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΑΦΟΥ, ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Τοποθεσία: ΜΟΣΦΙΛΙΑ Μεταβίβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 1/2 Ποσό Πώλησης: €122.000,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

Ίδρυμα Ανδρέα Κ. Παπακώστα (Αριθμός άδειας 49/2021)

Το Ίδρυμα Ανδρέα Κ. Παπακώστα λόγω της κατάστασης με την πανδημία (COVID-19), δεν έκανε εκδήλωση αλλά έκδωσε λαχεία.

Η κλήρωση των λαχώνων έγινε στις 18 Δεκεμβρίου 2021 στο γραφείο του Ιδρύματος και όλοι οι τυχεροί έχουν ήδη παραλάβει τα δώρα τους.

Οι εισπράξεις ανήλθαν στο ποσό των €6.000, τα έξοδα στα €200 και το καθαρό κέρδος στο ποσό των €5.800.

Τα έσοδα θα διατεθούν για τις υποτροφίες πανεπιστημιακών σπουδών άπορων, άριστων φοιτητών.

ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ) ανακοινώνει ότι δέχεται αιτήσεις για την πλήρωση κενών θέσεων. Οι αιτήσεις μπορούν να υποβληθούν μόνο ηλεκτρονικά μέσω αυτοματοποιημένου εργαλείου, το αργότερο μέχρι την Κυριακή 30 Ιανουαρίου 2022 και ώρα 24:00.

Περισσότερες λεπτομέρειες και πληροφορίες σχετικά με την υποβολή αιτήσεων έχουν αναρτηθεί στον ιστοχώρο της ΚΤΚ, στη διεύθυνση: <https://www.centralbank.cy/el/the-bank/employment>

Σύμφωνα με την Delfi, το 2022 αναμένεται αύξηση των τελικών τιμών πώλησης νέων κατασκευών λόγω της αύξησης του κόστους των πρώτων υλών. Ωστόσο, η αύξηση θα εξαρτηθεί από τη διάρκεια που θα έχει ο πληθωρισμός, τη διάθεση των τραπεζών για δανειοδότηση, αλλά και την πορεία της πανδημίας.

Σε τροχιά ανόδου ιδιοκατοίκηση και βραχυχρόνιες μισθώσεις το 2022

Αναθερμαίνεται και η ζήτηση από ξένους θεσμικούς επενδυτές στην αγορά ακινήτων

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε τροχιά ανάκτησης των «κεκτημένων» που είχαν δημιουργηθεί μέχρι το 2019 και χάθηκαν κατά τα τελευταία δύο χρόνια, λόγω πανδημίας, αναμένεται να βρεθεί η αγορά ακινήτων το 2022. Ήδη, άλλωστε, το 2021 καλύφθηκε σημαντικό μέρος των απωλειών που προκλήθηκαν από την πανδημία και την οικονομική ύφεση του 2020, σημειώνει ο δρ Γεώργιος Μούντνς, διευθύνων εταίρος της Delfi Partners & Company, εταιρείας συμβούλων ακινήτων.

«Εφόσον το επιτρέψει η πανδημία, το 2022 αναμένουμε να δούμε μεγαλύτερη σταθεροποίηση και ανάκαμψη. Η ελληνική αγορά ακινήτων έχει σημαντικές προοπτικές για σταθερή ανάκαμψη, αφού υπάρχει σημαντικό ενδιαφέρον σε διάφορες κατηγορίες ακινήτων. Το ενδιαφέρον των εγχώριων αγοραστών για ιδιοκατοίκηση επανέρχεται, ενώ εκτιμάμε πως μετά το πανδημικό σοκ οι επενδύσεις σε ακίνητα τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο του μοντέλου των βραχυχρόνιων μισθώσεων θα καταγράψουν ισχυρή ζήτηση και από

θα είναι χρονιά υλοποίησης επενδύσεων που αναβλήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια, λέει ο Γεώργιος Μούντνς, διευθύνων εταίρος της Delfi.

μη επαγγελματίες επενδυτές. Την ίδια ώρα, εντείνεται το ενδιαφέρον για παραθεριστική κατοικία και για αξιοποίηση του προγράμματος Golden Visa», σημειώνει ο δρ Μούντνς. Οσον αφορά τις τιμές, σύμφωνα με την Delfi, αναμένεται αύξηση των τελικών τιμών πώλησης νέων κατασκευών λόγω της αύξησης του κόστους των πρώτων υλών. Ωστόσο, η αύξηση θα εξαρτηθεί από τη διάρκεια που θα έχει ο πληθωρισμός, τη διάθεση των τραπεζών για δανειοδότηση αλλά και την πορεία της πανδημίας.

Αντίστοιχα, σύμφωνα με τον ίδιο, «πλέον αναθερμαίνεται και η ζήτηση από ξένους θεσμικούς επενδυτές, οι οποίοι αναζητούν συμφέρουσες επενδυτικές ευκαι-

ρίες κυρίως για τουριστικά ακίνητα, αλλά και μεγάλες ενιαίες αναπτύξεις που δρομολογούνται το προσεχές διάστημα. Ισχυρή είναι και η ζήτηση για σύγχρονους αποθηκευτικούς χώρους λόγω της ραγδαίας ανόδου του ηλεκτρονικού εμπορίου. Αν δεν υπάρξουν άλλες δυσάρεστες εξελίξεις στο υγειονομικό μέτωπο, θεωρούμε ότι το 2022 θα είναι η χρονιά υλοποίησης σημαντικών επενδύσεων οι οποίες αναβλήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια. Ήδη διακρίνουμε στην πράξη πως η αγορά ανακάμπτει με γοργούς ρυθμούς και υπάρχει τεράστιο επενδυτικό ενδιαφέρον».

Στον τομέα των επενδύσεων, ο δρ Μούντνς προβλέπει περαιτέρω πωλήσεις χαρτοφυλακίων ακινήτων από τράπεζες και εταιρείες διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, «ώστε να μειώσουν τη σχετική έκθεση στους ισολογισμούς τους αλλά και να εκμεταλλευτούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο αυτά τα περιουσιακά στοιχεία, τα οποία μπορεί στο τέλος της μέρας να μετατραπούν σε πηγή κερδοφορίας αν αξιοποιηθούν σωστά και τύχουν της κατάλληλης διαχείρισης μέσω εξειδικευμένων

συμβούλων». Στο πλαίσιο αυτό, η Delfi Partners έχει δημιουργήσει μια πλατφόρμα ηλεκτρονικών πωλήσεων (delfiproperties.gr), στην οποία έχει αναρτηθεί σημαντικός αριθμός τραπεζικών ακινήτων που διατίθενται προς πώληση. Οσον αφορά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, κατά τον δρ Μούντνς, με τα σημερινά δεδομένα δεν φαίνεται πως θα υπάρξει ένα νέο μεγάλο κύμα κόκκινων δανείων. «Μπορεί να καταγραφούν κάποιες νέες περιπτώσεις, ωστόσο δεν θα είναι τόσο πολλές που να υπερκαλύψουν τη διαρκή μείωση η οποία προκύπτει μέσα από τις μη οργανικές ενέργειες των τραπεζών για περιορισμό των προβληματικών περιουσιακών στοιχείων στους ισολογισμούς τους», σημειώνει χαρακτηριστικά. Ασφαλώς, το ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια έφυγαν από τους ισολογισμούς των τραπεζών δεν σημαίνει ότι έχουν πάψει να αποτελούν βαρίδι για την ελληνική οικονομία. Ως εκ τούτου, «θα πρέπει να υπάρχουν τα κατάλληλα εργαλεία και η απαιτούμενη νομοθετική ευελιξία για γρήγορες, πρακτικές και δίκαιες λύσεις», αναφέρει ο δρ Μούντνς.

Επενδύσεις Τεχνικής Ολυμπιακής στην αγορά ακινήτων

Πολυτελείς κατοικίες και ξενοδοχειακά ακίνητα αναμένεται να αποτελέσουν τη «μαγιά» για την έναρξη της δραστηριοποίησης της Τεχνικής Ολυμπιακής στην αγορά ακινήτων. Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες της «Κ», στο πακέτο των μη εξυπηρετούμενων δανείων με εξασφαλίσεις σε ακίνητα, που εξαγόρασε πρόσφατα η εισηγμένη, περιλαμβάνονται πολυτελείς κατοικίες σε περιοχές «φίλετα» της Αττικής, όπως η Βούλα και το Π. Ψυχικό. Τα ακίνητα αυτά αναμένεται να περιέλθουν στην κατοχή της εισηγμένης, στο πλαίσιο της διαδικασίας αναδιάρθρωσης των εν λόγω δανείων.

Υπενθυμίζεται ότι η Τεχνική Ολυμπιακή ολοκλήρωσε πριν από λίγες ημέρες την απόκτηση της εταιρείας Novamore Limited, αντί ποσού 12,5 εκατ. ευρώ. Η Novamore έχει στην κατοχή της μη εξυπηρετούμενα δάνεια με εγγυήσεις ακινήτων συνολικής αξίας 33 εκατ. ευρώ. Τη διαχείριση των εν λόγω δανείων ανέλαβε, για λογαριασμό της Τεχν. Ολυμπιακής, η ιρλανδική εταιρεία Mount Street Hellas Holdco Ltd., το 50% της οποίας έχει επίσης αποκτηθεί από την Τεχνική Ολυμπιακή, μέσω της θυγατρικής της εταιρείας PFC Premier Finance Corp. Το ύψος του τιμήματος είχε ανέλθει σε 450.000 ευρώ. Σημειώτουν ότι η Mount Street Hellas ΑΕΑΔΑΠ έχει μέχρι σήμερα αναλάβει τη διαχείριση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων λογιστικής αξίας άνω των 500 εκατ. ευρώ. Σε σχετικές δηλώσεις του χθες, ο κ. Ραβί Τζόζεφ, διευθύνων σύμβουλος του διενθούς ομίλου Mount Street, ο οποίος έχει υπό διαχείριση περιουσιακά στοιχεία αξίας 80 δισ. ευρώ (δάνεια και πιστώσεις), ανέφερε ότι «αυτό το χαρτοφυλάκιο σηματοδοτεί την έναρξη της συνεργασίας μας με την Τεχν. Ολυμπιακή».

Σημειώτουν, ότι η Τεχνική Ολυμπιακή προχώρησε πρόσφατα στην ίδρυση μιας ακόμα θυγατρικής εταιρείας. Ο λόγος για τη Luxury Life, η οποία θα δραστηριοποιηθεί στην απόκτηση, κυρίως μέσω πλειστηριασμών, τουριστι-

κών καταλυμάτων, μεμονωμένων διαμερισμάτων, βιλών, εξοχικών κατοικιών και ξενοδοχειακών ακινήτων. Το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο της νέας εταιρείας ανέρχεται σε 5 εκατ. ευρώ. Εκτιμάται ότι η Luxury Life θα αποτελέσει το «όχημα» μέσω του οποίου θα δραστηριοποιηθεί ο όμιλος στην εκμετάλλευση ακινήτων.

Υπενθυμίζεται ότι, με βάση τον πρόσφατο έλεγχο ανεξάρτητου συμβούλου, το τελικό ποσό που θα εισπράξει τελικά η Τεχνική Ολυμπιακή από την πώληση του Πόρτο Καρράς θα ανέλθει σε τουλάχιστον 98,1 εκατ. ευρώ. Παράλληλα βέβαια, η διοίκηση διεκδικεί επιπλέον 8 εκατ. ευρώ (ήτοι συνολικά 106 εκατ. ευρώ) και για τον

Πολυτελείς κατοικίες και τουριστικές μονάδες στο χαρτοφυλάκιο της εταιρείας.

σκοπό αυτό έχουν ήδη οριστεί νέοι ανεξάρτητοι ελεγκτές, με το σχετικό πόρισμα να αναμένεται τον προσεχή Μάρτιο. Με βάση τους όρους της συμφωνίας με τον όμιλο Belterra, το συνολικό τίμημα ανήλθε σε 168 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων, βάσει του πορίσματος, 70,7 εκατ. ευρώ θα πρέπει να εκπέσουν για χρηματοοικονομικές και άλλες υποχρεώσεις.

Εκτός από την αγορά ακινήτων, η Τεχνική Ολυμπιακή έχει επενδύσει 16,2 εκατ. ευρώ στον τομέα της ναυτιλίας, αποκτώντας συμμετοχές σε συνολικά επτά πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων. Ένας ακόμα τομέας που ενδιαφέρει επενδυτικά την εταιρεία, είναι η «πράσινη» ενέργεια.

Στο πλαίσιο αυτό, στόχος είναι η απόκτηση αδειών, ή και ήδη αδειοδοτημένων εγκαταστάσεων φωτοβολταϊκών και αιολικών πάρκων. Οσον αφορά τον κατασκευαστικό κλάδο, θα επιδιωχθεί η ανάληψη έργων στον τομέα της διαχείρισης απορριμμάτων, αλλά και έργα ΣΑΠΤ.

ΝΙΚΟΣ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ

Με βάση τον πρόσφατο έλεγχο ανεξάρτητου συμβούλου, το τελικό ποσό που θα εισπράξει η Τεχνική Ολυμπιακή από την πώληση του Πόρτο Καρράς θα ανέλθει σε τουλάχιστον 98,1 εκατ. ευρώ.

Η Google δαπάνησε 1 δισ. δολ. για αγορά γραφείων στο Λονδίνο

Ο κολοσσός υψηλής τεχνολογίας Google δαπάνησε 1 δισεκατομμύριο δολάρια για να αγοράσει κτίριο γραφείων στο κέντρο της βρετανικής πρωτεύουσας, στο οποίο ήδη έχει παρουσία ως μισθωτής. Κι αυτό, όπως επισημαίνει σχετικά σε

Η επαναφορά στην κανονικότητα της εργασίας, το στοιχείο του τεχνολογικού κολοσσού.

ανακοίνωσή της η εταιρεία, θεωρείται «ψήφος εμπιστοσύνης» στο μέλλον του γραφείου ως χώρου εργασίας. Όπως επισημαίνει σχετικά σε δημοσίευσμά του το πρακτορείο

Reuters, ο αμερικανικός όμιλος αυτήν τη στιγμή στο Ηνωμένο Βασίλειο απασχολεί 6.400 άτομα και σχεδιάζει εκτεταμένη ανακαίνιση πολλών εκατομμυρίων στερλινών στο κτίριο του Σέντραλ Σεντ Ζιλ κοντά στο Κόβεν Γκάρντεν στο κεντρικό Λονδίνο. «Εκουμε το πρόνομιο να είμαστε δραστήριοι στη Βρετανία τα τελευταία σχεδόν είκοσι χρόνια, οπότε και η αγορά μας στο Σέντραλ Σεντ Ζιλ φανερώνει ότι εξακολουθούμε να είμαστε αφοσιωμένοι στις προοπτικές ανάπτυξης και επιτυχίας της οικονομίας της χώρας», τόνισε η Ρουθ Πόρατ, γενική οικονομική διευθύντρια της μητρικής της Google, Alphabet. Αρχικά το κτίριο ανήκε από κοινού σε κοινοπραξία, την οποία είχαν συγκροτήσει οι Legal & General Investment Management Real Assets και Mitsubishi Estate London

Ο αμερικανικός όμιλος αυτή τη στιγμή στο Ηνωμένο Βασίλειο απασχολεί 6.400 άτομα και σχεδιάζει εκτεταμένη ανακαίνιση πολλών εκατομμυρίων στερλινών στο κτίριο.

Limited. Αυτό που έχει ενδιαφέρον και πιστοποιεί το στοιχείο του τεχνολογικού ομίλου στην επαναφορά στην κανονικότητα, είναι ότι ανακαινίζει το κτίριο, ώστε να προσαρμοστεί στις ανάγκες της ομαδικής εργασίας δια ζώσης. Παράλληλα, όμως, ανταποκρινόμενη και στα νέα δεδομένα, τα οποία διαμορφώθηκαν εξ ανάγκης από την πανδημία του κορωνοϊού, θα προβλέψει και για χώρους υβριδικής τηλεργασίας, καθώς και πιο ευρύχωρα γραφεία για κάθε έναν εργαζόμενο. Επιπροσθέτως, θα υπάρχει και εξωτερικός στεγασμένος χώρος, ώστε να εργάζονται στον καθαρό αέρα, όπως ανέφερε η Google. Η προοπτική των αλλαγών αυτών είναι να μπορεί η εταιρεία συνολικά στις εγκαταστάσεις της στο Ηνωμένο Βασίλειο να απασχολεί περί τους 10.000 εργαζομένους,

συμπεριλαμβανομένων και εκείνων η οποία τελεί υπό διαμόρφωση κοντά στην περιοχή του Κινγκ Κρος στο Λονδίνο. Όπως επισήμανε επί του θέματος ο Βρετανός υπουργός Οικονομικών, Ρίσι Σουνάκ, «οι επενδύσεις σε θέσεις εργασίας από την Google αποτελούν σημαντική ψήφο εμπιστοσύνης στη θέση που έχει το Ηνωμένο Βασίλειο ως ένας διεθνής κόμβος στην υψηλή τεχνολογία».

Παρά ταύτα, μόλις τον Δεκέμβριο ο αμερικανικός όμιλος είχε δηλώσει ότι σε παγκόσμια κλίμακα θα μεταθέσει χρονικά τον σχεδιασμό του για την επιστροφή του προσωπικού στη συννηθισμένη συνθήκη εργασίας με αυτοπρόσωπη παρουσία, εξαιτίας των ανησυχιών για τη μετάλλαξη «Ομικρον».

REUTERS, BLOOMBERG

Ο **φρακός** του Ηλία Μπουργιώτη «πάγωσε» τη στιγμή. «Φωτογραφικά, δεν είχε ενδιαφέρον. Είδα τον Αγγελόπουλο πίσω από την κορδέλα να κοιτά προς αδιευκρίνιστη κατεύθυνση...». Περιφερειακός Δραπετσώνας - Κερασινίου, 24 Ιανουαρίου 2012.

Η περιπέτεια ποτέ δεν τελειώνει

Δέκα χρόνια από τον θάνατο του Θόδωρου Αγγελόπουλου – τον θυμόμαστε με μία φωτογραφία, ίσως την τελευταία του

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

«Πάλι στον ύπνο μου τον είδα». Όσοι τον γνώρισαν, το μοιράζονται ως κοινή εμπειρία. Τη φράση επαναλαμβάνουν συχνά οι στενοί συνεργάτες του Θόδωρου Αγγελόπουλου, κυρίως όσοι ήταν μαζί του στο μοιραίο γύρισμα της 24ης Ιανουαρίου 2012. Δέκα χρόνια μετά, ό,τι συνέβη εκείνο το απόγευμα εξακολουθεί να στοιχειώνει τους ανθρώπους που το έζησαν.

Ο παραγωγός Κώστας Λαμπρόπουλος (συνοδοιπόρος του σκηνοθέτη από το 1984 και το «Ταξίδι στα Κύθηρα»), ο σκηνοθέτης Παναγιώτης Πορτοκαλάκης (βοηθός του στο «Βλέμμα του Οδυσσέα», 1995), ο φωτογράφος Ηλίας Μπουργιώτης (πρωτοσυναντήθηκαν στο «Λιβάδι που δακρύζει», 2004) ήταν εκεί. Στην «Άλλη θάλασσα», στη 14η ταινία της φιλομογραφίας του. Στα γυρίσματα που άρχισαν, αλλά δεν συνεχίστηκαν. Κοντά στον σκηνοθέτη, για πρώτη φορά, και οι κόρες του Κατερίνα (σκηνογράφος) και Ελένη (υπεύθυνη για το κάστινγκ).

«Όλα συμβαίνουν στο λιμάνι του Πειραιά, με συνεχείς αναχωρήσεις και αφίξεις πλοίων, σαν μια αέναη μετανάστευση, εσωτερική και εξωτερική», έλεγε ο Θόδωρος Αγγελόπουλος, συνοψίζοντας το περιεχόμενο. Αρχική ιδέα, η «Οπερα της πεντάρας» του Μπρεχτ. Δεν θα μάθουμε ποτέ πώς θα υφανθεί η τελική ιστορία, πώς οι εικόνες που είχε στο μυαλό του θα πάρουν μορφή, με κάθε τιμήμα. Όπως πάντα. Η φωτογραφία που δημοσιεύουμε ήταν η αφορμή για να γράψου-

με το δικό μας σενάριο εις μνήμην. Την τράβηξε ο Ηλίας Μπουργιώτης, χωρίς να ξέρει γιατί. «Φωτογραφικά, δεν είχε ενδιαφέρον. Είδα τον Αγγελόπουλο πίσω από την κορδέλα να κοιτά προς αδιευκρίνιστη κατεύθυνση...». Ο Κώστας Λαμπρόπουλος συμπληρώνει τη στιγμή: «Ετοιμάζεται να περάσει απέναντι για να δώσει οδηγίες για τη διάταξη των φορτηγών που μετέφεραν μετανάστες. Επιστρέφοντας, συνέβη το δυστύχημα».

Στον περιφερειακό δρόμο Δραπετσώνας - Κερασινίου, παρασύρθηκε από δίκυκλο, τραυματίστηκε θανάσιμα, εξέπνευσε λίγες ώρες μετά στο νοσοκομείο, στο Φάληρο. Θυμάμαι τον ηθοποιό Τόνι Σερβίλο

«Όταν ο Θόδωρος κατέληγε σε αυτό που ήθελε, δεν μετακινιόταν. Πιο εύκολο ήταν να μετακινήσεις την πραγματικότητα παρά τον Θόδωρο...».

σε μία γωνία να κλαίει, την οικογένεια του Θόδωρου Αγγελόπουλου, τη Φοίβη και τις τρεις κόρες τους, την Ελένη να μας ανακοινώνει το τέλος, τον Ανδρέα Σινάνο, τον Τάκη Κατσέλη, τη Μαργαρίτα Μαντά, ήμαστε και άλλοι, όχι πολλοί, όλοι άναυδοι, κεραυνοβολημένοι, παγωμένοι, συντετριμμένοι.

Επιστρέφω στη φωτογραφία της σελίδας. «Τι σκεφτόταν άραγε όταν ετοιμαζόταν να διασχίσει τον δρόμο;» αναρωτιέμαι, κουβεντιάζοντας με τον Παναγιώτη Πορ-

τοκαλάκη. «Δεν ξέρω αν σκεφτόταν. Εβλεπε. Εχτιζε το πλάνο... Είχε επιμένει πολύ γι' αυτό το συγκεκριμένο σημείο στη Δραπετσώνα. Αντιλαμβανόμουν τον κίνδυνο, καθώς ο χώρος δεν ήταν ελεγχόμενος και προστατευμένος. Όμως όταν ο Θόδωρος κατέληγε σε αυτό που ήθελε, δεν μετακινιόταν. Πιο εύκολο ήταν να μετακινήσεις την πραγματικότητα παρά τον Θόδωρο». Ο Παναγιώτης Πορτοκαλάκης και ο Ηλίας Μπουργιώτης άκουσαν έναν στριγκό θόρυβο και αυτομάτως σκέφτηκαν ότι κάτι κακό θα είχε συμβεί. Στα αυτά του δεύτερου ηχεί ακόμη η φωνή φόβου και αγωνίας της κόρης του, Κατερίνας Αγγελόπουλου: «Μπαμπά». Ο πρώτος θυμάται να έχουν κάνει έναν κύκλο γύρω από το πεομένο σώμα που σκινοθέτη, αλλά κανείς να μην πλησιάζει, «σαν να μη θέλει να επιβεβαιώσει αυτό που έχει συμβεί».

Ο Κώστας Λαμπρόπουλος είδε με την άκρη του ματιού του το τροχαίο, έσπυεσε και σήκωσε στα χέρια του τον χτυπημένο Θόδωρο Αγγελόπουλο, που είχε πέσει σε ένα καντάκι του δρόμου. Τα μέλη του δεν υπάκουαν. Ανέπνεε ακόμη. Το ασθενοφόρο ήρθε μία ώρα μετά. Τα επανειλημμένα τηλεφωνήματα δεν μπόρεσαν να φέρουν καλύτερο αποτέλεσμα μιας και από το ΕΚΑΒ απαντούσαν ότι δεν υπήρχε διαθέσιμο ασθενοφόρο.

Αύριο, 24 του μηνός, συμπληρώνεται μία δεκαετία από τότε. Ο χρόνος τίποτα δεν έχει «φλουτάρει». Όλα, μέσα στη μνήμη, τακτοποιημένα στην αλληλουχία των γεγονότων, οι αποχωρήσεις ελάχιστες, οι αφηγήσεις από διαφορετικές «γωνίες λήψης» συγκλίνουν στο τραγικό φινάλε.

Καθώς η περιοχή είχε μετατραπεί σε κινηματογραφικό πλάτο, η πραγματικότητα δανείζεται στοιχεία σεναρίου. Χωρίς περιορισμούς (η πραγματικότητα) αυτοσχεδιάζει με φελινικό οίστρο. Την ώρα που όλοι οι παρόντες προσπαθούν να συλλάβουν το αδιανόητο, που μόλις έχει συντελεστεί, εμφανίζεται βαν τηλεοπτικού σταθμού, από το οποίο ξεπροβάλλει νεαρή ρεπόρτερ, υπερβολικά βαμμένη και ντυμένη για άλλη περίπτωση, η οποία απευθύνεται στο κινηματογραφικό συνεργείο λέγοντας: «Λοιπόν, παιδιά, τι έχουμε εδώ;». Μέσα σε λίγη ώρα είδαν να περνούν από μπροστά τους όψεις της Ελλάδας σε πύκνωσι.

Και αυτό έχει εγγραφεί στη μνήμη του Παναγιώτη Πορτοκαλάκη και θέλει να το μοιραστεί. Όλοι έχουν κάτι να πουν ή να ανακαλέσουν. Ένα νεύμα, μια φράση, ένα περιστατικό... Μιλούν για να ξορκίσουν τον εφιάλτη, που τους επισκέπτεται και στον ύπνο τους. Μιλούν και μελαγχολούν, συγκινούνται, διερωτώνται, αναπολούν.

«Σκέφτομαι συχνά τα βουβά ταξίδια που έκανα με τον Θόδωρο στα Βαλκάνια», λέει ο Κώστας Λαμπρόπουλος. «Δεν με άφηνε να βάζω ούτε ραδιόφωνο. Παρατηρούσε το τοπίο και έφτιαχνε το σενάριο στο μυαλό του. Συχνά, συνταξιδεύαμε και με τον φωτογράφο Δημήτρη Σοφικίτη».

Ο Παναγιώτης Πορτοκαλάκης επαναφέρει ένα ερώτημα που τον απασχολεί: «Την ημέρα του μοιραίου γυρίσματος με είχε πάρει τηλέφωνο να κατέβουμε στη Δραπετσώνα εκτάκτως νωρίτερα, μαζί. Δεν μου είπε γιατί. Δεν μπορούσα την ώρα που μου ζήτησε, πήγα

την προκαθορισμένη. Αναρωτιέμαι: αν η πεταλούδα πετούσε διαφορετικά, τα πράγματα θα είχαν συμβεί αλλιώς;».

Ό,τι είχε καταγράψει ο Ηλίας Μπουργιώτης πίσω από την κάμερα (δεν φωτογράφιζε τη δράση, μόνο τα παρασκήνια) στην «Άλλη θάλασσα», έμεινε κλεισμένο στα κουτιά για αρκετό καιρό. «Δεν μπορούσα να κοιτάξω τι είχα τραβήξει... Στο φωτογραφικό λεύκωμα που εξέδωσα χρόνια μετά, έδωσα τον τίτλο “Το βλέμμα της αιωνιότητας”».

Ο Τόνι Σερβίλο αποχαιρέτισε τον Θόδωρο Αγγελόπουλο στην κηδεία, στο Α΄ Νεκροταφείο. Ο Ιταλός πρωταγωνιστής του στην ται-

Λίγο μετά το δυστύχημα, νεαρή ρεπόρτερ, ντυμένη για άλλη περίπτωση, απευθύνεται στο κινηματογραφικό συνεργείο: «Λοιπόν, παιδιά, τι έχουμε εδώ;».

νία που δεν ολοκληρώθηκε ποτέ, θέλησε να πει δυο λόγια στα γαλλικά εκ μέρους όλων του Μαρτσέλο Μαστρογιάνι, της Ζαν Μορό, του Τζιαν Μαρία Βολοντέ, του Χάρβεϊ Καϊτέλ, του Μπρούνο Γκανζ, του Γουίλεμ Νταφός... μακρις ο κατάλογος των ξένων ηθοποιών. Τους ανέφερε όλους με επιμέλεια. «Είχαμε την τύχη να παίζουμε κάτω από τις οδηγίες σου. Ευχαριστούμε».

Ένα χρόνο μετά, καλοκαίρι του 2013, ζήτησα από τον Γουίλεμ Νταφός (στη διάρκεια συνέν-

τευξης μας, για μια παράσταση του Μπομπ Γουίλσον στο Μάντσεστερ, «Κ» 15/07/2013) να μου πει τι έχει συγκρατήσει στη μνήμη του από τη συνεργασία του με τον Θόδωρο Αγγελόπουλο. Σηκώθηκε από τη θέση του για να τον μιμηθεί, με μεγάλη τρυφερότητα, παρότι τον περιγράφει ως «πολύ σκληρό και απαιτητικό σκηνοθέτη». Πρωταγωνίστησε στη «Σκόνη του χρόνου» (2008). «Επικοινωνούσαμε με τον Θόδωρο ως εξής: εγώ χωρίς να μιλάω ελληνικά ή γαλλικά. Εκείνος με πολύ λίγα ιταλικά και αγγλικά! Μου έδειχνε αυτό που ήθελε να κάνω κι εγώ τον αντέγραφα. Το μόνο που πρόσφερε στην εντέλεια ήταν: “And then, you cry”! Θυμάμαι αυτό το κρυφό, πονηρό χαμόγελο που είχε. Έλεγε κάτι πολύ σοβαρό και ξαφνικά εμφανιζόταν στο πρόσωπό του αυτό το αινιγματικό χαμόγελο».

Το φιλμ τελειώνει. Ένα άδαιο φωτεινό καρέ παίρνει τη θέση της εικόνας στον τοίχο. Ακούγεται η φωνή του Α. βραχνή, θρυμματισμένη: «Όταν γυρίσω, θα γυρίσω με τα ρούχα και τ' όνομα ενός άλλου. Κανείς δε θα με περιμένει. Κι αν δε με γνωρίσεις και πεις “Δεν είσαι εσύ”, θα σου δώσω σημαδία να πιστέψεις. Τη λεμονιά στον κήπο σου. Το ακρινό παράθυρο που μπάζει το φεγγάρι. Κι ακόμα σημαδία του κορμιού και της αγάπης. (...) Ανάμεσα σ' ένα αγκάλιασμα κι ένα άλλο, ανάμεσα σ' ένα κάλεσμα κι ένα άλλο, θα σου διηγηθώ, όλη την ανθρώπινη περιπέτεια, την περιπέτεια που ποτέ δεν τελειώνει...». Θόδωρος Αγγελόπουλος, 27 Απρίλη 1993. Η τελευταία σκηνή από «Το βλέμμα του Οδυσσέα». Στον ρόλο του Α. ο Χάρβεϊ Καϊτέλ.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

23-29.1.22

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Βάρκα στον Γιαλό στο Ριάλτο

Ένα αφιέρωμα στα άγνωστα παιδικά χρόνια του Μίκη Θεοδωράκη. Η παράσταση που ενθουσίασε το κοινό και κέρδισε Τιμητική Διάκριση στο 34ο Παγκύπριο Φεστιβάλ Ερασιτεχνικού Θεάτρου του ΘΟΚ, επιστρέφει στο Θέατρο Ριάλτο μετά την εμφάνισή της στην Κεντρική Σκηνή του ΘΟΚ. Η παράσταση βασίζεται στο ομώνυμο βιβλίο της ανιψιάς του μεγάλου συνθέτη, Μάρως Θεοδωράκη, και περιτρέφεται γύρω από τα άγνωστα παιδικά χρόνια του Μίκη Θεοδωράκη. Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, Λεμεσός. Τετάρτη 26 Ιανουαρίου 2022, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 77777745.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Η λάμψη μιας ασήμαντης νύκτας»

Συνεχίζονται οι παραστάσεις του βραβευμένου έργου «Η λάμψη μιας ασήμαντης νύκτας» του Κόννορ Μακφέρσον, στην κεντρική σκηνή του Θεάτρου Διώνυσος, σε σκηνοθεσία Βαρνάβα Κυριαζή. Το έργο πραγματεύεται το δράμα των περιθωρισμένων και κοινωνικά αποκλεισμένων ανθρώπων που ταλανίζονται από σοβαρά προβλήματα, όπως η φτώχεια, ο αλκοολισμός, η ανεργία και οι προσωπικές αποτυχίες. Έργο σύγχρονο, όπου τα ακραία γεγονότα μιας νύκτας μπορεί να λειτουργήσουν καταλυτικά και να γίνουν η αφετηρία για ένα καλύτερο αύριο. Ο Τόμμου έχει εγκαταλείψει εδώ και καιρό την οικογένεια του και ζει μόνος του στο ισόγειο του διώροφου σπιτιού του θείου

του Μώρις, που μένει στον πάνω όροφο, σε μια συνοικία του Δουβλίνου. Οι γκρίνιες του θείου Μώρις και οι τηλεφωνικοί καυγάδες με την πρώην γυναίκα του είναι η καθημερινότητα του αποτυχημένου και μοναχικού Τόμμου. Ξαφνικά όλα αλλάζουν όταν στη ζωή του μπαίνει η Έιμυ. Πρωταγωνιστούν με σειρά εμφανίσης οι ηθοποιοί: Μανώλης Μιχαηλίδης, Ανδρέας Κουτσόφτας, Ευφροσύνη Κουτσουβέρη, Μάριος Μεττής, Κωνσταντίνος Τσίτσιος. Θέατρο Διώνυσος, Διαγόρου 29, Λευκωσία. Παραστάσεις στη Λευκωσία: Τετάρτη, Παρασκευή & Σάββατο στις 8:30 μ.μ., και Κυριακή στις 6:30 μμ μέχρι τις 9 Φεβρουαρίου. **Πληροφορίες: 22818999, 99621845.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Βυσσινόκηπος στο Τραπέζι» από το Θέατρο Ειδεκανού

Πρόκειται για δισακευή για εφήβους βασισμένη στο θεατρικό έργο του Άντον Τσέχωφ «Ο Βυσσινόκηπος», σε σκηνοθεσία Μιχάλη Θεοδώρου και θεατρικής ομάδας Ειδεκανού. Ο Βυσσινόκηπος περιμένει το καλοκαίρι να βγει σε πλειστηριασμό και στην επιφάνεια του τραπέζιού απλώνονται οι σκιές των ανθρώπων που τον αγάπησαν, που συνδέθηκαν μαζί του, που στάθηκαν ανήμποροι να τον σώσουν. Μέσα από μια ελεύθερη και συμπυκνωμένη δισακευή του Βυσσινόκηπου, παρακολουθούμε έναν κόσμο που καταρρέει, έναν καινούργιο που αναδύεται, και ανθρώπους που καλούνται να προσαρμο-

στούν στη νέα πραγματικότητα στη σκιά ενός ερωτήματος: τι είναι τελικά ο Βυσσινόκηπος του Τσέχωφ, κωμωδία όπως επέμενε εμφατικά ο ίδιος ο συγγραφέας; Η τραγωδία, όπως είχε πρωτοπαρουσιαστεί στη Μόσχα πριν από έναν αιώνα επισκιάζοντας έκτοτε την πρόθεση του συγγραφέα; Ηθοποιοί και Δραματουργική Επεξεργασία: Νικολέτα Βερούκιου και Έλενα Παυλίδου. Κατάλληλο για θεατές από 14 ετών. Flea Theatre, Γιάννη Κορομιά 2, Καϊμακλί, Παρασκευή και Σάββατο 28, 29 Ιανουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. και Κυριακή 30 Ιανουαρίου, ώρα 6:30 μ.μ. **Κράτηση θέσεων στα τηλέφωνα 96670490, 99849598.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Starlight 3: Μουσικός Ρομαντισμός

Η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου παραδίδει την μπαγκέτα στον Fedor Rudin, μάεστρο και βιρτουόζο διεθνούς φήμης, εξάρχων της Ορχήστρας της Κρατικής Όπερας και της Φιλαρμονικής της Βιέννης σε ένα πρόγραμμα από τον κόσμο του μουσικού Ρομαντισμού. Ο Fedor Rudin θα ερμηνεύσει ενώ ταυτόχρονα θα διευθύνει το εντυπωσιακά δραματικό και δεξιοτεχνικό Κοντσέρτο για βιολί του Johannes Brahms. Η συναυλία θα ξεκινήσει με την υποβλητική Εισαγωγή «Εβρίδες» του Felix Mendelssohn η οποία απεικονίζει μουσικά εικόνες, αισθήσεις και συναισθήματα του συνθέτη κατά το ταξίδι του στο αρχιπελάγος των Εβρίδων. Λευκωσία: Πέμπτη 27 Ιανουαρίου 2022, Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, λεωφόρος Μουσείου 4, Λευκωσία και στο Πατίκειο Δημοτικό Θέατρο Λεμεσού, Αγίας Ζώνης 4, Λεμεσός. Ώρα έναρξης συναυλιών 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες και ειστήρια www.cyso.org.cy και www.pattihio.com.cy, τηλέφωνο 22 463144.**

ΕΚΘΕΣΗ

«Θεόδωρος Ράλλης: η δική του Ελλάδα» στη Λεβέντειο

Η Λεβέντειος Πινακοθήκη παρουσιάζει μια έκθεση αφιερωμένη στην Ελλάδα του Θεόδωρου Ράλλη, του σπουδαίου Έλληνα ζωγράφου του 19ου αιώνα. Έτσι κλείνει με τον πιο ιδεώδη τρόπο το 2021, τη χρονιά που η Ελλάδα βρίσκεται στο επίκεντρο, αφού εορτάζονται τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση, η οποία οδήγησε στην ίδρυση του ελληνικού κράτους. Η έκθεση Θεόδωρος Ράλλης: η δική του Ελλάδα περιλαμβάνει έργα του που αποτυπώνουν την Ελλάδα της τελευταίας 25ετίας του 19ου αιώνα και των αρχών του 20ού, τον τόπο, τους ανθρώπους, τη ζωή και τα έθιμά τους. Μία ιδιαίτερη

ενότητα είναι αφιερωμένη στην εικονογράφηση του πεζογραφήματος του Δημήτριου Βικέλα Λουκής Λάρας, με σχέδια που φιλοτέχνησε ο καλλιτέχνης το 1891: ένα ειδικό ψηφιακό πρόγραμμα ετοιμάστηκε για την ενότητα αυτή. Η έκθεση πλαισιώνεται από αυθεντικές παρadosιακές φορεσιές και αντικείμενα του Πελοποννησιακού Λαογραφικού Ιδρύματος «Β. Παπαντωνίου», που απαντούν στη ζωγραφική του Ράλλη. Λεβέντειος Πινακοθήκη, Λευκωσία. Ώρες λειτουργίας: Καθημερινά, εκτός Δευτέρα και Τρίτη, 10:00-17:00 και Τετάρτη 10:00-20:00. **www.leventisgallery.org**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Ερώτημα παλιό και επίμονο

«**Σ**την αρχή ξενίζει, μετά λέμε πόσο καλό είναι, αύριο δείχνει πνιγηρό και ξεπερασμένο, μεθαύριο είναι ελεύθερο και κλασικό. Κι αυτή είναι η τυχερή διαδρομή ενός έργου, εκείνη που πιστοποιεί ότι είναι καλό, που το εντάσσει στην κληρονομιά». Το 2009 στο περιοδικό «Κ» είχαμε παρουσιάσει ένα εκτεταμένο ρεπορτάζ με ανθρώπους του κινηματογράφου και απλούς θεατές που κατέθεταν τη γνώμη τους για τον Θεόδωρο Αγγελόπουλο και το έργο του (λίγο πριν από την πρεμιέρα της «Σκόνης του χρόνου»). Η άποψη που παρατίθεται είναι του σκηνοθέτη Σύλλα Τζουμέρκα. Δεκατρία χρόνια μετά (και 10 από τον θάνατο του Θ. Αγγελόπουλου, που συμπληρώνονται αύριο), δεν υπάρχει αμφιβολία: το έργο του έχει τη θέση του στην κινηματογραφική κληρονομιά, ελληνική, ευρωπαϊκή, παγκόσμια. Δεν είναι πολλοί οι Έλληνες «διεθνείς» στον χώρο του πολιτισμού. Πιθανότατα, σήμερα, το σινεμά που υπερασπιζόταν, εξουθενωτικά (για τον ιδιον πρωτίστως) χειροποίητο, ανοιχτό στο φιλοσοφικό στοχασμό, εντοπισμένο στη μεγάλη Ιστορία, «δεσμευμένο» στην ποίηση, να δυσκολευόταν να βρει χρηματοδότηση, να μην μπορούσε να συναντήσει το κοινό των πλατφορμών. Είναι βέβαιο ότι τίποτα δεν είναι ίδιο από το 2012. Ολα έχουν αλλάξει: η χώρα, ο κόσμος, εμείς. Εστω κι αν ο ίδιος έβλεπε (όπως και τα πλάνα του) σε βάθος πρόσωπα. Αισθανόταν, και το δήλωνε με κάθε ευκαιρία, ότι «οι ορίζοντες στένευαν για τους νέους», ότι οι σημερινοί πολίτες είναι «επαγγελματίες διακριστές, που δεν έχουν μια οραματική σχέση με την Ιστορία και το μέλλον», ότι εκείνος επιμένει μέσα «σε ένα είδος ηρωικής απελπίσας».

Επανερχόμαστε στον σκηνοθέτη (παρά το γεγονός ότι οι Τέχνες φιλοξενούν ήδη κείμενο στην 1η σελίδα) γιατί η «επέτειος» άνοιξε απροσδόκτες διαδρομές. Η απόσταση του χρόνου κάνει τα πένθη πιο ήσυχα αλλά και πιο δομικά, καθώς ζυμώνονται με απρόβλεπτα συστατικά ζωής. Οι ενώσεις που δημιουργούνται άλλοτε ανατρέπουν και άλλοτε ενισχύουν παλαιότερες σκέψεις και πεποιθήσεις.

Υπάρχουν όμως και στοιχεία που παραμένουν αταλάντευτα. Όπως το κείμενο του Θ. Αγγελόπουλου, «αντί προλόγου» (με ημερομηνία 8/2/1992), στην έκδοσή με το σενάριο της «Μίας αιωνιότητας και μιας μέρας» (από τον Καστανιώτη), για τον τρόπο που γεννιέται μια ιδέα, «η ιδέα μιας ταινίας».

Επιλέγουμε ένα απόσπασμα. Ο «τρόπος», ριζωμένος στην αιωνιότητα, ακλόνητος και νέος, αιφνιδιάζει γιατί δεν αλλάζει. Είναι ο ίδιος. Σαν να μην περάσε μια μέρα:

«...Εκείνος που θα πει ότι η ιδέα του γεννήθηκε καθώς κοιτάζε ένα δέντρο, θα 'χει πει μια αλήθεια κι ένα ψέμα. Αλήθεια στο βαθμό που σ' έναν περίπατο σταμάτησε να κοιτάζει το δέντρο, χωρίς συγκεκριμένη αιτία, και τίποτα δεν έμοιαζε να υποβάλλει τίποτα. Ούτε το σχήμα του δέντρου ούτε το χρώμα ούτε η παλιά πληγή στον κορμό οδηγούσαν σε μια ιδέα.

Ψέμα στο βαθμό που τη στιγμή που σταμάτησε να κοιτάζει το δέντρο, από μια διεργασία υπόγειη, μπερών, μπνών η χρόνων, που γινόταν μυστική μέσα του, μια φράση ακουσμένη τυχαία στο δρόμο πριν καιρό ή διαβασμένη σε βιβλίο, μια ασήμαντη ειδοση στις εφημερίδες, μια εικόνα ναρκωμένη ή κοιμισμένη στο βάθος της αποθήκης εικόνων που έχει ο καθένας, ανασύρθηκε ξαφνικά, μεταμορφωμένη, εκείνη τη συγκεκριμένη στιγμή. Η στιγμή έγινε έτσι απροσδόκητα προνομιακή συνάντηση με το ανείπωτο.

Το δέντρο δεν είχε παίξει κανένα ρόλο. Ήταν αθώο.

(...) Η περίοδος που προηγείται του γραφίσματος ενός σεναρίου είναι μια περιόδος υγρασίας, με παράξενες μεταβλητές, φαινομενικά αδικαιολόγητες ευαισθητοποιήσεις.

Εναλλαγές αφηρημάδας και ωριμότητας. Είναι μια περίοδος διπλής ζωής. Το θυρωβάδες μέρος του εαυτού σου ζει την καθημερινότητα όπως πάντα, ενώ το αδούρνο πλέκει μυστικά, με υλικά άορατα, αυτό που κάποτε ωριμάζοντας θα βγει στην επιφάνεια, σε ώρα ανύποπτη, διασχιζοντας με καταπληκτική ευκολία όλα τα φίλτρα της καθημερινότητας. Εκείνος που θα πει ότι η ιδέα μιας ταινίας του γεννήθηκε καθώς κοιτάζε ένα δέντρο, λέει αλήθεια».

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Αλλού τα ράσα, άλλης παπαδιάς τα ξύλα

Το τοπίο πολιτιστικά αυτή την περίοδο είναι ακόμα ξηρό, αλλά συν τω χρόνω θα βρει πάλι τον τρόπο του να βγάλει χορτάρι, άρα για να μην επαναλάβουμε τους εαυτούς μας με τη δημιουργία υπηπουργείου Πολιτισμού, που το πολεμούν θεοί και δαίμονες, ούτε και με τα δύσμοιρα τα Κύπρια και το πώς αυτά δεν είναι αυτό θα έπρεπε να είναι, όσο στο ΥΠΠΙΑΝ και στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες τ' αντιμετωπίζουν ως πάρεργο. Τέλος πάντων, για τα παραπάνω θα βρούμε χρόνο –είμαι βέβαιος– το αμέσως επόμενο διάστημα.

Για σήμερα θα ήθελα ν' ασχοληθώ με τον πολιτισμό στον δημόσιο λόγο και πώς αυτός εκφράζεται με τον comme il faut λόγο, αλλά και τον καταγγελτικό και απολογητικό λόγο και με το πόσο εύκολα μπορούμε να κανιβαλίσουμε ή ν' αγιοποιήσουμε ή και να τηρήσουμε τις εσωτερικές και εξωτερικές μας ισορροπίες, διατηρώντας την άνωθεν καλή μαρτυρία, με κλασικό παράδειγμα πλέον αυτό της κας Αντρούλλας Βασιλείου, η οποία έσπυσε να τοποθετηθεί για την υπόθεση βιασμών στη Θεσσαλονίκη, γράφοντας το ατυχές tweet της και μετά ένα επόμενο. Θα ξεκινήσω όμως από αυτό που συζητούσα τις προάλλες μ' έναν φίλο, σχετικά με τους αστειούς

–και ειλικρινά απογοητευτικούς για κάθε νοήμονα άνθρωπο–καβγάδες στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, μου είπε λοιπόν άραγε στο καφενείο ή στην καφετέρια, ή σε οποιονδήποτε άλλο δημόσιο χώρο θα 'τσακωνόνταν κατ' αυτόν τον τρόπο; Θα εκτόξευαν αυτές τις κατηγορίες και αυτές τις βρισιές; Η ειλικρινής απορία του φίλου, μ' έκανε να το σκεφτώ δυο και τρεις φορές, πριν να καταλήξω ότι όχι, ουδείς θα τσακωνόταν σε δημόσιο χώρο με τον ίδιο τρόπο, διότι θα τον περνούσαν γι' απολίτιστο και «χώρκατο». Ενώ στις επάλξεις των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης αυτό είναι απαραίλλητος ακτιβισμός, είναι γροθιά στο μαχαίρι, είναι αντίδραση και αυτόματο cancel σε ό,τι μας ενοχλεί και είναι σάπιο.

Και της συζήτησης προοιούσης περάσαμε στα όσα έγιναν με αφορμή το tweet της κας Βασιλείου. Δεν μ' ενδιαφέρει πώς λειτούργησε η κα Βασιλείου, προφανώς ενεργοποιήθηκαν κάποια αντανakλαστικά της, δεν ξέρω ποια, και έγραψε ό,τι έγραψε. Λάθος; Λαθότατο! Ένα το κρατούμενο. Από την άλλη όλοι οι αμύνητορες του ορθού λόγου και ορθοτομούντες αυτόν, διά μακρών αναρτήσεων έγραφαν μύδρους, με cancel culture, με positions

και λοιπά –isation, -isms και –izing και ο λόγος τους ενδύθηκε μανδύα καταγγελίας, αλλά όλα αυτά στο καφενείο «Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης», και από την άλλη έχουμε αυτούς που έπρεπε να καταγγείλουν όσους επιτέθηκαν στην κα Βασιλείου και να τους πείσουν για το λάθος τους, και πως κι εκείνοι τελικά ορθοτομούν τον λόγο της αληθείας, με αποτέλεσμα «μαλλιά κουβάρια» και στο τέλος κανείς δεν έχει δικιο, οι προσβολές προς το πρόσωπο της κας Βασιλείου έμειναν, διότι δεν νομίζω η αμετροπεία και η ανοποσία να δικαιολογούν επίθεση ad hominem. Και φυσικά, από την άλλη πλευρά κανείς δεν χρειάζεται να παίρνει τον ρόλο του δικηγόρου της, και να απαγγέλει φιλιππηκούς και ως άλλοι Λυσίες να εκφωνούν περί αδυνάτων λόγους. Γιατί πολλές φορές ξεπετάγεται αυτή η παροιμία, «τωρά εν της παπαθιάς τα ξύλα» και όσοι έχουν μνήμη και δεν έχει γίνει το μυαλό τους χαλβάς, θυμούνται και τότε, και πώς και γιατί και τα πειδής.

Δεν χρειάζεται κυρίως εμείς οι δημοσιογράφοι να δημοσιολογούμε επί παντός επιστητού, δεν είμαστε ο Λόγος, απλώς έτυχε να έχουμε αυτό το έρμιο το προνόμιο, να γράφουμε δημόσια, με το όνομά μας, και να προσπαθούμε να

κάνουμε κάτι καλό για όσους δεν έχουν αυτή τη δυνατότητα, δεν είμαστε ούτε δικαστές, ούτε αρχάγγελοι, ούτε καθοδηγητές, ούτε κρίνουμε διά παντός ζώντες και νεκρούς. Καλό θα είναι λοιπόν να καταλάβουμε όλοι και κυρίως όποιοι αξίζουν να είναι σοβαρός με τον εαυτό του, ότι ο δημόσιος χώρος που λέγεται Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, αλλά και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, είναι ένα μεγάλο καφενείο, ένας χώρος δημόσιας διαβούλευσης, και αν κάποιος έχει να πει κάτι, ας το κάνει, έχοντας ζυγίσει τα καλά και συμφέροντα, όχι της ψυχής του, αλλά εκείνου που αισθάνεται πως έχει περισσότερη ανάγκη από εκείνο.

Κανείς δεν είναι δικηγόρος κανενός και όσοι και όσες σπεύδουν να κρίνουν, να κάνουν φασαρία, και να κατακεραυνώσουν, να είναι έτοιμες και έτοιμοι να το κάνουν και εν μέσω οδώ, όταν δουν το δδικο και η αμετροπεία να βασιλεύουν, και κανονικοί δικηγόροι υπάρχουν και νόμοι υπάρχουν και τότε τα ΜΚΔ και τα ΜΜΕ να βγουν και να συνηγορήσουν. Όπως έλεγε και ο πατέρας μου, εδώ σε θέλω κάβουρα να περπατάς στα κάρβουνα!

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Υψίστης σημασίας οι ανθρωπιστικές σπουδές

Ο αείμνηστος Βάσος Καραγιώργης ήταν ένας Έλληνας κατ’ εξοχήν, λέει ο δρ Ανδρέας Πίττας, μιλώντας στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Η συνάφειά μου μ’ ένα αρχαιολόγο του κύρους του Βάσου Καραγιώργη ήταν για μένα καταλυτική. Έχω μάθει αρκετά πράγματα μιλώντας και διαβάζοντας βιβλία του Βάσου Καραγιώργη. Πρέπει να πω, ότι μεταξύ μας αναπτύχθηκε ένα είδος αμοιβαίας εκτίμησης παρόλο που δεν υπήρχε πολύς χρόνος στη διάθεσή μας. Ο Βάσος Καραγιώργης αγαπούσε τη λιτότητα και τη λακωνική έκφραση όπως και εγώ. –Από το Ινστιτούτο Κύπρου είχε

–Κύριε Πίττα, τι θυμάστε πιο έντονα από τον Βάσο Καραγιώργη;

–Ο Βάσος Καραγιώργης ήταν πολύ προστιός ως άνθρωπος και έτοιμος να βοηθήσει στα έργα του Ινστιτούτου Κύπρου, όπου παραμένω ακόμη πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Συμβουλίου. Ήταν ένας άνθρωπος με τρομακτικές γνώσεις, όχι μόνο για την αρχαιολογία, όχι μόνο για τα έργα που σώθηκαν ή εκείνα που χάθηκαν, αλλά γνώριζε τη μυθολογία, τον Όμηρο και τη γλώσσα μας άριστα! Ένας Έλληνας κατ’ εξοχήν!

–Το πάθος για την αρχαιολογία και η αγάπη του για την Κύπρο εσάς πώς σας επηρέασαν;

–Κατ’ αρχήν πρέπει να πω εδώ ότι ως νεαρός απόφοιτος του γυμνασίου ταλαντευόμουν μεταξύ σπουδών στην Αρχαιολογία/Φιλολογία και Ιατρικής. Τελικά με κέρδισε η Ιατρική όπως είναι γνωστό. Η αγάπη μου όμως για την αρχαιολογία δεν έσβησε ποτέ και φυσικά αντιλαμ-

βάνεστε ότι η συνάφειά μου με ένα αρχαιολόγο του κύρους του Βάσου Καραγιώργη ήταν για μένα καταλυτική. Έχω μάθει αρκετά πράγματα μιλώντας και διαβάζοντας βιβλία του Βάσου Καραγιώργη. Πρέπει να πω, ότι μεταξύ μας αναπτύχθηκε ένα είδος αμοιβαίας εκτίμησης παρόλο που δεν υπήρχε πολύς χρόνος στη διάθεσή μας. Ο Βάσος Καραγιώργης αγαπούσε τη λιτότητα και τη λακωνική έκφραση όπως και εγώ. –Από το Ινστιτούτο Κύπρου είχε

«Δεν μπορώ να κατανοήσω τις θέσεις των αρνητών, ούτε γιατί ορισμένοι ιερωμένοι διαδίδουν κιβδηλές ειδήσεις για τα εμβόλια. Φανταστείτε ανάμιξη γιατρών σε εκκλησιαστικά θέματα!».

ξεκινήσει και η ηλεκτρονική καταγραφή των κυπριακών αρχαιοτήτων που βρίσκονται στο εξωτερικό, υπό την επίβλεψη του Β. Καραγιώργη, που βρισκόμαστε σήμερα;

–Στο Ινστιτούτο προσπαθήσαμε με τον Βάσο Καραγιώργη να δημιουργήσουμε ένα Αρχείο καταγραφής των κυπριακών αρχαιοτήτων που βρίσκονται σε μουσεία του εξωτερικού. Ευτυχώς ο μακαριστός Βάσος Καραγιώργης πρόλαβε να συμπληρώσει αυτή την προσπάθεια. Τώρα παραμένει αρκετή γραμματειακή αλλά και ψηφιακή επεξεργασία των κειμένων.

–Ποια είναι η άποψή σας σχετικά με brain drain από την Κύπρο; Γίνονται αρκετά για να κρατη-

θούν στη χώρα νέοι/ες με καλές σπουδές;

–Νομίζω ότι το χάσιμο ευφυών ανθρώπων οποιασδήποτε ηλικίας δεν είναι καλό για μια χώρα και δυστυχώς συμβαίνει σε μεγαλύτερους αριθμούς τον τελευταίο καιρό και σε μας στην Κύπρο. Εδώ θα ήθελα να πω ότι στην εταιρεία μας προσπαθούμε να κρατήσουμε τέτοια πρόσωπα με κάθε τρόπο και φρονώ ότι το επιτυγχάνουμε σε μεγάλο βαθμό.

–Οι απόφοιτοι ανθρωπιστικών σπουδών, από την εμπειρία σας, μπορούν στην Κύπρο να νιώθουν επαγγελματική ασφάλεια ή η χώρα δεν έχει χώρο για τέτοια επαγγέλματα.

–Αυτή είναι η πιο δύσκολη ερώτηση που μου έχετε υποβάλει, επει-

«Μεταξύ μας αναπτύχθηκε ένα είδος αμοιβαίας εκτίμησης παρόλο που δεν υπήρχε πολύς χρόνος στη διάθεσή μας. Ο Βάσος Καραγιώργης αγαπούσε τη λιτότητα και τη λακωνική έκφραση όπως και εγώ» λέει ο δρ Ανδρέας Πίττας (αριστερά).

δή εγώ πιστεύω ότι οι ανθρωπιστικές σπουδές είναι υψίστης σημασίας για το επίπεδο πολιτισμού ενός κράτους. Όταν κάποτε ξαναρωτήθηκα γι’ αυτό το θέμα σε σχέση με την οικονομία, είχα πει ότι κάποιος που σπούδασε π.χ. κλασική φιλολογία και μετά π.χ. μηχανική ή φαρμακευτική θα έκανε τον ιδεώδη διευθυντή σε πολλές επιχειρήσεις. Αυτό απαντάει φυσικά μερικώς την ερώτησή σας.

–Είναι η ενασχόληση με την Τέχνη ένα κόμπι για λίγους;

–Όχι, εκτός αν εννοείτε ένα ορισμένο είδος τέχνης. Για τη λογοτεχνία π.χ. και ειδικά την ποίηση που τη θεωρώ πολύ υψηλή τέχνη, ασχολούνται στην Κύπρο και την Ελλάδα περισσότεροι άνθρωποι πα-

ρά σε ορισμένες άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Αν εννοείτε μερικές άλλες τέχνες, όπως τον χορό, θα έλεγα, ότι ναι είναι μάλλον για λιγότερους ανθρώπους, ίσως το ίδιο να ισχύει και για την τέχνη της γλυπτικής. Η ζωγραφική –και οι πολύ σύγχρονες εκφάνσεις της– νομίζω ότι απασχολεί και ενδιαφέρει αρκετούς, το ίδιο και η τέχνη του θεάτρου.

–Είναι η Κύπρος ελκυστικός πολιτιστικός προορισμός; Τι μας λείπει;

–Η Κύπρος, αν και μικρή χώρα, έχει μια πραγματικά μακρόχρονη ιστορία που άφησε πολλά πολιτιστικά αποτυπώματα και θα μπορούσε ασφαλώς να καταστεί ένας πολύ ελκυστικός πολιτιστικός προορισμός με τις κατάλληλες προσπάθειες. Νομίζω ότι το μελλοντικό υφυπουργείο Πολιτισμού μπορεί να βοηθήσει τα μέγιστα προς αυτήν ακριβώς την κατεύθυνση.

–Θα ήθελα την άποψή σας για τις προσπάθειες δημιουργίας υφυπουργείου Πολιτισμού και όσα διαιμείβονται για τη μεταφορά του Τμήματος Αρχαιοτήτων σε αυτό...

–Ασφαλέστατα είμαι υπέρ της δημιουργίας υφυπουργείου Πολιτισμού, το έχω εξάλλου πει και γράφει πολλές φορές. Καθετί που αφορά στον πολιτισμό πρέπει νομίζω να υπάγεται σε αυτή τη δομή.

–Ως άνθρωπος και των θετικών επιστημών, αλλά και του κόσμου των φαρμάκων, τι θα λέγατε σ’ εκείνους που συνωμοσιολογούν περί των εμβολίων;

–Δεν πιστεύω σε συνωμοσίες και θεωρώ τα εμβόλια και ειδικά τα mRNA εμβόλια, ως ένα μεγάλο δώρο της επιστήμης προς τον άνθρωπο. Τα εμβόλια υπήρξαν ανέκαθεν μια μεγάλη προστασία για πάρα πολλές ασθένειες, ορισμένες των οποίων έχουν εξαφανιστεί εντελώς λόγω

εμβολιασμού. Δεν μπορώ να κατανοήσω τις θέσεις των αρνητών, ούτε γιατί ορισμένοι ιερωμένοι διαδίδουν κιβδηλές ειδήσεις για τα εμβόλια. Φανταστείτε ανάμιξη γιατρών σε εκκλησιαστικά θέματα!

Εργαστήρια

–Ποιος είναι ο κύριος σκοπός των Εργαστηρίων Χαρακτηρισμού Τέχνης «Ανδρέας Πίττας»;

–Κατ’ αρχάς, θα ήθελα να τονίσω ότι κύρια προτεραιότητα των εργαστηρίων μας είναι η ενίσχυση του ρόλου της επιστήμης και της τεχνολογίας στη μελέτη, προστασία και προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, στόχος απόλυτα εναρμονισμένος με την αποστολή του Ινστιτούτου Κύπρου. Πιο συγκεκριμένα, βασικός σκοπός των Εργαστηρίων μας είναι η ανάπτυξη και εφαρμογή εξειδικευμένων διεισθημονικών μεθόδων και τεχνολογιών για τη μελέτη, ανάλυση και προστασία έργων τέχνης, αρχαιολογικών αντικειμένων και μνημείων της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Οι ερευνητικές μας δραστηριότητες και οι εργαστηριακές μας υποδομές αναπτύσσονται σε στενή συνεργασία με κορυφαία διεθνή ιδρύματα όπως το Κέντρο Έρευνας και Συντήρησης των Μουσείων της Γαλλίας (C2RMF, Centre de recherche et de restauration des musées de France), που βρίσκεται στο Λούβρο, αλλά και στο πλαίσιο πανευρωπαϊκών ερευνητικών δικτύων όπως το European Research Infrastructure for Heritage Science. Τα εργαστήριά μας προσφέρουν επίσης καινοτόμες υπηρεσίες χαρακτηρισμού τέχνης, art characterization στα αγγλικά, που αφορούν την ανάλυση και περιγραφή των υλικών κατασκευής, της τεχνικής και της κατάστασης συντήρησης των έργων τέχνης.

ΠΡΩΤΗ ΠΑΣΑ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

07:00 - 10:00

ΣΠΟΡ FM

95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Στέλλα Μάρκου,

Γιώργος Λογίδης &

Αντρέας Γιωργαηλής

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

6:00-10:00

ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ

ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ

όλη η Κύπρος

LOVE 100.7 FM

98.1 & 105.7

f t i

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ:

cyta

mobile

vodafone

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΡΕΥΝΑ ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ SYMMETRON MARKET RESEARCH ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ – ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2021

11.1%

LOVE FM 100.7

10.1%

ANT1

9.2%

MIX

8.9%

SPERA

8.4%

SUPER

«Ο μύθος», έλεγε ο Φασιανός, «είναι πιο αναγκαίος στην εποχή μας, γιατί ο κόσμος δεν μπορεί να υποφέρει πια τη σκληρή πραγματικότητα, θέλει να ελευθερωθεί, να πετάξει στα ουράνια».

Εβλεπαν με τα αθώα μάτια των παιδιών

Μια νοερή συνομιλία ανάμεσα στον Αλέκο Φασιανό και στον Θεόφιλο, φόρος τιμής στην τέχνη τους, με άξονα τη ζωγραφική

Της ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

«“Η Μεσόγειος δημιουργεί καλλιτέχνες ζουμερούς, γεμάτους χρώματα, δεμένους με τον αέρα, τη φωτιά και το νερό. Εγώ ανήκω στη θάλασσα με τα ψάρια και στο θείο μελτέμι με τα πουλιά”, έλεγε ο Φασιανός. Ο λόγος του συναντά τις εικόνες της ζωγραφικής και χαρακτηριστικής του δράσης. Απόδειξη της αλήθειας του, το βάθος της σκέψης του και η συνέπεια της δουλειάς του, αφού σε όλη του τη ζωή εκείνο που υπηρετούσε στον απόλυτο βαθμό ήταν η τέχνη».

Η συνομιλία μας με τον επιμελητή και θεωρητικό τέχνης Τάκη Μαυρωτά με αφορμή την πρόσφατη έκδημία του Αλέκου Φασιανού είναι διπλά ενδιαφέρουσα, αφού έχει πλούτο γνώσεων για τη σύγχρονη ελληνική ζωγραφική αλλά και συγκίνηση για την αναντικατάστατη απώλεια.

Ο κ. Μαυρωτάς υπήρξε επιμελητής δέκα θεματικών και ατομικών εκθέσεων του πολυπράγμονα εικαστικού μέσα στα τελευταία περίπου 20 χρόνια, αλλά και αγαπημένος φίλος του καλλιτέχνη. Το αισθητικό δοκίμιο του Φασιανού για το έργο του σπουδαίου ζωγράφου Θεόφιλου, που δημοσιεύθηκε στο λογοτεχνικό περιοδικό «Η λέξη»

το 2002, προέρχεται από το προσωπικό αρχείο του κ. Μαυρωτά, και η «Κ» αναδημοσιεύει σήμερα ένα απόσπασμα.

Αυτό μας έδωσε το έναυσμα για μια διαφορετική προσέγγιση της ζωγραφικής του Αλέκου Φασιανού. «Δεν πρόκειται για μια αντιπαράθεση του έργου δύο μεγάλων», τονίζει ο κ. Μαυρωτάς, ο οποίος έχει επιμεληθεί επίσης

την επετειακή έκθεση «Θεόφιλος. Ο τσολιάς της ζωγραφικής» στο Ίδρυμα Εικαστικών Τεχνών και Μουσικής Β. & Μ. Θεοχαράκη.

«Μιλώντας για τον Θεόφιλο του Φασιανού, εστιάζουμε στον σεβασμό που εκείνος έτρεφε για τον μεγάλο λαϊκό ζωγράφο μας. Ο Φασιανός μελέτησε με πάθος τη ζωγραφική του Θεόφιλου και πολλές φορές αυτή του την αγά-

πη μοιραζόταν στις ατελείωτες συζητήσεις του με τον Γιάννη Τσαρούχη. “Προτιμώ την τέχνη των φτωχών και των αγράμματων”, έλεγε ο Τσαρούχης, και το αναφέρει ο Αλέκος Φασιανός στο βιβλίο του “Το μάτι του ζωγράφου” συμπληρώνοντας: “Αυτοί δίνουν τον πολιτισμό. Είναι η αρχή των πάντων. Ας ζούμε λοιπόν με τις αρχικές ρίζες, γιατί είναι πάντα πολύ πιο κοντά στην αλήθεια της φύσης και της ζωής”».

«Εγώ ανήκω στη θάλασσα με τα ψάρια και στο θείο μελτέμι με τα πουλιά», έλεγε ο Φασιανός.

Η μέθη της ζωής

«Ο Φασιανός ζωγράφιζε σχεδιάζοντας και έδινε προβάδισμα στη δύναμη του χρώματος και στη διατύπωση της εικόνας-μορφής», συνεχίζει ο κ. Μαυρωτάς. «Τα έργα του, με την άμεση πινελιά και τον αισθησιακό χειρισμό του χρώματος, θυμίζουν την αυθόρμητη χαρά με την οποία παίζουν τα παιδιά ή βλέπουν τον κόσμο των μεγάλων με τα αθώα τους μάτια. Ο κόσμος των εικόνων του, απόμακρος από καθετί άμορφο ή ασυνάρτητο, διεισδύει με τον δικό του τρόπο στο σώμα της κοινωνικής πραγματικότητας. Η πινελιά και ο ρυθμός του χρώματος των έργων μαρτυρούν την ψυχική του ευεξία και την αισιοδοξία του. Ο Θεόφιλος ζωγραφίζει με την αθώα πνοή ενός παιδιού, αφού η απλοϊκότητα

της δουλειάς του, με την αμείωτη ιστορική και αισθητική διάρκεια, μαρτυρά τη σοφία του. Με τις ζυγισμένες του εντάσεις, που δημιουργούν τα αντιθετικά χρώματα, άλλοτε ζωγρά και δραματικά, άλλοτε απαλά και λυρικά, μας αποκαλύπτει ένα έργο που διαπνέεται από τη δύναμη των μύθων της αρχαίας Ελλάδας, το ρωμαίικο ήθος και την παλικαριά των ηρώων του 1821, αλλά και την αζεπέραστη ομορφιά του ελληνικού τοπίου. Η θεματογραφία του βασιζόταν σε διηγήσεις και η ζωγραφική του στο ένστικτο και στη βυζαντινή αγιογραφία, σε μια εποχή που οι φίλοι της τέχνης περιφρονούσαν τη λαϊκή τέχνη και είχαν στραμμένο το βλέμμα τους στην κλασική ζωγραφική της Σχολής του Μονάχου. Και πάλι προστρέχω σε κείμενο του Αλέκου Φασιανού για να υπογραμμίσω το δέος με το οποίο “κοίταζε” το έργο του Θεόφιλου. “Ο μύθος”, έλεγε, “είναι πιο αναγκαίος στην εποχή μας, γιατί ο κόσμος δεν μπορεί να υποφέρει πια τη σκληρή πραγματικότητα, θέλει να ελευθερωθεί, να πετάξει στα ουράνια”. Ο Φασιανός, με το έργο του, μετέχει στη μέθη της ζωής και αποκαλύπτει εκείνη την αλήθεια της που δίνει άλλη διάσταση στην ύπαρξή μας».

«Αυτός ο ξυπόλυτος με τη λερή φουστανέλα, αυτός ήταν ο Σωτήρας»

Στο τεύχος Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 2002 του περιοδικού «Η Λέξη» δημοσιεύθηκε ένα σύντομο κείμενο του Αλέκου Φασιανού για τον ζωγράφο Θεόφιλο. Ακολουθεί ένα απόσπασμα από εκείνο το κείμενο:

(...) Το 1959 μας πήγε μερικά παιδιά ο αρχιτέκτων Π. Μυλωνάς στη Μυτιλήνη να καταγράψουμε ταβάνια, σπίτια και έργα. Τότε όλα αυτά ήταν εν τη γενέσει. Εγώ ζήτησα από τον Π. Μυλωνά να με στείλει στην Αγιάσσο να αντιγράψω έργα του Θεόφιλου σε τοίχους που ήταν ετοιμόρροποι. Και πράγματι, βρήκα ένα εγκαταλελειμμένο καφενείο και άρχισα να αντιγράφω

με διαφανές την τοιχογραφία. Σε λίγο έρχεται μια γριά μαυροφόρα και άρχισε να σπάει καρύδια στο σκαλί του καφενείου. Μου λέει: «Παιδάκι μου, τον ήξερα τον Θεόφιλο εγώ. Φορούσε μια φουστανέλα λερή, που μπορούσες ν' ακονίσεις μαχαίρια από τη λίγδα, ήταν παλιοελλαδίτης». Προφανώς γιατί είχε μακριά φουστανέλα και όχι βράκες. «Και τι έγινε;» τη ρωτώ. «Αχ, παιδάκι μου, του λέω, τι είναι αυτό που ζωγραφίζεις; Μου λέει: Είναι μια γυναίκα που θυσιάσε τη ζωή της για να σώσει την Ελλάδα».

Πραγματικά, ο Θεόφιλος είχε ζωγραφίσει τη θυσία της Ιφιγένειας και το αισθάνθηκε έτσι

Θεόφιλος, «Η Ερωτευμένη Απελπισθείσα» (1932). Συλλογή Μουσείου Θεόφιλου Δήμου Μυτιλήνης.

ακριβώς. Οτι θυσιάστηκε στην κυριολεξία για το καλό των Ελλήνων. Βλέπουμε λοιπόν το μεγαλείο του Θεόφιλου. Αυτός ο άνθρωπος δεν ήταν σαν τους ζωγράφους τους Έλληνες της Σχολής του Μονάχου ή από τους άλλους που πήγαν στη Γαλλία ή την Ολλανδία και μας έφεραν τα φώτα του ρομαντισμού, τον εμπρεσιονισμό και τις παραβουλαφίες. Δεν ήταν εισαγωγέας τέχνης. Ήταν δημιουργός πραγματικός. Και αυτός ο ξυπόλυτος με τη λερή φουστανέλα, αυτός ήταν ο Σωτήρας, που μας έδωσε μια εθνική ζωγραφική συνείδηση, να είμαστε περήφανοι ότι έχουμε κι εμείς μια ζωγραφική

που γεννιέται από το κόμα του τόπου, σαν τα δέντρα. Όπως έκανε ο Παρθένος, ο Διαμαντόπουλος, ο Τσαρούχης, ο Μόραλης και ο Νικολάου. Τιμή σ' αυτούς. Εδώ θα χρησιμοποιήσω μια φράση του Α. Εμπειρικού, που έγραφε για τον Εγγονόπουλο: «Υπάρχουν μερικοί που εκτοξεύουν σπέρμα διεισδύοντας, ενώ άλλοι εκτοξεύουν σκατά!»

Γι' αυτό το έργο του μας εμπνέει και μας γεμίζει ελληνικό φως και μεγάλη ζωγραφική. Ήσαν σαν γραφή. Και βλέποντάς τον με τη φουστανέλα και το σπαθί του να ποζάρει στη φωτογραφία, δεν μπορεί να τον φανταστείς ότι είναι φίλος του Θεού, του ελληνικού.

Εμπνεόταν από την καθημερινότητα

Ο γκαλερίστας Ανδρέας Καπάτας μίλησε στην «Κ» για τη συνεργασία και τη φιλία του με τον Αλέκο Φασιανό

Της ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ

Στο άκουσμα ότι έφυγε από τη ζωή αυτός ο σπουδαίος καλλιτέχνης, ο κόσμος του πολιτισμού και όχι μόνο επλήγη, αλλά νιώθει πως έχασε κι ένα τεράστιο κομμάτι της ιστορίας του. Ο Αλέκος Φασιανός ήταν ο πρεσβευτής του Ελληνισμού σε όλο τον κόσμο και φυσικά άγγιξε και τον μικρόκοσμο της Κύπρου. Ένας από τους πιο στενούς του φίλους και συνεργάτες εδώ στην Κύπρο είναι ο Ανδρέας Καπάτας, ο ιδιοκτήτης της Golden Gallery by Karatays, ο οποίος με ταξίδεψε στον κόσμο του Αλέκου Φασιανού, όπως εκείνος τον γνώριζε. Με τον Ανδρέα επικοινωνήσαμε τηλεφωνικώς, μιας και είχε πάει στην Αθήνα για την κηδεία του ζωγράφου. «Στην κηδεία είχε πάρα πολύ κόσμο, ήταν όπως θα την ήθελε, με όλους τους φίλους του, είχε πολύ κόσμο που τον τιμούσε. Ήταν μια συγκινητική τελετή. Για εμένα ο Φασιανός ήταν μέντοράς μου, όπως τον πνευματικό μου πατέρα στην τέχνη. Μου στοίχισε αρκετά ο θάνατός του, γιατί είχαμε μεγάλο δέσιμο μεταξύ μας, μια έντονη σχέση φιλίας από το 2009».

Η γνωριμία τους ξεκίνησε το 2009 στην Αθήνα, όπως μου ανέφερε ο Ανδρέας, «ο Αλέκος ήταν ένας άνθρωπος που δύσκολα κάποιος μπορούσε να κερδίσει την εμπιστοσύνη του, αλλά εάν κάποιος το κατάφερνε αυτό μέσα από τη στάση του, δηλαδή όταν καταλάβαινε ο ίδιος ότι ήσουν ο πραγματικός εαυτός σου και δεν ήθελες να τον εκμεταλλευτείς ως άνθρωπο ή καλλιτεχνικά, μπο-

«Για εμένα ο Φασιανός ζει μέσα από το έργο του, είναι από τους καλλιτέχνες που θα μείνουν στην ιστορία. Είναι αθάνατος» τονίζει στην «Κ» ο Ανδρέας Καπάτας.

ρούσε να σου ανοικτεί απλόχερα. Είχε διεθνή ακτινοβολία ως καλλιτέχνης, ήταν πρεσβευτής του Ελληνισμού σε όλο το κόσμο και κατά την άποψή μου ήταν ίσως ο σπουδαιότερος Έλληνας εν ζωή μετά τον Τσαρούχη, Μόραλη της γενιάς του καλλιτέχνης. Στη Γαλ-

«Ο Φασιανός εμπνεόταν μέσα από την καθημερινότητα, εμπνεόταν από το απλό, το οποίο θαύμαζε, που ήταν και το ωραίο για εκείνον και γι' αυτό σε πάρα πολλά έργα του βλέπεις σκηνές από την καθημερινότητα», λέει στην «Κ» ο ιδιοκτήτης της Golden Gallery by Karatays Ανδρέας Καπάτας.

λία για να καταλάβεις, τον τιμωσαν με τον φόρο του Chevalier».

Ο Αλέκος Φασιανός εμπνεύτηκε τον Ανδρέα Καπάτα και έκαναν μαζί τέσσερις ατομικές εκθέσεις στην Κύπρο, τρεις στην γκαλερί στη Λευκωσία και μία στη Λεμεσό. Ο Ανδρέας μου λέει για

τη δουλειά του αιμνηστου ζωγράφου, «η τέχνη του, παρόλο που φαντάζει απλή, είναι πρωτοποριακή, έχει το δικό του αποτύπωμα, τη δική του ταυτότητα μέσα από τη δουλειά του, είναι εύκολα αναγνωρίσιμη η δουλειά του γενικότερα». Ο Φασιανός εμπνεόταν

μέσα από την καθημερινότητα, «ο ίδιος εμπνεόταν από το απλό, το οποίο θαύμαζε, που ήταν και το ωραίο για εκείνον και γι' αυτό σε πάρα πολλά έργα του βλέπεις σκηνές από την καθημερινότητα. Επίσης, ήταν άνθρωπος των Γραμμάτων, διάβαζε λογοτεχνία,

ποίηση, έκανε και παρέα με τον Ελύτη. Ο Ελύτης σε διάφορα κείμενά του έχει αναφορές για τον Φασιανό και το έργο του. Με τον Κάνθο, τον Ξαρχάκο, με τον Μανώλη Μπιστά επίσης ήταν φίλοι. Θαύμαζε τον Πικάσο, τον οποίο γνώρισε στη Νότια Γαλλία».

Καλλιτέχνης 24ωρου βάσεως

«Όποτε ερχόμουν στην Αθήνα του τηλεφωνούσα για να βρεθούμε, θυμάμαι τα αγαπημένα δείπνα που κάναμε μετά τις συναντήσεις που είχαμε. Πηγαίναμε πάντα σε ωραία εστιατόρια, κυρίως με κινεζική κουζίνα που ήταν η αγαπημένη του. Πάντοτε μου άρεσε ν' ακούω διάφορες ιστορίες από τη ζωή του και από το Παρίσι. Θυμάμαι χαρακτηριστικά και τον σεβασμό που του έδειχναν οι διάφοροι θαμώνες εκεί. Ερχόταν ο κόσμος και του ζητούσε να του κάνει κάποιο σχεδιάκι, και ο ίδιος έπαιρνε ένα χαρτομάντιλο ή οτιδήποτε και τους ζωγράφιζε ή έκανε κάποια αφιέρωση. Ήταν ένα ανήσυχο πνεύμα, ζωγράφιζε στις χαρτοπετσέτες, στα τραπεζομάντηλα, η δημιουργία έρεε στις φλέβες του».

Ζήτησα από τον Ανδρέα να μου εξιστορήσει μια από αυτές τις ιστορίες που κατά καιρούς του είχε διηγηθεί ο Φασιανός... «είχαν μια δεξίωση υπό την αιγίδα του Προέδρου της Δημοκρατίας στην Ελλάδα. Ήταν καλεσμένος και ο Φασιανός μεταξυ των άλλων και όπως ήταν στο Προεδρικό πήγε μια κυρία και του λέει "γεια σου κ. Παύλο, το έργο σας έχει ξεκολλήσει σε κάποια σημεία έχει βγει από plexiglass πώς μπορώ να το φτιάξω;" —ο Παύλος Διονυσόπουλος άλλος σπουδαίος καλλιτέχνης, με τον οποίο ήταν στενοί φίλοι και ζούσαν στο Παρίσι μαζί— γυρίζει τότε ο Φασιανός και της λέει "έχω την εντύπωση ότι σε αυτό θα σας βοηθήσει ο κ. Φασιανός" και δείχνει τον Παύλο απέναντί (γέλια). Η κοπέλα πάει και του λέει την ίδια κουβέντα, κοιτάχτηκαν και κατάλαβαν ότι έκανε πλάκα, όμως δεν αποκάλυψαν το όνομα ο ένας του άλλου» (γέλια).

Πολύ σημαντικό για έναν καλλιτέχνη είναι και ο χώρος που δημιουργεί, το στούντιό του και όπως μου λέει ο Ανδρέας Καπάτας το στούντιο του Αλέκου Φασιανού ήταν ένα ταπεινό ατελιέ. «Το ατελιέ του ήταν αφαιρετικό, πολύ λιτό, το οποίο

«Δεν ήταν άνθρωπος που του άρεσε η ύλη, ο πλούτος, η τόση πολυτέλεια, ήταν της ουσίας πάντα. Η λιτότητα και η μετριοφροσύνη ήταν στάση ζωής για τον ίδιο».

είχε πάντα τελάρα στοιβαγμένα, καμβάδες για να ζωγραφίζει. Ο Φασιανός ήταν καλλιτέχνης επί 24ωρου βάσεως».

Ολοκληρώνοντας τη συζήτησή μας ρώτησα τον Ανδρέα πώς θα ήθελε να θυμάται ο κόσμος τον Φασιανό: «Για εμένα ο Φασιανός δεν πέθανε. Για εμένα ο Φασιανός ζει μέσα από το έργο του, είναι από τους καλλιτέχνες που θα μείνουν στην ιστορία. Είναι αθάνατος. Η δουλειά του έχει μπει σε όλα τα μουσεία, σε κορυφαίες συλλογές ανά τον κόσμο. Μέσα από το έργο του ο Φασιανός είναι παράδειγμα και για όλους τους νεότερους καλλιτέχνες. Επίσης μέσα από την πορεία απέδειξε ότι ήταν ένας σταν με όλη την σημασία της λέξης στην τέχνη του». Για τον Ανδρέα ήταν μεγάλη τιμή που τέτοιες ποιότητας άνθρωπος τον εμπιστεύτηκε με τη φιλία του, τονίζοντας χαρακτηριστικά: «Ήταν ο μέντοράς μου, ο δάσκαλός μου. Ο Φασιανός ήταν ένα τεράστιο κεφάλαιο για εμένα, όποιος μπορούσε να τον «καταλάβει», μπορούσε να μάθει

πάρα πολλά πράγματα και να βγει κερδισμένος».

Η σχέση του Α. Φασιανού με την Κύπρο είχε ξεκινήσει όπως διηγείται ο Ανδρέας, ξεκίνησε με τον Δημήτρη Πιερήδη, τον μεγάλο συλλέκτη, και ιδρυτή του Δημοτικού Κέντρου Τεχνών Λευκωσίας, με τον οποίο ήταν πάρα πολύ καλοί φίλοι. «Και με τον Πιερήδη πριν από εμένα έκαναν εκθέσεις μαζί και στον Κέντρο Τεχνών. Αλλά γενικά αγαπούσε την Κύπρο, ήθελε να ήταν ενήμερος για το Κυπριακό, τι γίνεται με τους Τούρκους κτλ. Αλλά φυσικά και η Κύπρος τον αγάπησε, ο κόσμος έδινε πάντα το παρόν του στις εκθέσεις του. Τα εγκαίνια τα τελούσαν οι εκάστοτε τότε Πρόεδροι της Δημοκρατίας. Ήταν ένα μεγάλο κεφάλαιο».

Πέραν όμως από τις εκθέσεις και την εκτίμηση του κόσμου, όπως μου λέει ο Ανδρέας Καπάτας ο Αλέκος Φασιανός ήταν λιτός και μετριοφρων, και μου διηγείται... «θυμάμαι που όταν ερχόταν στην Κύπρο πηγαίναμε και σε ψαροταβέρνες, έπαιρνε το ψωμάκι και τάζε του γλάρους, τα περιστέρια, τα ψάρια. Αγαπούσε τη φύση. Δεν ήταν άνθρωπος που του άρεσε η ύλη, ο πλούτος, η τόση πολυτέλεια, ήταν της ουσίας πάντα. Η λιτότητα και η μετριοφροσύνη ήταν στάση ζωής για τον ίδιο».

Ένα από τα πράγματα που ο Ανδρέας έμαθε από τον Φασιανό ήταν πώς να διαλέγει καλή ζωγραφική, την καλή τέχνη. «Μου έλεγε πάντα να κάνεις σωστές επιλογές στους καλλιτέχνες που θα βάλεις στην γκαλερί σου. Μου έμαθε να μη βάζω εφήμερους καλλιτέχνες, αλλά πάντα καλλιτέχνες επιπέδου, με διαχρονικότητα. Αυτό ήταν πάντα που μου επαναλάμβανε συνεχώς. Μου έμαθε πολλά, πώς να διαβάζω τους καμβάδες, τη γραφή του καλλιτέχνη γενικότερα. Από την πρώτη στιγμή της γνωριμίας μας του έδειξα σεβασμό, ένα σεβασμό τεράστιο, και καθ' όλη τη διάρκεια της σχέσης που είχαμε αυτά τα 13 χρόνια ήταν πάντα εκεί. Ένιωθα δέος δίπλα του».

DEEJAY
93.5
RADIO

#THEISLANDSDJ

RADIO
STORIES

ΜΕ ΤΗΝ ΙΩΑΝΝΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 15:00-17:00

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Βασίλι Καντίνσκι

Στο Μουσείο Γκούγκενχάϊμ της Πέμπτης Λεωφόρου, στη Νέα Υόρκη, συνεχίζεται έως τον Σεπτέμβριο η έκθεση για τον Βασίλι Καντίνσκι, που ακολουθεί αντίστροφη χρονολογική σειρά, από το τέλος στην αρχή, κατά μήκος της σπινθί ράμπας του κτιρίου. Αντίθετα από άλλους της γενιάς του, η περίπτωση του Καντίνσκι αποκλίνει από τη συνήθη εξέλιξη από την παραστατικότητα στην αφαίρεση, αλλά εστιάζει σε κύκλους εσωτερικής πνευματικής αναζήτησης.

ΡΟΤΕΡΝΤΑΜ

Αποκατάσταση

Η περίφημη «Σκηνή στο χιόνι» του Χέντρικ Αβερκαμπ (1585-1634) αποκαταστάθηκε σε βάθος με τη συνδρομή της τεχνολογίας, αποκαλύπτοντας στους συντηρητές νέες ερμηνείες για το χρώμα αλλά και για τις λεπτομέρειες του θέματος. Τώρα παρουσιάζεται στο Ναυτικό Μουσείο του Ρότερνταμ και έχει επίσης ετοιμαστεί ένα βίντεο με θέμα την αποκατάσταση του έργου, που διήρκεσε ένα έτος. Ο πίνακας του Αβερκαμπ ανήκει στις συλλογές του Μουσείου Boijmans Van Beuningen.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Η γυναίκα με τα άσπρα

Στις 26 Φεβρουαρίου ανοίγει στη Βασιλική Ακαδημία των Τεχνών στο Λονδίνο η έκθεση για τη «Γυναίκα με τα άσπρα», το μοντέλο του Αμερικανού ζωγράφου Τζέιμς Μακνίλ Γουίςλερ (1834-1903) που εμφανίζεται σε μια σειρά από έργα του. Η ιστορία πίσω από τη γυναίκα αυτή με το όνομα Τζόνα Χίφερναν αποκαλύπτεται στην έκθεση και δίνεται έμφαση στον νεωτερικό τύπο της, που τον 19ο αιώνα επηρέασε τους Προραφαλίτες και τον Γκούσταφ Κλιμτ.

ΠΕΚΙΝΟ

Μαουρίτσιο Κατελάν

Η πρώτη μεγάλη έκθεση του 62χρονου επιδραστικού Ιταλού εικαστικού Μαουρίτσιο Κατελάν στην Κίνα παρουσιάζεται στο Πεκίνο, στο UCCA. Με τίτλο «Η τελική κρίση» (από το έργο του Μιχαήλ Αγγέλου), η έκθεση περιλαμβάνει μια επιλογή από τα πιο πρωτότυπα και προκλητικά έργα των τελευταίων 30 χρόνων. Σχεδόν 30 έργα, γλυπτά, εγκαταστάσεις και μεικτές χρήσεις, ιστορούν τη δημιουργικότητα ενός ανήσυχου πνεύματος που διαρκώς ανιχνεύει νέες καταστάσεις.

ΑΜΒΕΡΣΑ

Ιδiosisυγκρασίες

Η ομαδική έκθεση καλλιτεχνών της σύγχρονης σκηνής σε συγκατοίκηση με έργα καλλιτεχνών του μοντερνισμού καθιστά την γκαλερί Τιμ φαν Λαέρν στην Αμβέρσα ένα κέντρο θέαςης διαφορετικών τεχνοτροπιών, με συνδετικό νήμα μονάχα την έντονη προσωπικότητα των δημιουργών. Τα έργα όσων ξεχώριζαν από τον κανόνα γέννησαν τις πρώτες ομαδικές ήδη από τον 18ο αιώνα και έως περίπου το 1960 συμβόλιζαν μια πρακτική αντίθετη στα κυρίαρχα ρεύματα.

ΕΛΕΝΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

ΑΣΜΟΛΕΑΝ, OXFORD UNIVERSITY

Ο Καμίγ Πισαρό γοπευόταν από τις αγροτικές εργασίες και τα τοπία της υπαίθρου.

Καμίγ Πισαρό, ο πατέρας του ιμπρεσιονισμού με νέο φως

Η έκθεση που θα παρουσιάσει το Μουσείο Ασμόλεαν της Οξφόρδης, από τις 18 Φεβρουαρίου, αναμένεται με ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς θα επιδράσει στον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουμε τον Καμίγ Πισαρό (1830-1903), τον πατέρα του ιμπρεσιονισμού. Και αυτό θα ήταν απλώς ένα ακόμη κεφάλαιο στην ιστορία της τέχνης, αν δεν είχε περιβληθεί με τόσο ενθουσιασμό από τους επιμελητές και τους ιθύνοντες του φημισμένου μουσείου, που κατέχει το μεγαλύτερο αρχείο για τον Πισαρό. Αυτό που παραμένει παράδοξο, και που σταδιακά ελπίζεται πως θα αλλάξει, είναι ότι η περίπτωση του Πισαρό δεν είναι τόσο γνωστή όσο αυτή των επιγόνων του, του Σεζάν, του Μονέ, του Ντεγκά και του Γκογκέν. Η έκθεση θα παρουσιάσει συνολικά 120 έργα, τα 80 είναι του Πισαρό και τα 40 είναι των φίλων και των συγχρόνων του καλλιτεχνών. Η φιλοδοξία αυτής της νέας προσέγγισης είναι να παρουσιάσει τον Πισαρό ως τον πρώτο καλλιτέχνη που ανοίγει δρόμο προς τη μοντέρνα τέχνη, χωρίς τη συμβολή του οποίου δεν θα υπήρχε ο ιμπρεσιονισμός όπως τον γνωρίζουμε. Η ίδια η έκθεση θα αποτελέσει θέμα μιας νέας ταινίας της εταιρείας παραγωγής Exhibition on Screen με θέμα τον Πισαρό, που

θα προβληθεί για πρώτη φορά στις 24 Μαΐου. Ο Πισαρό ήταν ο μεγαλύτερος σε ηλικία από τους ιμπρεσιονιστές και η εξέλιξη του παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον. Οι γονείς του ήταν Γάλλοι Εβραίοι και γεννήθηκε στις Δυτικές Ινδίες. Ήταν ήδη 25 ετών όταν εγκαταστάθηκε στη Γαλλία. Η άφιξη του συνέπεσε με τη Διεθνή Έκθεση του 1855, όπου είδε με μεγάλο θαυμασμό τα έργα του Κορό και του Κουρμπέ. Όπως αναφέρει το Ασμόλεαν, η επαφή του με την υψηλή ζωγραφική ήταν μια αποκάλυψη. Οι ρεαλιστές της δεκαετίας του 1850 πύγαιναν κόντρα στο ακαδημαϊκό κατεστημένο. Ο Πισαρό είχε απορρίψει και εκείνος τις συμβατικές αντιλήψεις της προηγούμενης γενιάς. Ενιωθε έλξη για τους μικροαστούς, τους εργάτες και τους αγρότες. Η εβραϊκή καταγωγή του, παρότι ο ίδιος ήταν άθεος, σε μια εποχή αντισημιτισμού στη Γαλλία του 19ου αιώνα, επέδρασε ίσως στην όλη και τόσο μεγάλη προβολή του έργου του. Μετά το 1874, όταν επέστρεψε από το Λονδίνο (όπου έμενε μετά τον γαλλοπρωσικό πόλεμο), οργάνωσε στο Παρίσι την πρώτη έκθεση ιμπρεσιονιστών. Υπήρξε ο «πατέρας» του Σεζάν και ήταν αυτός που ώθησε τον Γκογκέν να εγκαταλείψει τη ζωή των αστών.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Ο ιδιαίτερος σελιδοδείκτης του Καρόλου Ντίκενς

Ήταν η πιο όμορφη πόρνη που είχαν δει ποτέ. Ο χειρουργός Ουίλιαμ Φέργκιουσον, βοηθός του δρος Ρόμπερτ Νοξ, υπήρξε άλλωστε τακτικός πελάτης της. Το όνομά της ήταν Μαίρη Πάτερσον και την αναγνώρισε αμέσως μόλις την είδε στο ανατομικό τραπέζι. Δεν του έκανε καρδιά του Φέργκιουσον να την ανοίξει. Καθυστέρησε την ανατομία της σορού της Μαίρης, διατηρώντας την επί τρεις μήνες σε ένα βαρέλι με ούισκι. Τη Μαίρη Πάτερσον την είχαν σκοτώσει. Και οι Νοξ και Φέργκιουσον το ήξεραν. Ήξεραν και τους δολοφόνους της, με τους οποίους συνεργάζονταν. Ήταν δύο συνονόματοι Ιρλανδοί. Ο Ουίλιαμ Μπερκ και ο Ουίλιαμ Χέιρ, Ιρλανδοί, οι οποίοι έβγαζαν τα προς το ζην σκοτώνοντας ανθρώπους και πουλάν-

Στις 28 Ιανουαρίου του 1829, ένα ενθουσιώδης πλήθος παρακολούθησε τον απαγχονισμό του Μπερκ.

ντας τα πτώματά τους στους γιατρούς προκειμένου να ασκούνται στην ανατομία. Η ιδέα ήρθε στον Χέιρ το 1827 όταν ένας νοικάρνης του πέθανε χρωστώντας του τέσσερις λίρες. Όταν ο φίλος του ο Μπερκ τον άκουσε να θρηνεί τις χαμένες λίρες, του πρότεινε να κλέψουν τη σορό του νεκρού και να την πουλήσουν σε κάποιο γιατρό. Βρήκαν τον δρ Νοξ, ο οποίος πράγματι αγόρασε τη σορό για επτά λίρες και δέκα πένες, χρή-

Η Μαίρη Πάτερσον, πόρνη στο Εδιμβούργο του 1820, ονομαστή για την ομορφιά της και για το γεγονός ότι έπεσε θύμα των Μπερκ και Χέιρ.

ματα που ο Μπερκ και ο Χέιρ δεν έβγαζαν σε ένα μήνα. Έτσι, όσοι νοίκιαζαν δωμάτια στον Χέιρ, κάποια στιγμή ο σπιτονοικοκύρης τους μεθούσε τόσο πολύ που στο τέλος έπεφταν αναίσθητοι και ο Μπερκ τους έπνιγε με ένα μαξιλάρι. Όλα πύγαιναν μια χαρά, ώσπου δύο ανύποπτοι νοικάρνες ανακάλυψαν μια γυμνή νεκρή γυναίκα (επίσης πόρνη, ονόματι Μάργκαρετ Ντόχερτι) κάτω από ένα κρεβάτι. Δεν έπνιξαν πολύ μόνο τα θύματα αλλά και οι δολοφόνοι, οι οποίοι με τον καιρό έγιναν απρόσεκτοι. Η Ντόχερτι ήταν το δέκατο έκτο, και τελευταίο, θύμα τους. Αφού συνελήφθησαν, ξεσπάσε σκάνδαλο. Οι γιατροί, ωστόσο, έπεσαν στα μαλακά. Η φήμη του δρος Νοξ κηλιδώθηκε βέβαια, όμως ο Φέργκιουσον αργότερα

διετέλεσε πρόεδρος του Βασιλικού Κολεγίου Χειρουργών και προσωπικός γιατρός της βασίλισσας Βικτώριας. Όσο για τους δολοφόνους: ο Χέιρ συνεργάστηκε με την αστυνομία και έτσι απαλλάχθηκε των κατηγοριών. Ο Μπερκ πάλι όχι. Στις 28 Ιανουαρίου του 1829, ένα ενθουσιώδες πλήθος 30.000 παρακολούθησε τον απαγχονισμό του Ουίλιαμ Μπερκ. Η σορός του παραδόθηκε στο Κολέγιο Χειρουργών και η ανατομία του έγινε επίσης δημόσιο θέαμα. Σήμερα, ο σκελετός του κρέμεται στο Μουσείο Ανατομίας του Πανεπιστημίου του Εδιμβούργου. Κομμάτια του δέρματός του συντηρήθηκαν και πουλήθηκαν σε υψηλές τιμές. Λέγεται πως ένα τέτοιο χρησιμοποιούσε ως σελιδοδείκτη ο Τσαρλς Ντίκενς.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Midwinter Lullaby

Ραδιοπειρατής, εκδότης ενός σπουδαίου φανζίν, δισκοπώλης, ιδρυτής μιας εκλεκτικής δισκογραφικής εταιρείας, συνδημιουργός του διαδικτυακού μουσικού περιοδικού MiC.gr, συγγραφέας τριών βιβλίων. Οι σταθμοί της ζωής του Μπάμπη Αργυρίου πριν από το τέλος. Πέθανε την Τετάρτη 12 Γενάρη στη Θεσσαλονίκη, νικημένος από τον κορωνοϊό.

Τον φαντάζομαι να κλείνει όπως ένας πύργος ελέγχου που πάντα φρόντιζε την εναέρια κυκλοφορία της μουσικής, να σβήνει την κονσόλα του, αφήνοντας τα αεροπλάνα του να σουλατσάρουν ελεύθερα στον ουρανό.

του ροκ, διατηρώντας την αθηναϊκή της υπόσταση με τον πιο χειροποίητο τρόπο και δίχως να προσποιείται πως ζει αλλού— τα πράγματα άλλαξαν. Αν άλλαξαν προς το καλύτερο ή το χειρότερο, δεν έχει σημασία. Μου τι σπάει που ακούω τώρα μουσική, ενώ τα δικά του αυτιά έχουν σιγήσει. Ίσως επειδή ακούω έναν δίσκο που τον ξέθαψε με απέραντη λαχτάρα προκειμένου να μας τον συστήσει το '94, για τον οποίο βέβαια δεν είχαμε ιδέα. Εχω ακόμα το αντιγραμμένο CD, με τα γράμματά μου στο τετραγώνιο χαρτί, αντικαθιστώντας το θρυλικό εξώφυλλο των Astronauts, το φουσκωμένο πρό-

σωπο ενός νυσταγμένου γέρι-κου μωρού, καθώς το στόμα του βγάζει λέξεις από καπνό: «Peter Pan Hits the Suburbs». Κάπως έτσι δεν νιώθουμε όταν ακούμε μουσική; Ξαν παιδιά που αρνούνται να μεγαλώσουν, έτοιμοι να χτυπήσουμε τα προάστια και τις πόλεις, καταλήγοντας να χάσουμε τη σκιά μας στην καθημερινότητα. Τον φαντάζομαι να κλείνει όπως ένας πύργος ελέγχου που πάντα φρόντιζε την εναέρια κυκλοφορία της μουσικής, να σβήνει την κονσόλα του, αφήνοντας τα αεροπλάνα του να σουλατσάρουν ελεύθερα στον ουρανό, που για μένα ήταν επίσης το μισθς ίντσας σύμπαν των Ολλανδών Mecano, η κατάρρα των Zounds, μερικά άρθρα του κι εκείνο το τεύχος του Rollin Under, κατακωνιασμένο στο υπόγειο, που μου έμαθε τι σημαίνει κριτική. Κάποτε πρέπει να παραδεχτούμε πως οι ντόπιοι μουσικοί γραφιάδες αποτελούν την πιο γενναιόδωρη πλευρά της ελληνικής κριτικογραφίας. Γιατί αν οι βιβλιοκριτικοί γράφουν σαν να μην έχουν ακούσει μουσική και οι κριτικοί κινηματογράφου σαν να μην έχουν ανοίξει βιβλίο, οι μουσικοί κριτικοί δεν έχουν ξεχάσει το εφηβικό χέρι που κρύβεται κά-

τω από το ενήλικο δέρμα τους. Θα ήθελα να τον ξεπροβοδίσω με μια χούφτα στίχους από το τελευταίο τραγούδι του «Peter Pan». Κάθε φορά που παίζει το «Midsummer Lullaby», αναρωτιέμαι αφελώς τι έχει συμβεί και η ανθρωπότητα επιμένει ν' αποφεύγει τέτοια τρυφερότητα: «It's late and soon we must go home to bed/ Dream fulsome dreams for empty heads/ But the goals you'll strike them/ And my friends they may be young but they're still pure/ Sometimes reckless immature/ But that's the way I like them». As μείνει αμετάφραστο, αγνοημένο. Διάβασα πως στν γειτονιά απέναντι από το δάσος του Σέιχ Σου, ένας ανεξήγητος θόρυβος ακούγεται τις νύχτες, ανησυχώντας τους κατοίκους. Πιστεύω πως ανάμεσα στα δέντρα βρίσκεται ένα ζευγάρι αυτιά που εκπέμπει τους ύστατους ήχους του και δεν αφήνει την πόλη να κοιμηθεί. Ηχοι σαν θρήνοι φρώνων, λυγμοί βατράχων. Κι εγώ που ονειρεύομαι να γράφω σ' ένα φανζίν όπως το Rollin Under και βρέθηκα να γράφω στην «Καθημερινή», σταματώ εδώ γιατί κάτι ανεπιθύμητα δάκρυα ετοιμάζονται να βραχυκυκλώσουν το πλκτρολόγιο.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Φωταγωγημένη νεκρόπολη

ΗΛΙΑΣ Α. ΠΑΠΑΜΟΣΧΟΣ
Η καταγωγή της λύπης
εκδ. Πατάκη, σελ. 192

Το μυθιστόρημα του Ηλία Παπαμόσχου είναι μια σπονδή στη μνήμη, «μνήμη φιλόξενο καταφύγιο, μνήμη φιλόξενο κοιμητήριο». Την ίδια στιγμή καθατήριο, καθώς όλα εκεί μοιάζουν ακοίμητα, σαν να ελλοχεύουν. Ο Παπαμόσχος συνθέτει μια αβάστακτα λυπητερή αυτοβιογραφία, το βάρος της οποίας μεταβιβάζει σε έναν μυθιστορηματικό ήρωα, τον Αλέκο. Ο τελευταίος είναι συγγραφέας και ζει στην Καστοριά. Δεσπόζουσα προβάλει η αντίστιξη ανάμεσα σε φως και σκοτάδι. Εχοντας μαυρίσει από το πένθος ύστερων απωλειών, ο ήρωας ανατρέχει σε χρόνους αγλαούς, στους ολόφωτους ήλιους της παιδικής ηλικίας, στη φλόγα της γνώσης και την πυρά του έρωτα, σε διάφυγες, θαμβωτικές στιγμές που εκλύουν ένα άστρομα αιωνιότητας. Όμως, την ώρα της γραφής επικρατεί σκοτάδι. «Οι ήλιοι των παιδικών χρόνων, σβηστοί πια».

Το νερό στο παλιό υδραγωγείο στεγνό από καιρό; Ο Αλέκος αναπολεί τα προ αμνημονευτών παιχνίδια με τους φίλους του δίπλα

στη δεξαμενή. Μεσ στη χαρμονή του παιχνιδιού αφουγκράζονταν το μυστήριο κύλισμα της ζωής, το νερό που άρδευε την πόλη. «Μια ιερουργία συνέβαινε εκεί μέσα, στις πόλνς το υδραγωγείο». Η τωρινή του όψη αποκαρδιωτική, ένα λείψανο, «σαν τάφος απεριποίητος της παιδικής τους ηλικίας». Εκείνοι μπορεί να έπαιζαν, «ωστόσο η σκοτεινιά ολοένα κι αφεύγата τους ζύγωνε». Ήδη από τότε. Διότι, όπως λέει ο Παπαμόσχος, ο θάνατος έρχεται πάντοτε από το μέλλον. Κάθε συγχорδία της χαράς εκπνέει «σε μαρς πένθιμο». Τρεις θάνατοι ορίζουν την «καταγωγή της λύπης». Ο θάνατος της μητέρας, της αδελφής και του πατέρα. Κάθε μικρός χαμός έμοιαζε αναδρομικά σαν προάγγελμα αυτού του δριμυτάτου πόνου, του τριπλού πένθους. Στις πρώτες σελίδες ο πατέρας εμφανίζεται κυκλωμένος από θάνατο. Τον βλέπουμε μέσα στο γουναράδικο να επεξεργάζε-

ται τη δορά σκοτωμένων ζώων. Η ωρότητα της σκηνής διαστίζεται από σπαρακτική τρυφερότητα. Ο γιος διακρίνει μια υπόνοια θλίψης στο βλέμμα του πατέρα του, μια θαμπόδα που ερχόταν από μακριά, από τα «χιλιόμετρα θάνατο» που έραψε. Ο Παπαμόσχος θα χρειαστεί να επιστατεύσει όλη τη θρηνητική μελωδικότητα της γραφής του για να αποδώσει τον σπαραγμό για την αδόκητη απώλεια της μητέρας. Ένας χαμός «απίστευτα βαρύς, σαν ουρανός που θα κατέρρεε, σαν ναός που θα κατέρρεε». Πεθαίνοντας η μητέρα τον έκανε συγγραφέα. «Είπανε έσπασε η καρδιά της μάνας, χύθηκε μέσα της το αίμα, μπλάβο, μελάνι για να γράφει αυτός θαρρείς». Θα την ανέσταινε στα βιβλία του, μαζί με τη γενέτειρα, μεταβολίζοντας τον θάνατο σε ζωή. Μητέρα και γενέτειρα, ταυτόσημες, του προσφέρουν τη θηλή της γραφής. Στη μυσταγωγική επικράτεια του

μύθου «το αβυσσαλέο βάθος του αναστεναγμού» αντχέι μαυλιστικά. Ακόμα και ο θάνατος μπορεί να γίνει κομφοτέκνημα, που ποτέ δεν είναι. Ο θάνατος της αδελφής προοικονομεί την αρρώστια του αδελφού. Και πάλι η γραφή καταδύεται σε ένα άπατο σκοτάδι για να μεταφέρει την υπέρτατη αγωνία του πόνου. Ο Παπαμόσχος περιγράφει συγκλονιστικά τη μετατροπή του σώματος σε αιμάσσο-ντα σπλάχνα, σε ένα σαρκικό, εκ της σαρκός, μαρτύριο. Όμως, ο άφατος πόνος αδημονεί να γίνει λόγος. Η πεζογραφία του Παπαμόσχου είναι μια σπουδή στον πόνο. Η γραφή του αποτυπώνει τη λαχτάρα να ζυθεί το σκοτάδι από το φως. Στις σελίδες απλώνεται μια φωταγωγημένη, απάι-ρουσα νεκρόπολη. Μέσα σε αυτό το περίτεχνα φωτισμένο ενδιαίτημα, όλο ένα αστραποβόλο κτέρισμα, ανάβουν οι μορφές των αγαπημένων, αντιτάσσοντας στην τελεσιδικία του θανάτου το πείσμα της μνήμης. Οι λέξεις φροντίζουν να κρατούν αναμμένες και ολόθερμες τις φωτίτσες των λογοτεχνικών καντηλιών. Με θρηνώδη κομφόσπεια ο Παπαμόσχος εναποθέτει τις λέξεις του πάνω σε μύχιους τάφους.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΦΟΙΒΗ ΓΙΑΝΝΙΣΗ

Η Φοίβη Γιαννίση είναι ποιήτρια και αρχιτέκτων και διδάσκει στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Τα δύο τελευταία της βιβλία, «Χίμαιρα» (2019) και το φρεσκοτυπωμένο «Θέτις και Ανδών» (2021), έχουν βγει από τον Καστανιώτη.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; Άννα Γρίβα: «Τα Ζώα Θεοί», Φ. Γ. Λόρκα: «Ποιητής στη Νέα Υόρκη», Alice Oswald: «Dart», Celan: «Choix de poèmes réunis par l'auteur», Eleni Sikelianos: «You Animal Machine», Βισουάβα Σιμπόρσκα: «Η ζωή εδώ και τώρα. Ποιήματα».

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί; Ούτις ή Κανείς.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και τεθνεώτες; Για να χαρώ, σήμερα, τους φίλους μου από το περιοδικό [φρμκ]. Κατερίνα Ηλιοπούλου, Βασίλη Αμανατίδη, Ορφέα Απέρην, Παναγιώτη Ιωαννίδη, Γιάννα Μπούκοβα, Μάριο Χατζηπροκοπίου, Θοδωρή Χιώτη. Άλλοτε, στην Αθήνα που δεν έζησα, στο Τουρκολίμανο, τον Τσίρκα, τον Ρίτσο, την Αζιώτη, τον Εμπερίκο, τη Μάτη, τον Σαχτούρη, τον Γονατά. Αν, τέλος, ήμουν στην επαναστατική Ρωσία, θα έφερνα τη λατρεμένη Μαρίνα Ταβετάγεβα με τον Ρίλκε και τον Παστερνάκ - ευκαιρία να συναντηθούν αφού ποτέ δεν τα κατάφεραν.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Τα πιο ενδιαφέροντα στοιχεία τα μαθαίνω από το Διαδίκτυο, όπως ότι μπορούμε να καταλάβουμε από πού πέρασαν οι φάλαινες από το τραγούδι τους, γιατί ενσωματώνουν τις μελωδίες άλλων που συνάντησαν στη διαδρομή τους.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά; Την «Ιστορία δύο πόλεων» του Ντίκενς.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές; Την Ιλιάδα ή την Οδύσσεια.

Με ποιον τρόπο τόσο διαφορετικά εκφραστικά μέσα γίνονται αναπόσπαστο κομμάτι της ποίησής σας; Είμαι χίμαιρα, σύνθετο ον από ζώο και μηχανή, ποιήτρια, αρχιτέκτων. Η ποιητική μου αναπόφευκτα γίνεται με τα μέσα που διαθέτω, χωρίς να λογοκρίνω την πολλαπλότητά τους. Υπάρχει ένα όριο στον πειραματισμό ή η ίδια η ποίηση; Η ποιήτρια Αιγώ μπορεί να κατασκευάζει έργα μόνο αν κρατάει ανοικτούς τους πόρους της γλώσσας που συνδέουν τη δική της αλλαγή μες στον χρόνο με εκείνη του κόσμου γύρω.

Ποιητική σύνθεση που αντλεί από την ανεξάντλητη δεξαμενή της μυθολογίας: υπάρχει αυτή η συνεχής «συνομιλία» μεταξύ των βιβλίων σας; Ναι, η έρευνά μου αγκυρώνεται σε ζητήματα ποιητικής που σκαλίζω στην αρχαία γραμματεία και αφορά ζώα-ποιητές και μυθικούς ήρωες. Οι μύθοι είναι επιτελεστικοί, επιτρέπουν στη φωνή μου να γίνεται αλλότρια, ή να κάνω τις αλλότριες φωνές μέλη μου. Με ενθουσιάζει το πως οι λέξεις άλλων αποχών αποκαλύπτουν τόσο για το εδώ και το τώρα.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη **Read** LIBRARY

ΓΙΟΛΑ ΔΑΜΙΑΝΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΡΑΤΗΣΟΥ ΑΠ' ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΣΟΥ
σελ. 560

Ο τίτλος του βιβλίου, όπως αναφέρει η συγγραφέας, προέκυψε μέσα από την ιστορία του μυθιστορήματος. Γιατί κάποιες συμφορές έρχονται στη ζωή τόσο αναπάντεχα που μπορεί να ανατρέψουν μέσα σε μια μέρα όλα όσα έχουμε κτίσει μια ολόκληρη ζωή. Μια οικονομική κατακάλυ, μια αρρώστια, μια προδοσία... και τότε χάνουμε τη γη κάτω απ' τα πόδια μας. Αν εκείνη τη συγκεκριμένη στιγμή καταφέρουμε να κρατηθούμε απ' τα όνειρά μας, τότε πιστεύω πως θα ξαναβρούμε τις ισορροπίες μας. Η συγγραφέας εμπνέεται την υπόθεση του βιβλίου της μέσα από τον πανικό και τον φόβο μιας νεαρής γυναίκας, που μόλις είχε διαγνωστεί με την ασθένεια του Λύκου. Ήθελε μέσα από αυτό το βιβλίο να γίνει γνωστή η ασθένεια του Λύκου, γιατί παρ' όλο που πέντε εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον πλανήτη υποφέρουν από την ασθένεια αυτή, ένα 80% έχει πλήρη άγνοια. Λένε πως η απόσταση της ευτυχίας από τη δυστυχία είναι μονάχα μια σπίθα φωτός. Μια διάφανη κλωστή που διαχωρίζει τη μια ένια από την άλλη... Ένα βήμα μπρος ή πίσω. Και δεν χρειάζεται παρά μονάχα ένα στραβοπάτημα για να ανατρέψει το ένα τ' άλλο. Η Αφροδίτη δοσμένη βαθιά στον μεγάλο της έρωτα για τον Ίκαρο βίω-νε την απέραντη ευτυχία σαν κάτι αιώνιο και άφθαρτο. Δεν υποπτεύθηκε ούτε στιγμή πως ένα ολίσθημα θα ήταν αρκετό να καταδαρίσει το οικοδόμημα αυτής της ευτυχίας και να την παρσύρει σ' ένα καταστροφικό τυφώνα που θα σάρωνε τα πάντα στη ζωή της. Πλούτη, ευτυχία, γαλήνη, παιδί θα χαθούν και μια αρρώστια θ' αλλάξει ριζικά τη ζωή της. Παρ' όλα αυτά, μια δύναμη μέσα της τη βοηθάει ν' αντισταθεί και να κρατηθεί απ' τα όνειρά της. Γιατί υπάρχουν πολλά μονοπάτια που οδηγούν στην ευτυχία! Το βιβλίο επανακυκλοφορεί μόνο σε ψηφιακή μορφή και διανέμεται ψηφιακά αποκλειστικά από την εφαρμογή Read Library. Βρείτε όλες τις πληροφορίες για το βιβλίο και τη συγγραφέα του στο www.read-library.com.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakis@spmedia.com

Το γράψιμο υπερβαίνει το βίωμα

Η συγγραφέας Ζυράννα Ζατέλη μιλάει στην «Κ» με αφορμή την πολυαναμενόμενη ολοκλήρωση της τριλογίας της

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ορατή σαν αόρατη, στη ζωή, στη γραφή, στο μυθιστόρημα η αγαπημένη Ελληνίδα συγγραφέας Ζυράννα Ζατέλη υπογράφει το τελευταίο της βιβλίο, κλείνοντας τυπικά την τριλογία της «Το πάθος χιλιάδες φορές», «Ο θάνατος ήρθε τελευταίος (με το παράξενο όνομα Ραμάνθις Ερεβους)». Η Ζατέλη, που είναι μια ειδική κατηγορία στη γραφή, συστήνει αενάως έναν κόσμο μετατρεπόντας και εμπλουτίζοντας τη φαντασία σε πραγματικότητα και τη φαντασία σε πραγματικότητα, σε βαθμό όπου όλα γίνονται ένα. Τα όρια δυσδιάκριτα, αλλά τελικά ποιος μπορεί να ορίσει τι σημαίνει ζωή και πόσα τα επίπεδά της. Εκείνη πιστή και αφοσιωμένη στο σύμπαν της που ποτίζεται από πολλές και μία ιστορίες, μας παραδίδει το τελευταίο της μυθιστόρημα, με τίτλο «Ορατή σαν αόρατη», που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Καστανιώτη και μιλάει γι' αυτό στην «Κ».

Αλλωστε, όπως η ίδια σημειώνει: «Δεν μπορείς να πεθάνεις αν δεν γράψεις αυτήν την ιστορία». «Για να τη γράψω πρέπει κάποιος να πεθάνει πρώτα».

– Γνωρίζω πόσο δύσκολο είναι να δώσετε εσείς εξηγήσεις για το σύμπαν σας. Προσπαθήσατε να βρίσκεστε σε αυτό το βιβλίο πανταχού παρούσα και απύουσα την ίδια στιγμή. Τι σημαίνει ορατή σαν αόρατη;

– Το εκτιμώ που αναγνωρίζετε τη δυσκολία τέτοιων εξηγήσεων. Το ίδιο το έργο, η όλη διαδικασία της τέλεσής του, είναι και μια εξήγηση. Τα περαιτέρω, αν αξίζει τον κόπο, ας τα ψάξουν μετά οι άλλοι, ας εικάσουν. Για μένα τίποτα μυθιστορηματικότερο, εν πολλοίς και αινιγματικότερο, απ' αυτό που βιώνω επί χρόνια στη-νοντας ένα μυθιστόρημα. Κάτι κάποτε προσλάβαμε, που μοιάζει να μας διαφεύγει κι ωστόσο μας διακατέχει, και μέσα απ' αυτό διαμορφώνουμε τις ζωές μας και φτιάχνουμε την τέχνη μας. Τι σημαίνει ορατή σαν αόρατη; Φοβάμαι πως, όταν με ρωτούν, δεν ξέρω να πω τι σημαίνει. Το αφήνω στη διαίσθηση του αναγνώστη, στο ψυχανέμισμα που αποκομίζει. Αν δεν αποκομίσει τίποτε, ή εγώ δεν έκανα καλά τη δουλειά μου ή αυτός μπήκε σε λάθος σπίτι. Θα τα κρίνει όλα ο καιρός.

– Και αυτό το βιβλίο σας είναι γεμάτο από έναν κόσμο υπερ-ρεαλιστικό και την ίδια ώρα

“

Αισθάνομαι πως με τον χρόνο γινόμαστε καλύτερα αυτό που είμαστε, βρίσκουμε αυτό που φέρουμε ως προδιάθεση, το επανεφευρίσκουμε στην ανάγκη.

Μου αρέσει να λέω πως ξεκινάμε να γράφουμε σαν τα πουλιά που κελαηδούν στα δέντρα και καταλήγουμε σαν τα θεριά που γλείφουν τις πληγές τους.

τόσο ρεαλιστικό μιας φύσης που πια μας έχει εγκαταλείψει. Ανθρωπομορφικός και παράδοξος. Η γενέτειρά σας, η παιδική σας φαντασία είναι αυτή στην οποία επιστρέψετε;

– Η γενέτειρα, η παιδική φαντασία και όλα τα συμπαρομαρτούντα έπαιξαν ασφαλώς έναν σημαντικό και καθοριστικό ρόλο, και σίγουρα αντλώ από κει υλικό, μεταπλάθοντάς το βέβαια. Το γράψιμο είναι μια ζωντανή διαδικασία, μια διαρκής συνομιλία, υπερβαίνει το βίωμα, το μεταμορφώνει, γίνεται η περαιτέρω μοίρα του. Αισθάνομαι πως με τον χρόνο γινόμαστε καλύτερα αυτό που είμαστε, βρίσκουμε αυτό που φέρουμε ως προδιάθεση, το

«**Κάποιος** είπε πως ο χαρακτήρας μας διαμορφώνεται τα μοναχικά Σαββατοκύριακα. Αν αληθεύει, διαμορφώθηκα αρκετά, δημιουργήθηκα για να δημιουργήσω και πέντε πράγματα. Ελπίζω όχι μόνο τα Σαββατοκύριακα».

επανεφευρίσκουμε στην ανάγκη.

– Κυρία Ζατέλη, τα καλύτερα είναι αυτά που δεν γράφονται; Τα πιο σημαντικά αυτά που δεν λέμε; Και στη ζωή και στη

λογοτεχνία;

– Συχνά επανέρχεται στον νου μου μια φράση, που ειλικρινά δεν θυμάμαι αν τη διάβασα ή την άκουσα, πού και πότε: Πόσοι και πόσοι δάσκαλοι χάθηκαν

στο άρρητο. Αυτό το άρρητο, το σίγουρα πολύ σημαντικό, θεμελιώδες, δεν είναι απαραίτητως κάποιο θανάσιμο μυστικό που το φυλάμε ζηλότυπα. Είναι, θα έλεγα, το φύσει άρρητο.

«**Αυτό** ειδικά το βιβλίο μου πήρε τον διπλάσιο σχεδόν καιρό», λέει η συγγραφέας για το τελευταίο έργο της, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

Ενδέχεται να το καρπώνεται ο άνθρωπος την ύστατη στιγμή της ζωής του. Κι άντε να βρει καιρό ή τρόπο να το εκφράσει. Είναι κάτι που με θέλγει ιδιαίτερα ως αίσθηση, ως μυστική υπενθύμιση αν θέλετε, κι επιθυμώ με τη γραφή να προσεγγίσω τις παρυφές του. Καμιά φορά μου έρχεται να το ονομάσω «η παλιά ψυχή», άλλοτε «ο παλιός πόνος». Μιλάμε πάντα για το φύσει άρρητο, συγγνώμη αν παρασύρθηκα.

– Η γραφή και η δυσκολία της διαδικασίας πριν από τη γραφή. Μας δίνετε ένα πέρασμα στον κόσμο σας, στην «κουζίνα του συγγραφέα». Σας δυσκόλεψε αυτό το βιβλίο; Πήρε καιρό για εσάς;

– Μου αρέσει να λέω πως ξεκινάμε να γράφουμε σαν τα πουλιά που κελαηδούν στα δέντρα και καταλήγουμε σαν τα θεριά που γλείφουν τις πληγές τους. Ας μην πάρουμε τοις μετρητοίς ούτε το ένα ούτε το άλλο, αλλά και μόνο ως εικόνα υπαινίσσεται πολλά. Ναι, μου παίρνει καιρό να γράψω ένα βιβλίο, μου τρώει τα σπλάχνα. Να φανταστείτε, όταν τολμώ να πω παραέξω πως το τελειώνω, μου λένε «δηλαδή σε κάνα δυο μήνες;», ενώ εγώ εννοώ τουλάχιστον δύο χρόνια ακόμη. Αλλά μπροστά στα πέντε κι έξι που προηγήθηκαν... Αυτό ειδικά το βιβλίο μου πήρε τον διπλάσιο σχεδόν καιρό, κι ας είναι αισθητά μικρότερο σε αριθμό σελίδων από τα υπόλοιπα μυθιστορήματά μου. Ηθελα όμως να κλείσει αβίαστα και όχι «από κεκτημένη» ο κύκλος αυτής τριλογίας, που την ξεκίνησα το 1995 και πέρασε από σαράντα κύματα.

Τα πράγματα όταν τ' αποχαιρετάς φορούν τα γιορτινά τους

– Νιώθετε ανάλαφρη σήμερα; Ή πάντα μέσα σας γεννιέται κάτι καινούργιο;

– Νιώθω αρκετά λυτρωμένη, όπως κι ορφανεμένη κάτι ώρες. Τόσα χρόνια με αυτά τα πρόσωπα, τα φαντάσματα, να ξημεροβραδιάζομαι μαζί τους, να με κυκλώνουν, να τα κυκλώνω. Και ξαφνικά σαν να μην έχω πού να επιστρέψω, σαν να μου πήραν το εργόχειρο. Μα έτσι γίνεται κάθε φορά, έχω μάθει πια να το... ξαναπαθαίνω. Μέσα μου όλο και κάτι αναμοχλεύεται, αλλά δεν βιάζομαι. Αφήνω τις σκιές στην ομίχλη να κάνουν τον κύκλο τους, να πουν τα δικά τους. Μέρος της δουλειάς είναι κι αυτό, τουλάχιστον όπως εγώ το αντιλαμβάνομαι.

– Μέσα στο βιβλίο παρελαύνει η ζωή σας και οι ζωές των άλλων με έναν αμιγώς λογοτεχνικό, παραβολικό, συμβολικό τρόπο. Είστε έτοιμη με αυτό το βιβλίο να τους πενθήσετε; Να τους αποχαιρετίσετε;

Και ο παιδεμός και η αγαλλίαση του να γράφω έχουν ίσο μερτικό μέσα μου, στην πραγματικότητα δεν τα διαχωρίζω, συγχωνεύονται.

– Τα πράγματα όταν τ' αποχαιρετάς φορούν τα γιορτινά τους. Ακόμη και τα πιο μελαγχολικά ντύνονται γιορτινά. Θυμάμαι πόσες αγωνίες, πόσες δοκιμασίες περνούσα κάθε τόσο προκειμένου να φέρω μια σκηνή, μια κατάσταση όσο κοντύτερα γίνεται σ' αυτό που είχα στο κεφάλι μου. Και φτάνω τώρα, αποχαιρετώντας τα κατά έναν τρόπο, να τα νοσταλγώ, σχεδόν να τα ζηλεύω που συνέβησαν έτσι. Εν πάση περιπτώσει, και ο παιδεμός και η αγαλλίαση του να γράφω έχουν ίσο μερτικό μέσα μου, στην πραγματικότητα δεν τα διαχωρίζω, συγχωνεύονται.

«**Τι σημαίνει** ορατή σαν αόρατη; Φοβάμαι πως, όταν με ρωτούν, δεν ξέρω να πω τι σημαίνει. Το αφήνω στη διαίσθηση του αναγνώστη, στο ψυχανέμισμα που αποκομίζει».

Αλλωστε, όσο ακόμα ζω, συνεχίζω να τα φέρω όλα μαζί μου, πεπραγμένα και δυνάμει επκείμενα. Είναι, όπως σας είπα και πριν, η συνομιλία που δεν τελειώνει, το βλέμμα που ολοένα βαθαίνει, δικό τους και δικό μου.

– Η δική σας η ζωή είχε μια πραγματικότητα μακράν καλύτερη και από την πιο ζωηρή φαντασία;

– Για να είμαι ειλικρινής, ούτε κι εδώ τα πολυεχωρίζω. Συμπερφεύονταν το κατά δύναμιν η μία με την άλλη, η ορατή με την αόρατη ας πούμε.

– Πώς νιώθετε σήμερα που η λογοτεχνία έχει κυριευτεί από την αυτοαναφορικότητα χωρίς τη βοήθεια του συμβολισμού;

– Μοιάζει να καθρεφτίζει μια γενικότερη ψυχική ένδεια, την αδυναμία του ατόμου να αγγίξει ένα συλλογικότερο υπόβαθρο. Από την άλλη, δεν είμαι θεωρητικός ή κριτικός της λογοτεχνίας για να κρίνω, να συγκρίνω και τα

σχετικά. Σε αυτό που κάνω, προτιμώ το παιχνίδι με το εγώ, με το εσύ και με την άβυσσο.

– Διαβάζοντάς σας, νιώθω ότι δεν είστε ποτέ μόνη τελικά. Μέσα σας, ισχύει αυτή η αίσθηση;

– Μάλλον ναι παρά όχι. Κάποιος είπε πως ο χαρακτήρας μας διαμορφώνεται τα μοναχικά Σαββατοκύριακα. Αν αληθεύει, διαμορφώθηκα αρκετά, δημιουργήθηκα για να δημιουργήσω και πέντε πράγματα. Ελπίζω όχι μόνο τα Σαββατοκύριακα.

– Ποιο ήταν το πιο δύσκολο «φονικό» που κάνατε για να γίνετε η συγγραφέας αυτών των βιβλίων;

– Το ότι τα έγραψα. Το «φονικό» βεβαίως καλό είναι να το εννοήσουμε μέσα σε εισαγωγικά, για να μην υπάρξουν παρεξηγήσεις. Κυρίως από όσους δεν έτυχε να διαβάσουν τα δύο προηγούμενα της τριλογίας. Όσο κι αν έχει την αυτονομία του αυτό το τρίτο, κάπου ακούμπησε, από κάπου πήγασε.

Απαραίτητη η μόνιμη ηθική εγρήγορση

Η συναίσθηση της συλλογικής ευθύνης είναι και η πεμπτουσία του πατριωτισμού, λέει στην «Κ» ο δρ Κύπρος Χρυσοστομίδης

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Πολύπειρος νομικός και πολιτικός άνδρας ο δρ Κύπρος Χρυσοστομίδης, ο οποίος κατά καιρούς αφήνει τον ακαδημαϊκό λόγο και καταπάνεται με το παιδικό βιβλίο, πρόσφατα μάλιστα κυκλοφόρησε το δεύτερο, με τίτλο «Στο μικρό τους σπίτι, στο μικρό τους χωριό – Ιστορίες για Παιδιά» και όπως λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» η νοσταλγία, κυρίως, για εκείνες τις εποχές ήταν ο άλλος λόγος που τον ώθησε να εγκαταλείψει για λίγο τον ακαδημαϊκό λόγο. Ο κ. Χρυσοστομίδης μιλάει επίσης για το Κυπριακό, τον πολιτικό λόγο και τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει αυτός/ή που ασχολείται με τα κοινά: «εκτός από μόρφωση, χρειάζεται πολιτική σκέψη, ηγετικό ταλέντο, αλλά και μια δυναμική και συνάμα προσοτή προσωπικότητα».

–Κύριε Χρυσοστομίδη, θα ήθελα να ξεκινήσουμε από το ποιο ήταν το έναυσμα, η νοσταλγία για ένα χαμένο χθες ίσως, για να γράψετε ένα παιδικό βιβλίο...
–Πρώτα πρώτα κ. Κουρουπάκη να σας ευχαριστήσω για την πρόσκλησή σας να σας δώσω συνέντευξη για την «Καθημερινή». Το χθες της δικής μου γενιάς δεν είναι ακόμη «χαμένο». Διατηρείται στη μνήμη μας και πρέπει να αποτυπωθεί και γραπτώς για τα παιδιά και τα εγγόνια μας. Αυτό είναι το δεύτερο παιδικό μου βιβλίο. Το πρώτο «Ο Αρλεκίνος της Φεγγαρόπολης», γράφτηκε και αφιερώθηκε στα πρώτα δύο μου εγγονάκια, όταν όμως γεννήθηκε και το τρίτο με απασχολούσε το γεγονός ότι έπρεπε με κάποιο τρόπο να συμπεριληφθεί και αυτό. Κατέληξα τότε να γράψω και δεύτερο παιδικό βιβλίο, αφιερωμένο και στα τρία, για να θυμούνται μεγαλώνοντας πώς ζούσαν οι παλιοί σε δύσκολα χρόνια π.χ. διαβάζοντας τότε με λάμπα πετρελαίου, όμως πάντοτε με χαρά. Η νοσταλγία, κυρίως, για εκείνες τις εποχές ήταν ο άλλος λόγος που με ώθησε να εγκαταλείψω για λίγο

«Νομίζω πως η συγγραφική δραστηριότητα δεν είναι θέμα ανάγκης αλλά χρησιμότητας. Πιστεύω ότι κάθε βιβλίο για το Κυπριακό είναι χρήσιμο από πολλές απόψεις».

τον ακαδημαϊκό λόγο.
–Οι νεότερες γενιές νομίζετε πως ξέρουν την Κύπρο που εσείς ζήσατε;
–Οι νεότερες γενιές σίγουρα δυσκολεύονται να την κατανοήσουν πλήρως και αυτό οφείλεται μεταξύ άλλων στην επιτάχυνση της ζωής γενικότερα. Στις δυσκολίες που δημιουργεί η αστραπιαία ταχύτητα των τεχνολογιών, προστίθεται τώρα και η παρατεταμένη πανδημία. Η νοσταλγία όμως για εκείνες τις εποχές εξακολουθεί να υπάρχει για όσους έζησαν ή ζουν ακόμη σε όμοιες συνθήκες, αλλά κάποτε και στις νεότερες γενιές που έχουν την ευτυχία να ακούνε τις ιστορίες από τις γιαγιάδες τους!
–Πρόσφατα κυκλοφόρησαν και τα «Ανάλεκτα», γιατί κρίνате αναγκαίο να προχωρήσετε σε αυτή την έκδοση;
–Για τα 60 χρόνια της Κυπριακής Δημοκρατίας αποφάσισα να συλλέξω νέες και παλαιότερες, κυρίως, αδημοσίευτες εργασίες σε ένα τόμο με συστηματική σειρά σε κεφάλαια, τα «Ανάλεκτα». Είναι σειρά εργασιών σε σχέση κυρίως με το Κυπριακό που θίγουν διάφορες πτυχές του και που πιστεύω θα χρησιμεύσουν σε όλους μας για λεπτομερέστερη ενημέρωση και ίσως βοηθήσουν και στις διαπραγματεύσεις για λύση του Κυπριακού. Λίγες εβδομάδες αργότερα δημοσιεύθηκε και ένα άλλο βιβλίο μου στα αγγλικά με διαφορετικά κεφάλαια, πάλι με θέματα Κυπριακού, «Cyprus: Legal and Political Reflections» για ξενόγλωσσους αναγνώστες. Δεν είναι το ίδιο με τα «Ανάλεκτα» αλλά περιέχει ξεχωριστές μελέτες, αν και ορισμέ-

«Η έλλειψη πολιτιστικού υποβάθρου αποτελεί σοβαρό μειονέκτημα για ένα πολιτικό, και η έλλειψη μόρφωσης γίνεται γρήγορα αντιληπτή από τον κάθε πολίτη» λέει στην «Κ» ο δρ Κύπρος Χρυσοστομίδης.

νες λήφθηκαν από εκεί. Με ρωτήσατε «γιατί έκρινα αναγκαίο» να προχωρήσω με αυτές τις εκδόσεις. Νομίζω πως η συγγραφική δραστηριότητα δεν είναι θέμα ανάγκης αλλά χρησιμότητας. Πιστεύω λοιπόν ότι κάθε βιβλίο για το Κυπριακό είναι χρήσιμο από πολλές απόψεις.
–Είστε πολύπειρος και οπωσδήποτε πολιτικό ον, ποιο είναι κατά την άποψή σας το κύριο χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ένας πολιτικός άνδρας;
–Να έχει γνήσια έγνοια για την πατρίδα με συναίσθηση της συλλογικής ευθύνης που είναι η πεμπτουσία του γνήσιου πατριωτισμού. Ταυτόχρονα πρέπει να έχει παιδεία, γνώση των τοπικών και διεθνών εξελίξεων και προβλημάτων μαζί με πραγματικό ενδιαφέρον για τους συμπολίτες του, και να είναι προσοτιός σε όλους, σε όλη την κοινωνία. Να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες με συναίσθηση των ευθυνών του τις οποίες να υλοποιεί όταν πρέπει, όχι μόνο λεκτικά αλλά και στην πράξη, ιδίως όταν κατέχει πολι-

τειακό αξίωμα. Να είναι «χρημάτων αδαρότατος» και ακέραιος. Οι αρχαίοι μας πρόγονοι έλεγαν για τους ταγούς τους πώς μόνη τους ανταμοιβή ήταν «να σιτίζονται στο πρυτανείο». Τέλος, να είναι πραγματικός δημοκράτης. Υπάρχουν πολλά άλλα χαρακτηριστικά που μπορούν να αναφερθούν για πολιτικούς που αναλαμβάνουν αξιώματα, όμως δεν πρέπει να μακρηγορήσω.
–Το κυπριακό πρόβλημα έχει λύση ή ματαιοπονούμε...; Οσημέραι και άλλα εμπόδια...
–Η λύση του Κυπριακού σήμερα φαίνεται απομακρυσμένη, και κατά τη γνώμη μου, η Τουρκία και τώρα και οι δορυφόροι της στην Κύπρο, ποτέ δεν ήθελαν λύση του. Ο στόχος τους ήταν πάντοτε «ντενκτασικός», δύο λαοί με ξεχωριστό κράτος για κάθε κοινότητα και ο έλεγχος ολόκληρης της Κύπρου από την Τουρκία. Τώρα επανέρχονται σε αυτό το δόγμα των δύο κρατών, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη την ιστορία και τα δημογραφικά δεδομένα, τα οποία θέλουν να ανατρέψουν με επιοί-

κους από την Τουρκία μετά από στρατιωτική βία, λεηλασίες περιουσιών, εκτοπισμό των γηγενών Ελλήνων κατοίκων του νησιού μας, ένα δηλαδή εθνικό ξεκαθάρισμα. Δεν βλέπω για το παρόν στάδιο ελπίδες σύντομης λύσης διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας.
–Τι σας ενοχλεί περισσότερο στη δημόσια σφαίρα, όσον αφορά τον πολιτικό λόγο;
–Δεν με ικανοποιεί ο ξύλινος πολιτικός λόγος, ο λαϊκισμός και η έλλειψη συναίσθησης της συλλογικής ευθύνης που προανέφερα. Θα ήθελα να ακούω ανταλλαγή πολιτικών επιχειρημάτων με στοχοπροσήλωση στο καλό της κοινωνίας, των πολιτών. Αναγκαία προς τούτο είναι και η σωστή γραμματική και συντακτική χρήση της γλώσσας στον δημόσιο λόγο.
–Υπάρχει πολιτική σκέψη χωρίς πολιτιστικό υπόβαθρο, κύριε Χρυσοστομίδη;
–Η έλλειψη πολιτιστικού υποβάθρου αποτελεί σοβαρό μειονέκτημα για ένα πολιτικό, και η έλλειψη μόρφωσης γίνεται γρήγορα αντιληπτή από τον κάθε πολίτη. Από την άλλη, εκτός από μόρφωση, χρειάζεται πολιτική σκέψη, ηγετικό ταλέντο, αλλά και μια δυναμική και συνάμα προσοτή προσωπικότητα.
–Αισθάνομαι πολλές φορές ότι εμείς οι ίδιοι δεν αγαπάμε τον τόπο μας, αλλά το απαιτούμε από τους άλλους, τη διεθνή κοινότητα εν γένει, πώς σχολιάζετε;
–Εκείνο που με απογοητεύει είναι πως η δική μας αγάπη προς τον

τόπο μας ξεφεύγει συνήθως από τα πλαίσια της «συναίσθησης της συλλογικής ευθύνης που είναι και η πεμπτουσία του πατριωτισμού», όπως ανέφερα πιο πάνω. Οι πολίτικοί τις περισσότερες φορές εκφεύγουν από αυτή την αρχή για προσωπικές φιλοδοξίες και ενδιαιφέρονται και παρασύρονται σε επιδιώξεις συντήρησης των θέσεων τους, γίνονται δηλαδή δυστυχώς μόνιμοι «κυνηγοί αξιωμάτων». Ακόμη πιο απογοητευτικό είναι το γεγονός ότι δεν έχουμε ενιαία και καθολική γραμμή στο Κυπριακό.
–Πιστεύετε ότι διόγουμε περίοδο πνευματικής ένδειας στον τόπο μας;
–Απεναντίας, ο τόπος μας έχει πολύ αξιόλογους και πολλούς πνευματικούς ανθρώπους, λογοτέχνες, συγγραφείς, σεναριογράφους, ηθοποιούς, μουσικοσυνθέτες, ζωγράφους, φιλοσόφους, ποιητές, επιστήμονες, καθηγητές ιατρικής, καθηγητές πανεπιστημίων σε πολλές ειδικότητες και κυρίως σε ξένα διεθνή αναγνωρισμένα κέντρα και πανεπιστήμια, στη NASA και το CERN κ.α. Τώρα, με τα πανεπιστήμιά μας, η πνευματική δραστηριότητα θα επεκταθεί και θα δούμε να υπάρχουν και άλλοι νομιερίστες εκτός από τον Χρ. Πισσαρίδη που αναδείχθηκε στο εξωτερικό.
–Αρχή άνδρα δεικνυσι και πολιτική ευθιξία, τα διαθέτει το πολιτικό μας προσωπικό;
–Αυτό το αξίωμα (αρχή άνδρα δεικνυσι) αναφέρεται σε επιτυχημένους κυρίως πολιτικούς και ηγέτες που για πρώτη φορά συνήθως αναλαμβάνουν σοβαρά καθήκοντα και περνούν μέσα από μια περίοδο δοκιμασίας τους και αν αυτή είναι πετυχημένη ισχύει το «αρχή άνδρα δεικνυσι». Έχουμε αρκετά παραδείγματα στον τόπο μας. Η πολιτική ευθιξία είναι άλλο κεφάλαιο. Υπάρχει και ένα άλλο διαίστημο ρητό που κάποιος το αποδίδουν στον Αβραάμ Λίνκολν: «Αν θες να δοκιμάσεις τον χαρακτήρα κάποιου, δώσε του εξουσία». Η εξουσία φθείρει, οπότε πρέπει όλοι οι πολιτικοί να είναι σε μόνιμη ηθική εγρήγορση.

Athena Recipes
ATHENARECIPES.COM

3000+ συνταγές

X3 δοκιμασμένες

video ▶

βήμα - βήμα

Η κουζίνα της Αθηνάς στο κινητό σου!

30 χρόνια

KANALI

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Μια γκριζα αλληγορία του Ιράν

Εντυπωσιακό σκηνοθετικό ντεμπούτο για τον Αχμάντ Μπαχραμί

Ερημη χώρα ★★½
ΔΡΑΜΑ (2021)
Σκηνοθεσία: Αχμάντ Μπαχραμί
Ερμηνείες: Τουράτζ Αλβάντ, Αλι Μπαγκερί, Μαζίντ Φαρχάνγκ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Το σταθερά ενδιαφέρον και δημιουργικό ιρανικό σινεμά πλουτίζεται με άλλο ένα πολύ αξιόλογο φιλμ, το οποίο βραβεύθηκε και ως η καλύτερη ταινία του τμήματος «Ορίζοντες» στο Φεστιβάλ Βενετίας. Ο Αχμάντ Μπαχραμί μας στέλνει εδώ σε ένα παραδοσιακό εργοστάσιο παραγωγής τούβλων, το οποίο βρίσκεται περίπου στη μέση του... πουθενά. Εκεί, άνδρες, γυναίκες και παιδιά δουλεύουν για ένα αφεντικό που τους έχει για καιρό απλήρωτους. Ενδιάμεσος κρίκος ο επιστάτης Λοτφολά, ένας 40άρης άνδρας, ο οποίος έχει ζήσει όλη του τη ζωή στο εργοστάσιο· όταν θα αντιληφθεί πως ο ιδιοκτήτης σκοπεύει να αφήσει τους πάντες στον δρόμο, θα κάνει ό,τι μπορεί για να προστατέψει τη γυναίκα με την οποία είναι ερωτευμένος.

Ο Μπαχραμί κάνει εντυπωσιακό ντεμπούτο, εκμεταλλευόμενος την άχρονη δύναμη της ασπρόμαυρης φωτογραφίας, η οποία μετατρέπει το γερασμένο βιομηχανικό σκηνικό σε αρχαίο απομεινάρι στη μέση της ερήμου. Αρχαίες μοιάζουν και οι τεχνικές παραγωγής, με τους εργάτες να σκάβουν τη γη και να σχηματίζουν τα τούβλα με τα ίδια τους τα χέρια, όπως οι Πέρσες πρόγονοί τους. Ανάμεσά τους υπάρχουν συμπάθειες, φιλίες και έριδες, καθημερινά

όνειρα που έχουν να κάνουν με ένα γάμο ή την αναζήτηση μιας καλύτερης ζωής. Όλοι τους, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, προσβλέπουν στη βοήθεια του αφεντικού για να τα πραγματοποιήσουν, ωστόσο εκείνος έχει τελείως διαφορετικά σχέδια.

Το πραγματικά ενδιαφέρον με το φιλμ του Μπαχραμί, όπως και με άλλους Ιρανούς κινηματογραφιστές, είναι η σεναριακή τεχνική του. Πρακτικά όλο το πρώτο μισό της ταινίας αποτελείται από μια ακολουθία σκηνών, η οποία επαναλαμβάνεται ξανά και ξανά σαν αναπόφευκτο déjà vu, με ελαφρώς διαφορετικούς πρωταγωνιστές, αλλά πάντα με την ίδια κατάληξη. Ο μόνος που παρακολουθεί αυτή την παράλογη κατάσταση, ως εξωτερικός παρατηρητής, είναι ο πιστός Λοτφολά, ο οποίος ωστόσο τελικά καταλαβαίνει πως και ο ίδιος αποτελεί απλό πιόνι στον κόσμο των ισχυρών. Όλα τα παραπάνω διαβάζονται φυσικά ως αλληγορία πάνω στη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα του Ιράν, όπως επισημαίνει και ο δημιουργός της ταινίας.

«Είναι δύσκολο να είσαι ευθύς στο Ιράν, οπότε επιλέξαμε μια μεταφορά για να δείξουμε όσα θέλαμε. Ειδικά επειδή θέλαμε να βρούμε μια μεταφορά για την καθημερινότητα, οδηγηθήκαμε σε αυτό το συγκεκριμένο τοπίο και την επαναληπτική εργασία της κατασκευής τούβλων. Πρόκειται για το τέλος της αθωότητας. Αυτό που κάνει ο ήρωας στην ταινία είναι να σπάσει τον φαύλο κύκλο μη πηγαίνοντας με τους άλλους εργάτες και επιλέγοντας έναν άλλο τρόπο ύπαρξης».

Σε ένα παραδοσιακό εργοστάσιο παραγωγής τούβλων, περίπου στη μέση του... πουθενά, μια ομάδα ανθρώπων δουλεύει για ένα αφερέγγυο αφεντικό. Όλοι, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, προσβλέπουν στη βοήθειά του για να πραγματοποιήσουν τα όνειρά τους, ωστόσο εκείνος έχει τελείως διαφορετικά σχέδια.

HOME CINEMA

Ντένζελ Ουάσιγκτον, «Μάκβεθ» πέρα από στερεότυπα

Επάνω, ο Ντένζελ Ουάσιγκτον πρωταγωνιστεί στην ταινία «The Tragedy of Macbeth», που προβάλεται από την Apple TV. Κάτω, η Βικτόρια Μιροσνιτσένκο στο φιλμ «Ένα ψηλό κορίτσι», που είναι διαθέσιμο στο Cínobó.

The Tragedy of Macbeth ★★
ΔΡΑΜΑ (2022)

Σκηνοθεσία: Τζόελ Κοέν
Ερμηνείες: Ντένζελ Ουάσιγκτον, Φράνσις Μακ Ντόρμαντ, Κάθριν Χάντερ

Από τις πιο αναμενόμενες φετινές ταινίες της Apple TV και ήδη μέσα στην οσκαρική κουβέντα, η κινηματογραφική μεταφορά του κλασικού έργου του Σαίξπηρ διά χειρός του σπουδαίου Τζόελ Κοέν σίγουρα δεν περνάει απαρατήρητη. Ο Αμερικανός σκηνοθέτης αποφασίζει να αφήσει επί της ουσίας απείραχτο το θεατρικό πρότυπό του σε επίπεδο γλώσσας αλλά και ύφους, αφού και ο δικός του «Μάκβεθ» θυμίζει έντονα θεατρικό. Η φωτογραφία του είναι ασπρόμαυρη, ενώ τα σκηνικά του είναι σε μεγάλο βαθμό σχηματικά και υποτυπώδη, δίνοντας καθολικό και ταυτόχρονα μυθικό χαρακτήρα στην ούτως ή άλλως διαχρονική ιστορία προδοσίας και εκδίκησης.

Εκεί που πρωτοτυπεί η καινούργια αυτή μεταφορά είναι σίγουρα στο κάστινγκ, με τον Ντένζελ Ουάσιγκτον, έναν Αφροαμερικανό σούπερ αστέρα του σινεμά, να αναλαμβάνει τον κε-

ντρικό ρόλο, δίνοντας διαφορετική φωνή και υπόσταση στον σαιξπηρικό αντιήρωα. Στο πλευρό του, στον ρόλο της Λαίδης Μάκβεθ, βρίσκεται η σύζυγος του σκηνοθέτη, Φράνσις Μακ Ντόρμαντ, η οποία παραδίδει άλλη μία από τις συνθησймένες εξαιρετικές ερμηνείες της. Αξιοσημείωτη είναι και η δουλειά της ελληνικής καταγωγής Κάθριν Χάντερ, η οποία υποδύεται μοναδικά τις Treis Μάγισσες, σε ένα φιλμ που συνολικά βασίζεται πολύ στην απόδοση των ηθοποιών του και λιγότερο στις όποιες περίτεχνες κινηματογραφικές πρακτικές. Αντιθέτως, η λιτότητα και η τελετουργική απόδοση κυριαρχούν εδώ, ώστε τελικά να μη βρισκόμαστε μακριά από την ατμόσφαιρα ενός απόκοσμου θρίλερ.

Ένα ψηλό κορίτσι ★★½
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2019)

Σκηνοθεσία: Καντεμίρ Μπαλάκοφ
Ερμηνείες: Βικτόρια Μιροσνιτσένκο, Βασίλιστα Περελίγκινα

Από την πλατφόρμα του Cínobó επιλέγουμε ένα φιλμ με πολύ σύγχρονο χαρακτήρα παρά το

ιστορικό του περιεχόμενο. Βασισμένη στο βιβλίο «Ο πόλεμος δεν έχει πρόσωπο γυναίκας» της βραβευμένης με Νομπέλ συγγραφέως Σβετλάνα Αλεξέγιεβιτς, η ταινία του Καντεμίρ Μπαλάκοφ («Closeness») μας ταξιδεύει στο Λένινγκραντ του 1945, αμέσως μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Εκεί, σε μια πόλη που υπέστη μία από τις αγριότερες πολιορκίες της πολεμικής ιστορίας, δύο νεαρές γυναίκες, καλές φίλες, προσπαθούν να στεριώσουν τις ζωές τους. Τα τραύματα, ωστόσο, όσων έχουν ζήσει είναι ακόμη νωπά και το περιθώριο για όνειρα περιορισμένο. Ο Μπαλάκοφ καταφέρνει να συλλάβει άρτια την ατμόσφαιρα της εποχής, κάτι ανάμεσα στην αυθόρμητη αισιοδοξία του νικητή, αλλά και στη μαύρη πραγματικότητα μιας χώρας ισοπεδωμένης, γεμάτης ορφανά και τραυματίες πολέμου – η ιστορία των δύο γυναικών, γεμάτη από μυστικά, λάθη και ενοχές, είναι αναπόσπαστο κομμάτι της. Η ταινία απέσπασε το βραβείο σκηνοθεσίας αλλά κι εκείνο της Διεθνούς Ένωσης Κριτικών στο τμήμα «Ένα Κάποιο Βλέμμα» του Φεστιβάλ Καννών.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
11.00 Κοίτα με στα μάτια, ΙΙΙ
11.00 Εκπομπή για τα ζώα.
11.30 Χρυσές συνταγές
Weekend Edition - Με τη Μαριλένα Ιωαννίδου.
Brand News
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
Ενημερωτική εκπομπή.
15.00 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
15.30 Προσωπογραφίες
Ντοκιμαντέρ.
16.30 Χρονογράφημα, ΙV
Ντοκιμαντέρ.
17.00 Εκείνη & εκείνοι
Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Τα καλύτερά μας χρόνια
Σειρά εποχής.
Ειρήνη Πάσι
Κωμωδία εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
Αθλητική εκπομπή.
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με
την Άντρη Καραντώνη.
23.15 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.20 Όλα τα λεφτά
του κόσμου (All The Money In The World).
Δραματική ταινία, με
τους Κρίστοφερ Πλάμερ,
Μισέλ Γουίλιαμς, κ.ά.
01.15 Προσωπογραφίες, V - (Ε)
02.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
03.00 Χρυσές συνταγές
Weekend Edition - (Ε)

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

21.05 Margin call
07.30 Και τι καλά - (Ε)
08.00 Παιδική ζώνη
α. Ο μικρός Χνουδωτός
β. Μπόμπι και Μπιλ
γ. Το θαυμαστό ταξίδι
του Νιλς Χόλγκερσον
δ. Σπρίτ το άγριο άλογο
ε. Γκάρφιλντ
στ. Τα στρουμφάκια
ζ. Hero Dad
η. Mini pet pals
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
15.30 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
16.00 Μανώλης και Κατίνα - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.25 Ιστορίες του χωρκού - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.50 Κοίτα με στα μάτια
Baywatch - (Ε)
17.00 Ζένη σειρά.
17.45 Μαζί / Birlikte, ΙΙ - (Ε)
Δικονοστική εκπομπή.
18.30 Σε προσκυνώ γλώσσα, ΙΙ
Ενημερωτική εκπομπή.
19.30 Σελίδες ιστορίας
Ντοκιμαντέρ.
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.05 Ο δρόμος του χρήματος
(Margin call)
Θρίλερ, με τους
Κέβιν Σπέισι,
Πολ Μπέτανι, κ.ά.
22.45 The Eighties - (Ε)
23.30 Εκείνη και εκείνοι - (Ε)
00.20 Μαζί / Birlikte, ΙΙ - (Ε)
01.05 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
01.20 Brand News - (Ε)
03.20 The Eighties - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.00 Η γη της Ελιάς
06.00 60΄ Ελλάδα - (Ε)
Οδοπορικό.
06.45 Νόστιμα και απλά
Εκπομπή μαγειρικής.
07.50 My Greece
Γαστρονομικό οδοπορικό.
24 ώρες - (Ε)
08.45 Ντοκιμαντέρ,
09.50 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή
με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.50 Οικογενειακές ιστορίες
Κοινωνική σειρά.
14.50 Άσε μας ρε μαμά
Κωμική σειρά, με τους
Παναγιώτα Βλαντί,
Ιεροκλή Μιχαηλίδη, κ.ά.
The Λούις Night Show
Σατιρική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.10 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα, ΙX
Κωμική σειρά.
18.45 TET-A-TET στον Alpha
Talk show, με
τον Τάσο Τρύφωνος..
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Η γη της Ελιάς
Κοινωνική σειρά, με τους
Πασχάλη Τσαρούχα, Αντι-
γόννη Κουλουκάκου, κ.ά.
23.30 Συμπεθέροι
απ' τα Τίρανα
Κωμική σειρά.
00.30 TET-A-TET στον Alpha (Ε)
01.30 10η εντολή - (Ε)
Αστυνομική σειρά.
03.15 Σαββατοκύριακο
με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Ελλάδα έχεις ταλέντο
06.30 Άκρως οικογενειακών-(Ε)
Κωμική σειρά.
08.00 Mamma Mia - (Ε)
Κωμική σειρά.
08.30 Το έβδομο κλειδί - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.00 Δείξε μου το φίλο σου (Ε)
Κωμική σειρά.
09.30 La Pasta Pomilίwri - (Ε)
11.10 Πέτα τη φριτζα - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Ενημερωτική εκπομπή,
για την υγεία,
με τη Φωτεινή Γεωργίου.
12.50 Την πάτσα - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.40 Θα βρεις τον
δάσκαλό σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.30 Casa De Mikel, ΙΙΙ - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
16.00 5 Χ 5 - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
16.50 Φρέντο Καπουτσίνο - (Ε)
Μελίαρτος - (Ε)
Κυπριακή σειρά εποχής.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.15 Μελίαρτος
(Συνέχεια)
19.20 Φρέντο Καπουτσίνο - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.15 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Ελλάδα έχεις ταλέντο
23.45 Καταδίωξη σε δύο
Ηπείρους (Survivor).
Αστυνομική ταινία,
με τους Μίλα Γόρβοβιτς,
Πιρς Μπρόσανν, κ.ά.
01.10 Τρίχες
02.00 Η εκδρομή - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

18.15 MasterChef 2022
07.00 Θεία Λειτουργία
09.50 OPEN Weekend
Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.15 Green Kitchen by
Madame Ginger - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής,
με τη Μαριλού Παντάκη.
16.15 Σ' αγαπάω μεν... αλλά
Κωμική σειρά.
17.15 Επιπλοκουρμεδιές, ΙΙ
Εκπομπή μαγειρικής με τον
Σταυρή Γεωργίου
18.00 **OMEGA NEWS**
18.15 MasterChef 2022 - (Ε)
20.10 **OMEGA NEWS**
21.00 Dancing with the stars
Χορευτικός διαγωνισμός
με την Βίκυ Καγιά.
00.30 Ένα τραγούδι ακόμα
Ένα μουσικό ταλέντο συ-
ναντάει κάθε εβδομάδα
ένα από τα μεγαλύτερα
ονόματα της ελληνικής
μουσικής. Ενορχηστρω-
τής ο συνθέτης, στιχουργ-
ός και καθηγητής μουσι-
κής Γιώργος Θεοφάνους.
02.30 TAXI
Τηλεπαιχνίδι, με
τον Διονύσιο Αιζαράκη.
03.30 OPEN Weekend - (Ε)
05.00 Απλές κουβέντες - (Ε)
06.00 Εικόνες - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 Survivor
06.30 Love It - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
09.40 Όρα για φαγητό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής με την
Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
10.00 Dot., V
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με τη Νάντια Μπουλέ
και τον Μίνωα Θεοχάρη.
11.40 Χωρίς περιστροφές - (Ε)
Ενημερωτική εκπομπή,
με τον Γιάννη Καρεκλά.
13.30 Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.50 Μόλις χθες - (Ε)
Δραματική σειρά.
16.20 Οι θαλασσόλυκοι
Ταξιδιωτική εκπομπή.
17.20 Όλα Γκουντ
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τους Γρηγόρη Γκουντάρα,
και Ναταλί Κάκαβα.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.15 Όλα Γκουντ
(Συνέχεια)
19.10 Η πεθερά
Κωμική σειρά.
20.00 **Τομές στα γεγονότα**
21.00 Survivor
Παιχνίδι επιβίωσης,
με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Η πεθερά - (Ε)
01.30 Happy Traveller - (Ε)
02.30 Όλα Γκουντ - (Ε)
04.00 Ήρθε κι έδεσε - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

08.00 Ο μισομάς μου
ο τέντι μπόις
09.35 Σταχτοπούτα
11.15 Τηλεαγορά
12.00 Made in Cyprus - (Ε)
13.00 Μίνι φρούστα και καράτε
15.20 Οι μνηστήρες
της Πηνελόπης
19.05 Ξένη ταινία
21.00 Κατ' οίκον εισβολή
22.50 Το χτύπημα
01.00 Καυτό διαμάντι
02.50 Ο θάνατος τους κυκλώνει

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

08.20 Παιδικό παραμύθι.
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι Σ/Κ
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, ΙΙΙ - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.30 Ξένη ταινία
00.45 Ξένη ταινία
02.150 Ξένες σειρές

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

07.45 Διεθνείς Ειδήσεις
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξιπνες αγορές
14.00 Ασμένια φεγγάρια
15.35 Έξιπνες αγορές
16.05 Κινημ/ρικές επιτυχίες
16.10 Έξιπνες αγορές
16.40 **Δελτίο Ειδήσεων**
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία
01.30 MAD TV

MOVIES BEST

00.15 Giulietta Degli Spiriti
06.00 Theeb
07.50 Rams
10.00 Kickboxer: Vengeance
11.45 Last Moment Of Clarity
13.30 A Very Charming
Christmas Town
15.15 Arkansas
17.00 Theeb
19.00 Christmas A La Mode
21.00 Elyse
22.45 Jexi
00.15 Giulietta Degli Spiriti
02.30 The Sunchaser

GREEK CINEMA

23.15 Οι κληρονόμοι
07.05 Ταπεινός και
καταφρονεμένος
09.50 Ένας ξένοιστος
παλαβάρης
11.30 Νυμφίος ανύμφευτος
12.55 Προδοσία
14.30 Η Λεωφόρος του Μίσους
16.30 Ένας μεγάλος έρωτας
18.15 Το θύμα
20.00 Τρεις κούκλες και εγώ
21.30 Κάτι κουρασμένα
παλικάρια
23.15 Οι κληρονόμοι
00.40 Νυμφίος ανύμφευτος
02.00 Η Λεωφόρος του Μίσους
04.00 Το ξύλο βγήκε απ' τον
παρόδεισο

Οι πόλεμοι που έφτιαξαν την Ελλάδα

Ο Σπυρίδων Πλουμίδης αναλύει τη δεκαετία 1912-1922, κατά την οποία η χώρα μας διπλασιάστηκε εδαφικά και πληθυσμακά

Ο ιστορικός Σπυρίδων Γ. Πλουμίδης με το βιβλίο του «Η “σιδηρά” δεκαετία: Οι Εθνικοί Πόλεμοι της Ελλάδας (1912-1922)» συνθέτει μια εμπεριστατωμένη μελέτη για τη δεκαετία των εθνικών πολέμων (1912-1922) που ταλάνισαν τη χώρα μας και τα σημάδια τους στο κοινωνικοπολιτικό σκηνικό είναι εμφανή έως σήμερα. Όπως γράφει στον πρόλογο: «Η εκατονταετηρίδα από τη λήξη των Εθνικών Πολέμων της Ελλάδας αποτελεί μεγάλη ιστορική επέτειο. Οι πόλεμοι του 1912-1922 αποτελούν ορόσημο στην ιστορική πορεία του ελληνικού κράτους. Στη διάρκεια αυτής της πολυτάραχης δεκαετίας η Ελλάδα διαμορφώθηκε εδαφικά στη σημερινή της περίπου μορφή. Η έκταση και ο πληθυσμός της διπλασιάστηκαν. Η χώρα αναβαθμίστηκε γεωπολιτικά στα Βαλκάνια και φιλοδόχησε να εξελιχθεί σε περιφερειακή δύναμη στην Εγγύς Ανατολή. Οι φιλοδοξίες αυτές ωστόσο ανακόπηκαν όταν ο ελληνικός στρατός εγκατέλειψε τις ακτές της Μικράς Ασίας τον Σεπτέμβριο του 1922. Η Ελλάδα από τη δόξα έφθασε πάλι στην άκρα ταπείνωσης. Το τραύμα και το ερώτημα της ήττας του 1922 παραμένουν ακόμη ανοικτά, χαίνοντα και δυσίατα. Η νέα “επίσκεψη” και περαιτέρω επισταμένη έρευνα των γεγονότων είναι επομένως αναγκαία και επίκαιρη. Η φρέσκια ματιά από τον ιστορικό του εικοστού πρώτου αιώνα μπορεί, με το πλεονέκτημα της μεγάλης χρονικής απόστασης, να συμβάλει σε μια πιο ψυχραιμη προσέγγιση και ερμηνεία των συμβάντων πριν από μία εκατονταετία από το σήμερα».

Η συγκεκριμένη μελέτη βασίζεται στα σχόλια των Times του Λονδίνου και της Revue des Deux Mondes (της γαλλικής επιθεώρησης των τεχνών, των γραμμάτων αλλά και της διεθνούς πολιτικής, που έκαιρε μεγάλης εκτίμησης και επιρροής εκείνη την εποχή

Το βιβλίο κυκλοφορεί αύριο από τον Μίνωα και εγκαινιάζει τη νέα σειρά ιστορικών βιβλίων των συγκεκριμένων εκδόσεων.

Η Μεγάλη Ιδέα νοούνταν ως η συνέχεια του εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα του 1821.

στην Ευρώπη και στην Αμερική), ενώ περιέχει απομνημονεύματα και αναλύσεις κορυφαίων Ελλήνων αξιωματικών (του Βικτωρ Λούσμιν, του Λεωνίδα Παρασκευόπουλου, του Ιωάννη Μεταξά, του πρίγκιπα Ανδρέου, του Κλεάνθους Μπουλαλά κ.ά.). Ο Σπυρίδων Γ. Πλουμίδης γεννήθηκε στα Ιωάννινα το 1974. Το 1996 αποφοίτησε από το Τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου και το 2004 ανακηρύχθηκε δίδακτωρ του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Έχει διδάξει στα Πανεπιστήμια της Δυτικής Μακεδονίας, των Ιωαννίνων και του Ιονίου. Σήμερα υπηρετεί ως αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει γράψει επίσης

Αύγουστος 1921. Ο ελληνικός στρατός διασχίζει την Αλμυρά Ερημο, στην εκστρατεία προς Αγκυρα, εν μέσω αποπνικτικού καύσωνα. Το τραύμα και το ερώτημα της ήττας του 1922 παραμένουν ακόμη ανοικτά και δυσίατα.

τα βιβλία: «Εθνοτική συμβίωση στα Βαλκάνια. Έλληνες και Βούλγαροι στη Φιλιππούπολη 1878-1914» (Πατάκη), «Εδαφος και μνήμη στα Βαλκάνια. Ο “γεωργικός εθνικισμός” στην Ελλάδα και στη Βουλγαρία (1927-46)» (Πατάκη), «Το καθεστώς Ιωάννη Μεταξά (1936-1941)» (Βιβλιοπωλείον της Εστίας), «Τα μυστήρια της Αιγυπτώς: Το Μικρασιατικό Ζήτημα στην ελληνική πολιτική, 1891-1922» (Βιβλιοπωλείον της Εστίας), «Μεταξύ επανάστασης και μεταρρύθμισης: Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος και βενιζελισμός (1909-1922)» (Πατάκη), «Ο ήχος των εν Ύδρα: Ο Πόρος κατά την Ελληνική Επανάσταση (1821-1831)» (Παπαδόκη). Το βιβλίο του «Η “σιδηρά” δεκαετία: Οι Εθνικοί Πόλεμοι της Ελλάδας (1912-1922)» θα κυκλοφορήσει

από τις εκδόσεις Μίνωας αύριο, 24 Ιανουαρίου και εγκαινιάζει τη νέα σειρά ιστορικών βιβλίων των συγκεκριμένων εκδόσεων, που θα παρουσιάσει όλα τα νεότερα ελληνικά ιστορικά. Η «Κ» προδημοσιεύει ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Οι δύο πόλεμοι του 1912-13, που διεξήγαγε η Ελλάδα ενάντια στην Τουρκία και στη Βουλγαρία, αποτελούν τμήμα των Εθνικών Πολέμων που πραγματοποίησαν τα χριστιανικά κράτη των Βαλκανίων για την εθνική τους ολοκλήρωση και αποκατάσταση. Οι Εθνικοί Πόλεμοι στα Βαλκάνια λήγουν το

1918 με τη συνθηκολόγηση της Βουλγαρίας. Στην περίπτωση της Ελλάδας ο πολεμικός αγώνας συνεχίστηκε ωστόσο έως το 1922 στον χώρο της Εγγύς Ανατολής. Όπως σε όλες τις ανάλογες περιπτώσεις, κινητήριο μοχλός εδώ ήταν η αρχή των εθνοτήτων, δηλαδή η ιδέα της συνένωσης όλων των ομοεθνών σε ένα ενιαίο κράτος. Οι Εθνικοί Πόλεμοι του 1912-1922 αποτελούν, επομένως, το αποκορύφωμα της υλοποίησης της εθνικής ιδέας των Ελλήνων, γνωστότερης ως Μεγάλης Ιδέας μέσα από τα λόγια του Ιωάννη Κωλέττη (1844). Η Μεγάλη Ιδέα, η οποία νοούνταν ως η συνέχεια του εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα του 1821, υπήρξε επί έναν αιώνα η ηγεμονική ιδεολογία του ελλη-

νικού κράτους και γύρω της περιστρεφόταν όλος ο ελληνικός δημόσιος βίος. Η υλοποίηση ωστόσο της Μεγάλης Ιδέας δεν ήταν καθόλου εύκολη υπόθεση και προϋπέθετε τον σκληρό ανταγωνισμό και τη σύγκρουση με την οθωμανική Τουρκία και με άλλα έθνη με εθνικισμούς που έκαναν δυναμικά την εμφάνισή τους στο διεθνές προσκήνιο το τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα, τους Βουλγάρους και τους Αλβανούς (1878), και εν συνεχεία τους Νεοτούρκους (1908).

Σε κάθε περίπτωση, η Ελλάδα του 19ου αιώνα ήταν πρωταρχικά και πρωτίστως η «Τουρκομάχος Ελλάς», όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο τίτλος ενός δημοφιλούς επικού ποιήματος του Αλέξανδρου Σούτσου. Όπως σχολιάζει εύστοχα μία περίπου δεκαετία μετά το πέρας των Εθνικών Πολέμων, το 1934, ο Αριστοκλής Αιγίδης, ένας Μικρασιάτης στην καταγωγή δημοσιολόγος και νομομαθής, η «Εθνική Ιδέα» των Ελλήνων δεν ήταν παρά ένας «συνεχής και αδιάκοπος πόλεμος, κεκρυγμένος ή ακήρυκτος, με την Οθωμανική Αυτοκρατορία απ’ ενός, με τους εν τη Ευρωπαϊκή Τουρκία λοιπούς επιδόξους κληρονόμους αυτής απ’ άλλου». Η Συνθήκη της Λοζάνης (24 Ιουλίου 1923), η οποία τερμάτισε τους Εθνικούς Πολέμους, συνιστούσε το τυπικό τέλος αυτού του «εκατονταετούς πολέμου» ανάμεσα στους Έλληνες και τους Τούρκους, που είχε ξεκινήσει το 1821. Μέχρι τότε «ολόκληρος η εθνική ζωή περιστρεφόταν πέριξ της Εθνικής Ιδέας» και αναλιόκοταν σε μια «διάρκη πολεμικήν παρασκευήν», όπως συμπληρώνει ο ίδιος σχολιαστής. Πράγματι, για έναν περίπου αιώνα η πολιτική ζωή της Ελλάδας περιστρεφόταν γύρω από το ζήτημα και τον πόθο της εθνικής ενοποίησης.

«Η Σμύρνη κήνηκε, αλλά η Σμύρνη ζει»

Δύο καλαίσθητα ημερολόγια-λευκώματα του 2022 για την «καλλίστη πασών» των πόλεων, το «Παρίσι της Ανατολής»

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΜΗΝΑΚΑΚΗ**

Επετειακό έτος το 2022, καθώς συμπληρώνονται 100 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή, είναι φυσικό να «φιλοξενηθεί» στη διάρκεια του εκδηλώσεις και εκδόσεις τόσο για το εν λόγω γεγονός όσο και για τον ελληνισμό της Μικράς Ασίας εν γένει. Πολύτιμη και άκρως ενδιαφέρουσα «εισαγωγή» στην πλούσια –όπως αναμένεται– εκδοτική παραγωγή αποτελούν δύο καλαίσθητα ημερολόγια-λευκώματα του 2022 που κυκλοφόρησαν ενόψει της χρονιάς αυτής.

Το πρώτο εκδόθηκε από την Ενωση Σμυρναίων, στηρίχθηκε αποκλειστικά στο δικό της αρχειακό υλικό και παρουσιάζει την πολυσιδεή προσφορά της «καλλίστης πασών» των πόλεων (κατά τον Στράβωνα) σε όλους τους τομείς του πολιτισμού κατά τη διάρκεια πέντε αιώνων (από τον 16ο έως το 1919), περίοδο κατά την οποία το πολυπληθέστατο ελληνικό στοιχείο της πόλης πρωταγωνιστούσε στην πολύμορφη οικονομική και πολιτισμική της άνθηση.

Δημιούργημα –το 1936– των Σμυρνίων που κατόρθωσαν να φύγουν ζωντανό από τη φωτιά και τον όλεθρο, η Ενωση Σμυρναίων με αυτή την έκδοση επικειρεί –όπως σημειώνεται στο εισαγωγικό σημείωμα– «να προσφέρει την οφειλόμενη τιμή στους παππούδες και στους πατέρες μας, σε όλους εκείνους που έβαλαν και το δικό τους λι-

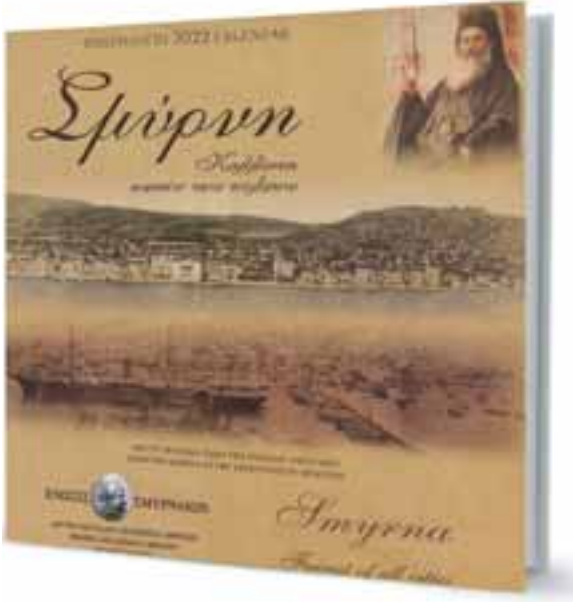
θαράκι στο λαμπρό οικοδόμημα, που επί τριάντα και πλέον αιώνες φώτιζε τον κόσμο ολόκληρο».

Ξεφυλλίζοντας κανείς το φροντισμένο ημερολόγιο νιώθει πως οι δημιουργοί του πέτυχαν τον στόχο τους, «ικνογραφώντας» μια κατατοπιστική εικόνα για την πρωτεύουσα του μικρασιατικού ελληνισμού και τη ζωή σε αυτήν πριν από τα

«Οφειλόμενη τιμή στους παππούδες και στους πατέρες μας, σε όλους εκείνους που έβαλαν και το δικό τους λιθαράκι στο λαμπρό οικοδόμημα».

δραματικά γεγονότα του Σεπτεμβρίου του 1922.

Τον πέτυχαν δίνοντας έντυπη μορφή σε σύγχρονες φωτογραφίες αρχαιολογικών χώρων αλλά και φωτογραφίες των δύο πρώτων δεκαετιών του 20ού αιώνα, χαρακτηριστικά και επιστολικά δελτάρια, έγγραφα και επιστολές, θρησκευτικά κειμήλια και αναμνηστικά μετάλλια, περιδικά και εφημερίδες, φυλόγλυπτα και σφραγίδες, συσκευασίες προϊόντων και βέρες, πορσελάνινα πιάτα και άλλα διακοσμητικά – τμήματα όλα του πολιτισμού θησαυρού που περιέχεται

Η έκδοση της Ενωσης Σμυρναίων (αριστερά) και αυτή του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου «ικνογραφούν» μια κατατοπιστική εικόνα, με πλούσιο φωτογραφικό υλικό και άλλα τεκμήρια, για την πρωτεύουσα του μικρασιατικού ελληνισμού και τη ζωή σε αυτήν πριν από τα δραματικά γεγονότα του Σεπτεμβρίου του 1922.

στις συλλογές της Ενωσης. Κι επίσης το πέτυχαν παρουσιάζοντας τόσο τους ανθρώπους που διαμόρφωσαν ως «πρωταγωνιστές» την ακμάζουσα, πολυεθνική και πολυπολιτισμική «Γκιοσύρ Ιζμίρ» (τη Σμύρνη των Απίστων) όσο και τους «δευτερογενείς», τους ανθρώπους της καθημερινής ζωής, που εκφράστηκαν μέσα από τις δικηκίες, μέσα από την παιδεία, την αγάπη τους για τη θρησκεία και τον πολιτισμό.

Το δεύτερο ημερολόγιο εκδόθηκε από το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο «ταξιδεύει» τον

αναγνώστη στην κοσμοπολίτισσα και πολυπολιτισμική Σμύρνη των αρχών του 20ού αιώνα, στην πόλη των γραμμάτων και τεχνών, στην πόλη των Ελλήνων. Στο «Παρίσι της Ανατολής» του Σατομπριάν, την «πριγκιπέσσα Σμύρνη» του Ουγκώ, «το μαργαριτάρι και το μάτι της Ανατολής» του Ντεσάμπ, «τη βασιλοπούλα, το ατίμητο ρουμπίνη στην Ανατολή» του Κωστή Παλαμά.

Στο ταξίδι, κύριο «όχημα» αποτελεί η εικόνα – φωτογραφίες και επιστολικά δελτάρια από το πλούσιο Φωτογραφικό

Αρχείο της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος. Η ατμόσφαιρα που δίνει η εικόνα εμπλουτίζεται από αποσπάσματα λογοτεχνικών κειμένων που αντλήθηκαν από έργα συγγραφέων, οι περισσότεροι εκ των οποίων έχουν μικρασιατική καταγωγή, όπως ο Γιώργος Σεφέρης, ο Ηλίας Βενέζης, ο Κοσμάς Πολίτης και η Διδώ Σωτηρίου.

Το εικονογραφικό υλικό που παρατίθεται επιβεβαιώνει πλήρως την επισήμανση του εισαγωγικού κειμένου: «Η νεότερη Σμύρνη, αυτή που καταστράφη-

κε στην πυρκαγιά του 1922, ζούσε σε μια πολιτισμική και θρησκευτική ανεκτικότητα. Πολλές εθνότητες και εθνικότητες διαβίωσαν αρμονικά· συνυπήρχαν με θεαματικό τρόπο η Δύση και η Ανατολή».

Η πολύβουρη προκυμαία της Σμύρνης –(της Σμύρνης το μεγάλο Και/ που το θαυμάζουν όλοι) (Γ. Σουρής)–, το λιμάνι της με την εμπορική του κίνηση, οι συνοικίες και οι εκκλησίες της, η Γέφυρα των Καραβανιών και το ρωμαϊκό υδραγωγείο, τα καφενεία και οι λέσχες, τα προάστια και το εμπόριο σύκων, το διοικητήριο και ο σιδηρόδρομος σταθμός του Αϊδινίου, οι αυτοκρατορικοί στρατώνες και το θέατρο εναλλάσσονται στις σελίδες του ημερολογίου και συνοδεύονται αρμονικά από τα προαναφερθέντα αποσπάσματα.

Αυτή η Σμύρνη, καταλήγει στο εισαγωγικό της κείμενο η Α. Μαρκασιώτη, επιμελήτρια Φωτογραφικού Αρχείου του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, δεν υπάρχει πια. «Οι φλόγες όμως δεν κατόρθωσαν να σβήσουν τη μνήμη. Τη μνήμη-αφηγήτη που ελεύθερα περιπλανάται συντροφιά με την επιθυμία, ίσως και με τη φαντασία. Η Σμύρνη κήνηκε, αλλά η Σμύρνη ζει, είναι πια μια νεορή πολιτεία. Αποσυνδέθηκε από την πραγματικότητα, ταξίδεψε και εγκαταστάθηκε στη συλλογική μνήμη. Έτσι μετατράπηκε σε κληρονομιά, σε ανάμνηση, γλυκιά και πικρή».

Κυριακή
30/1

ΤΟΜΟΣ Α΄

ΚΟΛΟΚΥΘΑ, ΛΑΧΑΝΟ,
ΣΕΛΙΝΟΡΙΖΑ, ΜΠΡΟΚΟΛΟ

Λαχανικά
του χειμώνα

ΜΥΣΤΙΚΑ-ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ-ΜΑΓΕΙΡΕΜΑΤΑ

